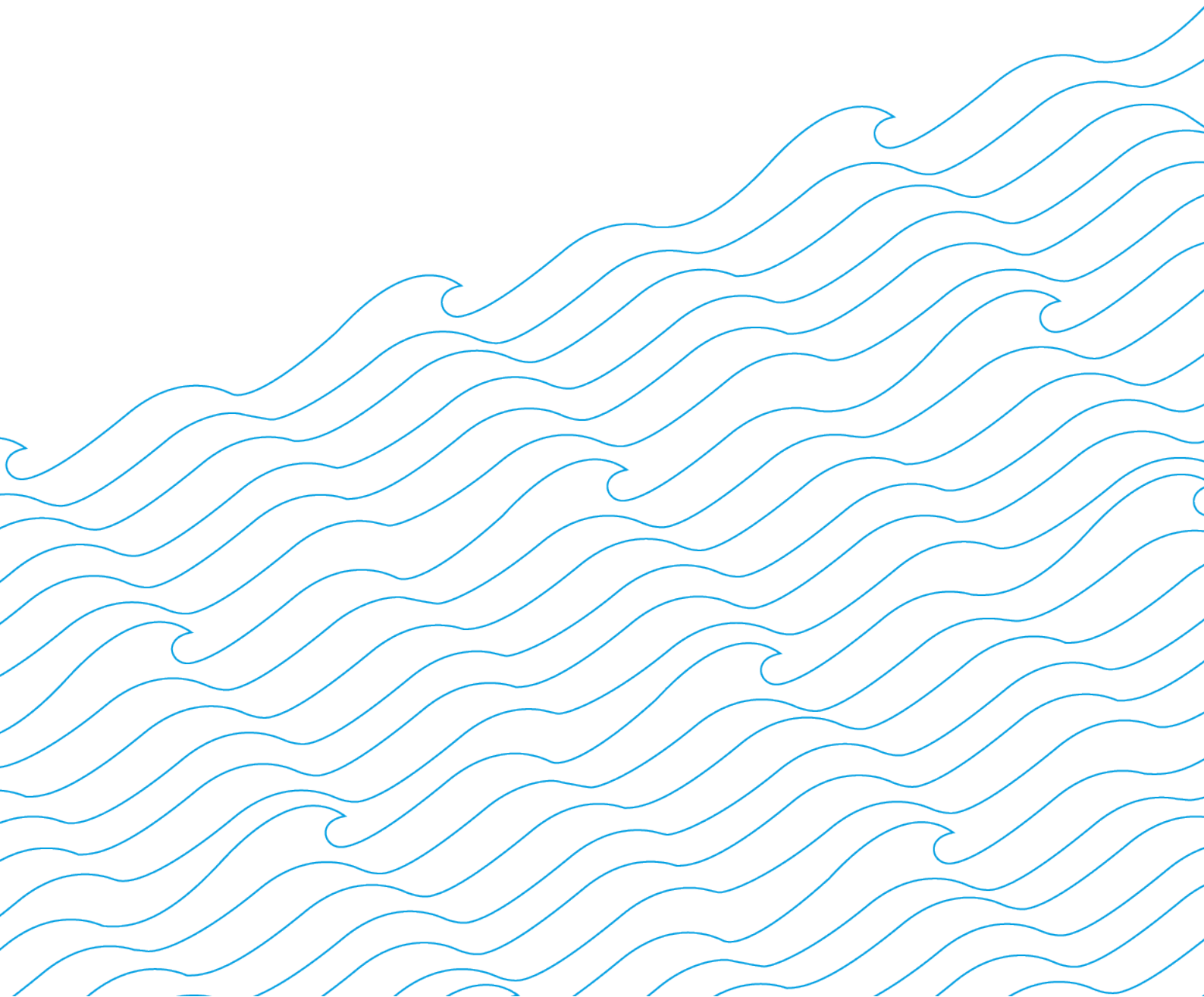

TILINPÄÄTÖS 2017

SISÄLLYSLUETTELO

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA.....	1
1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	1
1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	3
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	6
1.4 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa.....	8
1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	9
1.6 Henkilöstö.....	10
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	10
1.8 Ympäristö, energiatehokkuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset	12
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	15
4. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	22
5. KOKONAISTULOT JA – MENOT milj. euroa	25
6. KOTKA-KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	26
6.1 Konsernin toiminnan ohjaus.....	26
6.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	30
6.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	31
6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	48
6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	49
7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	53
8. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	54
8.1 Toimielimille asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	54
8.2 Liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	92
8.3 Talousarvion toteutuminen lautakunnittain ja liikelaitoksittain, yhteenveto.....	95
8.4 Tuloslaskelman toteutuminen.....	96
8.5 Investointiosan ja leasingkohteiden toteutuminen	102
8.6 Rahoitusosan toteutuminen.....	106
9. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	107
9.1. Kunnan tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma.....	107
9.2. Konsernin tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma.....	111
10. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	115
11. LIIKELAITOSTEN TILINPÄÄTÖKSET.....	130
11.1 Liikelaitosten tulos, tase ja rahoituslaskelma ja liitetiedot	130
11.2 Liikelaitosten vaikutus tuloksen muodostumiseen	141
11.3 Liikelaitosten vaikutus toiminnan rahoitukseen	142
12. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA	143
13. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	144

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Tehty työ tuottaa tulosta - tästä on hyvä jatkaa

Suomen talous kääntyi 2017 lopultakin vahvaan kasvuun. Kasvua oli odotettu pitkään ja talouden myönteinen vire näkyy nyt myös Kotkassa. Työttömyys on laskussa, yritykset investoivat ja uusia työpaikkoja syntyy. Myös Kotkan kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudellinen tilanne näyttää oleellisesti aikaisempia vuosia paremmalta.

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä kaupungin kumulatiivinen alijäämä oli -48 milj. euroa. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä alijäämä oli jäljellä -6,3 milj. euroa. Tammikuussa 2018 toteutetun Kymijoen Työterveys Oy:n myynti on tärkeä osa jäljellä olevan alijäämän kattamista. Kaupunkikonsernin tulos 63,5 milj. euroa oli erinomainen ja kumulatiivinen alijäämä kääntyi 15,7 milj euron ylijäämäksi. Merkittävä asia maakunnalle oli se, että Carean kumulatiiviset suurimmillaan -27 milj. euron alijäämät on pystytty kattamaan hintoja korottamatta toimintaprosesseja yhdessä uudistamalla.

Erityisen myönteistä viime vuoden tuloksessa on kaupungin vuosikatteen taso, joka on 28,9 milj. euroa. Viime vuosien aikana eri vastuualueilla tehtyjen rakenteellisten muutosten positiiviset vaikutukset näkyvät erinomaisesti vuosikatteiden kehityksessä. Erityisesti toimintakulujen kehitys on jo usean vuoden ajan ollut valtakunnallista keskitasoa alempi. Rakenteellisten muutosten toteuttaminen on vaatinut vaikeita poliittisia päätöksiä ja luo uskoa siihen, että kaupungin talous pystytään pitämään tasapainossa myös tulevaisuudessa. Kaupungin järjestämät ja tuottamat palvelut on pystytty kuitenkin säilyttämään korkeatasoisina, ja muuttuviin palvelutarpeisiin ja olosuhteisiin on pystytty vastaamaan tarvittavalla tavalla. Digitalisaation tuomia uusia mahdollisuuksia on otettu käyttöön ja suunnitellaan aktiivisesti.

Huolimatta työttömyyden selvästä alenemisesta Kotkan suurimpana haasteena on edelleen korkea työttömyys, joka on edelleen lähes kaksinkertainen valtakunnalliseen keskiarvoon nähden. Kaupungin maksamassa työmarkkinatuen kuntaosuudessa ei ole tapahtunut juurikaan laskua. Pitkäaikaistyöttömyys on erittäin vaikeasti poistettavissa, ja monien pitkäaikaistyöttömien osaaminen ei enää vastaa muuttuvien työmarkkinoiden tarpeita. Pitkäaikaistyöttömissä on myös edelleen merkittävä osa heitä, joilla ei ole realistisia edellytyksiä työllistyä.

Monet isot asiat ovat edelleen kesken. Merkittävin niistä on sote- ja maakuntauudistus, jonka pitäisi näillä näkymin astua voimaan 2020 alusta. Lait ovat kuitenkin edelleen hyväksymättä, joten uudistuksen lopullinen muoto on vielä epäselvä. Kauan suunnitteilla ollut Kantasataman Outlet-hanke on edennyt suunniteltua hitaammin, myös XAMK:n ja kaupungin tapahtumakeskuksen konseptien yhteensovittaminen ja aikataulu ovat vielä täsmentymättä. Kymenlaakson Sähkön osakkeiden myynnistä kaupunki sai yhteensä yli 70 milj.€. Yli puolet saadusta summasta päätettiin lainata kaupunginkonsernin liiketoimintayhtiöille. Loppuosa pyritään kohdentamaan uutta elinvoimaa kaupunkiin tuoviin kohteisiin, joista merkittävin on tapahtumakeskuksen rakentaminen Kantasatamaan.

Alueen talouselämässä on useita suuria hankkeita, joiden uusia työpaikkoja tuovat vaikutukset ovat aikanaan merkittävät. UPM:n maailmanlaajuisestikin mittava biojalostamohanke Mussalon satamassa, Kotkamillsin uusi paperikonehanke, Virolahden Outlet-kokonaisuuden rakennustöiden käynnistyminen, sekä keskussairaalan laajennuksen ja peruskorjauksen rakennustöiden käynnistyminen ovat kaikki alueelle uutta elinvoimaa tuovia kokonaisuuksia.

Kaupungilla on lähivuosina edessään suuret investoinnit ja purettavien kiinteistöjen purku- ja alaskirjauskustannukset. Näitä ovat mm. Karhulan alueen kouluinvestoinnit ja Katariinan uimalan uudisrakennus tai peruskorjaus. Lisäksi aleneva väestökehitys ja väestörakenteen heikkeneminen merkitsevät, että kaupungin verotulokehitys tulee olemaan valtakunnallisen keskitason alapuolella. Väestökehityksellä on alentava vaikutus myös valtionosuuksiin. Talouden liikumavara säilyy siis jatkossakin pienenä.

Vuoden 2017 aikana aloimme yhä vahvemmin painottaa kaupunkilaisten hyvinvoinnin, aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämistä. Esimerkkeinä näistä toimenpiteistä laskimme uimahallilippujen hintoja kesäkuussa kolmanneksella, kumpuunustalo Viikarissa toimii jo pitkälti toistasataa järjestöä, yhteisötila Messi avautui laajennettuna elokuussa, kaupungin omistamien tilojen käyttöä yhdistysten toiminnassa lisätään ja helpotetaan jne. Tavoitteenamme on, että kaikki yhteistyö kaupungin kanssa on mahdollisimman helppoa ja mutkatonta.

Vuosi 2017 oli monessa suhteessa käännteentekevä. Lähtökohdat tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseen ovat selvästi aikaisempaa paremmat. Tästä on hyvä jatkaa Kotkan kehittämistä kaikkien kotkalaisten vieläkin paremmaksi kaupungiksi.

ORGANISAATIO 31.12.2017

1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

KAUPUNGINVALTUUSTO 31.5.2017 SAAKKA

Brask Nina, puheenjohtaja (SDP)
Kotiniemi Topias, I varapuheenjohtaja (Kok.)
Tiusanen Pentti, II varapuheenjohtaja (Vas.)
Eerola Juho, III varapuheenjohtaja (PS)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)

Elo Jari
Harkko Mia
Luumi Jari
Montonen Tiina
Niininen Kari
Paatero Sirpa
Posti Pekka
Rajantie Irma
Soares Kim
Säisä Eeva-Liisa
Taavitsainen Ninni
Virtanen Sami

Vasemmistoliitto (Vas.)

Bohm Tarja
Hanhela Seppo
Hodju Juhani
Lommi Semi
Mielonen Joonas
Pekkola Petri
Piipponen-Pekkola Seija
Repo Risto
Tujula Pirjo, sit.

Vihreä liitto (Vihr.)

Aalto-Partanen Annika
Komulainen Rita
Länsimies Maria

Puolesta sananvapauden PS

Hirvonen Arto

Kansallinen Kokoomus (Kok.)

Arola Mika
Eerola Seppo
Elomaa Jari
Hirvonen Pasi
Holmberg Kai
Kirjavainen Marika
Koski Matti
Länsimies Anna-Maria
Mustonen Lasse
Piipari-Huovila Saila
Ristiniemi Sami
Saastamoinen Markku

Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)

Olsson Birgitta

Perussuomalaiset (PS)

Kekkonen Olli
Pitko Eeva-Riitta
van Wonterghem Freddy
Voutilainen Emmi

Suomen Keskusta (Kesk.)

Levonen Vesa
Merivirta Mertsu, sit.
Suutari Heikki

Suomen Kristillisdemokraatit (KD)

Almgren Esko
Kilpeläinen Veijo

KAUPUNGINVALTUUSTO 1.6.2017 ALKAEN

Kirjavainen Marika, puheenjohtaja (Kok.)
Lopperi Jukka, I varapuheenjohtaja (SDP)
Harkko Mia, II varapuheenjohtaja (SDP)
Tiusanen Pentti, III varapuheenjohtaja (Vas.)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)

Arpula Jarkko
Brask Nina
Elo Jari
Heikkilä Anne
Hurttia Pia
Järnstedt Teppo
Montonen Tiina
Niininen Kari
Paatero Sirpa
Posti Pekka
Rajantie Irma
Romppanen Pirjo
Suomi Minna
Virtanen Sami

Vasemmistoliitto (Vas.)

Hodju Juhani
Hyryläinen Antti
Mielonen Joona
Piipponen-Pekkola Seija
Tujula Pirjo
Välipakka Pentti

Perussuomalaiset (PS)

Eerola Juho
Kekkonen Olli
Kurki Pentti
Paananen Jani
Sibakoff Samuli
van Wonterghem Freddy

Kansallinen Kokoomus (kok.)

Arola Mika
Elomaa Jari
Godenhjelm Mette
Hirvonen Pasi
Holmberg Mia
Koski Matti
Kotiniemi Topias
Piipari-Huovila Saila
Ristiniemi Sami
Saastamoinen Markku
Tiilikainen Anu

Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)

Bardy Johan

Vihreä liitto (Vihr.)

Aalto-Partanen Annika
Attenberg Juha
Bruce Marianne
Haakana Mervi
Iivonen Tommi
Länsimies Maria

Suomen Keskusta (Kesk.)

Levonen Vesa

Suomen Kristillisdemokraatit (KD)

Almgren Mikko
Tiusanen Kari

KAUPUNGINHALLITUS 5.6.2017 SAAKKA

Elomaa Jari, puheenjohtaja (Kok.)
Posti Pekka, I varapuheenjohtaja (SDP)
Lommi Semi, II varapuheenjohtaja (Vas.)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue

Luumi Jari
Rajantie Irma

Vasemmistoliitto

Tujula Pirjo, sit

Vihreä liitto

Haakana Mervi

Suomen Kristillisdemokraatit

Tiusanen Kari

Kansallinen Kokoomus

Hirvonen Pasi
Piipari-Huovila Sails

Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)

Olsson Birgitta

Perussuomalaiset

Pitko Eeva-Riitta

Keskusta

Merivirta Mertsu

KAUPUNGINHALLITUS 6.6.2017 ALKAEN

Brask Nina, puheenjohtaja (SDP)
Elomaa Jari, I varapuheenjohtaja (Kok.)
Järnstedt Teppo, II varapuheenjohtaja (SDP)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)

Niininen Kari
Rajantie Irma

Vasemmistoliitto (Vas.)

Mielonen Joona
Tujula Pirjo

Suomen Kristillisdemokraatit (KD)

Lommi Maaret

Kansallinen Kokoomus (Kok.)

Piipari-Huovila Sails
Saastamoinen Markku

Vihreä liitto (Vihr.)

Attenberg Juha
Lähde Hanna-Kaisa

Perussuomalaiset (PS)

Kekkonen Olli

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2017 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden vahvistuneen viime vuonna, mutta ennako-odotukset eivät kuitenkaan täysin toteutuneet, arvioidaan Kuntaliiton 7.2.2018 julkaisemassa analyysissä tilinpäätösten ennakkotiedoista. Kuntaliiton analyysi perustuu Tilastokeskuksen julkaisemiin tilastotietoihin.

- Vuoden 2017 tilikauden tulos parani tilinpäätöstietojen mukaan noin 200 miljoonaa euroa, mutta jäi kuitenkin 500 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin viime syksyn kuntatalousohjelmassa arvioitiin. Myös odotukset koko kuntasektorin lainakannan pienentymisestä jäivät haaveeksi, sanoo Kuntaliiton toimitusjohtaja **Jari Koskinen**.

Kuntasektorin toimintakulut laskivat viime vuonna keskimäärin 1,0 prosenttiyksikköä muun muassa kilpailukykyopimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi. Kuntien verotulot 2017 kasvoivat koko maan tasolla yhteensä 2,0 prosenttia, eli 450 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti valtionosuudet kuitenkin laskivat 3,3 prosenttia eli 300 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli negatiivinen 60 kunnassa, joista kaikki ovat alle 100 000 asukkaan kuntia.

- Kuntakentän menot eivät vähentyneet niin paljoa kuin valtiovarainministeriö ennakoij, joten kuntiin viime vuonna kohdistuneet valtionosuusleikkaukset ovat olleet ylimitoitettuja, sanoo Kuntaliiton pääekonomisti **Minna Punakallio**.

Tietoja kuntien taloudesta vuosina 2016-2017 maakunnittain									
Maakunta	Kuntien lkm v. 2017	Vuosikate, € / asukas		Vuosikate %:a poistoista		Tilikauden tulos € / asukas		Lainakanta, € / asukas	
		2016	2017 TPA	2016	2017 TPA	2016	2017 TPA	2016	2017 TPA
Uusimaa	26	744	909	155	180	419	407	2 840	2 677
Varsinais-Suomi	27	383	331	124	117	121	123	2 721	2 810
Satakunta	17	443	474	129	144	99	145	1 949	1 872
Kanta-Häme	11	287	381	102	131	5	90	3 234	3 157
Pirkanmaa	22	400	493	102	122	46	98	2 420	2 476
Päijät-Häme	9	370	417	101	122	30	68	4 711	4 763
Kymenlaakso	7	322	387	100	105	11	239	3 500	3 408
(Kotka)		272	539	67,2	108,5	-129	774	5 732	5 610
Etelä-Karjala	9	393	503	117	132	59	128	2 562	2 562
Etelä-Savo	14	410	474	134	151	105	159	3 270	3 186
Pohjois-Savo	18	369	424	96	117	-9	61	2 758	2 797
Pohjois-Karjala	13	444	557	126	148	90	203	2 070	2 223
Keski-Suomi	23	427	515	110	137	40	137	3 038	2 955
Etelä-Pohjanmaa	17	411	474	133	156	101	169	3 442	3 617
Pohjanmaa	15	387	428	107	117	24	62	3 073	3 321
Keski-Pohjanmaa	8	236	392	74	125	-84	434	4 758	4 903
Pohjois-Pohjanmaa	30	380	514	102	150	20	190	3 460	3 496
Kainuu	8	352	402	105	107	24	14	2 774	3 265
Lappi	21	382	392	130	152	114	134	2 678	2 654
Manner-Suomi yht.	295	492	585	127	150	163	216	2 939	2 921

(Kuntaliitto, Ennakkotiedot kuntien tilinpäätösarvioista 2017 ja Tietoja kuntien taloudesta vuosina 2016-2017 maakunnittain)

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2018/kuntatalous-vahvistui-mutta-odotuksista-jaatiin>

Edellisen sivun taulukkoon on koottu muutamia keskeisiä tunnuslukuja vuosilta 2017 ja 2018 maakunnittain. Kotkan osalta taulukko sisältää tilinpäätösluvut vuodelta 2017, mutta muiden osalta luvut perustuvat ennakkotietoihin. Kotkan vuosikatteen kehitys osoittaa laaja-alaisen toiminnallisen ja taloudellisen positiivisen kehityksen. Taulukosta on kuitenkin tärkeä huomata, että se antaa hyvän yleiskuvan alueellisista eroista maakuntien välillä, mutta suppean kuvan tunnuslukujen kehityksestä (ainoastaan kahden vuoden data).

Suomen ennakkoväkiluku vuoden 2017 lopussa 5 516 224 (kasvua 12927 henkilöä)

Tilastokeskuksen maakunnittaisten ennakkotietojen mukaan väkiluku kasvoi vuonna 2017 vain Uudellamaalla, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla.

Väkiluku kasvoi määrällisesti eniten Uudellamaalla, jossa väestö kasvoi 19 351 hengellä. Seuraavaksi eniten väkiluku kasvoi Pirkanmaalla, 2 874 hengellä. Väkilukuun suhteutettuna väestönlisäys oli suurinta Uudellamaalla, 11,8 promillea ja Ahvenanmaalla, 9,8 promillea. Pirkanmaan suhteellinen väestönkasvu oli kolmanneksi suurinta, 5,6 promillea. Määrällisesti suurin väestötappio oli Kymenlaaksossa, joka menetti väkiluvustaan 2 033 henkeä. Etelä-Savon väkiluku väheni 1 719 hengellä, mikä oli toiseksi suurin väestötappio. Suhteellisesti suurimman väestötappion vuonna 2017 koki Etelä-Savo, tappion ollessa 11,5 promillea. Kuntakohtaisten ennakkotietojen mukaan Kotkan väkiluku olisi 53593, jossa on pudotusta jopa 567 henkilöä.

Työttömyystilanne on parantunut Kaakkois-Suomessa

Työttömiä työnhakijoita 16 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. KaakkoisSuomessa oli joulukuun lopussa 20029 työtöntä työnhakijaa, mikä on 3 816 henkilöä (-16,0 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kymenlaaksossa työttömiä oli 11 713, mikä on 2 336 henkilöä (-16,6 %) vähemmän kuin vuosi sitten. Etelä-Karjalassa työttömien määrä oli 8316, mikä on 1 480 henkilöä (-15,1 %) vähemmän kuin viime vuoden joulukuussa. Koko maassa työttömänä oli 295 524 henkilöä (-17,5 %).

Työttömien määrä väheni kaikissa Kaakkois-Suomen seutukunnissa. Työttömien työnhakijoiden määrä laski joulukuussa edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta kaikilla elinkeino, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY) alueilla (pl. Ahvenanmaa). Suhteellinen muutos oli suurinta Satakunnassa ja Pirkanmaalla (-25 %) ja pienintä Kainuussa (-10 %). Työttömien määrä pieneni kaikissa KaakkoisSuomen seutukunnissa. Kehitys oli suotuisinta KotkanHaminan seudulla (-20 %, 1482 henkilöä). Lappeenrannan seudulla työttömiä oli 16 % edelliskuusta vähemmän (1020 henkilöä). Imatran seudulla työttömiä oli 14 % (460 henkilöä) vähemmän kuin vuosi sitten. Myös Kouvolan seutukunnassa työttömien määrä oli selkeässä laskusuunnassa (-13 %, 854 henkilöä).

Tilinpäätöksen tekohetkellä oli jo käytössä tammikuun 2018 luvut, joiden perusteella Kaakkois-Suomessa oli tammikuun lopussa yhteensä 19 166 työtöntä työnhakijaa. Se on noin 3800 henkilöä (-17 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koko maassa työttömiä oli 285 837 (-17 %).

Kuntatasolla tarkasteltuna työttömien työnhakijoiden määrä laski tammikuussa edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta edelleen kaikissa KaakkoisSuomen kunnissa, eniten Kotkassa (968 henkilöä), Lappeenrannassa (906 henkilöä) ja Kouvolassa (847 henkilöä). Myös Imatralla (373 henkilöä) lasku oli selkeää. Tiedot ilmenevät työ ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastosta.

TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT JA AVOIMET TYÖPAIKAT KOTKASSA 2017 JA 2018 TAMMIKUUN LOPUN TILANTEISSA											
Kunta	Työvoima	Työttömät työnhakijat		Miehet	Naiset	Alle 20-vuotiaat	Alle 25-vuotiaat	Yli 50-vuotiaat	Pitkäaik. työttömät	Vamm. ja pitkäaik. sairaat	Avoimet työpaikat
		Osuus-% työvoimasta	Yhteensä								
Kotka 2017/01	24664	19,7	4851	2759	2092	103	604	1934	1914	422	588
Kotka 2018/01	24381	15,9	3883	2173	1710	97	494	1547	1394	424	417

(Kaakkois-Suomen ELY-keskus, työllisyyskatsaus tammikuu 2017 ja 2018)

http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/29913575/Tyollisyyskatsaus_tammikuu_2018.pdf/7e2d9f0b-c5f1-4976-8484-8663bf999d4d

Yllä olevaan taulukkoon on koottu tarkempia tietoja Kotkasta 2017 ja 2018 tammikuun lopun tilanteista. Tammikuun luvut tukevat joulukuun lopun tilannearviota ja työllisyys on edelleen parantunut. Taulukko osoittaa samalla, että käytävissä oleva työvoima on laskenut, mutta työllisyystilanne on parantunut huomattavasti enemmän. Työvoiman laskua selittää osaltaan myös Kotkan yleinen väestökehitys.

1.4 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Kaupunginhallitus

Uusi hallinto-organisaatio aloitti tavoitteen mukaisesti uuden valtuustokauden alussa 1.6.2017. Sairauspoissaolot nousivat tavoitteen vastaisesti, johon reagoitiin kesken vuoden kohdennetuilla toimenpiteillä. Hankintojen paikallisuusasteen nostamisen arviointi ja kehitystoimenpiteet ovat työn alla. Kaupunki osallistuu vm:n avoimen hallinnon kehittämisohjelmaan ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin sekä positiivisen tuloksen että velan hallinnan osalta.

Ympäristölautakunta

Ympäristölupia ja maa-aineslupia sekä lupien muutoksia tuli vireille selvästi koko edellisvuotta enemmän ja valtaosa lupahakemuksista on toimitettu sähköisenä. Elintarvikevalvonnassa on osallistuttu useisiin projekteihin liittyen gluteiinitomiin valmisteisiin, leipien suolapitoisuuteen, kasvisten alkuperään sekä tarjolla olevan maidon hygieeniseen laatuun. Rakennusvalvonnan palveluyksikössä otettiin käyttöön sähköinen lupapalvelu (Lupapiste) ja lupahakemusmäärät pysyivät edellisen vuoden tasolla.

Elinvoimalautakunta

Elinvoimalautakunta aloitti toiminnan 1.6.2017 voimaan tulleen organisaatiorakenteen mukaisena. Kotkan superviikon valmistelu, risteilijävierailut ja suuret tapahtumatuotannot, kuten Meripäivät ja The Tall Ships Races näkyivät ja onnistuivat. Some-strategian luominen ja konsernin somesparraus heijastuvat ajan vaatimuksista. Kirjaston kävijätavoitteet ylittyivät selvästi ja kirjasto siirtyi kelluviin kokoelmiin, jolloin koko kirjastolla on yksi yhteinen kokoelma ja aineisto jää lainattavaksi siihen pisteeseen, mihin asiakas sen palauttaa. Myös Kymenlaakson museon kävijätavoitteet ylittyivät komeasti.

Kaupunkirakennelautakunta

Kaupunkirakennelautakunnan toiminta alkoi 1.6.2017 kun tekninen lautakunta ja kaupunkisuunnittelulautakunta yhdistyivät. Tonttien luovutus vilkastui edellisvuodesta. Kantasataman kaupallisen hankkeen tontilla olleet satamahallit sekä tontin eteläpuolella ollut entinen korjaamorakennus purettiin. Kaavoitus painottui vuoden 2017 aikana yleiskaavoitukseen. Väestöketerikeskuksen pysyvän rakennustunnuksen (VTJ-PRT) käyttöönotto kuntien rekistereissä on johtanut rekisterien välisten eroavuuksien selvittämisiin myös Kotkassa. Toimitilaohjelma valmistui huhtikuussa 2017, mutta vuotta leimasivat koulujen sisäilmaongelmat. Teknisten palveluiden vastuualueen toiminta oli suunnitellun mukaista sekä suunnittelu-, rakennus- että ylläpitotoimen osalta ja talousarvioraamissa pysyttiin hyvin. Infran investointien työohjelmasta siirtyvät vuodelle 2018 lupa-asioista johtuen Juha Vainion kadun ja sillan peruskorjaus sekä katusuunnitelmasta tehdyn valituksen johdosta Munsaarentien rakentaminen.

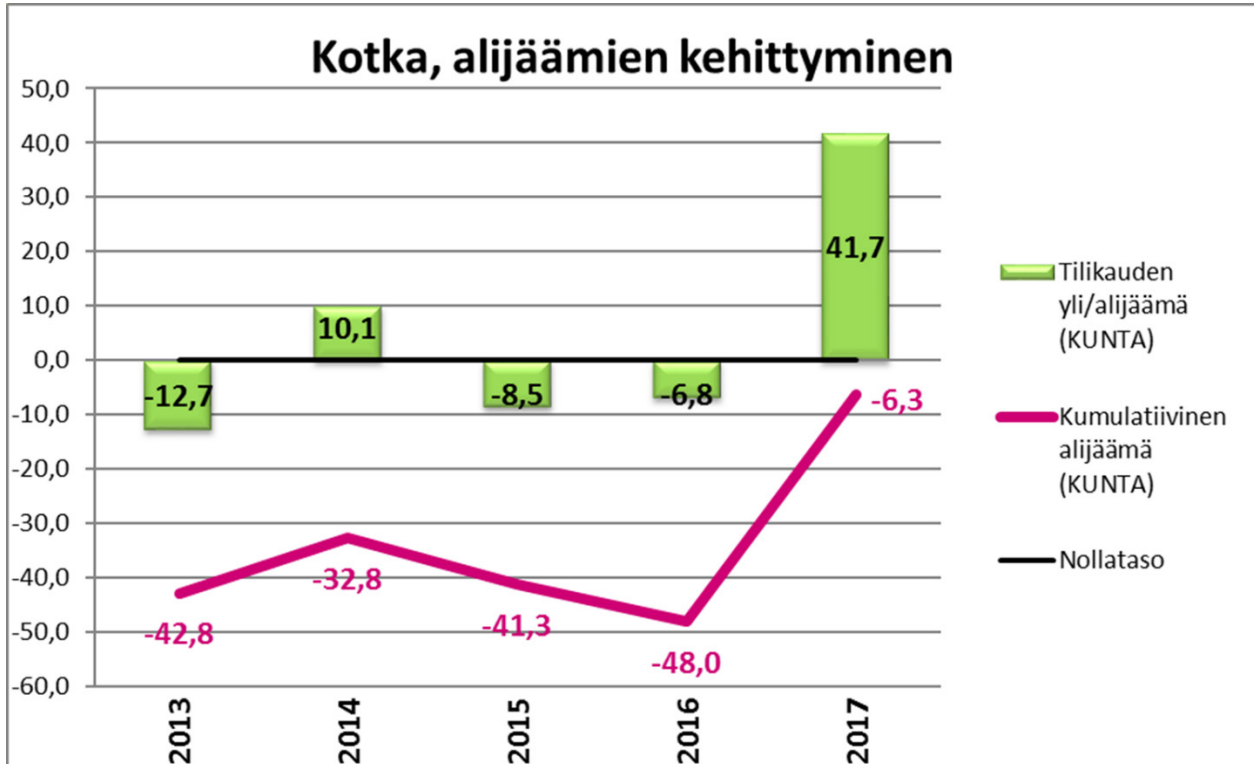
Sosiaali- ja terveyslautakunta

Terveysasemille palkattiin heinäkuun alussa 12 uutta sairaanhoitajaa ja palveluohjaaja. Suun terveydenhuollossa kehitettiin onnistuneesti aukioloaikojen laajentamista klo 18 asti. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen painopisteitä oli esim. non-stop vastaanoton kehittäminen terveysasemalle. Kotihoidossa kehitettiin toimintamalleja, kuten sähkölukkojen käyttöönottoa ja virtuaalihoivakokeilua. Perustoimeentulotuen siirto Kelalle vuoden alussa aiheutti alkuvuodesta erittäin suuria paineita asiakasohjauksessa sekä asiakkaiden asioiden selvittelyssä Kelan kanssa. Lapsi- ja perhepalveluiden uudistaminen hallituksen kärkihankkeena käynnistyi Kymenlaaksossa (Lape-hanke) vuoden alussa. Ennalta ehkäisevää ja tehostettua perhetyötä haittaa resurssipula, jota vahvistettiin loppuvuodesta. Perheitä ei ole pystytty tukemaan niin nopeasti ja tiiviisti, kun olisi tarve. Sosiaalityöntekijöiden viroissa oli 15/17 pätevää työntekijää ja asiakasmäärät työntekijää kohden ovat suuret.

Hyvinvointilautakunta

Tukia ja avustuksia saatiin 0,9 milj. euroa talousarviota enemmän. Hankerahoituksen arviointi on vaikeaa, koska päätökset saadaan vasta talousarvion hyväksymisen jälkeen. Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma on ollut käytössä yhden lukuvuoden 1.-6. vuosiluokilla. Käyttöönotto etenee 7. vuosiluokasta vuosiluokka kerrallaan ja on kokonaan käytössä lukuvuonna 2019-2020. Varhaiskasvatuksen toiminnassa on lisätty ja vahvistettu pedagogista pienryhmätöimintää ja Katariinan päiväkotia otettiin käyttöön 1.4.2017. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki astui voimaan 1.3.2017, tällöin siirryttiin hoitoaikaperusteiseen laskutukseen. Tässä yhteydessä aloitettiin hoitoaikojen kirjaus sähköisten laitteiden eli tägien avulla. Nuorisotyön myllytystä on jatkettu vuonna 2017. Kotkansaarella avattiin yhteisötalo Messi entisiin Greipin ja Palatornin päiväkodin tiloihin. Nuorten omaehtoinen toimintaa ja kansalaistoimintaa on vahvistettu. Nuoret, yhdistykset ja muut toimijat ovat olleet aktiivisesti erilaisten toimintojen suunnittelussa ja valmistelussa. Liikuntahintoja laskettiin uimahallien osalta, tilat on pidetty auki ja käytössä mahdollisimman laajasti läpi vuoden, palvelutoimintaa kehitetään seurayhteistyötä lisäämällä ja tapahtumatoimintaa tukemalla.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuvio osoittaa, että kaupungin tavoite alentaa alijäämää etenee hyvin. Vahvan vuoden 2017 tuloksen ansiosta tilinpäätöksessä 2016 ollut kumulatiivinen alijäämä -48 milj. euroa on laskenut -6,3 milj. euroon. Samanaikaisesti konsernin kumulatiivinen alijäämä kääntyi vuonna 2017 positiiviseksi ylijäämäksi ja on nyt +15,7 milj. euroa. Koko konsernin vahva vuosi 2017 antaa paremman lähtökohdan kaupungin keskeisimmän tavoitteen alijäämän kattamiseksi tulevaisuudessa.

Tavoitteen saavuttamista tukee kaupungin hyvä kehitys vuosikatteen osalta, joka on jatkunut nyt useamman vuoden putkeen. Talouden tasapainon kannalta tämä on ratkaisevan tärkeä suunta, mutta olemme edelleen taloudellisen liik-kumavarauksen suhteen takaa-ajo matkalla, koska kumulatiivinen alijäämä on kurottava kiinni ylijäämäisten tilikausien avulla. Tulevien vuosien haasteina ja tavoitteen saavuttamisen mahdollisina esteinä on tunnistettu useita isoja kokonaisuuksia:

- Yksi vaikeimmin arvioitava ja hallittava kulukehitys muodostuu sote -palveluista. Vuodet 2018 ja 2019 sote -palvelut ovat vielä tavalla tai toisella kunnan kulueränä ja vuoden 2020 jälkeinen sote- ja maku -uudistuskin on vielä avoinna sekä osittain ”levällään” oleva asia. Lähivuosien osalta tavoite on saada laskettua sotekuluja erityisesti erikoissairaanhoidon osalta ja kontrolloida muiden sote -palveluiden kustannuskehitystä. Tavoitettua tukea Carean vahva taloudellinen kehitys, minkä myötä Carea on saanut katettua oman kumulatiivisen alijäämänsä. Mahdollisen sote- ja maku -uudistuksen toteutuessa suurin kiinnostus kohdistuu uuden kunnan rahoitusrakenteen muodostumiseen.
- Toinen selkeä ja osittain kasvava tunnistettu kokonaisuus on sisäilmaongelmat. Talousarvion 2018 laatimisen jälkeen ongelma on laajentunut ja tarkoittaa, että jo tässä vaiheessa talousarviovuotta kaupungilla on tiedossa lisätalousarvion vaatimia kohteita. Sisäilmaongelmat sisältävät tosiasiallisen terveystieteen lisäksi taloudellista riskiä sijaisjärjestelyistä, väistötiloista, purkukustannuksista, rakennuskustannuksista ja alaskirjauspaineista. Alaskirjauspaineiden laajuus selviää vasta, kun tiedämme miten ja missä laajuudessa pystymme vielä hyödyntämään sisäilmaongelmia kohteita mahdollisten korjaustoimenpiteiden jälkeen. Tähän vaikuttaa osaltaan kouluverkon tarveselvitys, johon puolestaan kohdistuu painetta tuoreiden väestötietojen perusteella.
- Väestökehityksen yllättävän suuri ja voimakas negatiivinen pudotus koko kymenlaaksossa vaikuttaa investointisuunnitelman lisäksi tulevaisuudessa sekä valtionosuuksien että verotulojen kehitykseen.

1.6 Henkilöstö

Vuosi	Henkilöstömäärä	Maksetut palkat
2013	3 496	118 079 133,00 €
2014	3 501	117 828 439,00 €
2015	3 382	117 103 377,00 €
2016	3 369	115 824 462,00 €
2017	3 358	114 024 968,00 €

Henkilöstömäärä ja maksetut palkat, Kotkan kaupunki ja liikelaitokset

Henkilöstömäärä laski edellisvuoteen verrattuna 11 henkilöllä, vuodesta 2013 138 henkilöä.

Kotkan kaupungin ja sen liikelaitosten palkkakulut laskivat vuoteen 2016 verrattuna noin 1 800 000 euroa ja vuoteen 2013 verrattuna yli 4 milj. euroa.

Kaupungin sairauspoissaolot nousivat vuoden 2016 luvuista 1,2 päivää/työntekijä. Sairauspoissaolot olivat vuonna 2016 17,8 päivään henkilöä kohden, vuonna 2017 sairauspoissaolot olivat 19,0 päivää/työntekijä. Vuonna 2017 sairauspoissaolojen kustannus oli 3 725 313 € (vuonna 2016 kustannus oli 3 452 836 €) ja sijaiskuluineen 6 226 639 € (vuonna 2016 kustannus sijaiskuluineen oli 5 537 168 €)

Vuodelta 2017 on tehty erillinen henkilöstökertomus ja myös henkilöstöstrategian toimeenpanosta on tehty erillinen raportti.

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

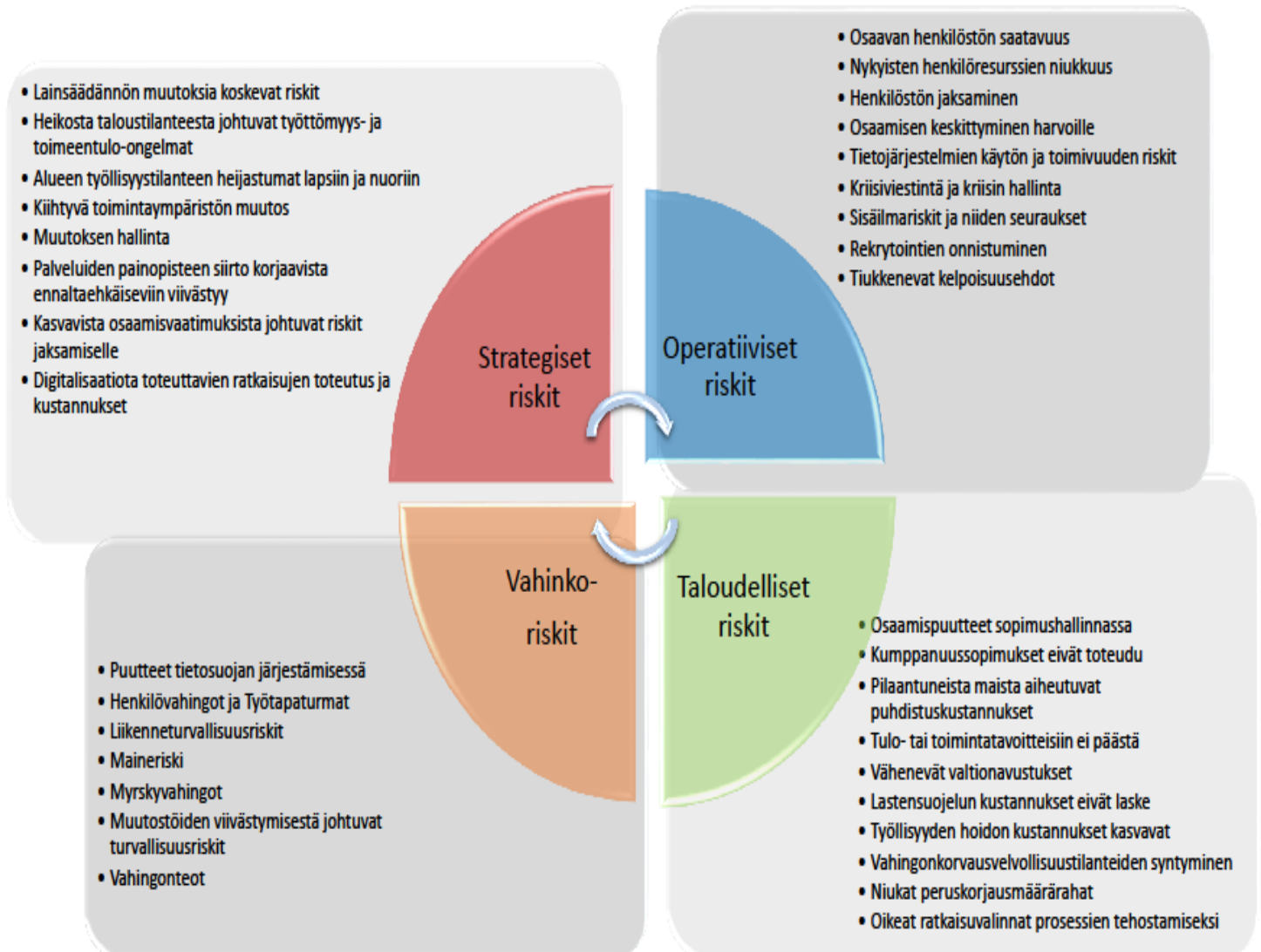
Riskienhallinnan tavoitteena on muodostaa kokonaisnäkemys organisaation riskeistä ja niiden merkityksestä asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. Hallinta käsittää erilaisia toimenpiteitä riskien pienentämiseksi, poistamiseksi tai pitämiseksi. Kokonaisvaltainen riskienhallinta muodostaa systemaattisen prosessin, jonka osana on riskien arviointi. Arviointi tarkoittaa riskin toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutusten ennakoimista ja havaintoon reagoimista. Toimiva riskienhallinnan prosessi on systemaattista työtä toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja henkilöstön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Toimiva riskienhallinta on tiiviissä yhteydessä kaupunkistrategiaan, strategisista päämääristä johdettuihin tavoitteisiin ja toimintaan sekä seurannan mittareihin.

Kotkan kaupungin toiminnan ja talouden riskit jaotellaan kaupunginvaltuuston 09.06.2014 § 58 vahvistamien periaatteiden mukaisesti strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskitilanne raportoidaan jatkuvan raportoinnin lisäksi vuosittaisen talousarvioraportoinnin yhteydessä. Ajankohtainen tieto oman toiminnan riskeistä ja tilannetta seuraavista toimenpiteistä on kunkin palvelu- ja vastuualueen sekä yksikön johdon ja esimiesten vastuulla. Tytäryhteisöjen osalta riskit käsitellään voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti.

Riskienhallinnan johtoryhmä lisää osaltaan toiminnan riskitietoisuutta jakamalla riskitietoa sekä toimivalle johdolle että konserniohjauksesta vastaaville tahoille. Riskienhallinnan johtoryhmän tehtävänä on kehittää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ja tehdä/teettää tarvittavat riskianalyysit sekä laatia kaupungin riskienhallintasuunnitelma.

Havainnot riskiluokittain

Vuoden 2017 tilinpäätöstilanteessa todennäköisyydeltään ja vaikutuksiltaan merkittävimmiksi kaupunkitason riskeiksi tunnistettiin seuraavia kaupunginvaltuuston 9.6.2014 § 58 vahvistaman riskijaottelun mukaisia riskejä:

Toimintakertomusvuonna ulkoisten ja sisäisten toimintaympäristömuutosten seurauksena sosiaalihuollon **poistuneeksi riskiksi** mainittiin toimeentulotuen, talous- ja velkaneuvonnan painetilanne sekä Carean kehitysvammaisten palveluissa suunniteltujen muutosten aikataulujen toteutumattomuudesta johtuvat vaikutukset tavoiteltuihin kustannussäästöihin. Terveydenhuollossa vaihtuvan johtajatilanteen riski on poistunut uusien johtajarekrytointien toteutua ja Miepä-keskuksen (mielenterveys- ja päihdepalvelut) toimintaympäristöä koskeva riski on poistunut korvaavien tilojen löytymisen myötä. Vanhustenhuollon maksutuottojen toteutumista uhkaava riski on poistunut uusien asiakasmaksupäätösten vuoksi. Lisäksi hoiva-asumisen maksuprosessin selvitys on tehty kaupungin osalta. Sote-valmistelussa asiakasmaksut yhdenmukaistetaan maakunnassa. Tämän valmistelun yhteydessä on arvioitava yhdenmukaistamisen vaikutusta maksukertymiin. Ympäristökeskuksen poistuvista riskeistä eläinlääkäripäivystystä koskevat poikkeavat toiminnan järjestelyt, henkilöstön jaksaminen ja riski eläinlääkinnän potilasvahingosta on ratkaistu Haminan kanssa tehdyllä päivystysyhteistyösopimuksella.

Liikelayosten toimintaa koskevat riskihavainnot:

Liikelayostotoimintoja uudistettiin merkittävästi toimintavuoden aikana. Kotkan kaupunginhallitus päätti 12.6.2017 § 172 hyväksyä Kymenlaakson ICT-palvelutuotannon uudelleen organisoimisen siten, että ICT Kymi kunnallinen liikelaitos yhdistetään Kaakkois-Suomen Tieto Oy:hyn. Päätöksen mukainen yhdistyminen tulee toteuttaa ensisijaisesti apportiluovutuksena 1.1.2018 alkaen.

Omistajaohjausjaosto käsitteli 7.8.2017 § 8 Kymijoen Työterveyden toimintaedellytyksiä ja yhtiön toimintaedellytyksiä sekä toiminnan suunnitteluun sisältyviä haasteita SOTE-uudistukseen ja sen lopulliseen sisältöön liittyen. Kaupunginhallitus päätti hyväksyä 11.9.2017 § 256 Kymijoen Työterveys Oy:n osakkeiden myynnin kuntaomistajille ja hyväksyi siihen liittyvän osakassopimuksen. Kaupunginhallituksen päätösesitys käsiteltiin ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 25.9.2017 § 126. Myynti kunnille ja kuntayhtymille ei kuitenkaan toteutunut, ja osakkeiden myynnin käsittelyä jatkettiin kaupunginhallituksessa 15.1.2018 § 23.

Kotka-konsernin ainoana liikelaitosmuodossa vielä ensi vuoden toimintaansa jatkava Kymenlaakson Pelastuslaitos jatkaa valtakunnalliseen muutokseen valmistautumista ja siirtyy maakunnalliseksi toimijaksi vuonna 2019. Vuonna 2017 Kymenlaakson pelastuslaitos pärjäsi valtakunnan tasolla hyvin ja on saanut hyvän aseman Kymenlaakson maakunta-valmistelussa. Riskienhallinnan osalta positiivista oli myös se, että paloasemaverkosto täydentyi kahdella uudella asemalla, kun Kotkansaaren ja Miehikkälän paloasemat valmistuivat ja öljyntorjuntavalmiuden kehittämistä jatkettiin siten, että 2017 otettiin käyttöön kaksi uutta D-luokan öljyntorjuntavenettä. Ensihoidon osalta muutosta tapahtuu siinä, että pelastuslaitoksen hoitotason ensihoitohenkilöstö siirtyy Carean palvelukseen 2019 alusta.

Tytäryhteisöjen tilinpäätöstilanteessa päivitetty riskihavainnot:

Riskityyppi	Tytäryhteisöt
Strateginen	11
Operatiivinen	10
Taloudellinen	8
Vahinko	8
Yhteensä	37

Yhtiöiden riskikartoitus, siltä osin kuin se julkisesti voidaan esittää, sisältyy yhtiöiden toimintakertomuksiin, jotka hallintosäännön 4 luvussa esitetty konserniohjauksesta vastaava konsernijohto käsittelee yhtiöiden tilinpäätösten yhteydessä ennen yhtiökokousta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä pohjautuu vuoden 2017 talousarvion valmistelun yhteydessä konsernissa tunnistettuihin, osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedoissa raportoituihin merkittävimpiin riskeihin, niiden toteutumisen ja vaikutusten ennakoarvioihin sekä arvioiden toteumaan.

1.8 Ympäristö, energiatehokkuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset

Kaupunkistrategian mukaisesti ympäristö- ja kestävä kehityksen asiat huomioidaan kaikessa toiminnassa ja toimenpiteitä toteutetaan jokaisella vastuualueella.

Kotkan ilmasto- ja energiaohjelman toimenpiteitä ekotehokkuuden lisäämiseksi ja kasvihuonekaasujen vähentämiseksi toteutettiin edellisvuosien tapaan poikkihallinnollisen työryhmän johdolla. Koordinointiapuna käytettiin Cursor Oy:n ilmasto- ja energia-asiantuntijaa.

Kiinteistöjen energiakatselmuksat, ekotukitoiminta, Kymenlaakson energianeuvonta ja kestävä kehityksen yhteistyöryhmä jatkuivat. Energiakatselmuksat tehtiin Karhulan uimahallista, Ruonalan urheiluhallista ja Karhuvuoren urheilutalosta, lämmitystapaselvitykset Lintukodosta sekä Luovista. Kiinteistöjen valaistusta uusittiin LED-valaistukseksi mm. Karhuvuoren urheilutalolla ja jäähallilla. Ulkovalaistusta uusittiin LED-valaistukseksi Otsolassa.

Korkeakosken ja Langinkosken uusien rakennettavien koulujen osalta tehtiin päätös hiilijalanjäljen laskemisesta. Korkeakosken koululle valittiin myös maalämpö energiamuodoksi.

Sähköautojen yhteiskäyttökokeilu käynnistyi. Kouvolan kanssa valmisteltiin yhteisen kaupunkipyörähankkeen rahoitushakemus

2. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunginvaltuusto ohjaa kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä hyväksymillään Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteilla. Valtuusto edellyttää, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaatiossa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan tehtävät ja vastuut on kirjattu hallintosääntöön ja toimintasääntöihin.

Kaupunginhallitus huolehtii sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta vastuualueillaan. Johto ja esimiehet seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta osana operatiivista johtamistaan. Riskienhallinnan toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden seurantaprosessia.

Riskienhallinnan johtoryhmä ohjaa, koordinoi ja ohjeistaa kaupunkikonsernin riskienhallintaa. Työkaluja hyödyntämällä kaupungin ja kaupunkikonsernin riskejä voidaan arvioida kokonaisvaltaisesti ja sopia hyväksyttävistä menettelyistä. Tehtäviensä mukaisesti riskienhallinnan johtoryhmän tulee muodostaa kokonaisvaltainen näkemys kaupungin riskienhallinnasta. Johtoryhmän keskeisenä tehtävänä on varmistaa, että kaupungin ja kaupunkikonsernin strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit on olennaisilta osin tunnistettu ja arvioitu ja riskeille on määritelty tarvittavat hallintakeinot. Johtoryhmä koordinoi riskien arviointityökaluja koskevaa valmistelua.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Arvio perustuu vastuualueiden toiminnastaan antamiin itsearviointi- ja seurantatietoihin sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen arviointitietoihin. Vastuualueet ovat arvioineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilannettaan ja hallintakeinojen toimivuutta muun muassa arviointitaulukkomallia hyödyntäen. Malli sisältää havaitun riskin kuvauksen, todennäköisyyden ja vaikutusten arvioinnin sekä suoritettujen toimenpiteiden.

Kaupungin sisäinen valvonta on arvioinnin mukaan asianmukaisesti järjestetty ottaen huomioon voimassa olevat kaupungin hallinto- ja toimintasäännöt, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet, kaupunkitasoisen riskienhallintasuunnitelman, taloussäännön, talousarvio- ja täytäntöönpanomääräykset, raportointimenettelyt sekä strategia-asiakirjat.

Toimintakertomusvuonna painotettuja riskienhallintatoimenpiteitä

Sisäilmaongelmista johtuvat väistötilaratkaisut

Sisäilmaongelmien hallinnan parantamiseksi on uudistettu sisäilmaongelmiin tarttumisen toimintamalli sekä päätetty määräaikaisten sisäilma-asiantuntijan rekrytoinnista. Sisäilmaongelmien ilmenemistä pyritään vähentämään ennakoivilla tutkimuksilla. Rakennusten ennakoivan tutkimisen kanssa samanaikaisesti ilmenneestä kasvavasta sisäilmaongelmiin viittaavasta oireilusta johtuen väistötiloja joudutaan hankkimaan nopeallakin tahdilla. Väistötiloja käytetään vakavan sairastumisriskin ja pienempien terveydellisten riskien poistamiseksi ja korjaustoimenpiteiden mahdollistamiseksi toimintaa keskeyttämättä. Runsaat, samanaikaiset väistötilat muodostavat itsessään taloudellisen riskin, mutta kertovat myös peruskorjaustarpeen vähittäisen kasaantumisen luomasta riskistä. Yhä vaativammiksi käyvät ilmasto-olosuhteet kasvattavat osaltaan kosteusriskejä ja niiden toteutumisesta johtuvia sisäilmaongelmia. Riskejä pienennetään parantamalla rakennusten koko elinkaaren aikaista kosteudenhallintaa.

Tietosuoja

Tietosuojalainsäädäntö muuttuu vuoden 2018 keväällä. EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR) siirtymäaika päättyy 25.5.2018 ja tähän mennessä henkilötietoja käsittelevien organisaatioiden on saatettava käsittelytoimenpiteensä asetuksen sisältöön sopiviksi. Vuoden 2017 aikana Kotkan kaupunki on varautunut lakimuutokseen mm. hallinnollisten toimenpiteiden avulla. Kaupunki nimitti tietosuojavastaavan maaliskuussa ja kaupungin tietosuojaryhmä aloitti varsinaisen työskentelynsä toukokuussa. Tietosuojatietoutta on rakennettu organisaatioon mm. tietosuojavastaavan johtoryhmävierailujen kautta. Myös tietosuojaan liittyvä koulutus suunniteltu alkoi vuoden 2017 aikana ja sitä toteutettiin mm. esimieskohderyhmälle esimiesinfossa 21.11.2017.

Dokumentoinnin osalta luotiin Kotkan kaupungille uudet politiikat niin tietoturvan kuin tietosuojankin osalta. Ne hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 18.12.2017 § 402, 403.

Hankinnat

Julkisiin hankintoihin liittyviä olennaisia riskejä ovat kilpailuttamiseen liittyvät riskit (perustellut markkinaoikeusvalitukset hankintamenettelyissä tapahtuneista virheistä sekä näihin liittyvät hankintayksikön korvausvelvollisuudet ja hankinnan viivästyminen ja/tai uudelleenkilpailuttaminen), perusteettomat suorahankinnat, harmaaseen talouteen liittyvät riskit ja yleiset hankintatoimeen liittyvät riskit, esimerkiksi kiire kilpailutettaessa (ei ehditä valmistella tulevaa sopimusta rauhassa), sopimusrikkomukset, reklamaatioprosessin tehottomuus, vähäiset tiedot markkinavaihtoehdoista sekä liian laaja sopimustoimittajamäärä.

Hankintatoimen ensisijaisina riskienhallintaan liittyvinä kehityskohteina 2017 ovat olleet kynnysarvon ylittävien hankintojen keskittäminen hankintasuunnittelijalle (pois lukien rakennusurakat, jotka hoidetaan kaupungin rakennusalan ammattilaisten toimesta), sopivien hankintamenettelyjen ja sopimusehtojen valinta hankintakohtaisesti, tarjouspyyntöjen/sopimusten suunnittelu sopimuskauden aikaiset kustannusriskit minimoiden, laatuvaatimusten täsmäyttäminen hankinnan kohteeseen, yleinen hankintatiedotus ja -koulutus, pienhankintaosaamisen lisääminen henkilöstökoulutuksin ja käytännönläheisin hankintaohjein, sopimuskannan kartoittamisen aloittaminen ja hankintojen aikatauluttaminen (hankintakalenteri ja spend-analyysi), yhteistyön ja hankintaviestinnän tehostaminen kaupungin eri palvelualueiden ja -yksiköiden kesken (tunnistetaan kilpailutettava sopimuskokonaisuus koko kaupungin osalta; ei osaoptimoida) sekä hankintakohtaisen markkinatiedon kokoaminen hankintakohtaisin markkinakartoituksin.

Toissijaisina kehityskohteina ovat olleet hankintojen painopisteen siirtäminen kilpailuttamisesta koko hankintaprosessin hallintaan (suunnitteluasteella), tilaajavastuulain vaatimusten täyttymisen automatisointi sopimuskaudella sähköisten järjestelmien avulla (Tilaajavastuu.fi:n Valvoja-seurannan käyttöönotto kaikissa kaupungin palveluhankinnoissa) sekä yleinen sopimuseurannan ja valvonnan kehittäminen (aloitettu sisäisen sopimusviestinnän kehittämällä). Toissijaiset ja muut tunnistetut riskeihin liittyvät kohteet tullaan nostamaan tulevana vuosina ensisijaisiksi hankintatoimen kehittymisen edetessä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen

Vastuualueiden ja yksiköiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riskikartoitus toteutettiin lomaketyökalun avulla. Riskihavainnot ja niitä koskevat toimenpiteet kuvattiin ja jaoteltiin kaupungin strategisia tavoitteita ja niiden saavuttamista uhkaaviin strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Kartoitus ja raportointi toteutettiin talousarvioprosessissa kaupunginvaltuuston hyväksymien Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden mukaisesti.

Sisäinen tarkastus havainnoi ja raportoi toimintakertomusvuonna valvonnan ongelmatilanteista tarkastussuunnitelman ja johdon tarpeiden mukaan. Tarkastustoiminnan pitkäkestoisena ja jatkuvana tavoitteena on organisaation sisäisten prosessien kehittäminen. Toteutustapoina olivat systemaattinen, avoin ja vuorovaikutteinen yhteistyömalli, tavoitteena sisäisten ja ulkoisten toimijoiden välisten toimintamallien tehostaminen ja parantaminen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toiminnan kehityskohteina ovat organisaation prosessien kuvaaminen, prosessien riskien arviointi ja hallinta, yhtenäiset tietoturva- ja tietosuojakäytännöt sekä ydintoiminnan jatkuvuutta turvaavat käytännöt ja varautumissuunnitelmat.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus tukee kaupunginhallitusta ja ylintä johtoa konsultoimalla, tarkastamalla ja arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa ja tuloksellisuutta yhdessä kaupunginjohtajan johtoryhmän kanssa suunnitellun ja kaupunginhallituksen hyväksymän tarkastussuunnitelman sekä kaupungin johdolta saamiensa erillistoimeksi-antojen perusteella. Tarkastussuunnitelman painopisteitä valittaessa kuultiin lisäksi ulkoista tarkastusta.

Vuoden 2017 Suunnitelma sisälsi yhteensä neljä nimettyä tarkastuskohdetta: 1) Kaupungin talous ja sen hallinta; 2) Kantasatama-hankkeen eteneminen; 3) Sote- ja 4) Maakuntauudistus. Pysyvinä jatkuvan sisäisen tarkastuksen kohteina olivat: Lakien ja ohjeiden noudattaminen; Prosessien sujuvuus ja niiden sisäinen valvonta; Sisäisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustyön laadun varmistaminen sekä Kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen toimeksiannot.

Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle suullisesti ja/tai kirjallisesti voimassa olevan ohjeistuksen mukaan, tarkastuksen luonteesta ja tarkastushavaintojen merkittävydestä riippuen. Sisäinen tarkastus raportoi myös tarkastuslautakunnalle yhteisesti sovitun aikataulun mukaisesti. Yhteistyö sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen välillä pidettiin tiiviinä. Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen yhteistyöllä muodostettiin toimintaa ja painopisteitä ohjaava tarkastuskokonaisuus, jolla organisaation toimintatapoja ja toiminnan tuloksellisuutta tehostettiin. Sisäinen tarkastus vastasi osaltaan tilintarkastajan havaintojen ja suositusten mukaisten toimenpiteiden käytäntöön viemisestä. Tehtyjen tarkastusten perusteella voidaan kohtuullisella varmuudella todeta, että sisäinen valvonta toimii tyydyttävästi.

3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa

	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos	Muutos-%
Toimintatulot	90,8	92,5	89,1	92,6	84,7	-7,9	-8,5 %
Valmistus omaan käyttöön	1,5	1,7	1,6	2,0	1,8	-0,2	-8,7 %
Toimintakulut	-385,4	-388,1	-391,0	-397,7	-381,1	16,6	-4,2 %
TOIMINTAKATE	-293,2	-293,9	-300,2	-303,1	-294,6	8,6	-2,8 %
Verotulot	207,7	209,5	211,1	209,6	216,2	6,6	3,2 %
Valtionosuudet	90,2	91,1	96,7	106,3	106,2	-0,1	-0,1 %
Rahoitustulot ja -menot	1,3	0,7	2,3	1,9	1,0	-0,9	-47,1 %
Korkotuotot	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,0	-1,6 %
Muut rahoitustuotot	7,0	5,7	6,8	6,7	5,4	-1,3	-18,7 %
Korkokulut	-4,0	-3,7	-3,0	-2,4	-1,9	0,5	-22,3 %
Muut rahoituskulut	-2,7	-2,2	-2,3	-3,0	-3,2	-0,2	6,5 %
VUOSIKATE	6,0	7,4	9,9	14,7	28,9	14,2	96,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-21,3	-20,5	-18,7	-21,9	-26,6	-4,7	21,6 %
Satunnaiset erät	1,4	19,4	0,0	0,2	39,2	39,0	24708,1 %
TILIKAUDEN TULOS	-14,0	6,2	-8,8	-7,0	41,5	48,5	-690,5 %
Tilinpäätössiirrot	1,2	3,8	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-12,7	10,1	-8,5	-6,8	41,7	48,5	-718,2 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut %	23,6	23,8	22,8	23,3	22,2	-1,1	
Vuosikate % poistoista	27,9	35,9	52,9	67,2	108,5	41,3	
Vuosikate, euroa/asukas	109	135	182	272	539	267,5	
Asukasmäärä	54 758	54 557	54 315	54 160	53 593	-567	

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Tuloslaskelman sisältö

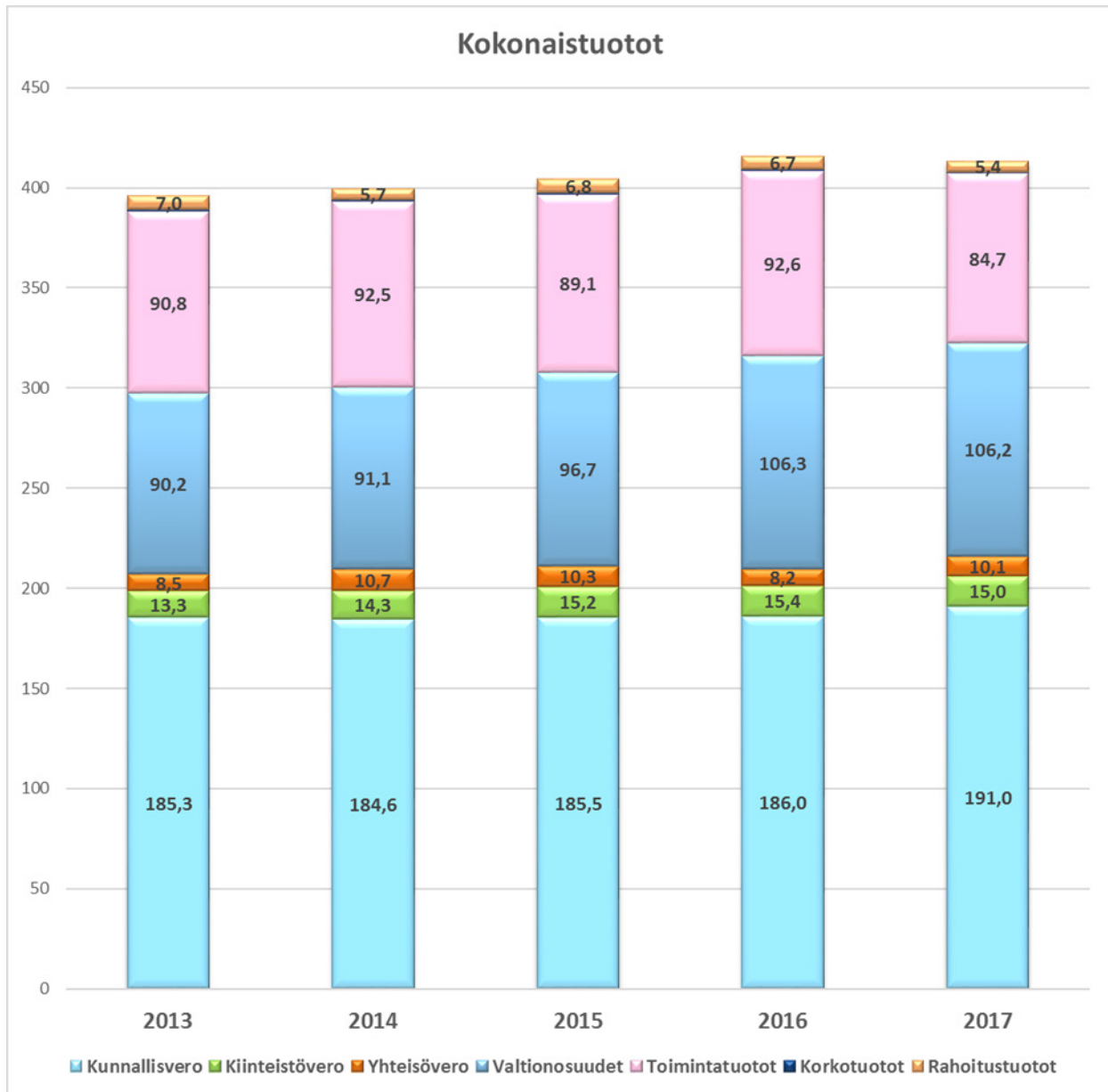
Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tuottoina kertynyt tilikauden tulorahoitus riittää palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa esitetään ns. ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kaupungin ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnoista kaupungin ulkopuolelta. Viralliseen tuloslaskelmaan sisältyvät kaupungin lisäksi liikelaitokset ja tuloksesta on eliminoitu pois kaikki keskinäiset tilikauden aikaiset taloustapahtumat.

Tuotot

Kotkan kaupungin tuottojen kokonaismäärä (toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot) vuonna 2017 oli yhteensä 413,2milj. euroa. Tuottojen määrä yhteensä pieneni edellisestä tilikaudesta yhteensä 2,6 milj. euroa. Toimintatuotot pienenevät 7,9 milj. euroa. Toimintatuottojen avustukset pienenevät 4,5 milj. euroa, johon sisältyy 5,0 milj. euroa toimeentulotuen vähennyksestä, mikä aiheutui perustoimeentulotuen siirrosta Kelalle. Myyntituotot pienenevät 4,7 milj. euroa, joka pääosin Kymijoen Työterveys liikelaitoksen toiminnan päättymisestä ja siirtymisestä konserniyhtiöksi. Maksutuotoissa ja muissa toimintatuotoissa oli kasvua 1,3 milj. euroa, josta 1,1 milj. euroa maanvuokratulojen kasvua.

Muut toimintatuotot sisältävät tonttien myyntivoittoja 1,2 milj. euroa, josta 1,1 milj. euroa syntyi ns. Lidl tontin kaupasta.

Verotulot kasvoivat 6,6 milj. euroa ja valtionosuudet pienenivät 0,1 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

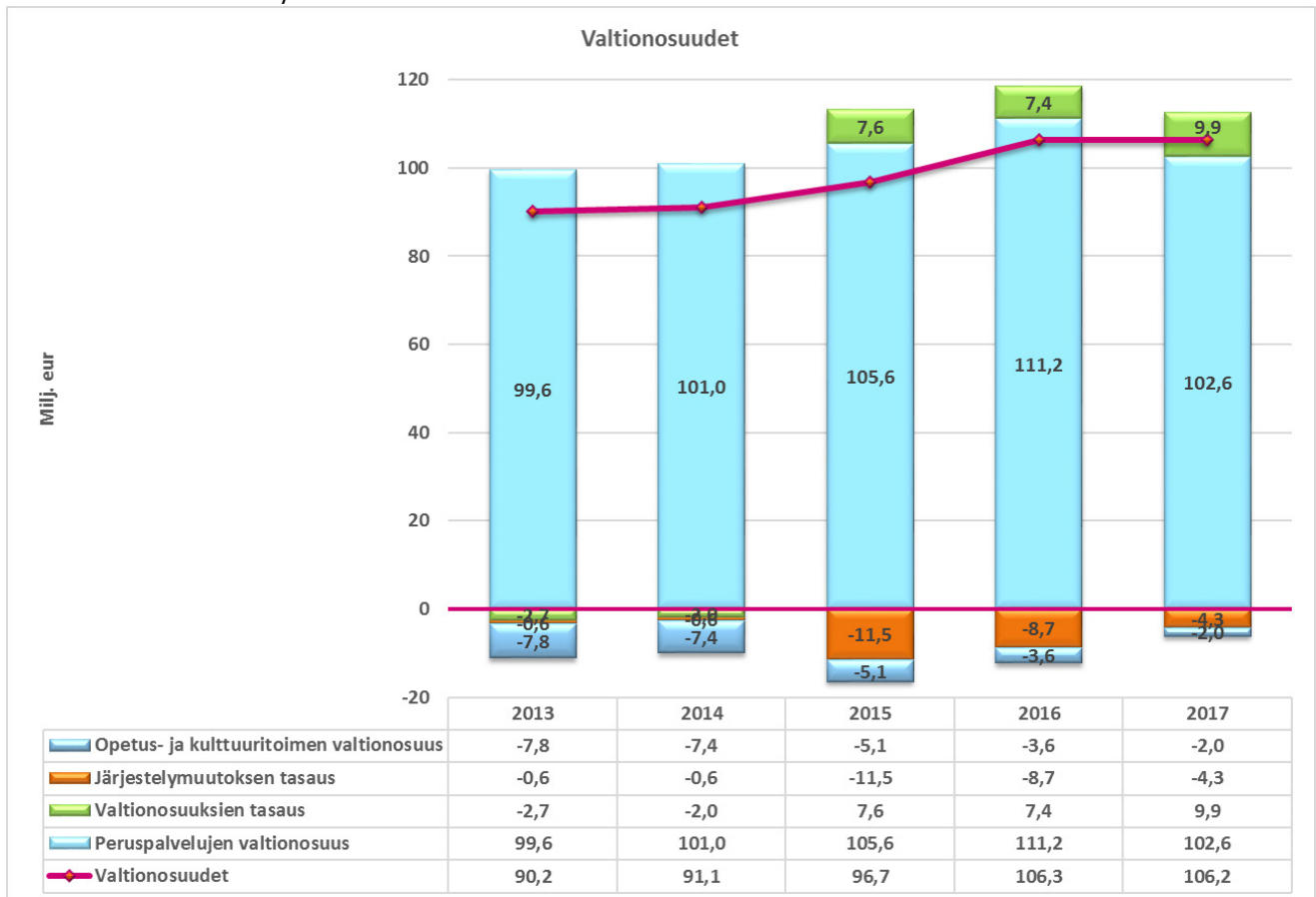

Verotuloissa suurin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna on ollut kunnallisverossa, jonka veroprosenttia korotettiin 1,0 %. Vuoden 2017 kunnallisveroprosentti oli 21,5 %. Kunnallisveroprosentin kehitys Kotkassa ja koko maassa on esitetty kohdassa 8.4. tuloslaskelman toteutuminen.

Peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmä uudistui vuoden 2015 alusta siten, kuin järjestelmää on muutettu lailla 676/2014 (He 38/2014). Valtionosuuden määräytymisen ikäryhmitystä ja määräytymisen kriteeristöä on muutettu olennaisesti, mikä on näkynyt Kotkalle tilitettävien valtionosuuksien kasvuna, vaikkakin kasvu on ollut maltillista järjestelmään liittyvän tasoituskoneismin johdosta.

Valtionosuuksien kokonaismuutos edelliseen vuoteen verrattuna oli pieni. Valtionosuuksien eri tekijöiden muutokset olivat kuitenkin olennaisia. Valtionosuuksien määräytymisperusteissa on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana merkittäviä muutoksia. Peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdistui kilpailukykysojimukseseen liittyvä valtionosuusleikkaus. Lisäksi valtionosuuksissa on huomioitu perustoimeentulotuen rahoituksen ja maksatuksen muutos kunnilta Kellalle. Veroperustemuutoksen kompensatona kunnille on jaettu lisää valtionosuutta, mutta lisäksi on tehty useita erilaisia vähennyksiä.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuksiin kohdistui 2017 ammatillisen koulutuksen säästö. Säästö hyödytti kuntia, koska omarahoitusosuus pieneni n. 37 eur/asukas. Kotkan osalta säästöä syntyi 2,1 milj. euroa, mikä selittää lähes kokonaisuudessaan OKM myöntämän valtionosuuden muutoksen edelliseen vuoteen verrattuna.

Kulut

Kotkan kaupungin kulujen (toimintakulut, korkokulut ja rahoituskulut) kokonaismäärä oli 386,1 milj. euroa. Kulujen vähennys oli 17,0 milj. euroa.

Toimintakulut olivat 381,1 milj. euroa ja laskivat edellisvuodesta 16,6 milj. euroa

Henkilöstökulut vähenivät 5,8 milj. euroa, missä Kymijoen Työterveys liikelaitoksen yhtiöittämisen vaikutus oli 4,7 milj. euroa. Kotkan kaupungin henkilöstökulujen vähennys edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,0 milj. Henkilöstökulujen muutos muodostui palkkakulujen 3,2 milj. euron lisäyksestä sekä henkilösivukulujen 4,2 milj. euron vähennyksestä. Palkkakulujen muutoksessa on huomioitava vuodelle 2016 kohdistuva Kiky sopimuksen mukainen lomarahojen leikkaus, minkä vaikutus lisäyksestä oli 1,2 milj. euroa, koska lomarahojen taso säilyi 2017 lähes ennallaan. Kuntien palkkioissa ja palkoissa oli kasvua 2,1 milj. euroa, mikä johtuu henkilöstömäärän kasvusta. Henkilöstömäärän kasvusta on lisätietoja henkilöstökertomuksessa.

Henkilöstösivukulujen säästöstä eläkekulujen osuus on 2,2 milj. euroa, mikä pääasiallisesti kuel- eläkeperusteisten maksujen vähentymisestä. Vähennys aiheutuu Kevan valtuuskunnan 2.12.2016 tekemästä päätöksestä alentaa jäsenyhteisöjen eläkemaksuja 217 milj. euroa, mikä jaetaan jäsenyhteisöjen kesken vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneiden eläkkeiden toteutuneiden eläkemenojen suhteessa.

Kunnan omien eläkkeiden vastuun määrä 31.12.2017 on Kevassa suoritetun laskennan mukaan 3,0 milj. euroa, mikä on 1,2 milj. euroa edellisvuoden tilinpäätöshetkeä pienempi. Kun huomioidaan varauksen muutoksesta tilikauden aikaiset maksetut eläkkeet, niin säästövaikutus tulokseen on 0,8 milj. euroa.

Henkilöstösivukulujen säästöstä 2,0 milj. euroa on aiheutunut muista henkilösivukulkuista kuin eläkkeistä. Kunta-työnantajan sairausvakuutuksen prosenttiosuus on pienentynyt 1,04 %, josta on aiheutunut 1,0 milj. euron säästö. Lisäksi työttömyysvakuutusmaksuprosentti on alentunut 0,6 %:a, josta säästöä 0,7 milj. euroa. Tapaturmavakuutusmaksut ovat alentuneet 0,6 milj. euroa, mihin on vaikuttanut vakuutuskipailutus sekä suotuisa vahinkokehitys.

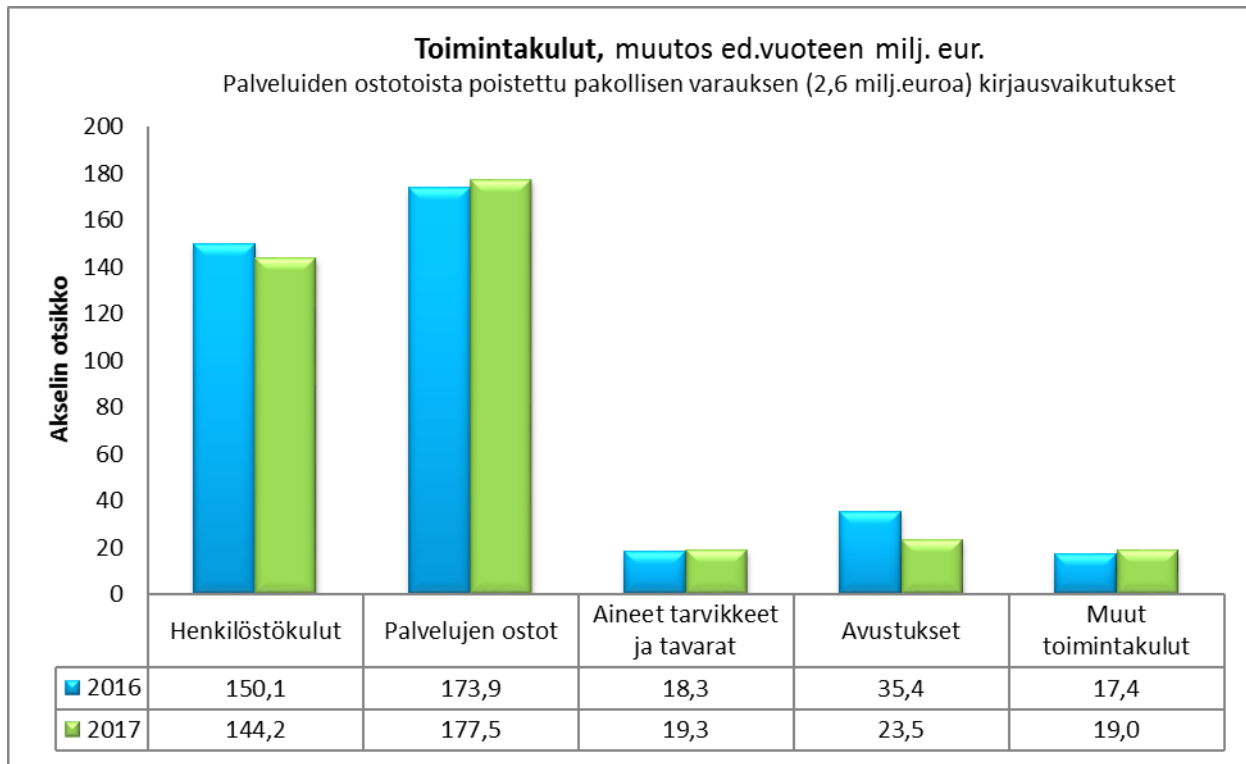
Kunnan palveluiden ostot olivat tilikaudella yhteensä lähes 175 milj. euroa. Luvusta on eliminoitu kaupungin palveluiden ostot liikelaitoksiltaan, jotka olivat 2017 tilikautena 6,9 milj. euroa. Eliminoinneissa ei enää ole mukana työterveyspalveluita, koska siirtyivät liikelaitoksesta konserniyhtiöön. Ko. palveluiden määrä on n. 1,7 milj. euroa.

Palveluiden ostojen hyvityksenä on Kymenlaakson sairaanhoito- ja sos. palveluiden kuntayhtymä Carean alijäämän kattamisvelvoitteen mukaisen pakollisen varauksen 2,6 milj. euron purkukirjaus, joka edellisenä tilikautena oli kustannusten lisäyksenä. Alla oleva kaavio on esitetty ilman pakollisen varauksen kirjausvaikutuksia, jolloin palveluiden ostot kasvoivat 3,6 milj. euroa edellisvuodesta. Asiakaspalveluiden ostojen palveluostot säilyivät lähes ennallaan. Muiden palveluiden ostojen kasvusta 1,7 milj. euroa selittyy edellä mainitulla työterveyspalveluiden ulkoistamisella konserniyhtiöön. Lisäksi joukkoliikenteen palveluiden ostojen kasvu oli 1,6 milj. euroa, mikä aiheutuu bruttokirjausmenettelyyn siirtymisestä, jolloin on tarkasteltava muutosta toimintakatteessa. Joukkoliikenteen toimintakate oli 0,1 milj. euroa edellisvuotta parempi.

Aineet ja tarvikkeet tiliryhmän kustannukset olivat yhteensä 19,3 milj. euroa ja 1,0 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Tiliryhmä sisältää lämmitys, sähkö ja vesikuluja sekä kalusto- ja huoltotarvikehankintoja. Tiliryhmän sisällä kustannuksia on sekä tullut lisää sekä säästynyt. Mikään yksittäinen erä ei ole olennainen.

Avustuskustannukset olivat tilikauden aikana 23,5 milj. euroa. Avustuskustannusten vähennys 11,9 milj. euroa aiheutuu perustoimeentulotukiaavustusten pienenemisestä Kelasiirron ja maahanmuuttajien vastaanotto- ja kotouttamispalveluiden vähentymisen vaikutuksista.

Muut toimintakulut olivat 19,0 milj. euroa ja kasvoivat edellisvuodesta 1,6 milj. euroa. Muihin toimintakuluihin kirjatujen myyntivoittojen määrä väheni 0,4 milj. euroa. Vuokratulujen kasvu oli 0,6 milj. euroa.

Toimintakate ja vuosikate

Toimintakatteella osoitetaan, paljonko kuluista saadaan katetuksi palvelutoiminnan myynti- ja maksutuloilla. Loput toimintakuluista katetaan käytännössä vero- ja valtionosuusrahoituksella. Toimintakate on kunnissa negatiivinen. Tilikauden toimintakate oli - 294,5 milj. euroa, ollen 8,6 milj. euroa edellisvuotta parempi. Kun eliminoidaan tilikauden ja edellisen tilikauden toimintakatteeseen sisältyvä pakollisen varauksen kirjaus, oli toimintakate 3,4 milj. edellisvuotta parempi.

Toimintatuotot kattoivat 22,2 % toimintakuluista. Kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo- ja menojen suhteita, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja menojen suhteita. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulo- ja menojen suhteet ovat riittävät. Oletus on kuitenkin pätevä vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

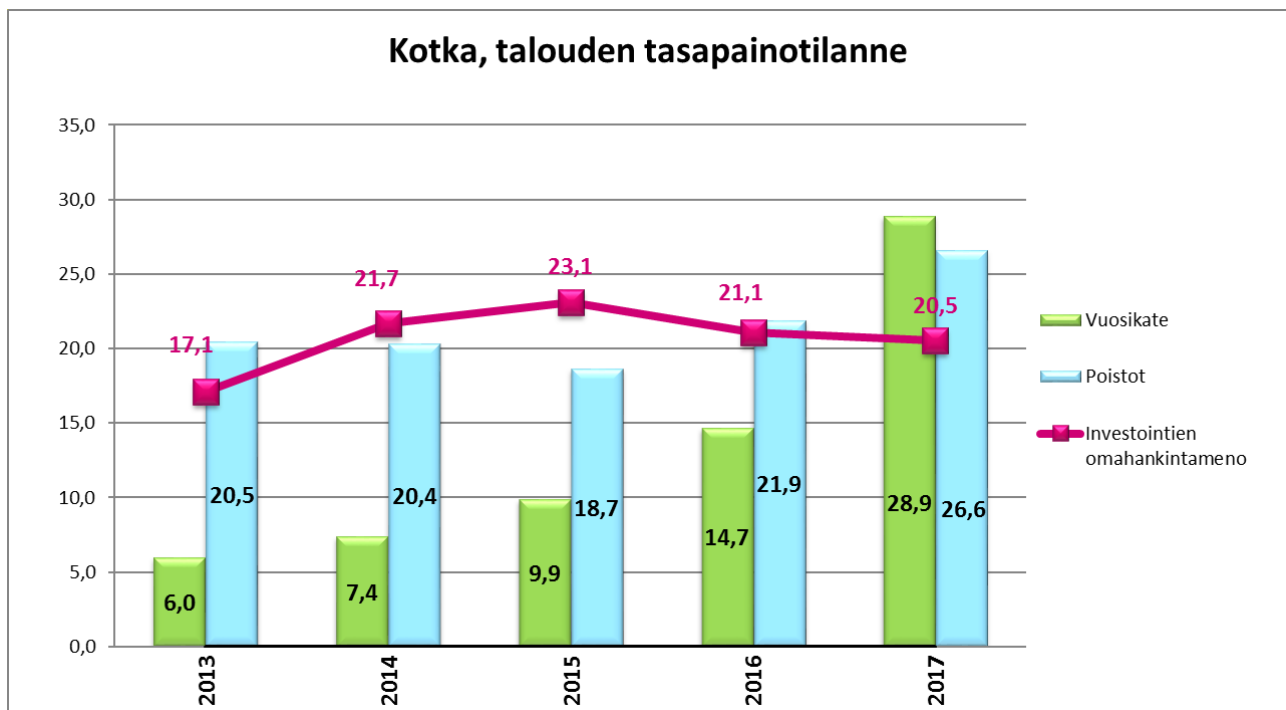
Tilinpäätöksen 2017 vuosikate oli 28,9 milj. euroa ja se parantui edellisestä vuodesta 14,2 milj. eurolla.

Kunnan nettoinvestoinneilla tarkoitetaan bruttoinvestointien ja rahoitusosuuksien sekä muiden tulojen erotusta. Muissa tuloissa esitetään myytyjen pysyvien vastaavien hankintamenojen vähennykset. Tilikauden 2017 aikana myytiin Kymenlaakson Sähkö Oy:n ja Kotkan Toriparkki Oy:n osakkeet. Kymenlaakson Sähkön osakkeiden hankintameno oli 29,6 milj. euroa. Kotkan Toriparkin osakkeiden hankintameno oli 2,1 milj. euroa, mutta ennen myyntiä Toriparkin pääomalaina 4,5 milj. euroa muutettiin pääomasijoitukseksi. Lisäksi tehtiin 1,7 milj. euron pääomasijoitus, jolla maksettiin Toriparkin Kuntarahoituksen laina korkoineen. Toriparkkiin tehdyt pääomasijoitukset olivat yhteensä 8,3 milj. euroa. Kymijoen Työterveys yhtiöitettiin tilikauden alussa. Työterveyteen sijoitetun apporttiomaisuuden arvo oli 0,9 milj. euroa ja sisältyy tilikauden investointeihin.

Edellä mainituista osakekaupoista johtuen nettoinvestoinnit muodostuivat kustannusten sijaan tuloksellisiksi, ollen 17,4 milj. euroa. Poikkeuksellisesta tilanteesta johtuen nettoinvestoinnit esitetään ilman osakkeiden sijoituksia ja hankintamenojen tuloutuksia. Näin korjatut edellisiin vuosiin vertailukelpoiset nettoinvestoinnit olivat vuonna 2017 yhteensä 13,4 milj. euroa ja alittivat poistojen 26,6 milj. euron määrän.

Investoinnit esitellään kohdassa 8.5 Investointiosan ja leasingkohteiden toteutuminen.

Poistojen kokonaismäärä 26,6 milj. euroa muodostuu suunnitelman mukaisista poistoista 21,1 milj. euroa sekä kerta-luonteisista poistoista 5,5 milj. euroa. Kertapoistot muodostuivat kantasataman varastojen, purettavien koulujen ja muista käytöstä poistettujen rakennusten tasearvojen alaskirjauksista. Lisäksi alaskirjattiin toteutumattomia suunnitelukustannuksia sekä käytöstä poistettujen väistötilojen perustamiskustannuksia.

Satunnaiset erät

Tilikauden satunnaiset erät olivat 39,2 milj. euroa ja muodostuvat Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakkeiden myyntivoitosta 40,5 milj. euroa sekä Kotkan Toriparkki Oy:n osakkeiden myyntitappiosta 1,3 milj. euroa.

Tilikauden ylijäämä

Tilikauden ylijäämä oli 41,7 milj. euroa, joka on 48,5 milj. euroa edellisvuotta parempi. Ylijäämä sisältää 0,3 milj. euron ns. poistoeron muutoksen. Poistoerona käsitellään investointivarausten purku.

Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kaupungin rahavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	6,0	7,4	9,9	14,7	28,9	14,2
Satunnaiset erät	1,4	19,4	0,0	0,2	39,2	39,0
Tulorahoituksen korjauserät	-2,2	-22,8	-0,6	1,2	-5,1	-6,3
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-17,0	-21,9	-24,9	-21,3	-21,9	-0,6
Rahoitusosuudet investointeihin	-0,2	0,2	1,7	0,2	1,4	1,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5,1	3,0	0,5	2,3	39,7	37,5
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6,8	-14,7	-13,4	-2,8	82,2	85,0
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,0	0,3	0,0	0,0	4,5	4,5
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-33,5	-34,2	-32,4	-28,5	-35,9	-7,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos	9,1	17,3	17,3	27,7	-3,8	-31,5
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9
Muut maksuvalmiuden muutokset	1,3	1,3	-1,5	0,1	-2,5	-2,6
Rahoituksen rahavirta	6,8	14,7	13,4	29,2	-6,8	-36,1
Rahavarojen muutos	0,0	0,0	0,0	26,5	75,4	49,0
Rahavarat 31.12.	0,0	0,0	0,0	26,5	101,9	
Rahavarat 1.1.	0,0	0,0	0,0	0,0	26,5	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
Investointien tulorahoitus, %	34,8	34,0	42,7	69,7	140,8	71,0
Lainanhoitokate	0,3	0,3	0,4	0,6	0,8	0,3
Kassan riittävyys, pv	0	0	0	21	85	63,9
Asukasmäärä	54 758	54 557	54 315	54 160	53 593	-567,0
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta, milj. eur	-74,1	-63,8	-76,2	-80,7	44,6	125,2

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos lainanhoitokate on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1 – 2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kotkan kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta 2017 oli 82,3 milj. euroa. Kassavarojen riittävyyden tunnusluku oli 85 päivää, kun vuonna 2016 se oli 21 päivää. Rahavarat olivat vuoden vaihteessa 101,9 milj. euroa. Kassatilanteeseen vaikuttaa Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakkeiden myynti, jonka kauppahinnan varat olivat vuodenvaihteessa tilillä ja korkorahastoissa.

4. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE

milj. euroa

VASTAAVAA	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
PYSYVÄT VASTAAVAT	529,8	549,0	553,0	550,8	501,7	-49,1
Aineettomat hyödykkeet	2,6	3,2	2,8	2,9	1,7	-1,2
Aineettomat oikeudet	0,4	0,7	0,5	0,6	0,4	-0,2
Muut pitkävaikutteiset menot	2,1	2,4	2,1	2,3	1,3	-1,0
Ennakkomaksut	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0
Aineelliset hyödykkeet	353,1	309,5	314,1	312,7	300,5	-12,1
Maa- ja vesialueet	87,6	88,8	89,0	91,6	92,1	0,5
Rakennukset	199,9	151,4	146,1	142,9	136,2	-6,7
Kiint.rakenteet ja laitteet	53,0	50,4	66,4	63,0	59,7	-3,4
Koneet ja kalusto	7,4	6,8	7,0	7,4	8,0	0,5
Muut aineelliset hyödykkeet	2,0	2,1	2,2	2,1	2,2	0,0
Enn.maksut ja keskener.hankinnat	3,2	10,1	3,3	5,4	2,3	-3,1
Sijoitukset	174,0	236,2	236,1	235,2	199,4	-35,8
Osakkeet ja osuudet	168,6	231,1	230,9	230,1	198,7	-31,3
Muut lainasaamiset	4,8	4,8	4,8	4,8	0,3	-4,5
Muut saamiset	0,7	0,4	0,4	0,4	0,5	0,0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,6	0,8	0,8	0,8	1,0	0,1
Valtion toimeksiannot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,5	0,8	0,8	0,8	1,0	0,1
VAIHTUVAT VASTAAVAT	44,2	40,1	42,1	65,9	140,5	74,6
Vaihto-omaisuus	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,0
Aineet ja tarvikkeet	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,0
Saamiset	43,5	39,4	41,5	38,8	38,0	-0,8
Pitkäaikaiset saamiset	22,0	20,0	18,1	16,8	15,7	-1,1
Lainasaamiset	13,1	12,4	12,2	12,3	12,3	0,0
Siirtosaamiset	8,9	7,6	5,9	4,5	3,4	-1,1
Lyhytaikaiset saamiset	21,5	19,4	23,4	22,0	22,4	0,4
Myyntisaamiset	5,8	5,0	5,6	6,7	6,5	-0,2
Lainasaamiset	2,4	0,2	0,1	0,1	0,0	-0,1
Muut saamiset	8,1	7,2	10,5	8,5	11,2	2,7
Siirtosaamiset	5,2	6,9	7,2	6,7	4,6	-2,1
Rahoitusarvopaperit	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0	30,0
Muut arvopaperit	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0	30,0
Rahat ja pankkisaamiset	0,0	0,0	0,0	26,5	71,9	45,4
VASTAAVAA YHTEENSÄ	574,6	590,0	595,9	617,5	643,1	25,7

VASTATTAVAA	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
OMA PÄÄOMA	251,3	261,3	252,8	246,1	287,8	41,8
Peruspääoma	293,1	293,1	293,1	293,1	293,1	0,0
Muut omat rahastot	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Edel. tilikauden yli-/alijäämä	-30,1	-42,8	-32,7	-41,3	-48,0	-6,7
Tilikauden yli-/alijäämä	-12,7	10,1	-8,5	-6,8	41,7	48,5
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET						
VARAUKSET	9,6	5,8	5,5	5,3	5,0	-0,3
Poistoero	9,6	5,8	5,5	5,3	5,0	-0,3
Vapaaehtoiset varaukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
PAKOLLISET VARAUKSET	6,8	5,4	4,8	6,9	3,0	-3,8
Eläkevaraukset	6,8	5,4	4,8	4,3	3,0	-1,2
Muut pakolliset varaukset	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	-2,6
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,6	0,8	0,7	0,8	0,9	0,1
Valtion toimeksiannot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lahjoitusrahastojen pääomat	0,5	0,8	0,7	0,8	0,9	0,1
VIERAS PÄÄOMA	306,2	316,6	332,0	358,5	346,4	-12,1
Pitkäaikainen	194,4	191,7	193,2	196,3	172,7	-23,6
Joukkovelkakirjalainat	0,0	30,0	30,0	60,0	40,0	-20,0
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	194,4	161,7	163,2	136,3	132,7	-3,6
Muut velat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyhytaikainen	111,8	124,8	138,8	162,2	173,7	11,5
Joukkovelkakirjalainat	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	50,3	65,9	79,2	96,9	84,7	-12,2
Lainat julkisyhteisöiltä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainat muilta luotonantajilta	8,6	8,8	8,9	17,3	23,3	6,1
Saadut ennakot	2,8	1,7	1,7	1,2	0,6	-0,6
Ostovelat	21,0	21,9	23,3	21,3	21,6	0,3
Liittymismaksut ja muut velat	8,0	5,8	5,2	7,1	5,9	-1,2
Siirtovelat	21,1	20,8	20,5	18,4	17,7	-0,8
VASTATTAVAA YHT	574,6	590,0	595,9	617,5	643,1	25,7

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Tarvemmin eritelty, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään tilinpäätöslaskelmat - osassa.

TASEEN TUNNUSLUVUT

	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
Kunnan omavaraisuus %	45,6	45,4	43,5	40,8	45,6	4,8
Rahoitusvarallisuus euroa/ asukas	-4 746	-5 049	-5 319	-5 391	-3 841	1550,1
Suhteellinen velkaantuneisuus %	77,9	80,1	83,2	87,5	84,9	-2,5
Velat ja vastuut käyttötuloista %	88,4	92,7	96,4	99,2	96,7	-2,5
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 euroa	-42 819	-32 750	-41 277	-48 030	-6 259	41771,0
Kertynyt yli/alijäämä, euroa/asukas	-782	-600	-760	-887	-117	770,0
Kunnan lainakanta 31.12. (milj.euroa)	253,3	266,4	281,3	310,4	300,7	-9,8
Kunnan lainat euroa/asukas	4 627	4 883	5 179	5 732	5 610	-121,6
Kunnan lainasaamiset (milj.euroa)	20,2	17,4	17,1	17,1	12,6	-4,6
Asukasmäärä	54 758	54 557	54 315	54 160	53 593	-567,0

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Rahoitusvarallisuus euroa/asukas

= (Saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) –
(Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Asukasmäärä

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut käyttötuloista %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Kotkan kaupungin taseen loppusumma oli 643,1 milj. euroa. Taseen loppusumma kasvoi 25,7 milj. euroa. Aineellisten hyödykkeiden eli maa-alueiden, rakennusten, koneiden, laitteiden jne. tasearvo pieneni 12,1 milj. euroa ja osakkeiden tasearvo 31,3 milj. euroa. Osakkeiden tasearvo oli 31.12.2017 yhteensä 198,7 milj. euroa.

Taseesta laskettava omavaraisuusaste oli tilikauden päättyessä 47,0 %. Lainakannan määrä pieneni 9,8 milj. eurolla ja lainat asukasta kohti oli 5 610 euroa. Kaupungilla oli vuodenvaihteessa pitkäaikaista lainaa yhteensä 172,67 milj. euroa, josta 40,0 milj. euroa oli joukkovelkakirjalainoja. Lyhytaikaista lainaa pankeilta- ja rahalaitoksilta (sis. joukkovelkakirjalainat ja kuntatodistukset) oli yhteensä 104,66 milj. euroa, josta 44,62 milj. euroa oli pitkäaikaisten lainojen lyhennekset vuodelle 2018. Tämän lisäksi kaupungilla oli 23,35 milj. euroa lyhytaikaista velkaa tyttärille konsernitilistä.

Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa kaupungin mahdollisuuksia selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksellaan. Tunnusluku on sitä parempi, mitä pienempi luvun arvo on. Rahoitusvarallisuus mittaa kaupungin likvidien varojen riittävyyttä vieraan pääoman takaisinmaksuun. Kuntien rahoitusvarallisuus on viime vuosina ollut selkeästi negatiivinen.

Kertyneen yli-/alijäämän määrä osoittaa, paljonko kunnalla on tulevana vuosina liikkumavaraa tai mikä määrä on katettava tulevien vuosien ylijäämäisillä tilinpäätöksillä. Kumulatiivinen alijäämä tilikauden 2017 lopussa oli -6,3 milj. euroa.

5. KOKONAISTULOT JA – MENOT milj. euroa

KOKONAISTULOT JA -MENOT

milj. euroa

	2016	%	2017	%
TULOT				
Toiminta				
Toimintatuotot	92,6	19,5 %	84,7	16,1 %
Verotulot	209,6	44,1 %	216,2	41,2 %
Valtionosuudet	106,3	22,4 %	106,2	20,2 %
Korkotuotot	0,6	0,1 %	0,6	0,1 %
Muut rahoitustuotot	6,7	1,4 %	5,4	1,0 %
Satunnaiset tuotot	0,2	0,0 %	40,5	7,7 %
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien myyntivoitot	-0,9	-0,2 %	-1,2	-0,2 %
Investoinnit				
Rahoitusosuudet invest.menoihin	0,2	0,0 %	1,4	0,3 %
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	2,3	0,5 %	39,7	7,6 %
Rahoitustoiminta				
Antolainojen vähennys	0,0	0,0 %	4,5	0,9 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30,0	6,3 %	30,0	5,7 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	27,7	5,8 %	-3,8	-0,7 %
Oman pääoman lisäykset	0,0	0,0 %	0,9	0,2 %
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	475,4	100,0 %	525,2	100,0 %
MENOT				
Toiminta				
Toimintakulut	397,7	88,6 %	381,1	85,2 %
- Valmistus omaan käyttöön	-2,0	-0,4 %	-1,8	-0,4 %
Korkokulut	2,4	0,5 %	1,9	0,4 %
Muut rahoituskulut	3,0	0,7 %	3,2	0,7 %
Satunnaiset kulut		0,0 %		0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pakollisten varausten muutos	-2,1	-0,5 %	3,8	0,9 %
Satunnaiset kulut	0,1	0,0 %	1,3	0,3 %
Investoinnit				
Investointimenot	21,3	4,7 %	21,9	4,9 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	28,5	6,4 %	35,9	8,0 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Oman pääoman vähennys	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	449,0	100,0 %	447,3	100,0 %

6. KOTKA-KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 Konsernin toiminnan ohjaus

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa konserniohjeita ja –strategiaa sekä valtuuston yhtiöille hyväksymiä omistajapoliittisia linjauksia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden konserniohjeen 8.5.2017 § 47. Konserniohjeiden ohella valtuusto hyväksyi suosituksen Hyvä hallinto ja johtamistapa Kotkan kaupungin tytäryhtiöissä. Konserniohje on hyväksyttävä konserniyhtiöiden yhtiökokouksessa yhtiön noudatettavaksi ja suositus hyvästä hallinnosta on käsiteltävä konserniyhtiöiden hallituksissa.

Kaupunginhallitus ja sen omistajaohjausjaosto johtavat kuntakonsernia. Konsernin operatiivinen johtaminen on kaupunginjohtajan vastuulla. Kansliapäällikkö avustaa kaupunginjohtajaa Kotka-konsernin ohjauksessa. Konserniyhtiöiden valvontavastuu on jaettu kaupunginjohtajan ja kansliapäällikön kesken.

Vuonna 2017 tehtiin 30.6.2017 tilanteesta seurantaraportti tytäryhtiöiden tilikaudelle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, merkittävimmistä kehittämistoimenpiteistä sekä taloudellisista tunnusluvuista. Raportti vietiin hallitukselle tiedoksi 28.8.2017. Tämän lisäksi konserniyhtiöiltä kerättiin tietoa e-lomakkeella 31.3.2017 tilanteesta sekä 30.9.2017 tilanteesta. Tiedot koostettiin ja vietiin hallitukselle tiedoksi 24.4.2017 sekä 30.10.2017.

Konserniyhtiöitä on yhdistely konsernitiilinpäätökseen seuraavasti		Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistely (kpl)
Tytäryhteisöt	Kiinteistö ja asuntoyhtiöt	4	0
	Liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	2	0
	Muut yhtiöt	8	0
Kuntayhtymät		4	0
Osakkuusyhteisöt		1	3

Kotka-konserniin kuuluvat tytäryhteisöt on jaettu kolmeen ryhmään:

- yksiköille, jotka harjoittavat liiketoimintaa kilpailuilla markkinoilla, asetetaan tuottovaatimus (*liiketoimintayhtiöt*): Kotkan Energia Oy ja HaminaKotka Satama Oy
- yksiköille, joiden omistaminen perustuu kunnan jonkun perustehtävän ylläpitoon tai joiden ylläpito ja omistaminen pohjautuu sosiaaliin tai sivistyksellisiin perusteisiin, ja joille ei aseteta taloudellisen voiton tuottovaatimusta (*nollatuottoyhtiöt*): Cursor Oy, Kymen Vesi Oy, Kymenlaakson Vesi Oy, Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy (ent. Kyamk-kiinteistöt Oy), Kymijoen Ravintopalvelut Oy, Kotkan Asunnot Oy, Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy, Kymijoen Työterveys Oy ja Sunilan Kantola Oy.
- edellisessä kohdassa mainituin perustein omistettavat yhtiöt, joiden toimintaan voidaan antaa avustusta. Toiminnallinen ja riskienhallinnan vaatimus asetetaan (*avustettavat yhtiöt*): Kotkan Kaupunginteatteri Oy, Kotka Marentarium Oy, Kymenlaakson Orkesteri Oy.

Konserniin yhdistellyt kuntayhtymät ovat: Carea Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Kotka-Haminan Seudun koulutuskuntayhtymä Ekami, Kymenlaakson Liitto ja Itä-Suomen Päihdehuolto.

Vuoden 2017 konsernitiilinpäätökseen yhdistellään osakkuusyhtiö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy. Kolme osakkuusyhtiötä (Hoiku Oy 23,0 %, Kymenlaakson Jäte Oy 27,3 %, Kotkan Golf Oy 28,0 %) jätetään yhdistelemättä. Vuoden 2017 aikana Kotka myi kaikki omistamansa Kotkan Toriparkki Oy:n ja Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakkeet.

Kaupungilla on myös omistus seuraavissa yhteisöissä: Koha-Suomi Oy, Saimaa Capital Oy, Kaakkois-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskus Oy, Kuntarahoitus Oyj, Kotkan Diakoniarahasto, Kunnan Taitoa Oy, Kuntien Tiera Oy sekä Joukko liikenteen lippu- ja maksujärjestelmä Oy. Lisäksi kaupungilla on sijoitettu pääoma Sotek-säätiöissä.

Konsernirakenne

Kotkan kaupunki
Kymenlaakson pelastuslaitos
ICT Kymi

Tytäryhtiöt

Liiketoimintayhtiöt

Kotkan Energia Oy 100 %
- Karhu Voima Palvelu Oy
- Karhu Voima Yhtiö Oy
HaminaKotka Satama Oy 60 %
- Kotkan Satamatalot Oy

Avustettavat

Kotkan kaupunginteatteri Oy 100 %
Kotka Maretarium Oy 97,17 %
Kymenlaakson Orkesteri Oy 55 %

Nollatuottoyhtiöt

Kotkan Asunnot Oy 100 %
Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy 100 %
Cursor Oy 86,4 %
-kiinteistöyhtiöitä
Kymen Vesi Oy 79 %
Kymenlaakson Vesi Oy 70 %
Kymijoen Ravintopalv. Oy 66,3 %
- Makumaakarit Oy
Kymenlaakson kampuskiinteistöt Oy 51 %
Sunilan Kantola Oy 100%
Kymijoen Työterveys Oy 100%

Osakkuusyhtiöt

Kotkan Golf Oy 28 %
Kymenlaakson Jäte Oy 27,32 %
Kaakkois-Suomen AMK Oy 25,5,%
Hoiku Oy 23 %

Kuntayhtymät

Carea Kymenlaakson sairaanhoito- ja sos.palvelujen kuntayhtymä 33,4 %
Kotkan –Haminan Seudun koulutuskuntayhtymä Ekami 67,95 %
Kymenlaakson Liitto 31,07%
Itä-Suomen Päihdehuolto 12,13 %

Konsernin tytäryhteisöjen tuloslaskelmat 1.1.-31.12.2017, milj. euroa (kunnan tuloslaskelmakaavan mukaisena)

	Liiketoimintayhtiöt		Nollatuottoyhtiöt										Avustettavat					
	Hamina-Kotka Satama Oy	Kotkan Energia Oy	Cursor Oy	Kotkan Asumus Oy	Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy	Kotkan Työterveys Oy	Kymen- ja Vaasan Kämpus-kiinteistöt Oy	Kymen- ja Vaasan Vesiosasto Oy	Kymen- ja Vaasan Vesiosasto Oy	Kymen- ja Vaasan Vesiosasto Oy	Sunilan Kantola Oy	Kymiön Ravintola Oy	Kotka-Mare-tarium Oy	Kotkan Kaupunginteatteri Oy	Kymen- ja Vaasan Orkesteri Oy			
TULOSLASKELMA																		
Toimintatuotot	46,1	53,4	9,9	16,9	6,2	9,0	2,7	20,6	2,7	2,7	20,6	2,7	2,7	0,0	12,3	0,6	3,8	2,9
Toimintakulut	-27,3	-39,0	-8,9	-12,6	-3,1	-9,3	-0,2	-12,0	-0,2	-0,2	-12,0	-1,7	-1,7	0,0	-11,0	-0,6	-3,8	-2,9
Toimintakate	18,7	14,4	1,0	4,3	3,0	-0,3	2,5	8,6	2,5	2,5	8,6	1,0	1,0	0,0	1,3	0,0	-0,1	0,0
Verotulot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korkokulut	-1,3	-1,7	-0,2	-0,4	-0,2	0,0	-0,1	-1,4	-0,1	-0,1	-1,4	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vuosikate	17,4	12,8	1,0	3,8	2,9	-0,3	2,4	7,2	2,4	2,4	7,2	0,9	0,9	0,0	1,2	0,0	-0,1	0,0
Suunn.mukaiset poistot	-12,2	-7,4	-1,0	-2,7	-2,7	-0,1	-0,7	-5,9	-0,7	-0,7	-5,9	-0,9	-0,9	0,0	-0,7	0,0	0,0	0,0
Tiliikauden tulos	5,2	5,4	0,0	1,1	0,2	-0,4	1,6	1,4	1,6	1,6	1,4	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	-0,1	0,0
Tilinpäätössiirrot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,4	0,0	0,0	-1,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tiliikauden verot ja laskennalliset verot	-1,7	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Vähemmistöosuudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TILIIKAUDEN YLI/ALLIJÄÄMÄ	3,6	4,1	0,0	1,1	0,2	-0,4	1,6	0,0	1,6	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	-0,1	0,0

Yhtiöiden tuloslaskelmat sisältävät konsernin sisäiset tapahtumat.

6.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Muutokset omistus- ja äänivallassa ja avainhenkilöissä

Vuoden 2017 keväällä Kotkan kaupunki myi Kotkan Toriparkki Oy:n osakkeet kokonaisuudessaan pois. Vastaavasti kesäkuussa 2017 Kotkan kaupunki myi kaikki omistamansa Kymenlaakson Sähköosakeyhtiötä koskevat osakkeet pois. Kyseiset yhtiöt poistuivat Kotkan konsernitaseesta. Vuoden 2017 aikana tehtiin päätös 10:n Hoiku Oy:n osakkeen luovuttamisesta korvauksetta Carealle. Luovutus siirtyi vuoden 2018 puolelle. Vuoden aikana tehtiin myös päätökset Kymijoen Työterveys Oy:n yksittäisten osakkeiden myynnistä Kymenlaakson kunnille. Päätöstä ei kuitenkaan pantu täytäntöön, sillä loppuvuodesta 2017 neuvottelut koko yhtiön myymisestä ulkopuoliselle ostajalle tiivistyivät. Kauppa toteutuikin alkuvuodesta 2018.

Avainhenkilöistä tytäryhtiöissä Cursor Oy:n toimitusjohtaja vaihtui. Toimitusjohtaja Mika Perttunen jätti yhtiön ja toimitusjohtajaksi valittiin David Lindström. Vastaavasti Kotkan kaupunginteatteri Oy:n toimitusjohtaja vaihtui. Toimitusjohtaja Veijo Sirénin tilalle valittiin Miko Jaakkola.

Tytäryhteisöjen investoinneista sekä toiminnasta

Tytäryhtiöille asetetut tavoitteet pääosin toteutuivat. Kotkan Energia-konsernilla on selvitettävänä ja valmistelussa useita energian käyttöön liittyviä hankkeita yhdessä useiden teollisten toimijoiden ja Cursor Oy:n kanssa. Vuoden 2017 aikana energiakonserni on ottanut käyttöön laajat ERP-tietojärjestelmät ja kehittänyt aktiivisesti hankintojen hallintaa. Kaukolämmön hintataso vastaa valtakunnallista keskihintaa.

HaminaKotka Satama Oy:n liikennemäärä kasvoi 9,5 % edellisvuodesta. Se on nyt 14,7 miljoonaa tonnia. Suuri osa kasvusta tulee Nord Stream-liikenteestä. Sarens-projekti on laajentunut ja pidentynyt ja sen mukainen liikenne alkaa keväällä 2018 Haminassa. Satamayhtiö on lisäksi käynnistänyt Mussalon satamanosaan D-laiturin rakentamisen turvaamaan tulevien vuosien uutta kasvua.

Kotkan Asunnot Oy kehitti kiinteistösalkkuaan suunnitelmallisesti. Yhtiö myi pois Pihkapolku 1:n entisen vanhusten talon. Yhtiö tehosti energiategokkuuden ja kulutuksen seuranta kiinteistöissä. Vastaavasti Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy salkutti kiinteistökantaansa ja laati kiinteistöstrategian. Merkittävin saneerauskohte oli Konserttitalo.

Cursor Oy:n toiminnassa keskeistä olivat ponnistelut akkutehtaan sijoittumiseksi Kotkan-Haminan seudulle. Cursor Oy on myös osallistunut Kantasataman alueen suunnitteluun ja kehittämiseen, mihin sisältyy myös Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun kampus-investoinnin ja Kotkan kaupungin tapahtumakeskus-investoinnin suunnittelu. Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy käynnisti kampus-investoinnin hankesuunnittelun loppuvuodesta 2017.

Kulttuuriyhtiöistä Kotkan Kaupunginteatteri Oy:n katsojaluku parani edelleen. Kymenlaakson Orkesteri Oy onnistui marraskuussa 2017 pääsemään sopimukseen kapellimestari Olari Etsin kiinnittämiseksi orkesterin taiteelliseksi neuvonantajaksi. Orkesteri on pitänyt kiinni taiteellisesta tasostaan, mikä näkyy mm. huippusolistien esiintymisvierailuina. Orkesterin konserttimäärä aleni jonkin verran.

Kotka Maretarium Oy:n kävijämäärä aleni edelleen huolimatta kesän 2017 tapahtumista, jotka toivat runsaasti matkailijavirtaa Kotkaan.

Kaupungin avustukset tytäryhteisöille

Kotka Maretarium Oy	300 000 € (vuokra-avustus)
Kymenlaakson Orkesteri Oy	811 200 € (toiminta-avustus)
Kymenlaakson Orkesteri Oy	165 792 € (vuokra-avustus)
Kotkan Kaupunginteatteri Oy	2 220 300 € (toiminta-avustus)

Riskienhallinta ja epävarmuustekijät

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Valtuuston hyväksymien tavoitteiden saavuttamiseksi sekä hyvän hallintotavan toteutumiseksi riskien tunnistamisen, hallinnan sekä sisäisen valvonnan toimintatavat tulee sisällyttää mm.

- johtamis- ja päätöksentekoprosesseihin
- toiminnan ja talouden sekä investointien riski- ja lisäarvoperustaiseen suunnitteluun
- toiminnan (ml. tietojärjestelmät), omaisuuden hallinnan, hallinnon ja taloudenhoidon menettelytapoihin.

Tuloksellinen riskienhallinta on olennainen osa läpinäkyvää, laadukasta ja vastuullista päätöksentekoprosessia, jolloin se pitää sisällään riittävät vaikutusten arvioinnit ja perustuu tosiseikkoihin.

Kuntalain (410/2015) 14 § mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä kunnan toiminnan omistajaohjauksesta taas vastaa kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus. Kuntalain 48 § mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätty viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Edellä mainitut säännökset ovat tulleet voimaan 1.6.2017.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet on käsitelty ja hyväksytty kaupunginhallituksessa 19.5.2014 § 126 sekä kaupunginvaltuustossa 9.6.2014 § 58. Periaateohjeilla riskien arviointi on osa Kotkan kuntakonsernin talousarvioprosessia. Arviointityötä tukevien työkalujen kehittämistä seurataan sekä valtakunnan tasolla että kehitetään talousyksikössä ja riskienhallinnan johtoryhmässä. Ensimmäinen riskianalyysi käsiteltiin kaupunginhallituksessa 8.9.2014.

Tytäryhteisöjen toiminnan tavoitteet 2017

Vuoden 2017 talousarvio sisälsi valtuuston kullekin tytäryhtiölle asettamat toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutuminen on selostettu yksityiskohtaisesti jäljempänä. Tummennettu laatikko sisältää valtuuston yhtiöille asettamat sitovat tavoitteet.

HaminaKotka Satama Oy:n tuloutukset kaupungille olivat 7,6 milj. euroa. Kotkan Energia Oy:n kaupungille tulouttava osinko vuoden 2017 oli 2,4 milj. euroa. Konserniin kuulumaton 27 %:lla kesäkuuhun 2017 saakka omistettu Kymenlaakson Sähkö Oy tuloutti omistajien yhteistyösopimuksen mukaisesti 3,0 milj. euron osinkotulot.

6.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kymenlaaksossa on työn alla sekä sote -kuntayhtymään siirtyminen että maakunnan laajuisten tukipalveluiden uudistus. Valmistelun etenemiseen vaikuttaa tällä hetkellä maakunnan sisäisten intressien hajautuminen, mutta myös valtakunnallisen valmistelun epävarma tilanne. Konsernin rakenne on muuttunut jo ennen näiden uudistusten toteutumista kahdella tavalla. Tukipalveluiden osalta tietotekniikkapalveluissa edettiin jo 2017-2018 vuoden vaihteessa maakunnallisen yhtiöön, mikä tarkoitti kunnallisen liikelaitoksen ICT Kymin lakkautusta. Kotkan kaupunkikonsernista myytiin vuoden 2018 alkupuolella myös työterveysyhtiö Kymijoen Työterveys Oy.

Toteutuessaan sote- ja maakuntauudistus vaikuttaa konserniin toiminnallisesti ja taloudellisesti, mutta jättää uuden kunnan haastavaan tilanteeseen esimerkiksi kiinteistöomistusten ja lainasalkun hallinnan näkökulmista. Kiinteistöhallintaan vaikuttaa erityisesti muutoksen turvaaman vuokratkauden lyhyt pituus 3+1 vuotta. Toinen keskeinen asia, mihin sote- ja maakuntauudistus toteutuessaan vaikuttaa, on velkamäärä, erityisesti suhteellinen velkaantuneisuus. Nykyisillä reunaehdoilla sekä lainakannan että suojauspositioiden vastuut jäävät kunnalle ja sitä kautta konsernille, vaikka kaupungin toiminnasta siirtyy yli puolet maakunnalle.

Kotkan Energia Oy

Liiketoimintayhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 100 %.

Toiminta-ajatus:

Kotkan Energia Oy:n tarkoituksena on tuottaa ja myydä kaukolämpöä, teollisuushöyryä, sähköä ja jätteiden hyödyntämispalvelua käyttäen ensisijaisesti uusiutuvia energiamuotoja yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa yhteistyössä paikallisen teollisuuden kanssa.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tilikaudelta 2016 maksetaan osinkoa vähintään 80 % tilikauden tuloksesta. Perusteena tälle osinkopolitiikalle on Kotkan kaupungin muuttunut vakuuspolitiikka, josta johtuen yhtiö joutuu investoinneissaan varautumaan omarahoitusosuuden kasvuun vähintään 20 %:n tasolle. Osingonmaksussa huomioiden tilikausilta 2013 – 2016 maksettavalle osingolle kaupunginvaltuutossa hyväksytty kokonaistavoite 12,0 milj. €.

Kaukolämmön hintataso vastaa valtakunnallista kaukolämmön keskihintaa seurattavassa asiakasryhmässä (+/- 5 %).

Kotkan Energia edistää energiantuottajana aktiivisesti hankkeita, joiden tavoitteena on luoda Kotkan alueelle uusia teollisia ja palvelualan työpaikkoja.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Kotkan Energia – konserni selvittää uusia energiantuotantohankkeita yhteistyössä paikallisen teollisuuden kanssa. Yhtiö valmistelee uusiutuvan energiantuotannon lisäämiseen ja energiankäytön tehostamiseen tähtäviä investointeja. Kotkasta sijaintipaikkana kiinnostuneille datakeskuksille selvitetään energiatoimituksen kokonaisratkaisuja ja siihen liittyviä investointeja. Em. hankkeiden rahoitukselle tullaan tarvittaessa hakemaan kaupungin takuuta.

Kotkan Energia -konserni tehostaa myös jatkuvasti omia toimintatapojaan. Vuoden 2017 aikana konsernissa otetaan käyttöön uudet IT-ratkaisut taloushallinnossa, kunnossapidossa ja hankintojen hallinnassa.

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

Tilikaudelta 2016 maksettiin osinkoa 2,4 milj. euroa. Osinkoa on maksettu tilikausilta 2013 - 2016 omistajan kanssa sovitun kokonaistavoitteen mukaisesti yhteensä 12 milj. euroa. Kaukolämmön hintataso vastaa kaukolämmön valtakunnallista keskihintaa.

Merkittäviä kehittämistoimia

Kotkan Energia –konserni selvittää ja valmistelee yhdessä useiden teollisten toimijoiden ja Cursorin kanssa energiankäyttöön liittyviä hankkeita. Datakeskuksille on aktiivisesti tarjottu sijaintipaikkoja Kotkan alueelta. Kotkan Energia –konserni on vuoden 2017 aikana ottanut onnistuneesti käyttöön laajat ERP-tietojärjestelmät ja kehittänyt aktiivisesti hankintojen hallintaa.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016 Kotkan Energia Oy	TP 2016 Konserni*	TP 2017 Kotkan Energia Oy*	TP 2017 Konserni*
Myynti Kotkan kaupungille ja liikelaitoksille	2 973 894	2 973 894	3 266 685	3 266 685
Myynti tytäryhtiöille ja kuntayhtymille	3 346 894	3 346 894	3 144 381	3 144 381
Oman pääoman sijoitus kaupungilta	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000
Takaukset kaupungilta - omavelkaiset (1)	28 021 810	28 021 810	26 465 638	26 465 638
Takaukset kaupungilta - täytetakuukset	55 063 370	55 063 370	48 286 020	48 286 020
Maksuvalmiuslainat (2)	0	0	3 713 635	3 713 635
Korot kaupungille (3)	1 059	1 059	0	0
Tilikauden tulos	4 203 246	3 820 497	4 567 950	4 063 781
Jakokelpoinen oma pääoma	5 981 997	5 735 559	8 149 872	7 399 265
Osingot Kotkan kaupungille (4)	3 600 000	3 600 000	2 400 075	2 400 075

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016 Kotkan Energia Oy	TP 2016 Konserni*	TP 2017 Kotkan Energia Oy*	TP 2017 Konserni*
Liikevaihto (milj. €)	43,4	50,3	42,7	51,7
Sijoitetun pääoman tuottoaste (%)	7,1	6,7	7,1	6,8
Kaukolämmön hintataso vertailuryhmän keskiarvoon verrattuna (%)	+1,4	-	Tieto ei ole vielä saatavissa	-
Henkilöstön määrä keskimäärin (kpl)	92	97	99	104

*) HUOM! Kotkan Energia Oy muuttui konserniksi 1.2.2016 yrityskaupan myötä. Konsernin toteumatietoihin on sisällytetty 1.2.2016 alkaen myös Kotkan Energia Oy:n tytäryhtiöt Karhu Voima Verkko Oy ja Karhu Voima Palvelu Oy.

Selitykset:

(1) Konsernitilin käytetty limiitti ei sisälly lukuun.

(2) Konsernitilin käytetty limiitti.

(3) Konsernitilin limiitin korot.

(4) Tilikaudella maksetut edellisen tilikauden osingot.

HaminaKotka Satama Oy

Liiketoimintayhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 60%, Haminan kaupunki 40 %

Toiminta-ajatus:

Yhtiön toimintapolitiikan mukaisesti yhtiön perustehtävä ja toiminnan tarkoitus on kehittää ja ylläpitää toimintaedellytyksiä merikuljetuksille ja niitä palveleville yrityksille. Yhtiö huolehtii sataman infrastruktuurista, alusliikenteestä ja nosturipalvelujen tarjoamisesta. Satamakonsernin kiinteistöjen omistus ja hallinnointi on pääosin keskitetty tytäryhtiö Kotkan Satamatalot Oy:lle.

Tavoitteet vuodelle 2017

Liikennemäärä kasvaa 7 % vuodesta 2016. Suuri osa kasvusta tulee Nord Stream- kaasuputkiprojektista.
Kaksi suurta projektiliikennettä (kaasuputki- ja Sarens-projektit) saadaan hyvin hoidettua - kaasuputki projekti tiiviissä yhteistyössä Kotkan kaupungin kanssa.
D-kentän rakentaminen etenee puoliväliin projektin kokonaissuunnitelmasta.
Viime vuosina syntynyt korjausvelka ei enää kasva.
Korvausinvestoinnit säilyvät edellisten vuosien tapaan vähäisinä eli 3 miljoonassa eurossa.
D-kentän ja projektiliikenteen edellyttämä rakentaminen kasvattavat uusien investointien määrää merkittävästi ensimmäistä kertaa Haminan ja Kotkan satamien fuusion jälkeen.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Projektiliikenteen edellyttämät rakennustyöt, joista osa jää hyödyttämään sataman myöhempää liikenteen kehittymistä.

Uusia teollisuustontteja saadaan alueille, joista kaasuputkien alle asennettavaa murskettä räjäytetään ja kuljetetaan pois.

Yhteistyö LNG-terminaalin rakentamisessa Haminan satama-alueelle.

Toteutuma 31.12.2017

Tavoitteet ja merkittävät kehittämistoimet

Liikennemäärä vuonna 2017 oli 14,7 miljoonaa tonnia. Se kasvoi 1,3 miljoonaa tonnia eli 9,5 % edellisestä vuodesta, vaikka NordStream kaasuputki projektin liikenne käynnistyi vasta syksyllä. Sarens-projekti on laajentunut ja pidentynyt alkuperäisestä sopimuksesta. Projektin rakennustyöt ovat edenneet aikataulussa ja sen mukainen liikenne alkaa keväällä 2018. D-alueen rakentamista on nopeutettu Kotkan kaupungilta saatavan 30 miljoonan euron lainan turvin. Lisäalueelle saadaan tulevina vuosina uutta liikennettä, mikä turvaa satamayhtiön taloutta ja mahdollisuuksia edelleen kehittää satamaa.

Satamayhtiön investoinnit vuonna 2017 olivat 21,7 miljoonaa euroa, mistä korvausinvestointien osuus oli 2,2 miljoonaa euroa.

Teollisuustonttien syntyminen edistyy Paksuniemen louhintojen mukaan.

LNG-terminaalin rakentamistyöt käynnistyivät vuoden 2017 lopulla. Haminan Energia Oy vastaa terminaalin rakentamisesta, mutta satamayhtiö toimii tiiviisti projektin yhteistyökumppanina.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa (konserni)

	TP 2016	TP 2017
Oman pääoman sijoitus emolta	2 100 000	2 100 000
Takaukset emolta	40 087 651	34 283 697
Muut tuloutukset emolle	7 624 473	7 643 196

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	39 917 941	40 783 783
Liikevaihdon kasvu %	0,0	+2,2
Sijoitetun pääoman tuotto%	4,6	4,0
Tilikauden tulos, €	4 005 240	3 561 733
Omavaraisuusaste	31	31
Käyttökate %	42	46
Tuottavuus/tonnia/henkilö	202 990	225 607
Liikennemäärä tn	13 397 345	14 664 430
Henkilöstö	66	65

Kotkan Asunnot Oy

Nollatuottoyhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Kotkan Asunnot Oy tarjoaa kotkalaisille ja Kotkaan muuttaville monipuolista ja vuokratasoltaan kohtuuhintaista sekä turvallista asumista.

Tavoitteet vuodelle 2017

Kotkan Asunnot Oy ylläpitää kiinteistösalkkuaan suunnitelmallisesti siten, että sen arvo säilyy ja arvonnousu on mahdollista. Asunnot ja niiden ympäristöt pidetään viihtyisinä ja asukastyytyväisyys on hyvä.

Asuntojen kysyntä ja käyttöaste säilyvät hyvänä (97,5 %) sekä vaihtuvuus alhaisena (20 %). Yhtiön talous on tasapainossa ja vuokrataso on kohtuullinen.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Kaikille kiinteistöille laaditaan 5-10 vuotta kattavat ylläpito- ja korjaussuunnitelmat. Kiinteistöissä tehdään kunnossapitokorjauksia, mm. parvekkeiden, julkisivujen ja vesikattojen kunnostusta sekä ikkunoiden uusimista.

Ainakin yhteen kiinteistöön asennetaan jälkiasennushissi.

Energiatehokkuuteen ja asumismukavuuden lisäämiseen tähtäviä laiteasennuksia ja toimenpiteitä jatketaan edelleen.

Tyhjäksi jääneitä liiketiloja muutetaan asunnoiksi ja isoja asuntoja jaetaan pienemmiksi.

Asumiskustannusten nousua ehkäisevään kulukuriin ja toimintatapoihin kiinnitetään erityistä huomiota.

Uudiskohteen rakentamisen kilpailutus on käynnistynyt syksyn 2016 aikana.

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

Kotkan Asunnot Oy:n kiinteistösalkkua on ylläpidetty ja kehitetty suunnitelmallisesti.

Isojen asuntojen kysyntä on tällä hetkellä heikkoa, jonka vuoksi käyttöaste on laskenut 95,7 %:in. Asukasvaihtuvuus on edelleen alhainen 19,2 %, joten asukas viihtyy asunnossaan keskimäärin 5 vuotta. Asukastyytyväisyystutkimuksen perusteella suurin syy muuttohalukkuuteen on tarve vaihtaa asunto kooltaan joko pienempään tai isompaan.

Vuokrataso on pysynyt kohtuuhintaisena ja yhtiön talous on tasapainossa.

Merkittäviä kehittämistoimia

Kiinteistöjen pitkän tähtäimen ylläpito- ja korjaussuunnitelmien laatiminen etenee.

Suunnitellut kunnossapitokorjaukset on tehty ja yhteen kiinteistöön (Kymenlaaksonkatu 28) asennettiin hissi. Kahteen tyhjäksi jääneeseen liiketilaan rakennettiin yhteensä 7 uutta asuntoa. Tyhjäksi jäänyt ja paljon kuluja aiheuttanut entinen vanhusten palvelutalo (Pihkapolku 1) saatiin myytyä. Kaupasta kirjattiin myyntitappiota, joka kuitenkin jäi pienemmäksi kuin rakennuksen purkamisesta aiheutuvat kulut olisivat olleet.

Kulukuria on edelleen lisännyt se, että kaikki vähänkin suuremmat hankkeet kilpailutetaan.

Energiatehokkuutta ja kulutuksen seurantaan tehostettiin asentamalla kiinteistöihin edelleen automaatio- ja valvontajärjestelmiä, joiden avulla voidaan seurata ja tasata asuntojen lämpötiloja tehokkaasti ja entistä kevyemmällä toimenpiteillä.

Uudishanke on edelleen suunnittelussa.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille	727 429	717 302
Oman pääoman sijoitus emolta	4 600 613	4 600 613
Lainat emolta	1 692 418	1 692 418
Takaukset emolta	28 808 140	29 075 838
Korot emolle	67 711	67 697

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	17 059 399	16 881 978
Yli/alijäämä	1 489 101	1 545 959
Kumulatiivinen yli/alijäämä	5 409 839	6 898 941
Käyttöaste, %	97,0	95,7
Vaihtuvuus, %	19,1	19,2
Keskivuokra (budj. neliövuokra)	9,77	9,80
Henkilöstö	12	11

Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy

Nollatuottoyhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 100 %

Toiminta-ala:

Yhtiön toimialana on Kotkan kaupungissa omistaa tai hallita vuokraoikeuden nojalla kiinteää omaisuutta sekä omistaa ja hallita niillä olevia tai niille rakennettavia rakennuksia, harjoittaa tilojen ja huoneistojen vuokrausta sekä käydä niillä kauppaa. Lisäksi yhtiön toimialana on omistaa toimitilojen ja asuntojen hallintaan oikeuttavia osakkeita. Yhtiö voi harjoittaa toimialaansa liittyvää muuta liiketoimintaa kuten rakennuttamiseen ja rakennusten suunnitteluun liittyviä tehtäviä.

Tavoitteet vuodelle 2017**1. Palvelutuotanto**

Yhtiöllä on Kiinteistöjä yhteensä 23, uusin on Karhuvuoren koulu, joka valmistui lokakuussa 2015. Yhtiön omistamia Kiinteistöjä pyritään myymään 1-3 kpl vuoden aikana. Rakennusten käyttöaste säilytetään vähintään nykyisellään, mutta tavoite on lisätä käyttöastetta yli 90 %.

2. Toiminnallinen katsaus

Yhtiön toiminta kauden 2017 toteutuu yhtiön hallituksen hyväksymän talousarvion ja toimintaohjelman mukaisesti.

Yhtiö ostaa kiinteistöhuoltopalveluita omistajaltaan palvelusopimusten mukaisesti. Palveluita selvitetään ja kehitetään ja näin pyritään saavuttamaan kustannussäästöä.

Yhtiön vuokrasaatavien määrä pidetään kohtuullisena.

Yhtiölle palkataan oma hallinnon työntekijä

Yhtiön rakennuksista on lähtenyt vuokralaisia pois ja käyttöaste on jo pudonnut ja putoaa edelleen arviolta 75 %:in vuoden 2017 aikana.

Osassa rakennuksia tehdään sisäilmakorjauksia, käyttöasteen nostamiseksi kannattavalle tasolle.

3. Rahoitus

Yhtiön talouden suunnittelussa huomioidaan yleinen kustannuskehitys.

Yhtiön maksuvalmius pyritään pitämään hyvänä

Korjauskulut rahoitetaan kassavaroin eikä yhtiöllä ole lisälainanottotarvetta.

Merkittäviä kehittämistoimia:

- Kiinteistöstrategian laatiminen.
- Kiinteistökannan salkuttaminen. Talot jaetaan pidettäviin, kehitettäviin, selvitettäviin ja purettaviin tai myytäviin kohteisiin.
- Konserttitalon ilmastoinnin saneeraus koko rakennuksessa.

Toteutuma 31.12.2017

Tavoitteet ja merkittävät kehittämistoimet

- Yhtiölle on palkattu oma hallinnon työntekijä
- Yhtiön rakennuksiin on saatu lisää vuokralaisia ja käyttöaste on saatu nostettua 88 %:in vuoden 2017 aikana
- Strategian laatiminen on valmis.
- Kiinteistökannan salkuttaminen kesken
- Konserttitalon siipiosan vesiputkien, sähkön, ilmastoinnin ja huoneistojen korjaus on valmistunut 31.5.
- Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy:n tulos tulee olemaan parempi kuin vuonna 2016. Loppuvuosi on parantanut tulosta. Tulokseen vaikuttaa Savotan koulurakennus, jonka kaupunki vuokrasi elokuun alusta Langinkosken koulun väistötiloiksi. Lisäksi muissa vuokraneuvotteluissa on päästy etenemään suotuisasti ja saatu tilojen käyttöaste nostettua.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2106	TP 2017
Myynti kaupungille	3 474 926	5 358 704
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	0	0
Oman pääoman sijoitus emolta	63 100 000	63 100 000
Takaukset emolta 31.12.	15,3 M€	15,3M€

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2106	TP 2017
Liikevaihto, €	5 519 433	6 149 492
Yli/alijäämä	-430 026	202 863
Kumulatiivinen yli/alijäämä	- 1 233 943	-1 031 079
Käyttöaste, %	80	88
Henkilöstö	1	2,5

Kymijoen Työterveys Oy

Nollatuottoyhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Kymijoen Työterveys tuottaa ja kehittää terveydenhuollon palveluja moniammatillisesti hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti. Laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelumme edistävät terveyttä ja samalla yhteiskunnan hyvinvointia.

Tavoitteet vuodelle 2017

- Lääkäreiden rekrytointi ja sitouttaminen Kymijoen Työterveyteen
- Työterveyshuollon ja sairaanhoidon toimintamallien kehittäminen myös digitaaliset palvelukanavat huomioiden
- Sisäisen- ja asiakasraportoinnin kehittäminen

Merkittäviä kehittämistoimia:

- Tehokkuuden kasvattaminen
  - Digitaaliset palvelut
  - Uudet hoitopolut
  - Toimitilojen optimointi

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

- Uusia vakituisia lääkäreitä on palkattu 1,3 htv
- Sähköisen kyselyjärjestelmän käyttöä on lisätty ja kyselyvalikoimaa laajennettu
- Terveystarkastusprosessin sisältöä on kehitetty
- QlickSense-raportointijärjestelmä on valmistunut kevään aikana

Merkittäviä kehittämistoimia

- Kehitystoiminnan pääpaino on ollut sähköisten järjestelmien ja asiakkuuskokemusprosessin kehittämisessä
- Toimitilamuutoksia tehtiin Kouvolassa, Kotkansaarella ja Karhulassa

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	Toteutuma 1.1.-30.6.2017	TP 2017
Myynti kaupungille	895 000	1 521 000
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	173 000	412 000
Oman pääoman sijoitus emolta	874 000	874 000
Lainat emolta		
Takaukset emolta		
Korot emolle		
Muut tuloutukset emolle		

Yhteisön omat tunnusluvut

	Toteutuma 1.1.-30.6.2017	TP 2017
Liikevaihto, €	4 900 000	8 982 000
Yli/alijäämä	110 000	-369 000
Kumulatiivinen yli/alijäämä		
Henkilöstö	89	92

Sunilan Kantola Oy**Nollatuottoyhtiö****Omistus:**

Kotka 100 %

Toiminta-ajatus:

Yhtiön toimialana on Sunilan Kantolan kiinteistöjen omistaminen ja hallinta. Tilat ovat varattavissa Ruorin kautta, ja catering on valittavissa vapaasti. Rakennuksen käytön järjestämisessä ja myynnissä avustaa Pro Sunila ry.

Tavoitteet vuodelle 2017**Merkittäviä kehittämistoimia:**

Talon vuokraustoimintaa ja markkinointia kehitettiin yhtiön hallituksen toimesta yhteistyössä Ruorin ja Pro Sunila ry:n kanssa. Yhtiö osallistuu valtakunnallisen Aalto-matkailureitin valmisteluun. Kantolan käytön kehittäminen muodostaa perustan koko Sunilan alueen tulevalle hyödyntämiselle.

Teknisenä kehitystoimena suunniteltu julkisivukunnostuksen ensimmäisenä toteutettavat toimenpiteet. Kokonaisvaltaisen julkisivukunnostuksen toteutukseen varaudutaan lähivuosina.

Toteutuma 31.12.2017**Merkittäviä kehittämistoimia**

Sunilan Kantola Oy:n hallinnoimien tilojen vuokraaminen on toimintavuonna vapautettu kaikille halukkaille. Niistä saatava tulo kattoi vuonna 2017 noin kolmanneksen rakennuksen käyttökulusta. Kotkan kaupungin asiakaspalvelu Ruori otti syksyllä tehtäväkseen tilojen varaamisen ja varaustilanteen ylläpitämisen Timmi-järjestelmässä. Marraskuun alusta yhtiö aloitti yhteistyön Pro Sunila ry:n kanssa. Pro Sunila huolehtii ovien avaamisesta ja sulkemisesta talossa ja saunalla sekä valvoo vuokrattavien tilojen siisteyttä ennen ja jälkeen käytön. Lisäksi yhdistys päivystää iltaisin mahdollisia yhteydenottoja varten ja opastaa tarpeen vaatiessa tilojen käyttäjiä.

Hallitus on lisäksi käynyt linjauskustelua käytön kehittämisestä ja päättänyt tilavuokrasta. Tulevan toimintakonseptin ja sidosryhmien näkemysten selvittämiseksi on järjestetty työpajat sekä asukkaille että ammattilaisille. Alvar Aalto -säätien hankkeeseen valtakunnallisen Aalto-matkailureitin luomiseksi osallistutaan. Varausjärjestelmän selkeyttämisen ja Pro Sunila -yhteistyön myötä rakennuksen käytettävyyden parantunut. Tarjoilujen järjestäminen ei enää ole sidoksissa vain yhteen catering-toimijaan.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille	7 500	36 887
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	0	0
Oman pääoman sijoitus emolta	0	0

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	24 349	47 664
Tulokseen liittyvät *)		
- liikevoitto/tappio	-19 285	-1 299
- tilikauden tulos	-19 285	-1 327
Vaikuttavuuteen liittyvät		
- henkilöstö, vain sivutoiminen toim.johtaja	0	0

Sunilan Kantola Oy siirtyi 100 %:sti Kotkan kaupungin omistukseen kesällä 2016 Stora Enso Oyj:n kanssa tehtyjen omistusjärjestelyn seurauksena. Sunilan Kantola Oy hallinnoi ja omistaa Kantokatu 3:ssa sijaitsevaa Sunilan Kantolaa. Sunilan Kantola on 1937 valmistunut, Alvar Aallon suunnittelema Sunilan tehtaan johtajan asunto. Yhtiön hallinnoitavaksi on osoitettu lisäksi Kantolan pihapiirissä sijaitseva ranta sauna, joka siirtyi em. omistusjärjestelyssä kaupungin omistukseen.

Sunilan asuinalue on Sunila Oy:n tehtaan kanssa samanaikaisesti 1930-luvulla toteutettu kansainvälistä modernismia edustava kokonaisuus, jonka suunnitteluun Alvar Aalto sai vapaat kädet. Alue on suurin yhtenäisenä säilynyt kokonaisuus, joka Aallon arkkitehtuurista on jäljellä. Se on edelleen Kotkan ainoa arkkitehtuurikohde, jota säännöllisesti käydään katsomassa kaikilta mantereilta. Alvar Aalto kuuluu kansainvälisesti arvostettujen arkkitehtien ehdotettuun tähtikaartiin, joten Aallon perinnön säilyttäminen ja nykyistä parempi hyödyntäminen kaupungin markkinoinnissa on mielekästä.

Yhtiöllä on vain sivutoiminen toimitusjohtaja. Muut palvelut ostetaan.

Cursor Oy

Nollatuottoyhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 86,4 %, Hamina 4,5 %, Miehikkälä 2,4 %, Pyhtää 0,9 %, Virolahti 0,5 % ja eri yritykset yhteensä 4,46 % ja pankit 0,91 %.

Toiminta-ajatus:

Yhtiön tehtävänä on Kotkan-Haminan elinvoimaisuuden vahvistaminen synnyttämällä ja kehittämällä menestyvää yritystoimintaa. Kaupunki osallistuu asukaslukunsa mukaisessa suhteessa strategiaan kehityshankkeisiin Etelä-Kymenlaakson kuntien kanssa.

Tavoitteet vuodelle 2017

Seudun tavoite +100 nettotyöpaikkaa
Seudulle sijoittuvat investoinnit 50 Meur
Systemaattinen ja tavoitteellinen seudun viestintä

Merkittäviä kehittämistoimia:

Seudun elinkeinostrategia sekä Cursorin strategia päivitettiin kevään 2016 aikana. Elinkeinostrategia linjaa seudun elinkeinopolitiikan suuntaviivat ja haastaa niin julkisen sektorin kuin yksityisen sektorin toimijat entistä tiiviimpään yhteistyöhön uusien työpaikkojen ja kasvun aikaansaamiseksi. Elinkeinostrategiassa määritelty visio vuodelle 2025 kiteytyy kahteen sanaan - uudistunut ja veto-voimainen.

Strategian arvopohja – rohkeus, avoimuus ja aitous edellyttävät Cursorilta päätöksen-tekokykyä, kansainvälisyyttä ja omaleimaista tekemistä. Myös Cursorin strategiassa korostuvat samat arvot: Cursorin visio on olla uudistumisen rohkea kumppani ja missiona tehdä kumppaneiden kanssa seudusta vetovoimaisempi ja parempi bisnekselle.

Vuonna 2017 seudun uudistumisen ja vetovoimaisuuden kehittäminen sekä positiivisen kierteen aikaansaaminen ovat edelleen tärkeimpiä Cursorin tavoitteita sekä työpaikkojen säilyttämiseksi että uusien työpaikkojen lisäämiseksi seudulla. Uudessa elinkeinostrategiassa seudun tavoitetasoksi määritettiin 40.000 työpaikkaa ja 100.000 asukasta vuoteen 2025 mennessä.

Cursorin toiminnan painotuksia seudulla ovat uudistuva teollisuus ja logistiikka, digitalisaatio sekä matkailu. Myös Kantasataman alueen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä toteuttamiseen osallistuminen on edelleen Kotkan kannalta keskeisiä tavoitteita.

Cursorin toiminnan kehittäminen jatkuu vastaamaan strategian tuomiin haasteisiin mm. viestinnän roolin korostamisella.

Mikäli seudun rakenteen uudistuminen ja muutoksiin reagoiminen edellyttää takauksia, niitä haetaan Kotkan kaupungilta.

Toteutuma 31.12.2017

Kotkan kannalta Kantasataman alueen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä toteuttamiseen osallistuminen on edelleen keskeisiä tavoitteita. Tähän työhön on vuoden 2017 aikana kytketty myös Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun Kantasatamaan suunniteltu XAMPUS-investointi. Samalla on kehitetty uudenlaista koulutuskonseptia järjestämällä *Ship Disruption Camp. Myös monitoimiarnean konseptin suunnittelu käynnistyi vuonna 2017. Level up-kiihdyttämö, digiverstas sekä hankinta-asiamiestoiminta ovat täydentäneet toimivien yritysten palveluja. Investointien edistämiseksi tehdään pitkäjänteistä työtä. Painopiste on ollut matkailuinvestoinneissa, datakeskuksissa ja satamasidonmaisessa teollisuudessa. On koottu laaja kaakkoissuomalainen verkosto mm. data-center- ja muiden teollisten toimijoiden, kuten Northvolt ja Tesla saamiseksi seudulle. Vuonna 2017 panostettiin seudun yritysten osaavan työvoiman saatavuuteen mm. kv. osaajapalveluita kehittämällä. Kv. risteilyliikenne toi kaupunkiin tuhansia matkailijoita ja uutta liiketoimintaa. Kaakon Elokvakomissio toi Kotkaan elokuva- ja tv-tuotantoja, mm Suomen hauskin mies ja Aallonmurtaja.

Systemaattista ja tavoitteellista seudun viestintää on jatkettu kehittämällä Luonnostaan vahva viestintäyksikön sekä klubin toimintaa yhteistyössä Kotkan kaupungin ja seudun muiden kuntien ja yritysten kanssa. Markkinointi ja viestintä on yhä vahvemmin keskittynyt toisaalta verkkoon ja sosiaaliseen mediaan ja toisaalta aitoihin kohtaamisiin. Lisäksi on toteutettu mm. eri investointikohteisiin liittyviä viestintäkampanjoita.

Suhteet kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille	2 560 536	2 490 499
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	41 865	165 361
Oman pääoman sijoitus emolta	11 440 608	11 440 608
Lainat emolta	0	0
Takaukset emolta	15 927 718	14 839 047
Muut tuloutukset emolle	0	0

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	9 860 188	9 935 811
Tilikauden tulos	-91 795	21 677
Kumulatiivinen yli/alijäämä	-1 940 780	-1 919 103
Seudulle syntyvät uudet yritykset	290	335
Seudulle synt. brutto työpaikat arvio	1038	779
Seudulle synt. netto työpaikat arvio		230
Seudulle sijoittuvat yritykset	6	
Seudulle sijoittuvat investoinnit	46	
Kehittämisrahastosta rah. proj.	72	59
Henkilöstö	68	53

Kymen Vesi Oy**Nollatuottoyhtiö****Omistus:**

A-osakkeista Kotkan kaupunki 79 %, Kouvola 18 % ja Pyhtää 3 %.

Toiminta-ajatus:

Asiakkaille tuotetaan hyvälaatuista talousvettä luotettavasti, turvallisesti ja taloudellisesti. Jätevedet käsitellään parasta käyttökelpoista tekniikkaa hyödyntäen ja ympäristöarvoja kunnioittaen.

Tavoitteet vuodelle 2017

Veden hintaa ei nosteta, joten hintavertailu muihin vesilaitoksiin nähden paranee.

Veden laatu säilyy hyvänä ja täyttää viranomaisveloitteet.

Jätevesien ylivuotopäästöt vesistöihin pyritään minimoimaan.

Tehokkuutta lisätään mm. lisäämällä energiatehokkuutta ja vähentämällä vuotovesimäärää

Merkittäviä kehittämistoimia:

Vesihuoltoverkostojen saneerausinvestointien volyymia nostetaan lähemmäs saneeraustarvetta.

Vuotovesien määrää vähennetään tehostuneesti tutkimuksella ja hulevesihinnoittelulla.

Päivitettyä valmiussuunnitelmaa jalkautetaan varautumisharjoituksilla.

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

Veden hintaa ei nostettu vuodelle 2017, hinta on tavoitteellisesti tällä hetkellä valtakunnallisella keskitasolla.

Veden laatua tarkkailtiin valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Veden laadussa ei havaittu laatuylityksiä.

Poikkeuksellisen sateisen syksyn vuoksi jätevesiverkoston ylivuotokohdista jouduttiin laskemaan hallitusti jätevettä vesistöön. Ylivuotokohdat ovat seurannassa ja ylivuotomääristä on raportoitu lainmukaisesti viranomaisille.

Jätevedenpuhdistamolle tehtiin diplomityönä energiatehokkuusselvitys, jonka pohjalta energiatehokkuutta saatiin lisättyä.

Merkittäviä kehittämistoimia

Vesihuoltoverkostojen saneeraus määrää nostettiin lähemmäs vuosittaista tavoitetasoa (5 km), verkostoja saneerattiin n. 3 km.

Maksurakennuudistus ja huleveden perusmaksu valmisteltiin käyttöönotettavaksi vuoden 2018 alusta lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Jätevesiverkoston ylivuotojen vähentämiseksi kasvatettiin verkostojen saneerausmääriä, tehtiin viemäritutkimuksia ja kannustettiin vanhoja kiinteistöjä erottelemaan hulevedet jätevesiverkostosta. Vesijohtoverkoston piilovuotoja löydettiin tehostetusti alueittain verkostoon sijoitettujen uusien mittalaitteiden (loggereiden) avulla.

Syksyllä järjestettiin viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa valmiusharjoitus varautumisen parantamiseksi.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille	766 056	749 966
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	1 651 823	1 136 993
Oman pääoman sijoitus emolta	26 620 000	26 620 000
Lainat emolta	10 091 613	10 019 613
Takaukset emolta	34 383 923	30 298 429
Korot emolle	548 433	548 433
Muut tuloutukset emolle (tak.provisio)	0	0

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	20 036 725	19 912 739
Liikevoitto	2 565 078	2 717 883
Tulos	5 258	6 190
Kumulatiivinen ali-/ylijäämä	70 264	75 522
Myynti vesi m ³	4 485 627	4 387 141
Myynti jätevesi m ³	7 358 869	7 721 117
Henkilöstö	75	72

Kymenlaakson Vesi Oy

Nollatuottoyhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 70 %, Kouvola 9 % ja Hamina 21 %.

Toiminta-ajatus:

Yhtiön tehtävänä on hankkia hyvälaatuista vettä osakkailleen omakustannusperiaatteella.

Tavoitteet vuodelle 2017

Veden laatu säilyy hyvänä ja täyttää viranomaisvelvoitteet
 Tuotetaan vesilaitoksille riittävä määrä laadukasta talousvettä
 Parannetaan poikkeustilanteiden valmiutta käynnistämällä tarpeelliset investointi-hankkeet

Merkittäviä kehittämistoimia:

Rinnakkaisvesijohtohankkeen rakennusurakka kilpailutetaan ja rakennustyöt käynnistetään
 Kouvolan Vesi Oy:n kanssa yhteistyössä suunniteltu laitokset yhdistävä yhdysvesijohdohanke kilpailutetaan ja rakennusurakka käynnistetään.
 Varautumisharjoitus pidetään päivitetyn valmiussuunnitelman pohjalta.

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

Veden laadussa ei havaittu vuoden aikana laatupoikkeamia.

Veden toimituskapasiteetti säilyi riittävällä tasolla varautuen myös poikkeuksellisiin vedenkulutuksen huippuihin.

Varautumista parantavat rakennushankkeet, rinnakkaisvesijohdon rakentaminen välille Kuivalan tekopohjavesilaitos - Keltakangas sekä yhdysvesijohdohanke käynnistyivät suunnitellusti. Selänpään pohjavesialueelle Aluehallintovirasto myönsi pohjavedenottolupia 4 000 m³/d, jonka pohjalta tehtiin jatkotarkasteluja.

Merkittäviä kehittämistoimia

Rinnakkaisvesijohtohankkeen materiaalit ja tarvikkeet kilpailutettiin keväällä. Hankkeen rakennusurakka kilpailutettiin kesällä ja urakoitsija käynnisti työt syyskuussa. Hankkeen kustannusarvio on 10 M€.

Yhdysvesijohdohanke Kouvolan Haukkajärven laitoksen ja Kuivalan laitoksen välille kilpailutettiin ja urakoitsija aloitti työt loppuvuonna.

Varautumisharjoitus järjestettiin syksyllä yhdessä viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Suhteet Kotkan kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	2 269 241	2 079 009
Oman pääoman sijoitus emolta	6 687 000	6 687 000
Takaukset emolta	3 911 833	10 974 833
Muut tuloutukset emolle	2 800	18 200

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	2 915 471	2 668 567
Tulos	16 980	2 788
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	148 292	165 272
Myynti osakaskunnille m ³	7 381 988	7 208 621
Henkilöstö	0	0

Kymijoen Ravintopalvelut Oy

Nollatuottoyhtiö

Omistus:

Kotkan kaupunki 66,3 %, Carea 33,5 %, Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä 0,1 %, Haminan kaupunki 0,1 %

Toiminta-ajatus:

Yhtiön tavoitteena on lisätä hyvinvointia tarjoamalla laadullisesti ja hinnallisesti kilpailukykyisiä ravintopalveluita, jotka täyttävät valtakunnalliset ravitsemussuositukset.

Tavoitteet vuodelle 2017

- Yhtiö tekee väh. budjetin mukaisen tuloksen ja kassatilanne säilyy hyvänä
- Asiakashintoja ei nosteta
- Yhtiön lainojen lyhennykset ja investoinnit hoidetaan tulorahoituksella
- Yhtiö hankkii väh. yhden uuden julkisen sektorin asiakkaan, mieluiten omistaja-asiakkaan
- Yhtiö toteuttaa ja ottaa käyttöön keskuskeittiön laajennusosan
- Yhtiö pyrkii selvittämään roolinsa jatkossa toimintaympäristön muutoksiin liittyen (sote- ja maakuntahallintomuutokset)

Merkittäviä kehittämistoimia:

- Henkilötehokkuutta kasvatetaan jo toteutetun ruokataukomuutoksen ja alkuvuonna TESin kautta tulevan lisätyöajan ja työnkierron sekä toiminnanohjausjärjestelmän TVS-osion kautta
- Vuoden loppuun mennessä kaikki koulut siirretään kylmäruokatuotannon piiriin

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

- Yhtiö teki budjettia paremman tuloksen ja kassatilanne säilyi hyvänä. Laajennusinvestointi maksettiin kassasta.
- Asiakashintoja ei nostettu
- Yhtiön lainojen lyhennykset ja investoinnit hoidettiin tulorahoituksella
- Yhtiö hankki Haminan kaupungin uudeksi omistaja-asiakkaaksi
- Yhtiö toteutti ja otti käyttöön keskuskeittiön laajennusosan. Projektin budjetti ei ylittynyt ja projekti pysyi aikataulussaan.
- Yhtiön rooli maakunnan tukipalveluiden järjestelyissä on vielä auki

Merkittäviä kehittämistoimia

- Henkilötehokkuus (henkilöstökulut/liikevaihto) parani
- Kaikki koulut Korkeakoskea (väistö/luokkaruokailu) lukuun ottamatta ovat kylmäruokatuotannon piirissä

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille	7 622 648	7 466 292
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	0	3 652
Oman pääoman sijoitus emolta	497 000	497 000
Lainat emolta	0	0
Takaukset emolta	11 000 000	11 000 000

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	11 925 780	12 251 348
Liikevaihto/henkilö. €	71 842	69 217
Yli-/alijäämä	61 601	368 448
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	460 496	849 592
Käyttökate %	9 %	10 %
Jalostusarvo/henkilö (1000 €)	37,2	36,2
Henkilöstö	166	177

Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy

Nollatuottoyhtiö

Vuoden 2017 talous on suunniteltu siten, että yhtiön lainojen hoidon, hallinnon ja ostettavien taloushallintopalvelujen kulut saadaan katettua toimitiloista perittävällä vuokralla. Kiinteistöjen ylläpito ja käyttökulut ovat toimitiloissa vuokralla olevan Kymenlaakson (jatkossa Kaakkois-Suomen) ammattikorkeakoulun vastuulla. Yhtiöllä on vain sivutoiminen toimitusjohtaja. Muut palvelut ostetaan.

Omistus:

Kotka 51 %, Kouvola 49%.

Toiminta-ajatus:

Yhtiön toimialana on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kymenlaaksossa käyttämien kiinteistöjen omistaminen ja hallinta. Yhtiö vuokraa kaikki omistamansa tilat Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:lle. Yhtiö voi myös peruskorjauttaa ja rakennuttaa ammattikorkeakoulun lakisäätöisen tehtävän suorittamiseen tarvittavia tiloja.

Tavoitteet vuodelle 2017**Merkittäviä kehittämistoimia:**

Metsolan kiinteistö on suunniteltu korvattavan uudisrakennuksella 2022 mennessä. Alkuvuoden 2017 mennessä on selvítettävä uudisrakennus sijaintipaikka. Vuonna 2017 aloitetaan hankesuunnittelu projektin toteuttamiseksi.

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

Yhtiön toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Talous toteutunut suunnitellusti.

Merkittäviä kehittämistoimia

Metsolan kampuksen korvaavan uudisrakennuksen suunnittelu on käynnistynyt. Hankesuunnittelu on aloitettu ulkopuolisen asiantuntijan avustamana loppuvuodesta 2017. Hankesuunnitelma valmistuu kevään 2018 aikana, jonka jälkeen tiedetään rakennettavan kampuksen koko, kustannusarvio sekä rakennusaikataulu. Lopullinen rakennuspaikka on edelleen päättämättä, mutta neuvottelut Kotkan kaupungin kanssa ovat menossa.

Kouvolan kampuksella on aloitettu yhdessä rakennuksessa sisäilmaremontti, koska rakennuksessa havaittiin sisäilmaa heikentäviä puutteita.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille		
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille		
Avustus kaupungilta		
Oman pääoman sijoitus emolta	255 000	255 000
Takaukset emolta 31.12. (51 %)	1 710 009	1 140 010

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	2 700 000	2 700 000
Tulokseen liittyvät *)		
- liikevoitto	1 786 439	1 713 949
- tilikauden tulos	1 671 602	1 636 085
Vaikuttavuuteen liittyvät		
- henkilöstö, vain sivutoiminen toim.johtaja	0	0

Kotkan Kaupunginteatteri Oy

Avustettava

Omistus:

Kotkan kaupunki 100 %.

Toiminta-ajatus:

Kaupunginteatteri tarjoaa korkeatasoisia teatterielämyksiä, vahvistaa paikallisidentiteettiä, kasvattaa uutta teatteriyleisöä ja tukee Kotkan asemaa vireänä ja kiinnostavana kulttuurikaupunkina.

Tavoitteet vuodelle 2017

- 6-7 omaa ensi-iltaa, joista osa kantaesityksiä sekä vierailuesityksiä
- katsojamäärän kasvattaminen
- yhteistyö kolmannen sektorin ja muiden alan toimijoiden kanssa

Merkittäviä kehittämistoimia:

- yhtiön strategian päivitys
- valtakunnallinen tanssin yleisöpohjan kasvattamiseen tähtäävä yhteistyöprojekti Tanssi liikuttaa
- yleisötyön lisääminen ja kehittäminen esitystoiminnan ohelle
- yhteiset projektit kaupungin nuoriso-, kulttuuri- ja opetustoimen kanssa eli yhteistyötä ja verkostoitumista yli hallintorajojen
- esitystoimintaan ja muuhun taiteelliseen toimintaan liittyvien oheispalvelujen kehittäminen ja tuotteistaminen
- tilojen monimuotoisempi käyttö ja käyttöasteen lisääminen
- myynnin, markkinoinnin ja tiedottamisen kehittäminen

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

- seitsemän omaa ensi-iltaa sekä useita vierailuesityksiä
- päiväkoteihin suunnattu kiertue-esitys
- Kotkan Komediapäivät ja Dancefest-tapahtuma
- katsojamäärä on 33 489 katsojaa (v. 2016 31 686)

Merkittäviä kehittämistoimia

- teatterin ja kaupungin kulttuuri- ja tapahtumakeskuksen, nuoriso- ja opetustoimen välinen yhteistyösopimus teatterikuraattorin tuottamista projekteista on vakinaistettu
- Kotkan Nuorisoteatterin kanssa on tuotettu näytelmä Kattona tähtitaivas
- toteutettu kotkalaisten viidesluokkalaisten koululaisten opintosuunnitelmaan kuuluvat kulttuuripolkutyöpajat
- teatteri oli kulttuurikohteena Taidetestaajat -hankkeessa, jonka piirissä ovat kaikki Suomen kahdeksaslukkalaiset
- Kaakon Tanssi ry:n kanssa on tuotettu Dancefest-tapahtuma sekä kaksi tanssillista vierailuesitystä lapsille Tanssi liikuttaa -hankkeen puitteissa
- nuorisolle suunnattu Dreamwall-tapahtuma

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Avustus kaupungilta	1 275 360	1 267 944
Vuokra-avustus kaupungilta	944 940	952 356
Oman pääoman sijoitus kaupungilta	311 148	311 148
Tuloutukset kaupungille-toimitilavuokrat	944 940	952 356

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	595 616	494 148
Yli-/alijäämä	-60 705	-82 263
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	62 562	-19 701
Katsojaluku	31 686	33 489
Ensi-iltojen määrä	7	7
Vakinaisen henkilökunnan määrä	47	47
Henkilötyövuodet	54	54
Avustus emolta €/katsoja	40	38

Kotka Maretarium Oy

Avustettava

Omistus:

Kotkan kaupunki 97,17 %, Helsingin yliopisto 2,83 %.

Toiminta-ajatus:

Yhtiön tehtävänä on tukea Kotkan asemaa kiinnostavana ympärivuotisena matkailukaupunkina sekä akvaariotoiminnan ylläpitäminen ja kalantutkimustoiminnan edistäminen ja kehittäminen sekä näihin liittyvä liiketoiminta.

Tavoitteet vuodelle 2017

Merkittäviä kehittämistoimia

Kävijämäärä akvaariokierroksella 35 000, talossa ja tapahtumissa yhteensä 70 000.

Altaiden peruskunnostaminen, yhden uuden altaan rakentaminen ja sisäntuloaulan uusiminen.

Toteutuma 31.12.2017

Tavoitteet

Kävijämäärä akvaariokierroksella oli 27 400, talossa ja tapahtumissa arviolta 70 000. Talous hoidettiin plussalle kaupungin avustuksen, tiukan kulukurin ja henkilöstövähennyksen avulla. Altaiden peruskunnostaminen ja uudet investoinnit siirtyivät vuodella eteenpäin.

Merkittäviä kehittämistoimia

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Myynti kaupungille	8 400	6 400
Myynti konsernin muille tytäryhtiöille	400	100
Avustus emolta	172 000	300 000
Vuokra + kiinteistövero emolle	178 970	177 700
Oman pääoman sijoitus emolta	925 034	925 034*

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot (ei avustuksia), €	332 900	330 400
Liikevaihto+liiketoiminnan muut tuotot ilman avustuksia / kävijä, €	11,5	12,1
Yli- /alijäämä, €	-124 497	28 376
Yli-/alijäämä, kumulatiivinen, €	-912 158	-883 782
Avustus emolta, €/kävijä	5,9	10,9
Kävijämäärä akvaariokierroksella	28 927	27 383
Henkilöstö	7	6

Kymenlaakson Orkesteri Oy

Avustettava

Omistus:

Kotkan kaupunki 55 % ja Kouvola 45 %.

Toiminta-ajatus:

Yhtiön tehtävänä on ylläpitää Kymi Sinfonietta -nimistä maakunnallista orkesteria ja järjestää korkeatasoisia konsertteja sekä toimia koko Kymenlaakson alueen taidelaitosten ja muiden yhteisöjen kanssa yhdessä musiikkikulttuurin ja -kasvatuksen edistämiseksi.

Tavoitteet vuodelle 2017

- Suurin tavoite ja huoli on perusrahoituksen riittävyys laadukkaan orkesteritoiminnan ylläpitämiseksi valtion ja kuntien määrärahaileikkausten puristuksessa reaalikustannusten kuitenkin kasvaessa indeksi- ym. korostusten vuoksi. Tuotamme jo nyt erittäin edullisesti kahden kaupungin orkesteripalvelut sekä konserttisaleissa että jalkautumalla päiväkoteihin, kouluihin ja vanhankoteihin. Henkilökuntamme tekee kaiken tuplasti verrattuna muihin kaupunginorkestereihin.

- Haasteena saada huippuammattilaiset pysymään orkesterissa ja työllistettyinä täällä Kymenlaaksossa em. tilanteessa.

—> - Riittävien taloudellisten toimintaresurssien turvaaminen.

- Taiteellisen tason ja monipuolisuuden säilyttäminen ja vahvistaminen:

- Kansainvälinen huippuvierailu kerran kaudessa,

- Kouvolan ja Kotkan alueellinen haltuunotto on ollut viime vuosien tavoite, jossa on saatu merkittäviä tuloksia. Tämän vahvistaminen.

- Positiivisen kehityksen ja imagon säilyttäminen ja sen antaman nosteen käyttäminen Kotkan, Kouvolan ja Kymenlaakson hyväksi-

Merkittäviä kehittämistoimia

- Kotkan konserttitalon kunnostaminen.

Toteutuma 31.12.2017**Tavoitteet**

1.) Vuonna 2017 Kymi Sinfonietta satsasi strategiansa mukaisesti mittaviin yhteistuotantoihin ja produktioihin Etelä- ja Pohjois-Kymenlaakson kulttuuritoimijoiden kanssa sekä keskinäisen yhteistyön vahvistamiseksi että Suomi 100 -tapahtumien toteuttamiseksi. Tämän lisäksi orkesteri järjesti pienryhmien jalkautumiskonsertteja enemmän kuin mikään muu suomalaisorkesteri.

Em. mainituissa yhteisproduktioissa:

a) saatettiin yhteen ja yhteistyöhön Etelä- ja Pohjois-Kymenlaakson useita toimijoita sekä taiteilijoita Kymi Sinfoniettan ollessa yhdistävänä tahona ja organisoijana: esimerkiksi Jaakko Kuusiston Satuooppera yhdessä Pohjois- ja Etelä-Kymenlaakson musiikkiopistojen, kuorolaisen, laulusolistien sekä taiteilijoiden kanssa; Joulukonsertit, joissa orkesterin kanssa esiintyi yli 80-henkinen nuorisokuoro Kotkasta ja Kouvolaista. Kymi Sinfonietta organisoii kuoron yhteisharjoitukset syksyn aikana.

b) Toteutettiin uusia poikkitaiteellisia produktioita Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi: mm. 'Muinainen Kalevala' -ooppera solistien ja Kamarikuoro Utopian kanssa Andrew Lawrence-Kingin johdolla, yhteistyössä tanssitaiteilija Beniamino Borghin, kanssa toteutettu 'Suomikuvia', Kertomus tanssin ja musiikin keinoin -produktio, suomalaisen mykkäelokuvan, 'Koskenlaskijan morsiamen' musiikin rekonstruktio, sovittaminen orkesterille ja esittäminen elokuvan kanssa.

2.) Positiivisen kehityksen ja imagon säilyttäminen ja sen antaman nosteen käyttäminen Kotkan, Kouvolan ja Kymenlaakson hyväksi

3.) Kansainvälinen huippuvierailu kerran kaudessa

4.) Taiteellisen tason ja monipuolisuuden säilyttäminen ja vahvistaminen:

Kotkan - ja Kouvolan - positiivista imagoa vahvistettiin hyvin näkyvästi ja kuuluvasti. Kymi Sinfoniettan vuoteen mahtui useita valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin näkyneitä huippupahtumia ja -vierailuja, mm. yhteistyökonsertit Pietarin Filharmonikkojen kanssa, Emma-palkintoehdokkuuden saaneen 'Hilla ja Liisi' -lastenkirjalevyn julkaiseminen yhdessä levy-yhtiö Alban ja kustannusosakeyhtiö Teoksen kanssa - tälläkin levyllä kuorona mukana Kymi Sinfoniettan kymenlaaksolaisia kummiluokkalaisia. Haydnin 'Vuodenajat' yhdessä maailman huippuihin lukeutuvan Latvian valtionkuoron sekä tähtisolistien kanssa, Lasten ja nuorten Uuno Klami -sävellyskilpailun radioidut finaalkonsertit, Einojuhani Rautavaaran viimeisen sävellyksen Suomen ensiesitys, pääasiassa vain ulkomailla esiintyvän kapellimestari Pietari Inkisen vierailu Suomi 100 -juhlakonserttien merkeissä sekä Kymi Sinfoniettan esiintyminen valittujen suomalaisorkesterien kanssa Suomi 100 -juhlavuoden päätapahtumassa Oulussa 2.12.2017.

Merkittävimpanä Kymi Sinfoniettan tulevaisuuteen erittäin positiivisesti vaikuttavana tapahtumana oli huippukapellimestari Olari Eltsin kiinnittäminen marraskuussa orkesterin taiteelliseksi neuvonantajaksi 1.1.2018 alkaen.

Merkittäviä kehittämistoimia

Kymi Sinfoniettan hallintohenkilöstö on vähäinen myös verrattuna muihin orkestereihin, ja orkesterin ollessa kahden kaupungin omistama kaikki tehdään tuplasti verrattuna muihin kaupunginorkestereihin: mm. neuvottelut, konserttijärjestelyt, kaupungeissa läsnäolo sekä yhteydenpito sidosryhmiin, kahden kaupungin eri organisaatioihin, kouluihin, vanhainkoteihin, jne. Hallintohenkilökunnan määrään olisi tulevaisuudessa syytä panostaa lisää. Myös orkesterin taiteellisen tason ja erilaisten projektien kehittäminen edellyttää lisäponnisteluja myös hallintohenkilöstöltä. Henkilöstön sijaisjärjestelyt on vaikea järjestää henkilöstöltä vaadittavan erityisammattitaidon vuoksi.

Suhteet Kotkan kaupungin kanssa

	TP 2016	TP 2017
Avustus kaupungilta	811 200	811 200
Vuokra-avustus emolta	161 124	165 800
Oman pääoman sijoitus emolta	111 844	111 844

Yhteisön omat tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017
Liikevaihto, €	239 156	304 193
Tilikauden tulos	29	146
Kumulatiivinen yli/alijäämä	-51 181	- 51 035
Yleisömäärä, hlöä Kotka *	16 997	14 551
Avustus emolta, €/kuulija	47,73	55,75
Konserttien määrä Kotkassa	110	83
Vakinaisen henkilökunnan määrä	37	37

*) sisältää myös jalkautumiskonsertit päiväkoteihin, kouluihin ja vanhustentaloihin
Tässä tilastossa ovat pelkästään Kotkan kuulija- ja konserttiluvut. Tämän lisäksi Kymi Sinfonietta konsertoit myös Kouvolassa.

6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginhallitus ja sen alainen omistajaohjausjaosto vastaavat kaupunki-konsernin omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnasta kaupunginjohtajan ohella. Omistajaohjausta koordinoi konserniasiamies, jona toimii kansliapäällikkö.

Kaupungin tytäryhtiöiden ja osin osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on käsitelty aiemmassa konsernijaostossa ennen ao. yhtiön yhtiökokousta. Konsernijaosto, nykyään omistajaohjausjaosto, on antanut yhtiökokousedustajalle ehdotuksensa ao. yhtiön hallintoelimiin valittavista kelpoisista henkilöistä. Omistajaohjausjaoston toimivaltaa hallituksen jäsenten ehdottamisessa rajoittavat ao. yhtiön yhtiöjärjestys, mahdolliset osakassopimukset sekä kuntalain ja tasa-arvolain säännökset. Omistajaohjausjaosto on antanut myös muut tarvittavat toimiohjeet yhtiökokousedustajalle.

Kaupungin tytäryhtiöitä valvotaan konserniohjeen kautta. Kaupungin tytäryhtiöt ovat velvolliset hankkimaan kaupungin suostumuksen merkittäviin yhtiön toiminnassa tapahtuviin muutoksiin ja oikeustoimiin sekä investointeihin. Kaupungin tytäryhtiöissä kirjanpitoa ja hallintoa tarkastaa sama tilintarkastusyhteisö kuin kaupungin omaakin kirjanpitoa ja hallintoa.

Kaupunginvaltuusto antaa vuosittain tytäryhteisöille kaupungin omistajapolitiikkaan nojaavat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet.

Kaupunginjohtajan tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa käymissä omistajaohjauskeskusteluissa on käyty läpi tytäryhtiöiden taloudellista tilannetta ja riskejä sekä keskusteltu niiden pohjalta yhtiöiden tulevaisuuden näkymistä. Tarvittaessa on käyty useampia keskusteluja. Omistajaohjausjaosto on kuukausittaisissa kokouksissaan kuullut kaupungin tytäryhtiöiden toimitusjohtajien raportteja tytäryhtiöiden toiminnasta, taloudesta ja kehitysnäkymistä. Omistajaohjauskeskustelut on käyty myös kaupungin liikelaitosten johtajien kanssa.

Konserniohjeen määräyksen perusteella tytäryhtiöille on määrätty valvontavastuuhenkilö, joka harkitsemallaan ja tytäryhteisön kanssa sopimallaan tavalla valvoo yhteisön toimintaa. Kaupunginjohtajalle kuuluu valvontavastuu Kotkan Energia Oy:stä ja HaminaKotka Satama Oy:stä. Kansliapäällikkö toimii muiden yhtiöiden valvontavastuuhenkilönä.

Vuonna 2017 on järjestetty kaksi konsernikokousta kaupungin tytäryhtiöiden toimitusjohtajille, liikelaitosten johtajille, talouspäälliköille ja viestinnästä vastaaville sekä kuntayhtymien johtajille. Konsernikokouksessa käsiteltiin ajankohtaisia konsernin talouteen, konserniohjaukseen, hankintoihin, viestintään ja kaupunkistrategiaan liittyviä asioita.

Edelleen konsernin tytäryhteisöjen käytössä on konsernitili, josta yhtiöt voivat saada lyhytaikaista luotoa ja sijoittaa varojaan lyhytaikaisesti. Konsernitilin hoito on ollut talousyksikön vastuulla.

6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
Toimintatulot	288,7	275,7	263,8	282,3	283,6	1,3
Toimintakulut	-530,5	-533,4	-526,6	-538,9	-530,8	8,0
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	4,7	3,7	2,1	4,3	1,2	-3,1
TOIMINTAKATE	-237,1	-254,0	-260,6	-252,3	-246,0	6,2
Verotulot	206,6	208,2	209,7	208,1	214,8	6,6
Valtionosuudet	90,2	108,6	114,1	123,5	120,9	-2,6
Rahoitustulot ja -menot	-13,7	-13,0	-11,6	-11,2	-10,0	1,2
Korkotuotot	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,0
Muut rahoitustuotot	1,1	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1
Korkokulut	-12,4	-11,3	-9,7	-8,4	-6,9	1,5
Muut rahoituskulut	-2,8	-2,3	-2,4	-3,0	-3,4	-0,4
VUOSIKATE	46,0	49,8	51,5	68,2	79,7	11,5
Poistot ja arvonalentumiset	-57,6	-52,7	-52,3	-56,0	-64,3	-8,3
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonalentumiset	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Satunnaiset erät	1,5	0,0	0,0	0,2	48,2	48,1
TILIKAUDEN TULOS	-10,2	-3,1	-0,9	12,2	63,5	51,2
Tilinpäätössiirrot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden verot		-1,0	-0,9	-2,5	-3,1	-0,5
Laskennalliset verot		-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	0,0
Vähemmistöosuudet	-1,1	-2,2	-1,7	-2,8	-2,7	0,1
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-11,3	-6,5	-3,7	6,8	57,5	50,7
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT						
Toimintatuotot/ Toimintakulut %	54,4	51,7	50,1	52,4	53,4	1,0
Vuosikate % poistoista	79,9	94,4	98,5	121,8	123,9	2,1
Vuosikate, euroa/asukas	840	912	949	1258	1486	227,9

Tuloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan laskelmien tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	46,0	49,8	51,5	68,2	79,7	11,5
Satunnaiset erät	1,5	0,0	0,0	0,2	48,2	48,1
Tilikauden verot		-1,0	-0,9	-2,5	-3,1	-0,5
Tulorahoituksen korjaukset	-2,9	-4,1	0,0	-2,3	-1,4	0,9
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-79,3	-39,9	-66,0	-63,6	-89,4	-25,7
Rahoitusosuudet investointeihin	0,6	0,8	1,8	0,2	1,8	1,6
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	37,8	4,6	15,1	11,0	48,6	37,6
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	3,7	10,1	1,5	11,0	84,5	73,5
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-0,2	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50,4	41,4	44,1	49,1	47,8	-1,3
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-52,7	-53,2	-54,4	-46,3	-47,3	-1,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3,9	6,5	12,0	16,1	-31,3	-47,4
Oman pääoman muutokset	-0,7	-0,7	-0,3	-0,3	0,5	0,8
Muut maksuvalmiuden muutokset	1,7	-1,6	3,6	-2,5	23,0	25,5
Rahoituksen rahavirta	-5,2	-7,3	5,1	16,0	-7,2	-23,2
Rahavarojen muutos	-1,4	2,8	6,6	27,0	77,3	50,3
Rahavarat 31.12.	16,8	19,6	26,2	53,2	130,5	
Rahavarat 1.1.	-18,2	-16,8	-19,6	-26,2	-53,2	
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT						
Investointien tulorahoitus, %	58,5	127,2	80,3	107,4	91,0	-16,4
Lainanhoitokate	0,9	1,0	1,0	1,2	1,5	0,2
Kassan riittävyys, pv	8	11	15	29	71	41,1
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta, milj. eur	-181,0	-105,0	-74,3	-13,5	110,9	124,4

Rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan laskelmien tunnusluvut.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa

VASTAAVAA	2013	2014	2015	2016	2017	VASTATTAVAA	2013	2014	2015	2016	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	940,8	926,0	922,5	921,6	895,4	OMA PÄÄOMA	267,2	275,3	271,7	278,5	336,0
Aineettomat hyödykkeet	13,6	11,8	11,2	15,4	12,7	Peruspääoma	293,1	293,1	293,1	293,1	293,1
Aineettomat oikeudet	6,8	5,3	4,7	2,5	1,9	Liittymismaksurahasto	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Konserniliikearvo	0,0	0,0	0,0	5,8	5,1	Arvonkorotusrahasto	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Muut pitkävaikuttiset menot	6,5	6,1	5,9	6,7	5,1	Muut omat rahastot	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6
Ennakkomaksut	0,3	0,4	0,7	0,4	0,5	Edel. tilikauden yli-/alijäämä	-41,7	-38,5	-44,8	-48,6	-41,8
						Tilikauden yli-/alijäämä	-11,3	-6,5	-3,7	6,8	57,5
Aineelliset hyödykkeet	884,4	871,8	869,1	863,5	863,3	VÄHEMMISTÖOSUUDET	43,5	47,7	49,1	51,5	53,8
Maa- ja vesialueet	103,4	104,9	105,0	107,5	105,6	KONSERNIRESERVI	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Rakennukset	540,1	533,9	533,4	523,9	500,8	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	19,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Kiint.rakenteet ja laitteet	195,1	186,9	195,4	187,2	203,9	Poistoero	18,7				
Koneet ja kalusto	25,4	23,2	20,5	22,3	21,4	Vapaaehtoiset varaukset	0,5				
Muut aineelliset hyödykkeet	6,1	7,3	7,4	8,0	7,4	PAKOLLISET VARAUKSET	9,0	8,4	8,3	8,2	6,3
Enn.maksut ja ke.hankinnat	14,3	15,6	7,3	14,7	24,3	Eläkevaraukset	6,8	5,4	4,8	4,3	3,0
						Muut pakolliset varaukset	2,2	3,0	3,5	4,0	3,3
Sijoitukset	42,8	42,4	42,2	42,7	19,4	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1,0	1,2	1,0	1,0	1,1
Osakkuusyhteisöosuudet	30,8	30,8	28,7	30,9	7,1	VIERAS PÄÄOMA	675,8	674,0	674,5	698,5	684,7
Osakkeet ja osuudet	8,7	8,6	10,6	8,9	9,6	Pitkäaikainen	501,5	481,3	465,0	455,2	422,7
Muut lainasaamiset	1,8	1,5	1,4	1,4	1,2	Lyhytaikainen	174,3	192,6	209,6	243,3	262,0
Muut saamiset	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	VASTATTAVAA YHT	1015,7	1006,6	1004,7	1037,9	1082,1
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1,0	1,2	1,0	1,0	1,2						
VAIHTUVAT VASTAAVAT	74,0	79,4	81,1	115,3	185,6						
Vaihto-omaisuus	5,9	5,2	5,3	4,3	3,3						
Saamiset	51,2	54,5	49,7	57,8	51,8						
Pitkäaikaiset saamiset	9,4	8,1	6,3	5,1	4,3						
Lyhytaikaiset saamiset	41,8	46,5	43,3	52,7	47,5						
Rahoitusarvopaperit	1,2	1,3	1,3	1,3	31,4						
Rahat ja pankkisaamiset	15,6	18,3	24,9	51,9	99,2						
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1015,7	1006,6	1004,7	1037,9	1082,1						

	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT						
Omavaraisuusaste %	32,6	32,2	32,0	32,0	36,8	5
Suhteellinen velkaantuneisuus %	114,8	113,3	114,4	112,8	106,9	-6
Velat ja vastuut käyttötuloista %	104,3	98,7	100,1	94,1	93,0	-1
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 euroa	-53 052	-44 937	-48 525	-41 798	15 728	57 526
Kertynyt yli/alijäämä, euroa/asukas	-969	-824	-893	-772	293	1 065
Konsernin lainakanta 31.12. (milj.euroa)	575,9	573,0	575,0	594,3	560,3	-34
Konsernin lainat euroa/asukas	10 517	10 504	10 586	10 974	10 455	-519
Konsernin lainasaamiset (milj. euroa)	2,6	2,4	2,2	2,2	2,1	0
Asukasmäärä	54 758	54 557	54 315	54 160	53 593	-567

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Muutoin tunnusluvut lasketaan vastaavalla tavalla kuin kunnan taseen tunnusluvut.

Kuntayhtymien osuus yhdistellään peruskuntien konsernilaskelmiin peruspääomasijoitusten suhteessa.

Konsernin toimintatuotot kasvoivat 0,5 % ja toimintakulut pienenevät 1,5 %.

Toimintakate parani 2,5 % ja 6,2 milj. euroa. Vuosikate riittää kattamaan vuosipoistojen määrän.

Konsernin rahoituskulut olivat 10,0 milj. euroa ja ne pienenevät 1,2 milj. euroa ja 10,9 %:a.

Konsernin vuosikate oli 1 486 euroa/asukas ja vuosikate prosentteina poistoista 123,9 %.

Konsernin tilikauden tulos oli 63,5 milj. euroa ja tilinpäätöserien jälkeen tilikauden ylijäämä oli 57,5 milj. euroa. Merkittävän osa tilikauden ylijäämästä muodostaa kaupungin omistamien Kymenlaakson Sähkön osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto. Konsernin erinomaisen tuloksen taustalla on joka tapauksessa jokaisen konserniyhteisön hyvä vuosi suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Konsernin lainakanta pieneni 34,0 milj. euroa, suhteellinen velkaantuneisuus laski 5,3 %:a ollen 106,9 %. Kun luku on yli 100 %, se merkitsee, että velkojen määrä ylittää käytettävissä olevat tulot ja osoittaa, että kyky selviytyä velkojen takaisinmaksusta on heikentynyt. Omavaraisuusaste nousi 36,8 %:iin. Konsernitaseen kertynyt ylijäämä on 293 euroa/asukas, kun se edellisenä vuonna oli alijäämäinen 772 euroa /asukas.

7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kaupunginvaltuusto käynnisti vuonna 2013 taloudentasapainotusohjelman. Ohjelmaa on tarkennettu 2015. Tasapainotusohjelman toteutuneista toimenpiteistä on erillisseurantana raportoitu kaupunginvaltuustolle 6.3.2017. Raportin mukaan säästötavoitteista siirtyi vuodelle 2017 3,5 milj. euroa ja vuodelle 2018 0,5 milj. euroa. Tasapainotusohjelman mukaiset toimenpiteet on toteutettu tilikautena 2017 ja huomioitu talousarviossa 2018.

Kotkan kaupungin tilikauden tulos ennen varausten muutosta on 41 470 291,25 euroa voitollinen. Tulokseen sisältyvät kaupungin liikelaitosten tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omissa kirjanpidoissa. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan Opintokeskus Karhun peruskorjauksen poistoeroa 113 264,40 euroa,
  - tuloutetaan Karhulan sairaalan peruskorjauksen poistoeroa 157 474,30 euroa,
- ja
- siirretään tilikauden ylijäämä 41 741 029,95 euroa tilikauden yli-/alijäämättilille.

Vuosina 2002 ja 2003 muodostetun investointivarausten jäljellä olevaa määrää tuloutetaan vuosittain investointineuvoista tehtävien suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa.

Tuloksen käsittelyn jälkeen kaupungin taseessa on – 6 258 705,52 euron kumulatiivinen alijäämä.

Kymijoen Työterveys Oy:n osakekaupasta syntyvät vaikutukset tilikauden 2018 tulokseen on 8,0 milj. euron myyntivoitto. Talousarviossa 2018 tilikauden ylijäämä on 0,4 milj. euroa positiivinen. Talousarvion ja osakekaupan toteutumisen jälkeen kaupungilla on kumulatiivista ylijäämää 1,7 milj. euroa. Talousarvion toteutumisen riskinä ovat erityisesti koulujen väistötilojen lisääntyvät kustannukset ja käytöstä poistettavien rakennusten alaskirjaukset sekä sote kustannukset.

8. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

8.1 Toimielimille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

KAUPUNGINHALLITUS

Strategiset tavoitteet vuodelle 2017

Kuntalain 110,2 § mukaiset valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Toimiva elinkeinopolitiikka tukee yrityksiä ja lisää työllisyyttä	Julkisten hankintojen paikallisuusaste	Paikallisuusasteen ja työllisyysasteen nostaminen	Kesken. Hankintalinjaukset valmisteilla.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Hallinto-organisaation uudistaminen uuden valtuustokauden alkuun mennessä	Uusi organisaatio aloitetaan 1.6.2017	Uusi organisaatio on aloittanut 1.6.2017.
	Sairauspoissaolojen määrä vähenee	Sairauspoissaolojen nousu pysäytetään ja sairauspoissaolojen määrä kääntyy laskusuuntaiseksi	Sairauspoissaolot nousivat. Vuonna 2017 sairauspoissaolot olivat 19 päivää/työntekijä (vuonna 2016 17,8). Sairauspoissaolojen hallintaan saamiseksi käynnistettiin jo syyskaudella Yli aaltojen -hanke, jonka toimet kohdentuvat eniten sairastaville vastuualueille (vanhustenhuollon, teknisten palveluiden sekä varhaiskasvatuksen vastuualueet). Myös työhyvinvointisuunnitelman kirjatulla toimilla pyritään pureutumaan sairauspoissaoloja aiheuttaviin ongelmiin. Vuoden 2018 talousarviossa saatiin määrärahat toisen työhyvinvointiasiantuntijan palkkaamiseksi vuodelle 2018. Hänen työpanoksensa kohdentuu uudelleensijoitettaviin ja työkyvyttömyysuhan alla oleviin. Loppuvuonna on valmisteltu myös Korvaavan työn -mallia.
		Työterveyshuollon toimintalaajuus turvataan	Lakisääteiset työterveyspalvelut turvattiin. Kh asettama 300 000 € säästötaavoite (kh 27.4.2015 § 117) aiheutti sen, että työterveyden ei-lakisääteisiin palveluihin jouduttiin tekemään rajauksia. Työterveyden määräraha riitti siihen palvelutasoon, joka rajauksen jälkeen työterveyden kanssa luotiin.

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupungin toiminta on avointa ja oikeudenmukaista	Avoimen hallinnon ohjelman toteuttaminen	Kaupunki on mukana valtiovarainministeriön Avoin hallinnon kehittämissuunnitelmassa	Tavoite on toteutunut.

5. Talous on tasapainossa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Talous on tasapainossa	Tulos	Tulos on positiivinen	Tavoite on toteutunut.
	Velkaantuminen	Velan määrä ei kasva 2017	Tavoite on toteutunut.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Vesistön tila	Kotkan alueen pistekuorimitustaso laskee	Edellisvuoden tasolla (ennakkotieto)
	Kotkan kaupungin alueen kasvihuonekaasupäästöt (t CO ₂ -ekv/vuosi)	Päästöt vähenevät, päästötavoite alle 300 000 t CO ₂ -ekv/vuosi	262 100 t CO ₂ -ekv (ennakkotieto)
	Uusiutuvan energian osuus energiantuotannon raaka-aineena (Kotkan energia, %)	Uusiutuvan energian osuus energiantuotannossa yli 50 %.	61,9 %
	Kaupungin oman toiminnan energiankulutus (TEM sopimuksen tavoiteluku) (MWh)	Kaupungin toimintojen energiankulutus on alle 95 000 MWh/vuosi	114 296 MWh
	Turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen	Suunnitellut toimenpiteet toteutuvat suunnitellussa aikataulussa	Turvallisuussuunnitelman painopistealueiden tilanne: Lasten, nuorten ja perheiden osalta palveluita on vahvistettu ja monitoroitu yhteistyötä on lisätty mm. Ohjaamo. Ikääntyvien kotona asumisen turvallisuuden varmistaminen - kaikille kotihoidon asiakkaille on laadittu liikuntasuunnitelmat, käytössä kotikuntoutusmalli - asiakasneuvontapalvelu sekä etähoivamalli käytössä

Talous

	TP 2017	TA 2017	LTA 2017	Tot%	Poikkeama TP - LTA	TP 2016
Kaupunginhallitus						
30 Myyntituotot	770 834	500 000	500 000	154 %	270 834	656 306
32 Maksutuotot	1 548	500	500	310 %	1 048	9 230
33 Tuet ja avustukset	675 514	695 500	695 500	97 %	-19 986	766 949
34 Muut toimintatuotot	1 684 379	474 660	901 708	187 %	782 671	1 741 945
37 Valmistus omaan käyttöön	7 699	4 000	4 000	192 %	3 699	8 706
3 Toimintatuotot	3 139 973	1 674 660	2 101 708	149 %	1 038 265	3 183 137
40 Henkilöstökulut	-10 023 019	-11 185 361	-11 185 361	90 %	1 162 342	-11 770 828
43 Palvelujen ostot	-10 848 540	-11 495 413	-11 495 413	94 %	646 874	-11 435 923
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-719 709	-589 741	-589 741	122 %	-129 968	-674 977
47 Avustukset	-3 862 107	-3 802 323	-3 802 323	102 %	-59 784	-3 759 016
48 Muut toimintakulut	-1 879 947	-1 850 837	-1 850 837	102 %	-29 110	-2 109 038
4 Toimintakulut	-27 333 321	-28 923 675	-28 923 675	95 %	1 590 354	-29 749 782
ULK. TOIMINTAKATE	-24 193 348	-27 249 015	-26 821 968	90 %	2 628 619	-26 566 645
S8 Sisäiset tuotot	3 197 289	3 528 442	3 528 442	91 %	-331 153	3 651 976
S9 Sisäiset kulut	-1 093 647	-1 097 740	-1 097 740	100 %	4 093	-1 137 633
4S Sisäiset erät	2 103 642	2 430 702	2 430 702	87 %	-327 060	2 514 343
TOIMINTAKATE	-22 089 706	-24 818 313	-24 391 266	91 %	2 301 559	-24 052 302
6 Rahoitustuotot ja -kulut	793	0	0	/0	793	66
VUOSIKATE	-22 088 913	-24 818 313	-24 391 266	91 %	2 302 353	-24 052 236
6S Sisäinen korko	-10 068	-197	-197	5121 %	-9 871	-9 187
7 Poistot ja arvonalentumiset	-153 105	-159 626	-159 626	96 %	6 521	-87 079
TULOS	-22 252 086	-24 978 136	-24 551 088	91 %	2 299 002	-24 198 501
Hallinnon vyörytykset	13 388 284	0	0	/0	13 388 284	6 820 686
Ylijäämä / Alijäämä	-8 863 801	-24 978 136	-24 551 088	36 %	15 687 287	-17 377 815

Kaupunginhallituksen tilinpäätös ja toimintakertomus toteutetaan 1.6.2017 voimaan tulleen organisaatorakenteen mukaisena. Talouden raportointiin sisältyy kaupunginhallituksen sekä valtuuston, vanhus- sekä vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston, kaupunginhallituksen alaisten avustusten, muiden yhteisten kustannusten sekä yhteistoimintasuoksien, hallintoyksikön, henkilöstöasioiden yksikön ja talousyksikön talousarvio vuodelle 2017 ja toteutuneet kustannukset 1.1.2017 alkaen. Toimintatuotot ylittyivät 149,4 % ja toimintakulut alittuivat 94,5 % lisätalousarviosta. Toimintakate toteutui 90,6 % ja ulkoisen toimintakatteen toteuma oli 90,2 %.

Kaupunginhallituksen toimintatuotot ylittyivät pääosin keskusvaraston myyntituottojen ja tonttien myyntivoittojen osalta. Toimintakulut alittuivat pääosin henkilöstösivukulujen sekä kunnallisverotuksen, vakuutusten, henkilöstöasiain yksikön tietohallinnon järjestelmäpäivitysten siirtymisellä ja työterveyshuollon ostopalveluiden osalta. Sisäisten tuottojen alitus aiheutuu käytössä olevien työasemien tarkistuksesta. Talousarviovalmistelussa oli käytössä edellisen vuoden työasemien lukumäärää, joka tarkistuksen myötä aleni.

Toiminta

Hallintoyksikkö

Uusi hallintosääntö tuli voimaan 1.6.2017. Uusi konserniohje tuli niin ikään voimaan 1.6.2017. Omistajaohjausta on tehostettu.

Henkilöstöasioiden yksikön toiminta kohdentuu henkilöstön ja esimiestoiminnan tukemiseen. Toimintaa on toteutettu koulutus suunnitelman ja työhyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Sairauspoissaolojen nousu on siirtänyt toiminnan painopistettä varhaisen tuen ja uudelleensijoitusprosesseihin ja niiden aktivointiin. Vuoden aikana työhyvinvointiasiantuntijan asiakaskunta on kasvanut yli 300 työntekijään ja esimerkiksi työterveysneuvotteluja on käyty työterveyshuollon kanssa lähes 350 kpl.

Kesän aikana suunniteltiin ja syksyn aikana käynnistettiin Yli aaltojen -hanke, jonka toimet kohdentuvat eniten sairastaville vastuualueille (vanhustenhuollon, teknisten palveluiden sekä varhaiskasvatuksen vastuualueet). Toimenpiteet ovat kattavia kohdistuen riskiryhmiin.

Kaupunginhallituksen asettama 300 000 € säästötavoite (kh 27.4.2015 § 117) aiheutti sen, että työterveyden ei-lakisääteisiin palveluihin jouduttiin tekemään rajauksia. Rajausten toimeenpano muodostui haastavaksi ja kustannusten

seuranta oli vuoden aikana tiukkaa. Työterveyden määräraha riitti siihen palvelutasoon, joka rajausten jälkeen työterveyden kanssa luotiin.

Sote-hanke ja sote-kuntayhtymän valmistelu käynnistyi vuoden aikana tiiviisti maakunnan toimijoiden yhteistyönä.

Vuoden aikana laadittiin ja päivitettiin henkilöstöön kohdistuvia ja henkilöstöjohtamiseen liittyviä ohjeita paikallisten tarpeiden ja lakimuutosten vaatimusten mukaisesti. Vuoden aikana käynnistettiin Kunnan Taitoa Oy:n kanssa palkka-järjestelmän ja hr-raportoinnin uudistamisprojekti. Varsinainen muutostyö alkaa vuonna 2018. Myös työajanseuran-järjestelmän (Timecon) päivittäminen ja toimintatapojen läpikäyminen olivat vuoden aikana työn alla.

Työsuojelua työllisti merkittävästi sisäilmasiat ja niihin liittyvät ongelmat. Sisäilmatoimintamallia myös päivitettiin.

Talouksyksikkö

Hankinnat ja varasto:

Hankintatoiminnoissa keskeinen asia oli uuden viran perustaminen, jossa aloitti henkilö 1.1.2017. Hankintatoiminnan organisoituminen ja konkreettinen kilpailutustoiminta sekä sopimushallinta on lähtenyt erittäin hyvin käyntiin. Hankintakalenteri valmisteltiin aikataulussa ja julkaistiin heti 2018 alussa. Varastotoiminnot tulivat osaksi talouksyksikköä organisaatiouudistuksen yhteydessä 1.6.2017. Varaston toimintaan vaikutti pitkäaikaiset poissaolot ja sitä kautta useat eripituiset sijaisjärjestelyt. Kehitystoimenpiteitä on toteutettu ja suunnitteilla.

Rahoitus ja riskienhallinta:

Rahoituksen osalta markkinatilanne jatkui poikkeuksellisena ja lyhyet korot ovat edelleen reilusti miinuksella. Tilanetta on hyödynnetty laajentamalla kuntatodistusohjelmaa. KSOY:n kauppavarojen sijoittamiseen valmistauduttiin asianmukaisilla suunnitelmissa ja yhteistyöverkoston kartoituksella ja sijoitukset toteutettiin osittain 2017 kesällä ja osittain 2018 alussa. Riskienhallintatoimintaa johdetaan riskienhallintajohdoryhmän avulla, jonka toimintaa valmisteltiin suunnitelmallisemmaksi vuosikellon avulla. Talouksyksikön sisäisillä tehtäväkuvien järjestelyillä saatiin lisäpanostusta riskienhallintaan, kun tarkastuspäällikön tehtäväkuva ja -nimike muutettiin riskienhallintapäälliköksi.

Taloussuunnittelu- ja seuranta:

Tilinpäätöstyö oli vaiheena haastava uusien työntekijöiden, mutta erityisesti Taitoan kanssa tehtävän yhteistyön johdosta. Taitoa on ratkaisuna kertonut lisäävänsä resursointia. Seurannassa jatkettiin konsernitaseista kehitystä, minkä lisäksi panostettiin investointien seurantaan. Sekä talouden seuranta- että suunnittelutyötä on vaikeuttanut kesken vuoden toteutettu organisaatiouudistus. Erityisiä raportointi ja analysointi tarpeita tuottivat KSOY:n ja Toriparkki Oy:n myynnit ja kattava ostopalveluiden selvitystyö. Talousarviotyö aloitettiin ja saatiin käsiteltyä aikataulussa. Talousarvio-prosessia uudistettiin erityisesti seminaarien, käsittelyjen ja työskentelytilojen osalta.

Tietohallinto ja tilastot:

Liikelaitos ICT Kymin yhtiöittäminen valmisteltiin aikataulussa ja uusi maakunnan laajuinen toimija Kymijoen ICT aloitti toiminnan 1.1.2018. Tietohallinnon organisoituminen saatiin käyntiin eri työryhmien muodossa, jotka toimivat tietohallinnon johtoryhmän alaisuudessa. Tietohallinnon johtoryhmän rooli tulee muuttumaan, koska maakunnan laajuinen tietohallintoyhteistyö aloitettiin osana ICT Kymin ja KS Tiedon yhdistymistä. Yhteistyö liittyy yhteen kuntien lisäksi Carean, valmistelun alla olevan maakunnan sekä Ekamin. Talouksyksikön resursseja suunnattiin sisäisesti tietohallintoon. Tämä aiheutti menetyksen taloussuunnittelu ja -seuranta ryhmän toimintaan, mutta on välttämätön kehitystoimi talouksyksikön kokonaisvastuiden näkökulmasta.

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Kehitetään sähköisen asiointin mahdollisuuksia	Sähköistä asiointia lisätään. Lupa.fi on käytössä	Sähköinen lupapalvelu käytössä

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	Viihtyisä ja terveellinen asuinympäristö	Järjestetään luonto- ja ympäristöaiheisia tapahtumia valtakunnallisilla teemaviikoilla yhteistyöverkostojen kanssa	Tavaravaihtopäivät 21.-22.4 ja 24.-25.11 Roskakävely 3.5 Pinnat tiukalla -tapahtuma 9.5 Itämerikylä 12.-16.7 Meripäivillä/Tall Ship Race-tapahtumassa

3. Kestävä kaupunkirakenne ja seutuyhteistyö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupunkirakenne on tiivis ja toimiva, keskustat eläviä, asuminen viihtyisää	Viihtyisä ja terveellinen asuinympäristö	Osallistutaan aktiivisesti uusien asemakaavojen valmisteluun	Mukana kaavaryhmän työskentelyssä
		Tehdään aktiivista yhteistyötä kaupungin yksiköiden kanssa luonto- ja virkistysarvojen turvaamiseksi ja kehittämiseksi	Luontopolkuyhteistyötä puistotoimen kanssa, Santalahden luontopolun päivitys käynnissä. Luontolahja satavuotiaalle -kampanjassa rauhoitettiin kaksi kohdetta.
Strateginen seutuyhteistyö vahvistuu	Seudullinen yhteistyö vahvistuu	Edistetään seudullisen rakennusvalvonnan toteutumista	Paikalliset rakennusvalvonnat ovat kokoontuneet säännöllisesti. Yhteistyötä on tehty mm. sähköisen lupapalvelun käyttöönotossa.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Rakentamisen energia- tehokkuus	Tuetaan Kymenlaakson energianeuvonnan jatkamista	Alueellisen energianeuvonnan toimipiste on Kouvolassa, josta hän palvelee koko Kymenlaakson aluetta.
	Ekotehokkuuden parantaminen	Ekotukitoiminnan jatkuvuus turvataan riittävin resurssein ja toiminnan tehokkuutta kehitetään toimenpiteitä kohdentamalla	Toiminnan koordinointi ympäristönsuojelusuunnittelijalla, ei lisäresursseja käytössä. Kaksi sähköistä EkoAviisi- uutiskirjettä
		Aktiivinen rooli kaupungin energia- ja ilmastotyössä sekä kestävä kehityksen viemisessä eteenpäin koko Kotka konsernissa	Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan edustus ilmasto- ja energiatyöryhmässä. Cursor Oy:n kanssa järjestetty HINKU-kuntien toiminnasta esittely virkamiesjohtolle.

Talous

	TP 2017	TA 2017	LTA 2017	Tot%	Poikkeama TP - LTA	TP 2016
Ympäristölautakunta						
30 Myyntituotot	242 204	237 000	237 000	102 %	5 204	238 056
32 Maksutuotot	623 926	461 000	461 000	135 %	162 926	372 370
33 Tuet ja avustukset	1 049	0	0	/0	1 049	0
34 Muut toimintatuotot	81	0	0	/0	81	151
37 Valmistus omaan käyttöön	360	12 000	12 000	3 %	-11 640	17 176
3 Toimintatuotot	867 621	710 000	710 000	122 %	157 621	627 753
40 Henkilöstökulut	-1 353 728	-1 458 117	-1 458 117	93 %	104 389	-1 458 147
43 Palvelujen ostot	-138 862	-156 900	-156 900	89 %	18 038	-125 752
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 729	-24 700	-24 700	165 %	-16 029	-22 161
47 Avustukset	-2 000	-2 000	-2 000	100 %	0	-2 000
48 Muut toimintakulut	-28 698	-35 500	-35 500	81 %	6 803	-33 123
4 Toimintakulut	-1 564 016	-1 677 217	-1 677 217	93 %	113 201	-1 641 182
ULK. TOIMINTAKATE	-696 396	-967 217	-967 217	72 %	270 821	-1 013 430
58 Sisäiset tuotot	23 836	0	0	/0	23 836	6 375
59 Sisäiset kulut	-280 541	-283 543	-283 543	99 %	3 002	-292 568
4S Sisäiset erät	-256 705	-283 543	-283 543	91 %	26 838	-286 193
TOIMINTAKATE	-953 101	-1 250 760	-1 250 760	76 %	297 659	-1 299 622
6 Rahoitustuotot ja -kulut	218	0	0	/0	218	908
VUOSIKATE	-952 883	-1 250 760	-1 250 760	76 %	297 877	-1 298 715
6S Sisäinen korko	-583	-460	-460	127 %	-123	-579
7 Poistot ja arvonalentumiset	-6 768	-6 068	-6 068	112 %	-700	-6 647
TULOS	-960 234	-1 257 287	-1 257 287	76 %	297 054	-1 305 941
Hallinnon vyörytykset	-135 874	0	0	/0	-135 874	-35 736
Ylijäämä / Alijäämä	-1 096 107	-1 257 287	-1 257 287	87 %	161 180	-1 341 676

Ympäristölautakunnan toimintakate toteutui 76,2 %, talousarvio alittui 0,3 milj. euroa.

Toimintatuottoja kertyi 0,16 milj. euroa enemmän kuin oli budjetoitu. Maksutuottojen toteuma oli 135,3 %. Toimintakulut alittuivat 0,1 milj. euroa, alitus johtui pääosin henkilöstökuluista. Eläinlääkärin virka oli 2 kuukautta täyttämättä sekä Haminan kanssa solmittu sopimus päivystyksistä pienensi päivystyskorvauksia huomattavasti edellisestä vuodesta. Muilta osin talousarvio toteutui suunnitellusti.

Toiminta

Ympäristönsuojelun palveluyksikön toiminta on painottunut lakisääteiseen lupa- ja valvontatyöhön. Ympäristölupia ja maa-ainelupia sekä lupien muutoksia tuli vireille selvästi koko edellisvuotta enemmän. Lupapäätöksiä lautakunnassa annettiin 10, Pyhtäälle 3 ja Kotkaan 7. Kahdesta suuresta maa-ainesten ottosuunnitelman muutoksesta käynnistyi YVA-menettely, toinen Pyhtäälle ja toinen Kotkaan.

Sähköinen lupapalvelu on tavoitteiden mukaisesti otettu käyttöön ja asiakkaita on ohjeistettu ensi sijassa sen käyttöön. Valtaosa lupahakemuksista on toimitettu sähköisenä.

Maa-ainestaksa tarkistettiin ja hyväksyttiin lautakunnassa 2.3. 2017, ympäristönsuojelulain mukaisen lupien ja ilmoitusten käsittelyn ja valvonnan taksa 14.12.2017.

Ympäristönsuojelun palveluyksikön tulostavoite ylitettiin.

Ekotukitoiminnan kehittämiseen ei ole ollut osoittaa yksikössä lisäresursseja muiden viranomaistöiden vaatiessa panostusta. Painopiste on ollut kestävän kehityksen verkoston yhteistyössä. Tapahtumajärjestelyissä keskityttiin edellisvuosien tapaan valtakunnallisiin teemaviikkoihin ja yhteistyöhön alueen toimijoiden kanssa, mikä lisää näkyvyyttä ja käytettäviä resursseja.

Ympäristönsuojelun palveluyksikkö valmisteli yhdessä kaupunkisuunnittelun kanssa Äijönvuoren ja Jumalniemen läntisen rantametsän suojeluesitykset Kaakkois-Suomen Ely-keskukselle. Suojelulla toteutettiin valtakunnallista luontolahja satavuotiaalle Suomelle -kampanjaa.

Ympäristöterveydenhuollon palveluyksikön viranomaisvalvonta on toteutunut lautakunnan hyväksymän, lakisääteisen valvontaohjelman mukaisesti.

Elintarvikevalvonnassa on osallistuttu useisiin projekteihin liittyen gluteiinittomiin valmisteisiin, leipien suolapitoisuuteen, kasvisten alkuperään sekä tarjolla olevan maidon hygieeniseen laatuun. Leipien suolapitoisuus projektimme tulokset on huomioitu myös alan lehdistössä. Syksyllä selvitettiin ruokamyrkytyssepidemiaa

Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat ovat osallistuneet aktiivisesti koulujen ja päiväkotien sisäilmatyöryhmiin.

Yhteistyössä STUK:n kanssa toteutettiin kevättalvella radonmittaukset kouluissa.

Eläinlääkäripäivystyksen vakiinnuttamiseksi ja jatkuvuuden turvaamiseksi neuvoteltiin Haminan kanssa yhteistyösopimus. Sopimuksen mukaiset päivystysjärjestelyt käynnistyivät 28.4. 2017. Yhteistyöllä on saavutettu ensimmäisen voimassaolovuotensa aikana helpotusta eläinlääkäreiden työsidonnaisuuteen, päivystysvarmuus on lisääntynyt ja säästöjä on syntynyt. Päivystysjärjestelyiden aiheuttama työkuormitus on myös vähentynyt.

Laboratoriopalvelut kilpailutettiin ja palvelun tuottajana aloitti 1.10. 2017 Kymen Ympäristölaboratorio Oy.

Ympäristöterveydenhuollon palveluyksikön tulostavoite ylittyi selvästi.

Rakennusvalvonnan palveluyksikössä on otettu käyttöön sähköinen lupapalvelu (Lupapiste), tavoitteena täysin sähköinen luvan hakeminen vuoden 2018 alusta. Lupien määrässä ei ole huomattavaa eroa viime vuoden vastaavaan tilanteeseen nähden, mutta tulostavoite ylittyi selkeästi. Henkilöstöä on koulutettu aktiivisesti sähköisen lupapalvelun käyttöön, jotta kyseisestä palvelusta saadaan irti paras hyöty.

Kotkan kaupungin rakennusjärjestyksen uusiminen on saatu valmiiksi. Uudistettu rakennusjärjestys on käytössä 01.01.2018 alkaen.

Taksaa tarkistettiin ja muutokset hyväksyttiin lautakunnassa 27.4.2017.

ELINVOIMALAUTAKUNTA

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Kulttuuripalvelujen käyttäjien määrä	500 000	1 088 394
	Kulttuuripalvelujen käyttäjien kysely	Kyselyn toteuttaminen: lähtötason mittaus	Toteutettu osana Kotkan asukaskyselyä 2/17
Ennaltaehkäisevä toiminta on aktiivista ja omavastuuta vahvistavaa	Kansalaisten tietoyhteiskuntataitojen tukeminen ja kehittäminen, digikuilun kaventaminen	Vähintään 30 internet-, e-aineisto- tai mobiililaitteopastusta. Opastajina vapaaehtoisia.	58 opastustilaisuutta kirjastoissa, opastajina pääosin vapaaehtoisia.
	Maahanmuuttajien kotouttamisen edistäminen	Säännöllistä, kotouttamista ja suvaitsevaisuutta edistävää kerhotoimintaa vähintään kahdessa kirjastossa yhdessä vapaaehtoisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa	Kerhotoimintaa ei ole voitu toteuttaa vaikean henkilöstötilanteen vuoksi. Kirjasto mukana SPR:n turvapaikanhakijoiden TET-projektissa.

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri (tavoitteet myös Kaupunginhallituksen tavoitteita)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Toimiva elinkeinopolitiikka tukee yrityksiä ja lisää työllisyyttä	Uudet investoinnit ja avaukset	Satamasidonnainen teollisuusyritys ja datakeskustoimija sijoittuu Kotkaan	Northvolt-akkutehdashankkeessa sijoittuminen 5 joukkoon. Länsmännen Agroenery (leipomojätteiden käsittelyä) ja Q-components (sähkövenneiden valmistusta) päättivät sijoittua Kotkaan (molempien toiminta alkaa 2018)
		Uudet oppimisympäristöt: keskustakampus ja tulevaisuuden virtuaaliyliopisto-hankkeet etenevät	Päätös XAMKin keskustakampuksesta tehty *ship disruption camp toteutettu pilottina toukokuussa (popup-yliopisto)
	Uusien työpaikkojen määrä	Kotka 63 (netto)	Kotka 161 (netto)
Julkisten hankintojen paikallisuusaste	Paikallisuusasteen nostaminen		Hankintalinjaukset valmisteilla. Hankintakalenteri lähes valmis, julkaistaan 1/2018. Vastuualueille pidetty pienhankintakoulutuksia. Ajankohtaisissa hankinnoissa kiinnitetty huomioita paikallisuusasteeseen mm. jakamalla hankintoja osiin sekä käymällä markkinavuoropuhelua yritysten kanssa. Hankinta-asiamiespalvelu uutena toimintamallina käynnistynyt.

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
	Uudet startup- ja kasvuyritykset	Seudullinen yrityskehittäjä, 10 yritystä kiihdytetty	16 yrittäjän ydintiimit osallistuneet yrityskehittäjän toimintaan.
	Vaikuttavampi viestintä ja onnistuneet toimintamallit.	Yhtenäinen ja vaikuttava seutumarkkinointi	Viestintää tehostettu, Kotkan ilmeen uudistus, Kotkan näkyvyyttä matkailussa vahvistettu mm. seutuvuorokortille VisitKotka-ohjaus ja Kotka-esite (Superviikko, TSR) toteutettu. Yhteistyötä täsmennetty Cursorin ja koko konsernin kanssa. Kotka vetää konserniviestintäryhmää, tapaamisia 6 x vuonna 2017. Cursor vetää seutumarkkinointia.
	Kilpailukyky- ja vetovoimamittaukset	Sijoitus kilpailukyky- ja vetovoimamittauksissa kaksi sijaa korkeammalla verrattuna v. 2016	EK:n kuntarankingissa (9.2.17) Kotka-Hamina oli noussut yhden sijan vuodesta 2015. Kaupungit matkailukohdeina (Taloustutkimus) rankingissa Kotka noussut yhden sijan vuodesta 2015.
	Majoittuvien matkailijoiden määrä Kotkassa	120 000 (70 % koko seudun määrästä)	1-11/2017: 117 000 Kotka 142 000 seutu

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	kärkikohteiden ja tapahtumien kehittäminen ja kävijämäärät, tapahtumien määrä	Vellamo (ml.Tarmo) kävijämäärä 105 000 Vellamon tulot 3,8eur/kävijä (v. 2015 2,87 eur/kävijä) Kirjasto 450 000	Vellamo 147 987 kävijää Vellamon tulot 2,79 eur/kävijä Kirjasto 520 407 kävijää
		Kaupungissa järjestettävien kulttuuritapahtumien määrä 800	Vellamo tapahtumat 814 Kulttuuritapahtumat 392 Kirjasto tapahtumat 491
	Kulttuuriavustuksia allokoidaan edelleen yleisöitä palveleviin tapahtumiin ja hankkeisiin.	Kulttuurin erimuotoiset avustukset tavoittavat vähintään 50 000 kävijää.	Erimuotoisilla avustuksilla tavoitettiin yli 50 000 kävijää. Kulttuuriavustuksilla toteutettiin tapahtumia ja tilaisuuksia n. 32 000

3. Kestävä kaupunkirakenne ja seutuyhteistyö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupunkirakenne on tiivis ja toimiva, keskustat eläviä, asuminen viihtyisää	Kulttuuritapahtumien ja kaantuminen alueellisesti ja ympärivuotisesti	Tapahtumista vähintään puolet kesäkauden ulkopuolella ja vähintään 200 Kotkansaaren ulkopuolella	Vuosi on ollut tapahtumallisesti rikas ja monipuolinen. Tapahtumista 1 148 (74%) on järjestetty kesäkauden ulkopuolella ja 148 (kirjasto ja kulttuuri) on ollut muualla kuin Kotkansaarella.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupungin toiminta on avointa ja oikeudenmukaista	Kulttuurin tiedotuksen tehostaminen	Vaikutetaan seudulliseen tiedotukseen ja lisätään kulttuuritapahtumien näkyvyyttä	Cursorin ja Kouvolan kanssa toteutettu tapahtumakalenteri toimii ja kerää käyttäjäpalautetta. Kalenterilla on rekisteröityneitä käyttäjiä noin 400 ja tapahtumia on ilmoitettu yli 400.

5. Talous on tasapainossa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Seurataan valtionhallinnossa tapahtuvia rahoituskriteerien muutoksia	Kotka vaikuttaa rahoituskriteerien uudistamiseen	Osallistuminen valtakunnallisiin resurssien ja tehtävien uudelleen jakoa käsitteleviin tapaamisiin (3/v).	OKM:n Kulttuurin aluepo liittisen työryhmän raportti tulee syksyllä. Museotoimenjohtaja ja kulttuurijohtaja ovat olleet aktiivisesti mukana VOS uudistuksessa.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan toiminnassa	Huomioidaan yhteistyössä avustusten saajien kanssa, erityisesti turvallisuus	Palavereissa ja kommunikoinneissa huomioidaan.	Turvallisuuskonsultointia on annettu ja tarjottu tapahtumanjärjestäjille. Suurtapahtumien osalta turvallisuutta on painotettu erityisesti.

Talous

Elinvoimalautakunta	TP 2017	TA 2017	LTA 2017	Tot%	Poikkeama TP - LTA	TP 2016
30 Myyntituotot	579 007	320 800	320 800	180 %	258 207	195 654
32 Maksutuotot	161 436	115 500	115 500	140 %	45 936	126 662
33 Tuet ja avustukset	73 382	781 500	381 500	19 %	-308 118	87 368
34 Muut toimintatuotot	349 085	329 350	329 350	106 %	19 735	326 751
3 Toimintatuotot	1 162 909	1 547 150	1 147 150	101 %	15 759	736 435
40 Henkilöstökulut	-2 833 093	-2 899 050	-2 899 050	98 %	65 957	-2 949 065
43 Palvelujen ostot	-2 107 731	-2 088 321	-2 118 321	100 %	10 591	-1 044 243
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-714 894	-470 300	-540 300	132 %	-174 594	-529 944
47 Avustukset	-216 250	-244 000	-244 000	89 %	27 750	-343 668
48 Muut toimintakulut	-201 993	-298 850	-298 850	68 %	96 857	-153 899
4 Toimintakulut	-6 073 961	-6 000 521	-6 100 521	100 %	26 560	-5 020 819
ULK. TOIMINTAKATE	-4 911 052	-4 453 371	-4 953 371	99 %	42 319	-4 284 384
58 Sisäiset tuotot	5 477	0	0	/0	5 477	3 822
59 Sisäiset kulut	-3 086 690	-3 061 669	-3 061 669	101 %	-25 021	-3 070 811
4S Sisäiset erät	-3 081 213	-3 061 669	-3 061 669	101 %	-19 544	-3 066 989
TOIMINTAKATE	-7 992 265	-7 515 040	-8 015 040	100 %	22 775	-7 351 374
60 Rahoitustuotot ja -kulut	-140	0	0	/0	-140	-90
6 Rahoitustuotot ja -kulut	-140	0	0	/0	-140	-90
VUOSIKATE	-7 992 405	-7 515 040	-8 015 040	100 %	22 635	-7 351 463
SK Sisäinen korko	-7 888	0	0	/0	-7 888	-5 363
6S Sisäinen korko	-7 888	0	0	/0	-7 888	-5 363
70 Poistot ja arvonalentumiset	-155 705	-132 393	-132 393	118 %	-23 312	-93 224
7 Poistot ja arvonalentumiset	-155 705	-132 393	-132 393	118 %	-23 312	-93 224
TULOS	-8 155 998	-7 647 433	-8 147 433	100 %	-8 566	-7 450 050
Hallinnon vyörytykset	-263 061	0	0	/0	-263 061	203 775
Ylijäämä / Alijäämä	-8 419 059	-7 647 433	-8 147 433	103 %	-271 627	-7 246 276

Elinvoimalautakunnan tilinpäätös ja toimintakertomus toteutetaan 1.6.2017 voimaan tulleen organisaatorakenteen mukaisena. Talouden raportointiin sisältyy kaupunkikehityksen ja kulttuurin vastualueen talousarvio vuodelle 2017 ja toteutuneet kustannukset 1.1.2017 alkaen. Toimintatuotot ylittivät 1,37 % ja toimintakulut alittivat 0,44 % lisätalousarviosta. Toimintakate toteutui 99,7 % ja ulkoisen toimintakatteen toteuma oli 99,1 %.

Kaupunkikehitys ja viestinnän toimintakate toteutui 100,2 %, ollen noin 2 062 000 euroa ja ylittäen lisätalousarvion 5 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat noin 453 000 euroa alittaen lisätalousarvion noin 21 000 euroa. Toimintakulut toteutuivat noin 2 332 000 euroa alittaen lisätalousarvion noin 40 000 euroa. Sisäiset erät toteutuivat noin 184 000 euroa, ylittäen lisätalousarvion noin 24 000 euroa. Toimintatuottojen alitus sekä toimintakulujen ylitys koostuvat The Tall Ship Races -tapahtumasta.

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden ulkoinen toimintakate toteutui 98,2 %, ollen noin 264 000 euroa alittaen lisätalousarvion noin 4 000 euroa. Toimintatuotot toteutuivat noin 359 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 14 000 euroa. Toimintakulut toteutuivat noin 623 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 9 000 euroa. Sisäiset erät toteutuivat noin 446 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 1 000 euroa. Toimintatuottojen sekä toimintakulujen ylitys koostuvat Meripäivä -tapahtumasta.

Kaupunginkirjaston ulkoinen toimintakate toteutui 98,2 %, ollen noin 1 751 000 euroa alittaen lisätalousarvion noin 33 000 euroa. Toimintatuotot toteutuivat noin 107 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 10 000 euroa. Toimintakulut toteutuivat noin 1 858 000 euroa alittaen lisätalousarvion noin 22 000 euroa. Sisäiset erät toteutuivat noin 968 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 13 000 euroa. Toimintatuottojen ylitys koostuu myönnettyistä avustuksista ja toimintakulujen alitus asiantuntijapalveluiden ostoista.

Kymenlaakson museon ulkoinen toimintakate toteutui 101,5 %, ollen noin 1 017 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 15 000 euroa. Toimintatuotot toteutuivat noin 244 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 13 000 euroa. Toimintakulut toteutuivat noin 1 261 000 euroa ylittäen lisätalousarvion noin 28 000 euroa. Sisäiset erät toteutuivat noin 1 484 000 euroa alittaen lisätalousarvion noin 19 000 euroa. Toimintatuottojen sekä toimintakulujen ylitys kohdistuu yleisötyöhön.

Toiminta

Kaupunkikehityksen ja viestintä

Toiminta on toteutunut suunnitellusti keskeisimpinä

Seudun elinkeinostrategian mukaiset toimenpiteet - uudistumisen ja vetovoiman kehittäminen mm. startup-kulttuurin edistäminen (Level Up -yrityskiihdyttämö yhdessä yritysten kanssa, *ship the Startup Festival, XAMK-Cursor-Kotka digi- ja startuptoiminnan kehittämisen yhteishanke), matkailun kehittäminen ml. risteilijäliikenteen käynnistäminen ja satamasidonnaisen teollisuuden investointien hankinta.

- Tehostetun elinkeinomarkkinoinnin toimenpiteet ml. Northvolt-akkutehdashanke, tästä saadut kokemukset ja niiden hyödyntäminen tehostetussa markkinoinnissa, erityisesti satamasidonnaisen teollisuuden saamiseksi seudulle kokemuksia hyödyntäen.
- Yritysyhteistyö ja -palvelu, kaupungin ja yritysten säännölliset tapaamiset (mm. v. 2017 pidetty yrittäjien ja kunnallisvaaliehdokkaiden yhteinen tilaisuus) ja yritysten asiakaslähtöisen palvelun kehittämisprojekti kaupunkiorganisaatioissa on viety läpi. Lisäksi Cursorin toimesta lukuisia yritystoiminnan edistämiseen liittyviä messuja, tapahtumia ja tapaamisia.
- Viestinnän kokonaiskuvan hahmottaminen ja konsernitason koordinointi. Kotka- brändin nostaminen esille samalla kun kaakko135-konseptista luovuttiin vuoden vaihteessa (tehty mm. uusi seudullinen matkailusivusto visitkotkahamina.fi, visitkotka.fi-sivusto, Kotkan oma matkailuesite).
- Kaupungin internetsivuston uudistamisen valmistelu käynnistetty ja oltu tiiviisti mukana kansallisen palveluarkkitehtuurin ja palvelutietovarannon toimenpiteissä sekä some-strategian luominen ja konsernin somesparaus.
- Kotkan superviikon valmistelu, risteilijävierailut ja suuret tapahtumatuotannot (Meripäivät ja The Tall Ships Races) sekä niihin liittyvä viestintä ja markkinointi
- Suomi100-juhlavuoden tapahtumien suunnittelu ja läpivienti
- Kansainvälisen toiminnan osalta keskeisimpänä tapahtumana Kotka-päivä Pietarissa syyskuussa.
- uuden kaupunkistrategiaprosessin valmistelu, siihen liittyvien taustatutkimusten teettäminen (asukaskysely, muuttajahaastattelut ja muuttoliikeanalyysi), valtuustokauden aloitukseen liittyen elinvoimalautakunnan toiminnan käynnistyminen sekä valtuuston vuorovaikutustilaisuudet (mm. valtuustokauden avaus Vellamossa ja strategiatyöpaja Rankissa).

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Vuoden alussa jaettiin ensimmäiset Uudet tapahtumat kiihdyttämö -avustukset kolmelle uudelle tapahtumalle (Mennää Jonnee -baarifestari, Joutomaa sekä Kymen Kyläjuhla). Tapahtumat olivat onnistuneita ja toteuttivat osaltaan tavoitetta syventää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut tukivat tapahtumia rahallisen panoksen lisäksi antamalla tuotannollista tukea sekä neuvontaa.

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden henkilöresurssit ovat menneet suunnitellusti vuonna 2017 suur tapahtuman Kotkan Meripäivät ja The Tall Ships Races järjestämiseen sekä Suomi 100 -juhlavuoden tuotantoihin.

Vuonna 2017 kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden omia tuotantoja olivat Dreamwall nuortentapahtuma, joka keräsi kahden päivän aikana 1 000 nuorta kotkalaisten koululaista ilmaisullisiin työpajoihin sekä musiikkiluokkien iltakonserteihin.

Kesäkuussa alkoivat perinteiset puistokonsertit Sapokan laululavalla ja niitä oli suunnitellusti kesän aikana keskiviikkoihin yhteensä 10 kpl. Syksyllä 2017 Kotka oli mukana Upeart -taidefestivaalissa. Muraalitaiteilija Smug maalasi Kotkan kadulle seitsemänkerroksisen talon seinään suuren muralin, joka herätti paljon positiivista kiinnostusta ja huomiota. Muraalin kunniaksi järjestettiin myös tapahtuma, joka keräsi paikalle useita satoja juhlijoita.

Kirjasto

Vuoden 2017 alussa astui voimaan uusi laki yleisistä kirjastoista. Laissa määritellään mm. yleisen kirjaston tehtävät, jotka ulottuvat lukemisen ja kirjallisuuden edistämisestä tilojen tarjoamiseen kansalaistoimintaan sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämiseen. Konkreettisimmin uusi laki näyttäytyi asiakkaille varausmaksujen poistumisena vuoden 2017 alusta lähtien.

Kotkassa kirjaston osalta vuoden 2017 näkyvimmäksi asiaksi nousi Karhulan kirjaston tarveselvityksen valmistuminen sekä väistötilojen löytäminen sisäilmaongelmien vaivaamalle kirjastolle. Lokakuussa 2017 kaupunginhallitus hyväksyi

Karhulan kirjaston tarveselvityksen ja päätti, että kirjasto toteutetaan uudishankkeena ja oikeutti aloittamaan hanke-suunnittelun siten, että sen yhteydessä selvitetään laajasti rakennukseen sijoittuva palvelukokonaisuus.

Syksyllä varmistui, että Karhulan kirjasto saa väistötilat entisistä Helipostin tiloista, Karhulantie 40:stä. Väistötilaan tarvittavia korjauksia ja muuttoa päästiin suunnittelemaan vuoden lopulla ja Karhulan kirjasto sulki ovensa vanhoissa tiloissa joulukuun lopussa.

Keväällä 2017 kirjasto siirtyi kelluviin kokoelmiin, jolloin koko kirjastolla on yksi yhteinen kokoelma ja aineisto jää lainattavaksi siihen pisteeseen, mihin asiakas sen palauttaa. Näin aineisto on heti toisten asiakkaiden lainattavissa eikä loju kuljetuslaatikoissa odottamassa siirtoa kotipisteeseen. Niukat aineistomäärärahat ovat tehokkaammassa käytössä ja asiakkaat muokkaavat kokoelmia oman näköisekseen.

Kirjastoautossa toteutettiin syksyllä yhteistyökokeilu, jossa terveystioskin henkilökunta jalkautui viikon ajaksi kirjasto-auton iltareiteille antamaan influenssarokotuksia. Kokeilu onnistui yli odotusten, rokotuksen kävi hakemassa yli 200 haja-asutusalueiden asiakasta.

Kävijätavoite ylittyi vuonna 2017 reippaasti. Kirjastoihin tehtiin yhteensä 520 407 asiakaskäyntiä tavoitteen ollessa 450 000 käyntiä. Edellisenä vuonna kävijöitä oli lähes yhdeksän prosenttia vähemmän. Edellisen kerran niukasti yli puolen miljoonan kävijän päästiin vuonna 2009, jolloin Kotkassa oli kaksi kirjastopistettä nykyistä enemmän. Kävijämäärä on ollut noususuunnassa muutaman viime vuoden ajan. Tämä kuvastaa kirjastojen merkitystä asukkaiden kohtaamispaikkana. Kirjastoihin tullaan osallistumaan tapahtumiin, opiskelemaan, työskentelemään tai viettämään aikaa. Myös Karhuvuorella toimivalla omatoimikirjastolla on oma merkityksensä kävijämäärien kasvussa.

Myös lainaus kääntyi hienoiseen nousuun, vaikka tavoitetta ei saavutettukaan. Lainoja annettiin 737 757 kappaletta, edellisenä vuonna vajaat 5 000 lainaa vähemmän. Karhuvuoren kirjasto oli niin kävijä- kuin lainauslukujen kasvussa ykkönen, myös Karhulan kirjastossa tilastot olivat noususuunnassa.

Tapahtumien osalta vuosi oli vilkas. Kirjaston yksinään tai yhteistyössä muiden kanssa järjestämiä tapahtumia oli yhteensä 491. Aikuisten osalta pääpaino oli erilaisissa kirjallisuuteen ja lukemiseen liittyvissä tapahtumissa, lasten tapahtumista eniten yleisöä houkuttelivat Muskatin konsertit. Lasten ja nuorten lukuintoa edistettiin kirjavinkkauksella sekä kirjailijoiden kouluvierailuilla.

Kymenlaakson museo

Museon kävijämäärä oli 131 630, mikä oli huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna (113 708). Samoin näyttelykävijöiden määrä oli nousussa ja n. 4 000 kävijää edellisvuotta suurempi (52 971/ 48 915). Nousu näkyy erityisesti maksavissa näyttelykävijöissä, vaikka Ilmaiskävijöiden määrä on edelleen noin puolet, koska Vellamon strategian mukaisesti näyttelyissä ja tapahtumissa on panostettu erityisesti lapsiperheisiin (alle 18 v maksutta). Kymenlaakson museossa on lapsille erityinen ”Leikkimö”, jonka tuotanto on värikästä ja alati vaihtuvaa. Toimintavuonna Leikkimössä oli suuren suosion saanut näyttely ”Taikaa museossa - taikuri Mano d’Oron kokoelman aarteita”.

Yleisötyössä panostettiin asiakaslähtöisten palveluiden kehittämiseen ja osallistamiseen. Museo sai Cimon Erasmus+hankerahoitusta syksyyn 2017 kestäväälle kaudelle kansainväliseen verkostoitumiseen. Teemana oli osallistava kulttuurirympäristötyö. Tutustumiskohteina ovat olleet vapaaehtoisen kulttuurirympäristötyön eri muodot Amsterdamissa, Norjassa (Norsk Kulturarv -säätio) ja Saksan Wendlandin alueella sekä Kasselin Documenta. Osallistavaa kulttuurirympäristötyötä on tehty 4 kertaa kokoontuneessa avoimessa keskusteluryhmässä teemalla ”Kotka valokuvissa ja muistoissa” hyödyntäen museon arkistokuvia. Arkistokuvia hyödynnettiin myös tarinaillassa, jonka teema oli ”Muistojen paikat”. ”Tarinailta järjestettiin myös Ruotsinsalmi elää! -teemalla. Vapaaehtoistyö oli yksi yleisötyön tavoite. Vapaaehtoistyön tärkeä muoto oli aktiivinen museokaveritoiminta, joka on lähtenyt Vellamon ystävien aloitteesta. Museo-kaverit toteuttivat Kotkan vanhustenhuollon kanssa 21 tapahtumaa ja vierailivat sen lisäksi asiakkaiden kanssa Vellamossa 12 kertaa toimintavuoden aikana.

Näyttelyissä painopiste oli Karhulan lasitehtaan tuotannosta kertovassa Lasia kaikille -näyttelyssä, joka avattiin yleisölle 19.5. Näyttely on tuotettu museon hallussa olevasta Karhulan lasimuseon kokoelmasta, joka tarjoaa laajan näkökulman Karhulan ja koko Suomenkin lasiteollisuuteen ja muotoiluun. Suomi 100 -teemalla toteutettiin Kasvoja Kymenlaaksosta näyttely, jossa kokeiltiin VTT:n soveltamaa, uutta teknologiaa joissakin näyttelyn hahmoissa. Kymenlaakson museossa ensimmäinen osa hahmoista esiteltiin 6.1. juhluvuoden avajais tapahtuman yhteydessä, toinen osa 19.5 ja kolmas osa 26.8. Myös muut Kymenlaakson museot olivat mukana näyttelyhankkeessa. Kansainvälisyyttä edustivat italialainen taidenäyttely ”Transition of Energy” ja Pietarissa sijaitsevan nykytaiteen museon Erartan ”The Noise of Time”, alueellisuutta Antares -ryhmän kantaaottava ”Kauno” -näyttely ja paikallisuutta pienoisenäyttelyt ”Valapaton tulva” ja ”Engla Eerikin tyttären hääasu” ”Kymenlaakson museo 90 v”, ”Lastenvaatteita”, ”Ruumiin kulttuuria”, ”Hovinsaari”, ”Huussi” jne.

Kokoelmatyössä toimintavuoden tavoitteena oli alueellisen Kaakon kokoelmakeskuksen jatkosuunnitelma. Keväällä päätettiin valmistella jatkosuunnitelmaa yhdessä Etelä-Karjalan museon kanssa ja hakea yhdessä rahoitusta konkreettiselle hankesuunnitelmalle, toimintakonseptille ja ratkaista keskuksen sijaintipaikka. Lappeenrannassa toteutettiin suunnittelutyöpaja Kaakon kokoelmakeskuksen tiimoilta yhteistyössä Etelä-Karjalan museon kanssa. Hankesuunnitelma ei kuitenkaan valmistunut vuoden 2017 aikana, vaan suunnittelu jatkuu vuoden 2018 aikana.

Valokuvakokoelmissa kuvapalvelut muutettiin tavoitteen mukaisesti digitaalisiksi siten, että asiakkaille toimitetaan tilauksesta ainoastaan digitoituja valokuvia, jotka he valitsevat Finnasta. Finassa oli vuoden lopussa 3 398 valokuvaa ja 2 347 esinekuva. Digitointia edistetään jatkuvasti olemassa olevien resurssien puitteissa. Merivartiomuseon projektissa avattiin Flickerissä yleisön vapaaseen käyttöön 1 232 kuvaa, jotka olivat kuratoitu 9 teeman kokonaisuuksiin. Suosituin ja ehdottomasti eniten katselukertoja saanut teema oli ”Erään merivartijan tarina”, samoin ”Rajakoiran elämää” -teema oli yksi suosituimmista.

KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut (tavoitteet siirretty kaupunkisuunnittelulautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Kaupunkisuunnittelun palvelun laatua kehitetään ja toimitilahankkeiden ohjausta terävöitetään	Asiakasprosessien läpikäynti ja kehittäminen henkilöstön kanssa. Toimitilahankkeiden kustannusohjauksen kehittämishanke toteutettu	Asiakasprosessikuvauksia laadittu ja työprosesseja kehitetty, toteutunut 50%. Toimitilahankkeiden kustannusohjauksia on kehitetty ilman erillistä hanketta.
Ennaltaehkäisevä toiminta on aktiivista ja omavastuuta vahvistavaa	Jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä kehitetään	Jalankulun ja pyöräilyreitien suunnittelu seudun strategisen yleiskaavan ja keskustojen suunnittelun yhteydessä	Toteutunut keskustasuunnitelmissa sekä strategisen yleiskaavan määräyksissä 100%.

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut (tavoitteet siirretty teknisestä lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut ovat laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Yhdyskuntatekniset palvelut kyselytutkimus (FCG Finnish Consulting Group Oy)	Liikenneväylien ylläpidossa ja katuvalaistuksessa ollaan parempia kuin 25 % vertailukaupungeista. Keskustapuistojen hoidossa ollaan maan paras ja muiden puistojen ja taajamametsien hoidossa ollaan yli keskiarvon..	Kyselyyn osallistui 18 kuntaa. Liikenneväylien ylläpidossa Kotka oli 7. ja katuvalaistuksessa 17. Puistojen hoidossa Kotka oli 2. sijalla, keskustapuistojen hoidossa paras ja taajamametsien hoidossa 6. Tavoite saavutettiin muilta osin paitsi katuvalaistuksessa.
	Joukkoliikenteen asiakastyytyväisyys	Teetetään asiakastyytyväisyyskysely	Kysely toteutettiin Webropol -kyselynä. Tulosten perusteella liikennöitsijöille ei tullut sanktioita eikä bonuksia, vaikka liikennöitsijöiden painotetut pistemäärät olivatkin hieman nousseet.
	Joukkoliikenteen saatavuus	Joukkoliikenteen tuotteiden saatavuus useammasta toimipisteestä	Karhulan myyntipisteestä on tehty sopimus R-Kioskin kanssa. R-Kioskin henkilökunta on koulutettu ja laitteet ovat valmiina. Toiminnan käynnistymisen odottaa kioskiin rakennettavia tietoliikenneyhteyksiä.

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ennaltaehkäisevä toiminta on aktiivista ja omavastuuta vahvistavaa	Sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy: Suunnittelematon toiminnan keskeytys korkeintaan 3 kpl/vuosi	Tehdään säännölliset sisäilmakyselyt kaupungin kiinteistöjen käyttäjille sekä tarvittaessa tutkimukset jo ennen oireilua. Ennaltaehkäisevästi varmistetaan, että kiinteistöjä käytetään ja hoidetaan oikein ajanmukaisten ja riittävien ohjeiden mukaisesti. Kiinteistöjen käytön ja hoidon laatua seurataan säännöllisesti.	Sisäilmaongelmiin tarttumisen toimintamalli päivitettiin sisäilmatyöryhmän toimesta. Mallia on noudatettu. Kuntotarkastuksia ja -tutkimuksia on tehty ennakoivasti. Kolme kiinteistöhoitajaa on koulutautunut kiinteistötyönjohtajiksi. Kiinteistöjen huoltokirjan käyttöä on tehostettu.
		Rakennustyömaat tehdään säiltä suojatusti, valvonnassa erityishuomio riskikohteisiin	Katariinan päiväkodin ja Kotkansaaren paloasema uudisrakennushankkeet, ns. Wärtsilän alueen toimistotalon vesikattotyö ja Otsonkallion päiväkodin laajennus on toteutettu säiltä suojatusti.
		Rakentamisen aikaisesta pölynhallinnasta huolehditaan.	Valvontaa on tehostettu ja rakentamisen aikaiseen pölynhallintaan ja siivoukseen on satsattu
		Kuntoarvioita ja kunto-tutkimuksia teetetään suunnitellusti ja niissä esiintyneet toimenpiteet aikataulutetaan ja toteutetaan talousarvion puitteissa	Ennakoivia kuntotutkimuksia tehtiin Pihkoon ja Hakalan koulussa sekä Kotkan kirjastossa, muita kuntotutkimuksia Helilän koulussa ja Karhulan kirjastossa ja osittaisia tutkimuksia Ruonalan ja Karhulan koulussa, Karhulan sairaalassa, Kotkan saaren sairaalassa ja kaupungintalolla. Tuloksia on käytetty hyväksi korjaustoimenpiteitä suunniteltaessa ja PTS-suunnitelmaa laadittaessa. Osa tutkimusten tuloksista yhdessä kiinteistöjen sisäilmaongelmien kanssa on johtanut väistötiloihin siirtymiseen.
		Sähköisen huoltokirjan otetaan käyttöön ja ylläpidetään vähintään 90 %:ssa kaupungin julkisista rakennuksista	Sähköinen huoltokirja on otettu käyttöön ja koulutusta sen käyttöön on jatkettu.

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri (tavoitteet siirretty kaupunkisuunnittelulautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	Toiminnallisesti kiinnostavien ja monipuolisten paikkojen kehittäminen	Jumalniemen kaupallisen alueen parannussuunnitelma laadittu yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa	Parannussuunnittelu on edennyt vain liikenneverkon ja harvojen toimijoiden osalta, toteutunut 10%.

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Toimiva elinkeinopolitiikka tukee yrityksiä ja lisää työllisyyttä	Kaupunkisuunnittelun yhteistyö muiden elinkeinopolitiikan toimijoiden kanssa saumatonta, monipuolista tonttitarjontaa erilaisille yrityksille	Asiakaspalveluprosessin kehittämishankkeen tulokset käytössä.	Kehittämishankkeen tulokset otettu käyttöön yrityksiä yhdistävällä yhteistyöryhmässä, tavoite toteutunut 90%.
		Tulevaisuuden yliopisto (21UNI) -hankkeen toteuttaminen kaupunkisuunnittelun osalta ja Xamk:n kampuksen kaavoitusprosessin käynnistäminen	Kasu osallistunut 21 UNI – pilottiin OP:n kanssa yhteiskäyttöautoilun selviytyksellä. Kampuksen kaavoitusprosessi on käynnissä. Toteutunut 100%.

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri (tavoitteet siirretty teknisestä lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	Tapahtumien teknisten järjestelyjen onnistuminen	The Tall Ships Racen tekniset järjestelyt hoidetaan, muiden tapahtumien järjestäjiä opastetaan tarvittaessa.	TSR:n tekniset järjestelyt onnistuivat hyvin, muiden tapahtumien järjestäjiä on opastettu tarvittaessa.
Toimiva elinkeinopolitiikka tukee yrityksiä ja lisää työllisyyttä	Yhteistyön ja informaation lisääminen yritysten suuntaan	Lisätään tiedotusta yrityksille investointiohjelmista ja hankinnoista. Järjestetään yhteistyötapaamisia yritysryhmien kanssa.	Tulevat hankinnat ovat kaupungin hankintakalenterissa, joka löytyy kaupungin nettisivuilta. Hankinta-päivään osallistuttiin.

3. Kestävä kaupunkirakenne ja seutuyhteistyö (tavoitteet siirretty kaupunkisuunnittelulautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupunkirakenne on tiivis ja toimiva, keskustat eläviä, asuminen viihtyisää	Keskusta-alueilla käynnissä kaupan ja asumisen kehittämishankkeita	Keskustan osayleiskaavan luonnos käsitelty ja ehdotus valmisteilla	Keskustan osayleiskaavaluonnos on käsitelty ja ehdotusta valmistellaan tavoitteen mukaisesti.
Strateginen seutuyhteistyö vahvistuu	Seudun strateginen yleiskaavoitus etenee	Seudun strateginen yleiskaava valmis päätöksentekoon.	Strategisen yleiskaavan ehdotus on valmis päätöksentekoon.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö (tavoitteet siirretty kaupunkisuunnittelulautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Kaupunkisuunnittelun prosessit toimivat sujuvasti ja vastaavat toimintaympäristön haasteisiin	Prosessien kaikille osille on tekijä. Rekrytointien yhteydessä vahvistetaan paikkatieto-osaamista ja yleiskaavoitusta	Yleiskaavoitusta tekevä kaavoitusarkkitehti ja paikkatietosuunnittelija ovat aloittaneet tehtävisään.
Kaupungin toiminta on avointa ja oikeudenmukaista	Vastuualueen vuorovaikutusta kehitetään	Kaupunkisuunnittelun Facebook-sivua ja eHarava-kyselyjä hyödynnetään (FB ≥50 päivitystä, eHarava ≥3 kyselyä)	Kaupunkisuunnittelun Facebook-sivut käytössä, päivityksiä 30, tavoittaneet n.100-250 hlö/päivitys. eHarava-kyselyitä tehty 2 kpl.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö (tavoitteet siirretty teknisestä lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Henkilöstösuunnitelma	Noudatetaan vuoden 2017 suunnitelmaa	On noudatettu.
	Koulutussuunnitelma	Kehityskeskusteluissa ja osaamiskartoituksissa esiin tullut koulutustarve lisätään koulutussuunnitelmaan	Koulutussuunnitelma on laadittu ja koulutuksien toteutumista seurataan ja raportoidaan.
	Yhteisten toimitilojen avulla yhtenäistetään toimintatapoja	Teknisten palveluiden toimitila-asia ratkaistaan	Selvitys yhteisistä toimitiloista on käynnistetty uudelleen. Yhteisiä tiloja ei ole löytynyt.
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Kehityskeskustelut	Käydään kaikkien kanssa	Kehityskeskustelujen tärkeyttä on korostettu ja ohjeena on, että se käydään kaikkien kanssa.
Kaupungin toiminta on avointa ja oikeudenmukaista	Viestintäsuunnitelma	Noudatetaan vuodelle 2017 laadittua suunnitelmaa	Viestintäsuunnitelmaa on noudatettu ja viestintä on lisääntynyt

5. Talous on tasapainossa (tavoitteet siirretty kaupunkisuunnittelulautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Talous on tasapainossa	Tonttutuotantoprosessin ja toteutuksen pitkántähtäimen suunnittelu	Maapoliittinen ohjelma laadittu.	Ohjelma valmistelussa, toteutunut 20%.
	Rakennettujen kiinteistöjen kokonaistalouden hallinta	Palveluverkon muutostarpeiden selvittäminen ja tuominen kiinteistöhallinnon pitkän tähtäimen suunnitteluun	Karhulan alueen, Pihkoon ja Otsolan kouluverkkoselvitys on käynnissä. SOTE-ratkaisun vaikutuksia seurataan ja ennakoitaan mahdollisuuksien mukaan.

5. Talous on tasapainossa (tavoitteet siirretty teknisestä lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Talous on tasapainossa	Toimintakateen toteutumisen	Pysytään talousarviossa	Toimintakate jäi 1,1 M€ euroa alle talousarvioraamin eli talousarviossa pysyttiin hyvin.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa (tavoitteet siirretty kaupunkisuunnittelulautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Huomioidaan erityisesti kestävä liikunnan edistäminen	Keskustojen suunnittelun osana laaditaan selvitys täydennysrakentamisen mahdollisuuksista	Keskustan osayleiskaavaan liittyen on tehty täydennysrakennus selvitys.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa (tavoitteet siirretty teknisestä lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Joukkoliikenteen matkamäärä	1 765 000 matkaa	Vuonna 2017 toteutui 1 823 968 matkaa.
	Energiatehokkuustoimenpiteet	Kiinteistöjen energiakartoitukset tehdään suunnitellusti ja niissä esiintyneet toimenpiteet aikataulutetaan ja toteutetaan talousarvion puitteissa	Kiinteistöjen vuoden 2017 energiatehokkuuskatselmukset siirtyivät vuodelle 2018.
	Energiatehokkuussopimus TEM:n kanssa	Sopimus uusitaan energia- ja ilmastotyöryhmässä sovitun mukaisesti	Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen liittymisen 23.5.2017 § 51.
	Liikenneturvallisuus	Liikenneturvallisuussuunnitelman toimenpiteitä toteutetaan talousarvion puitteissa	Käyttösuunnitelmassa olleista toimenpiteistä toteutettiin pieniä liikennemerkitöimenpiteitä, Puistotien hidaste ja Kirkkokadun/Koulukadun liittymän muutostyöt. Muut kohteet on suunniteltu ja toteutetaan vuonna 2018.
	Ilmastonmuutoksen vaatimat toimenpiteet	Liikenneturvallisuustyöryhmän toimintaan osallistutaan aktiivisesti	
Kaupunki toimii joustavasti edistäen uusiutuvan energian, kuten aurinkopaneelien käyttöä.			Aurinkosähkö hankkeiden toteutus on siirtynyt vuodelle 2018.

Talous

Kaupunkirakennelautakunta	TP 2017	TA 2017	LTA 2017	Tot%	Poikkeama TP - LTA	TP 2016
30 Myyntituotot	6 212 632	2 224 900	2 224 900	279 %	3 987 732	4 070 588
32 Maksutuotot	639 119	4 354 200	4 354 200	15 %	-3 715 081	571 053
33 Tuet ja avustukset	910 828	701 000	701 000	130 %	209 828	879 232
34 Muut toimintatuotot	25 706 162	25 655 527	25 780 527	100 %	-74 365	24 088 313
37 Valmistus omaan käyttöön	1 813 370	1 262 200	1 262 200	144 %	551 170	1 952 162
3 Toimintatuotot	35 282 110	34 197 827	34 322 827	103 %	959 283	31 561 349
40 Henkilöstökulut	-15 767 075	-17 001 379	-17 001 379	93 %	1 234 305	-16 253 108
43 Palvelujen ostot	-18 885 519	-18 268 511	-18 826 011	100 %	-59 508	-16 303 171
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 837 224	-9 440 278	-9 440 278	104 %	-396 946	-9 265 052
47 Avustukset	-58 822	-165 000	-165 000	36 %	106 178	-29 705
48 Muut toimintakulut	-13 735 167	-13 265 995	-13 609 895	101 %	-125 272	-11 454 873
4 Toimintakulut	-58 283 807	-58 141 163	-59 042 563	99 %	758 756	-53 305 909
ULK. TOIMINTAKATE	-23 001 697	-23 943 336	-24 719 736	93 %	1 718 039	-21 744 560
58 Sisäiset tuotot	43 840 625	42 835 679	42 835 679	102 %	1 004 946	43 737 989
59 Sisäiset kulut	-5 390 779	-4 676 306	-4 676 306	115 %	-714 473	-5 669 108
4S Sisäiset erät	38 449 846	38 159 373	38 159 373	101 %	290 473	38 068 881
TOIMINTAKATE	15 448 149	14 216 037	13 439 637	115 %	2 008 512	16 324 321
60 Rahoitustuotot ja -kulut	14 527	0	0	/0	14 527	5 884
6 Rahoitustuotot ja -kulut	14 527	0	0	/0	14 527	5 884
VUOSIKATE	15 462 676	14 216 037	13 439 637	115 %	2 023 040	16 330 205
SK Sisäinen korko	-8 730 843	-8 300 541	-8 300 541	105 %	-430 302	-8 085 733
6S Sisäinen korko	-8 730 843	-8 300 541	-8 300 541	105 %	-430 302	-8 085 733
70 Poistot ja arvonalentumiset	-24 305 548	-19 841 029	-24 416 599	100 %	111 050	-19 533 586
7 Poistot ja arvonalentumiset	-24 305 548	-19 841 029	-24 416 599	100 %	111 050	-19 533 586
TULOS	-17 573 715	-13 925 533	-19 277 503	91 %	1 703 788	-11 289 114
Hallinnon vyörytykset	-1 559 860	0	0	/0	-1 559 860	-355 654
Ylijäämä / Alijäämä	-19 133 575	-13 925 533	-19 277 503	99 %	143 928	-11 644 768

Kaupunkirakennelautakunnan toiminta alkoi 1.6.2017 kun tekninen lautakunta ja kaupunkisuunnittelulautakunta yhdistyivät. Lautakuntaan kuuluvat teknisten palvelujen ja kaupunkisuunnittelun vastuualueet.

Kaupunkirakennelautakunnan toimintatuotot toteutuivat 35,3 milj. suuruisena, joka on 0,9 milj. euroa lisätalousarviota enemmän. Tuloja kertyi budjetoitua enemmän kaupunkisuunnittelun vastuualueella erityisesti maanvuokrissa, kaavoituksessa sekä mittauksessa. Myös teknisten palvelujen vastuualueella tuotot olivat 0,4 milj. euroa talousarviota suuremmat. Toimintakulut toteutuivat kokonaisuutena koko lautakunnassa 58,3 milj. suuruisena, joka on 0,7 milj. euroa lisätalousarviota vähemmän. Kuluja säästyti erityisesti henkilöstökuluissa, mikä johtuu osittain siitä, että kaupungin omaa henkilöstöä käytettiin vuoden aikana suunniteltua enemmän investointikohteissa.

Lautakunnan toimintakate oli 15,4 milj. euroa, joka on 2,0 milj. euroa lisätalousarviota parempi. Vuoden lopussa lisämäärärahaa haettiin yhteensä 0,776 milj. euroa, joka kaikki kohdistettiin kaupunkisuunnittelun vastuualueelle. Lautakunnan toimintakate toteutui kuitenkin 1,2 milj. euroa alkuperäistä talousarviotakin parempana.

Lautakunnan tulosta heikensi kuitenkin 5,4 milj. euron kertaluonteiset poistot, jotka kirjattiin tilikauden 2017 aikana. Suurimman osan näistä muodostivat Kantasataman hallit, Langinkosken, Korkeakosken ja Koivulan koulut, Karhulan kirjasto, Otsonkallion päiväkotit, mielenterveystoimisto Vesivallintieellä sekä vastaanottokeskus Sammonkadulla.

Toiminta

Maanhankinta ja luovutus

Mussalon Voima Oy:ltä ostettu 58 ha:n maa- ja vesialue siirtyi kaupungin omistukseen 9. tammikuuta 2017. Alueen jatkokäytöstä on neuvoteltu ja n. 30 ha:n alueesta on tehty esisopimus ja alue on varattu tuotantolaitoksen suunniteltua ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä varten.

Maanhankinta ja -luovutus on muutoin painottunut asemakaavan toteuttamiseksi tehtyihin kauppoihin ja vaihtoihin. Kiinteistökauppoja tehtiin vajaat 30 kappaletta.

Tonttien luovutus vilkastui edellisvuodesta. Yritystontteja vuokrattiin 7 kpl ja kaikkiaan luovutettiin 21 tonttia. Omakotitonttien luovutuksen osalta on pääpaino Räsikin alueella, josta vuoden aikana myytiin yksi ja vuokrattiin viisi tonttia. Alueiden vuokrausta Nord Stream2 hankkeen kanssa jatkettiin. Kaasuputkien pinnoituksesta vastaava Wasco Coatings Finland Oy:llä oli vuoden 2017 lopussa n. 60 ha. Vuokratuotto pinnoitustehtäimen n. 2,3 milj. euroa/vuosi. Kantasataman kaupallisen hankkeen tontilla olleet satamahallit sekä tontin eteläpuolella ollut entinen korjaamoraakenus purettiin ja maaperää puhdistettiin osalta aluetta.

Kaavoitus

Kaavoitus painottui vuoden 2017 aikana yleiskaavoitukseen, jonka rinnalla valmisteltiin 8:aa asemakaavaa.

Seudun strateginen yleiskaava oli kesällä luonnoksena nähtävillä. Kaavaehdotus valmistui vuoden lopussa seutuvaltuuston hyväksyttäväksi ja edelleen kuntakohtaisesti päätettäväksi ja nähtäville asetettavaksi. Kotkan keskustan osayleiskaava oli myös kesällä luonnoksena nähtävillä. Ehdotusta varten teetään lisäselvityksiä mm. melusta sekä tarkennetaan Kotkansaaren sisääntulotien suunnitelmaa. Ehdotuksen valmistelu jatkuu tarkoituksena saada se nähtäville alkukesällä 2018. Rankin saaren osayleiskaava sekä asemakaava olivat luonnoksena nähtävillä sekä loppuvuodesta myös osayleiskaavan ehdotus.

Kaavoitus on osallistunut Kymenlaakson Maakuntakaava 2040 valmisteluun sekä seudulliseen että maakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön ja käynnistyneeseen Kotka – Kouvola valtatie (VT 15) suunnitteluun.

Kantasatamaan laitettiin vireille asemakaavan muutos, Kantasatama II, jonka tarkoituksena on mahdollistaa XAMK:n Kotkan kampuksen ja Kotkan tapahtumakeskuksen rakentaminen Kantasataman alueelle.

Asumista edistettiin useissa asemakaavoissa: Keskuskatu 9 suunniteltu asemakaavan muutos sai lainvoiman ja mahdollistaa uuden asuin-, liike- ja toimistorakennuksen rakentamisen torin varteen. Karhulan Viirinkallion kaavamuuksu on edennyt siten, että kaavaehdotus tulee nähtäville keväällä 2018. Kärkisaarentien asemakaavamuuksu sai lainvoiman ja mahdollistaa uusien rivitalojen rakentamisen Kärkisaarentien varteen.

Kaupunkisuunnittelu osallistui vuoden 2017 aikana Asiakaslähtöisen toimintatavan kehittämishankkeeseen. Hankkeeseen osallistuivat myös kaupunkikehitys ja viestintä, tekniset palvelut, rakennusvalvonta sekä paikallisia yrityksiä. Osittain hankkeen innoittamana kaavoituksen toimitiloissa tehtiin tilamuutoksia, joiden tarkoitus on parantaa asiakaspalvelua ja kehittää kaavoituksen omia toimintatapoja niin, että henkilökunnan monipuolinen osaaminen saadaan entistä paremmin kaava- ja kehityshankkeiden hyödyksi.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Väestörekisterikeskuksen pysyvän rakennustunnuksen (VTJ-PRT) käyttöönotto kuntien rekistereissä vuoden 2015 lopulla on johtanut rekisterien välisten eroavuuksien selvittämisiin myös Kotkassa. Sen aiheuttama mittava rakennus- ja huoneistorekisterin korjaus- ja perusparannus työllisti henkilöstöä yhdessä rakennusvalvonnan kanssa koko vuoden, työ jatkuu seuraavana vuonna. Rakennusrekisteriä verrattiin myös verottajalta tulleisiin tietoihin. Tämän avulla selvitetiin kiinteistöverotettavia rakennuksia, jotka puuttuivat verottajalta. Myös tämä selvitystyö jatkuu vuonna 2018.

Keskeisten tehtävien prosessien kehittämistä on jatkettu. Mm. maaomaisuuden hallintaa, tonttijako- ja rakennusmittausprosessien seurattavuutta, laadunvalvontaa ja sähköisiä toimintatapoja on kehitetty. Myös uusia tekniikoita on otettu käyttöön rakennusvalvontamittauksissa ja rakennusluvan tiedonkulussa.

Kaupungin ylläpitämän kantan kartan aluekattama oli vuoden lopussa n. 13 500 ha pääosin mantereen alueella. Saaristoalueet mukaan lukien kantan kokonaiskattama on yhteensä n. 18 500 ha. N2000 -korkeusjärjestelmässä olevaa korkeuskäyräkantan täydennettiin ja paranneltiin. Saariston kiinteistökarttaa tarkennettiin vuoden aikana yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa.

Keskustan osayleiskaavan alueelta laadittiin 3D-malli laserkeilausaineiston pohjalta. Mallia hyödynnetään jatkossa monipuolisesti suunnitteluvälineenä. Kaupungin käyttöön hankittiin SYKE:n ylläpitämä yhdyskuntarakenteen tietoaaineisto, jota hyödynnetään jatkossa mm. yleiskaavoituksen ja palveluverkkojen suunnittelussa. Intranetin Louhi-palveluun liitettiin vuoden aikana uusia aineistoja ja toiminnallisuksia. Paikkatietoaineistojen julkaisuun otettiin käyttöön avoimen lähdekoodin paikkatietojen julkaisujärjestelmä Geoserver.

Kiinteistötoimitukset ja rakennusvalvontamittaukset on tehty tilausten mukaisesti. Kiinteistöselvityksiä ja pohjakantan tarkistuksia tehtiin kaavoituksen edellyttämällä alueilla.

Tall Ships Races -tapahtuman laiturit Kantasataman alueelle järjestettiin onnistuneesti.

Toimitilahallinto

Toimitilaohjelma valmistui huhtikuussa 2017. Toimitilaohjelman päätavoite on selvittää ja linjata mitä tiloja Kotkan kaupunki haluaa tai sen pitää omistaa, miten ja millä resursseilla sen tulee omistustaan hoitaa ja kuinka ja mihin tarkoituksiin sen tulee omistuksiaan käyttää. Toinen keskeinen tavoite on tehdä ne strategiset valinnat, jotka toimitilojen osalta tukevat kunnan talouden saamista kestäväälle pohjalle. Toimitilaohjelmassa linjataan toimitilahallinnon tavoitteita ja toimintatapoja. Ohjelma tekee toiminta-ajatuksesta näkyvän ja antaa suunnan kehittämislle. Valtuusto päätti toimitilaohjelman lisäksi toimenpideohjelmasta, jota päivitetään vuosittain.

Uudisrakennushankkeista valmistuivat maaliskuussa käyttöönotettu Katariinan päiväkotiki sekä Kotkansaaren palo- asema, jonka käyttöönotto tapahtui kesäkuussa. Otsokallion päiväkodin muutostyö entisestä kirjastosta päiväkodiksi valmistui laajennuksen valmistuttua syyskuussa.

Langinkosken ja Korkeakosken koulujen suunnittelu käynnistyi, ja Korkeakosken koulun uudempi osa sekä Langinkosken koulu kokonaisuudessaan purettiin. Koulujen toiminta jatkuu uusien koulujen valmistumiseen asti väistötiloissa. Vuotta leimasivat koulujen sisäilmaongelmat, joita nousi esiin myös ennakoivien tutkimusten yhteydessä. Väistötiloja tilattiin Rauhalan ja Karhulan kouluja varten, ja Helilän sekä Hakalan koulujen osalta valmisteltiin väistöjen tilaamista. Opetustoimi käynnisti Kouluverkko selvityksen Karhulan ja Pihkoon alueita koskevan päivityksen tekemisen vuoden loppupuolella. Toimitilahallinto osallistui selvityksen tekemiseen.

Kotkansaaren terveysaseman yhteydessä toimineelle laboratorioille (nyk. Huslabin toimintaa) järjestettiin väistötilat Toivo Pekkasen koulun väistötiloista. Terveysaseman osalta käynnistettiin selvitykset eri väistötilaratkaisusta.

Kaupunkikehitys- ja yrityshankkeet

Kaupunkisuunnittelu toimii jatkuvassa vuorovaikutuksessa yritysten kanssa. Sijoittuvien yritysten saamiseksi yhteistyö on jatkuvaa Cursorin, Kotkan Energian, Satamayhtiön sekä muiden toimijoiden kanssa. Kuluva vuosi kaupunkisuunnittelu on ollut mukana mm. Northvoltin akkutehtaan, Mussaloon suuntautuvan jalostamohankkeen sekä datakeskusten tavoittelussa. Myös muiden alojen yritysten kanssa on neuvoteltu. Kaupunkikehittämisen kannalta merkittäviä hankkeita ovat olleet Kantasataman kehittäminen sekä samalle alueelle kohdistuvat XAMK:n kampushankkeen edistäminen ja tapahtumakeskuksen toteutettavuuden selvittäminen.

Kaupunkisuunnittelun vastualueen talous

Kaupunkisuunnittelun vastualueen vuoden 2017 toimintakate oli 29,5 milj. euroa, mikä on 0,8 milj. euroa talousarvion mukaista toimintakatetta parempi. Vastualueen toimintatuotot olivat 26,6 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa talousarviota enemmän. Maanhankinnan ja -luovutuksen palvelualueella maa-alueiden vuokratuotot olivat 17,0 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna tuotot kasvoivat 1,5 milj. euroa. Myös kaavoituksen palvelualueella tuotot ylittivät budjetin ollen 0,4 milj. euroa.

Kaupunkisuunnittelun vastualueen investoinnit toteutuivat kokonaisuudessaan nettomääräisesti 7,1 milj. suuruisena. Talousarvion mukainen budjetti investoinneille oli 9,3 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myynneistä kertyi myyntivoittoa tilikauden aikana 1,2 milj. euroa. Suurin kertaerä syntyi tonttikaupasta, joka tehtiin Lidl Suomi Ky:n kanssa. Käyttöomaisuutta ostettiin vuoden aikana 0,5 milj. eurolla pois lukien osakkeiden ja osuuksien kauppa.

Teknisten palvelujen toiminta

Teknisten palveluiden vastualueen toiminta oli suunnitellun mukaista sekä suunnittelu-, rakennus- että ylläpitotoimen osalta ja talousarvioraamissa pysyttiin hyvin. Loppusyksyn suotuisat sääolot, valmistus omaan käyttöön (kaluston ja henkilöstön käyttö osassa investointikohteissa) sekä ulkoisten tulojen kasvu talousarvioon verrattuna edesauttoivat hyvän tuloksen saavuttamista. Henkilöstön sairauspoissaolot vähenivät 1,6 pv/hlö.

Joukkoliikenteen matkustajamäärän voimakas kasvu taittui ja kasvua edellisvuodesta oli 2,5 %.

Infran investointien työohjelmasta siirtyvät vuodelle 2018 lupa-asioista johtuen Juha Vainion kadun ja sillan peruskorjaus sekä katusuunnitelmasta tehdyn valituksen johdosta Munsaarentien rakentaminen. Kuorma-auton hankinta siirtyi vuodelle 2018 hankintavalituksen johdosta. Talousarvioon verrattuna Mussalon sataman teollisuusalueisiin liittyvät työt kasvoivat ja Räsikin asuntoalueelle rakennettiin lisää kunnallistekniikkaa ja katua tontteja varten.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Hoito- ja palvelutakuun toteutuminen vanhus- huollossa sosiaalihuollossa terveydenhuollossa ja perhepalveluissa (vastuualueittain kyllä / ei)	Hoito- ja palvelutakuu toteutuu kaikissa palveluissa.	Lastensuojelun käsitte- lyajat eivät täysin toteu- tuneet. Ei toteudu aikuissosiaa- lityössä ja toimeentulo- tuessa. Toteutui terveydenhuol- lossa, lukuun ottamatta kuntoutusta Toteutuu vanhus- huollon palveluissa.
	Sosiaali- ja terveydenhuol- lon maakunnallinen raken- nemuutos etenee	Yhteisiä maakunnallisia toi- mintamalleja käytössä	Työryhmätyöskentely jatkuu edelleen
Ennaltaehkäisevä toi- minta on aktiivista ja omavastuuta vahvistavaa	Palveluiden painopiste en- nalta ehkäisyyn ja asiakkai- den omatoimisuuden tuke- miseen	Keskitetty maakunnallinen kotihoidon asiakas- ja palve- luohjauksen toimintamalli. Maakunnallisesti kehitetään sosiaalista kuntoutusta syr- jäytymisvaarassa oleville.	Kehittämistä tehdään maakunnan yhteisessä Ikäopastin kärkihank- keessa. Parhaillaan teh- dään toiminnan määrit- telyjä ja valmistellaan puhelin ja tietoteknisten sovellusten hankintaa.
	Hyvinvointia edistävä oh- jaus (kirje, puhelinsoitto, kotikäynti) 75-vuotiaille, jotka eivät ole palvelujen piirissä.	Kohderyhmästä tavoitetaan 95 %	95 % saanut kutsukir- jeen. Noin 40 % osallis- tui ryhmätapaamisiin, 9:lle tehtiin kotikäynti.
	Sähköisten palvelujen käyttö ja määrä	Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisiä palveluja käyttää 1500 asiakasta	Sähköinen ajanvaraus otettu käyttöön. Säh- köistä asiointia lisätty. Suojattu sähköposti käy- tössä. APUA-nappi käy- tössä lapsiperheille. Kotihoidon palvelupyyn- nön voi jättää Kotkan nettisivujen kautta suo- jattuna sähköpostina.

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut (tavoitteet siirretty lasten ja nuorten palveluiden lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Monitoimijainen yhteistyö yli sektorirajojen	Perhekeskustoimintamallin mukainen työskentely on jalkautunut.	Maakunnalle työstetään yhteistä mallia, jota toteutetaan verkostoituen tai kuntiin perustettavissa perhekeskuksissa.
Ennaltaehkäisevä toiminta on aktiivista ja omavastuuta vahvistavaa	Painopiste ennaltaehkäisevissä ja varhaisen tuen palveluissa	Uudet lastensuojelun asiakkudet vähenevät 5 % vuoden 2016 tasosta.	Toteutui (asiakkuudet vähenivät 6,5 %)

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunki-kulttuuri (tavoitteet siirretty lasten ja nuorten palveluiden lautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	Perhekeskusten perustaminen	Käynnistyy	Länsi-Kotkan perhekeskustoiminta on käynnistynyt ja Karhulan alueen toiminta käynnistymässä.
	Kuntalaisten kuuleminen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden maakunnallisessa uudistamisessa (sote ja lape = lapsiperhepalveluiden muutosohjelma)	Asiakasraadit Mielipidekyselyt Laadunarviointikyselyt	Asiakasraadit ja kokemusasiantuntijat mukana palveluiden suunnittelussa ja kokemusasiantuntijoita mukana työryhmissä.

3. Kestävä kaupunkirakenne ja seutuyhteistyö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Strateginen seutuyhteistyö vahvistuu		Lähtökohtana kaikessa suunnittelussa on maakunnallinen yhteistyö.	Maakunnallista yhteistyötä on lisätty aikuissosiaalityössä sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksessä. Vanhuspalveluissa ja perhepalveluissa on jatkettu palvelujen kehittämistä monialaisessa yhteistyössä koko maakunnan alueella kärkihankkeissa muutos-agenttien tuella.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Henkilöstömitoitukset vanhustenhuollossa suhteessa lakiin /suosituksiin	Lakisääteiset/ suositusten mukaiset henkilöstömitoitukset toteutuvat	Aikuissosiaalityössä ja lastensuojelussa vajausta sosiaalityöntekijöistä, perhepalveluissa myös puheterapeuteista.
	Sairauspoissaolot	Sairauspoissaolojen määrä vähenee	Perhepalveluissa kasvua, osasyynä sisäilmaongelmat. Vanhustenhuollossa kasvua, ei yhtä selkeää syytä.

5. Talous on tasapainossa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Talous on tasapainossa	Talouden tasapainotusohjelman mukaiset tavoitteet toteutuvat	Toimintakate ei ylitä	Alkuperäisen TA:n toimintakatteen K-% 101,13%.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Yksikkökohtaiset kestävä kehityksen toimintaperiaatteet käytössä		Yksiköissä omia Ekotukihenkilöitä.

Talous

Sosiaali- ja terveyslautakunnan ulkoiset toimintakulut ylittivät 5,1 milj. euroa alkuperäisestä talousarviosta. Kaupunginvaltuusto myönsi 2,6 milj. euroa lisämäärärahaa. Myönnetystä määrärahasta kohdennettiin lisätalousarviossa asiakaspalveluiden ostoihin mielenterveys- ja päihdepalveluissa 1 350 000 euroa, laituskuntoutuksessa 1 080 000,- euroa ja lastensuojelun ulkopuolisissa laitossijoituksissa 170 000,- euroa. Lisämäärärahaa huolimatta asiakaspalveluiden ostojen määrärahat ylittivät 1,5 milj. euroa, siitä perhepalveluissa 0,7 milj. euroa ja sosiaalihuollossa 0,8 milj. euroa.

Ulkoisen toimintakatteen ylityspainetta katettiin myös pakollisen varauksen purkamisella, edellisen tilinpäätöksen yhteydessä kirjattu varaus Carean alijäämien kattamiseksi purettiin (2 605 338 euroa).

Samoin toimintatuottojen kertymä n. 340 000,- yli arvioidun kattoi toimintakulujen ylitystä. Myyntituottojen kertymä oli talousarvioon nähden noin 1 milj. euroa parempi muilla vastuualueilla kun taas sosiaalihuollon kertymä jäi 0,4 milj. euroa pienemmäksi, mihin vaikutti maahanmuuttopalvelujen toteumat. Maksutuotot jäivät tavoitteesta lähes 300 000,-.

Henkilöstökulujen säästö on n. 0,6 milj euroa lisätalousarvioon verrattuna. Säästöä on syntynyt henkilöstösivukulujen toteumasta sekä palkkasummaa hyvittävästä arvioitua suuremmista KELAn maksamista sairausvakuutuskorvauksista.

Muiden toimintakulujen säästö on n. 0,6 milj. euroa, tämä on toteutunut lähinnä toimeentulotuen kustannuksissa.

KELAlle tapahtuneen perustoimeentulotuen siirron jälkeen budjetoitiin 1,7 milj. euroa ennaltaehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen maksamiseen, minkä toteuma oli 1,1, milj. euroa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta	TP 2017	TA 2017	LTA 2017	Tot%	Poikkeama TP - LTA	TP 2016
30 Myyntituotot	10 296 669	9 680 001	9 680 001	106 %	616 667	11 175 581
32 Maksutuotot	9 987 416	10 269 850	10 269 850	97 %	-282 434	9 846 605
33 Tuet ja avustukset	1 857 882	1 850 000	1 850 000	100 %	7 882	5 831 422
34 Muut toimintatuotot	1 440 615	1 441 600	1 441 600	100 %	-985	2 067 213
3 Toimintatuotot	23 582 582	23 241 451	23 241 451	101 %	341 130	28 920 821
40 Henkilöstökulut	-57 979 260	-58 588 410	-58 588 410	99 %	609 150	-55 850 907
43 Palvelujen ostot	-134 305 763	-130 566 422	-133 166 422	101 %	-1 139 341	-138 383 301
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 387 091	-4 240 939	-4 240 939	103 %	-146 151	-4 063 365
47 Avustukset	-16 590 042	-17 602 740	-17 602 740	94 %	1 012 698	-28 445 989
48 Muut toimintakulut	-777 727	-576 736	-576 736	135 %	-200 992	-498 245
4 Toimintakulut	-214 039 884	-211 575 247	-214 175 247	100 %	135 363	-227 241 807
ULK. TOIMINTAKATE	-190 457 303	-188 333 796	-190 933 796	100 %	476 494	-198 320 986
S8 Sisäiset tuotot	1 809 547	1 752 921	1 752 921	103 %	56 626	1 516 546
S9 Sisäiset kulut	-12 718 348	-12 535 581	-12 535 581	101 %	-182 767	-12 596 438
4S Sisäiset erät	-10 908 801	-10 782 660	-10 782 660	101 %	-126 141	-11 079 891
TOIMINTAKATE	-201 366 104	-199 116 456	-201 716 456	100 %	350 352	-209 400 878
60 Rahoitustuotot ja -kulut	4 040	0	0	/0	4 040	4 111
6 Rahoitustuotot ja -kulut	4 040	0	0	/0	4 040	4 111
VUOSIKATE	-201 362 064	-199 116 456	-201 716 456	100 %	354 393	-209 396 767
SK Sisäinen korko	-24 255	0	0	/0	-24 255	-21 238
6S Sisäinen korko	-24 255	0	0	/0	-24 255	-21 238
70 Poistot ja arvonalentumiset	-372 205	-175 822	-175 822	212 %	-196 383	-312 559
7 Poistot ja arvonalentumiset	-372 205	-175 822	-175 822	212 %	-196 383	-312 559
TULOS	-201 758 523	-199 292 278	-201 892 278	100 %	133 755	-209 730 564
Hallinnon vyörytykset	-7 034 464	0	0	/0	-7 034 464	-4 352 003
Ylijäämä / Alijäämä	-208 792 987	-199 292 278	-201 892 278	103 %	-6 900 709	-214 082 567

Toiminta

Terveydenhuollon vastuualue

Avoterveydenhuollon kehittämistoimenpiteet toteutettiin suunnitellusti. Terveysasemille palkattiin heinäkuun alussa 12 uutta sairaanhoitajaa ja palveluohjaaja.

Puhelinpalvelua kehitettiin ja yhteydensaannin parantamista toteutettiin lisäresurssin kohdentamisella. Vastattujen puheluiden kokonaismäärä oli 81677 ja tavoitettavuus oli koko vuoden osalta oli 88,25%. Puhelinpalvelu keskitettiin Kotkansaarelle. Puhelinruuhka on hieman vähentynyt sähköisen asiointimahdollisuuden aloittamisen jälkeen.

Nopea sairaanhoitajan vastaanotto toiminta, NopSa aloitettiin kaikilla terveysasemilla. Asiakas voi tulla vastaanotolle ilman etukäteen tehtyä hoidon tarpeen arviota. NopSa- vastaanotto on otettu myönteisesti vastaan.

Terveysasemien aukioloaikoja laajennettiin lokakuun alussa, tällä on pystytty tarjoamaan palveluja myös työssäkäyville ja lapsiperheille. Laajennetun aukioloaikojen vastaanotot ovat olleet käytössä.

Suun terveydenhuollon kehittämissuunnitelma on toteutettu myös suunnitelmallisesti. Puolikiireellisten hoidon tarpeeseen vastaamiseen (1-7 vrk) on kehitetty ns. lohkeamaklinikka toiminta, jonka tavoitteena on vastaaminen nopeaan tarpeeseen. Kehittämisessä on myös käytetty joustavaa ajanvarausta, jossa kahdella hammaslääkärillä yhteinen ajanvarauskirja, purkavat kirjaa yhdessä. Toiminnassa on vaikuttaneita "kerralla kuntoon"-mallista. Vuonna 2017 toimintamalleja on pilotoitu ja vuoden 2018 aikana toiminta laajenee koko suun terveydenhuoltoon ja kaikkia hoitoloita koskevaksi.

Myös aukioloaikojen laajentamista klo 18 asti on kokeiltu syksyn 2017 aikana Karhulan ja Kotkansaaren hammashoitoiloissa. Kokeilu on otettu myönteisesti vastaan. Aukioloaikojen laajennus sisältyy suun terveydenhuollon kehittämissuunnitelmaan, jota kokeilujen jälkeen toteutetaan v. 2018 aikana kattavasti koko suun terveydenhuollossa.

Investointihankintana tehty liikuteltava hoitoyksikkö on mahdollistanut palvelun viemisen vuoden 2017 aikana kouluille. Toiminnan vakiintuessa sitä voidaan laajentaa esim. vanhustenhuoltoon ja päiväkoteihin.

Sähköinen ajanvaraus on aloitettu vuoden 2017 suppealle asiakasryhmälle (hoitoon hakeutumiskehottujen saaneet 17-vuotiaat). Ajanvaraus edellyttää vahvaa tunnistautumista, esim. pankkitunnuksilla. Kaikilla tämänikäisillä nuorilla ei vielä ole pankkitunnuksia tai muuta vastaavaa tunnistautumisessa tarvittavaa välinettä, joten toiminta on käynnistynyt hitaasti. Sähköisen ajanvarauksen laajentaminen edellyttää isohkoja muutoksia ajanvarauspohjiin, joten toiminta laajentunee vasta uuteen tietojärjestelmään siirtymisen jälkeen.

Perumattomien poisjääntien määrä on pysynyt lähes samansuuruisena edelliseen vuoteen verrattuna. Niitä oli vuonna 2017 1704 kpl (3,3 % kaikista käynneistä) ja v. 2016 1765 kpl (3,4 %). Vähennystä on siis 61 perumattoman poisjääntien verran eli kehitys on kuitenkin oikean suuntainen. Käyntien määrä verrattuna edelliseen vuoteen on hieman laskenut (laskua 438 käyntiä), mutta palveluita käyttäneitä potilaita oli 45 kpl enemmän kuin edellisenä vuonna. Käyntimäärä v. 2017 oli 51 242, asiakasmäärä 19 666.

Asiakaspalautetta kerätään säännöllisesti. Laaja asiakaskysely syyskuussa ja toimipisteissä on käytössä jatkuva palaute. Palautteet käsitellään henkilöstön kanssa.

Sairauspoissaolot ovat suun terveydenhuollossa lisääntyneet. Kotkansaaren hammashoitolassa on epäilty sisäilmaongelmia, mutta tutkimuksissa ei ole löytynyt selitystä henkilöstön oireille.

Terveyskeskussairaalan keskimääräinen kuormitus oli 95,7 %. Potilasvaihto oli keskimäärin 7,7/päivä. Jonopäiviä ei muodostunut erikoissairaanhoidosta. Potilasprofiilin muutos akuuttipotilaiksi näkyy lääke-, laboratorio-, röntgen-, raittisuus- ja kuljetuskulujen lisääntymisenä. Terveyskeskussairaalaan jatkohoitoon jonotti yksi potilas 31.12.2017. Sairaalan keskimääräinen hoitoaika oli 10,6 vuorokautta, vuonna 2016 12,1 vuorokautta.

Sähköinen ajanvaraus aloitettiin toukokuun alussa 2017 sairaalan poliklinikan rasitus Ekg:n tulevilla potilailla, jotka olivat saaneet läheteen työterveyden tai terveysasemien lääkäreiltä. Potilaiden on mahdollista varata aika sähköisestä ajanvarausjärjestelmästä sen jälkeen, kun he ovat saaneet sairaalan poliklinikalta ohjeet ajanvaraukseen tekoon. Lokakuun alussa ajanvaraus mahdollisuus laajeni koskemaan gastroskopiaan tulevia potilaita. Ajanvaraus edellyttää vahvaa tunnistautumista, esimerkiksi pankkitunnuksilla.

Asiakaspalautetta kerätään säännöllisesti vuodeosastoilta ja poliklinikoilta. Asiakastytyväisyys kysely suoritettiin syyskuussa. Vuodeosastoilla ja poliklinikoilla on käytössä jatkuva palaute mahdollisuus. Palautteet käsitellään kuukausittain henkilöstön kanssa.

Sairauspoissaolot ovat terveyskeskussairaalan palveluyksikössä lisääntyneet. Vuodenvaihteessa 2016/2017 hoitohenkilökunnalla oli Noro-virusta ja influenssaa.

Ensimmäinen ryhmä sairaalan hoitohenkilökunnasta ja lääkäreitä osallistui Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluun järjestämään simulointi-menetelmällä toteutettuun elvytyskoulutukseen.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tuotetaan nykyisin kolmella poliklinikalla, hoito- ja kuntoutumisyksikkö Miekussa sekä terveysasemilla viiden psykiatrisen sairaanhoitajan voimin. Oman toiminnan lisäksi palveluja ostetaan eri palveluntuottajilta. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämissuunnitelman tavoitteena oli kiinnittää huomiota erityisesti palvelujen saatavuuteen ja matalan kynnyksen työmallien kehittämiseen.

Painopisteitä vuoden aikana olivat olleet non-stop vastaanoton kehittäminen terveysasemalle sekä erilaisten ryhmien toiminnan kehittäminen. Myös virka-ajan ulkopuolista vastaanottoa lisätään ja hoitajan konsultaatiomallia pilotoitiin yhdessä Carean kanssa. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnalliset muutokset (päihdehuollon avohoito siirtyi omaksi toiminnaksi vuonna 2016) näkyi asiakastyössä: vastaanottokäynnit kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 38,8 % (24986 -> 34682). Myös mielenterveys- ja päihdekuntoutukset ostot (asumispalvelut, kotikuntoutus, ryhmätöminnot) lisääntyivät.

Kehittämistyötä on tehty yhdessä henkilöstön kanssa. Asiakasääntä saatiin esiin, kun perustettiin kehittämisryhmä syksyllä (Miepä-kehittäjät). Ryhmä kokoontui kaksi kertaa arvioiden palveluja ja ideoiden niiden kehittämistä. Ryhmään kuuluu viisi kotkalaista. Asiakaspalautteiden mahdollisuutta monipuolistettiin osana terveydenhuoltoa. Miepäpalautte- sähköposti otettiin käyttöön helmikuussa ja syyskuussa toteutettiin asiakaspalautekysely. Ostopalveluiden yhdenmukaisia toimintaperiaatteita kehitetään yhteisesti henkilökunnan kanssa ja toiminnan tueksi perustettiin joulukuussa Miepä-Sas työryhmä.

Vanhustenhuollon vastuualue

75 vuotta täyttäneistä 62,8 % (tavoite 66 %, 2016 / 61,9 %) tulee toimeen ilman julkisia vanhustenhuollon palveluja. Hoivapalveluja saa 9,2 % (2016/10,1 %) ja kotihoidon eri palveluja 28 % (2016/28 %). Hoiva-asumisenpeittävyys on pienentynyt, mutta on edelleen tavoitetasoa (9 % / 2017) korkeampi. Kotihoidossa on säännöllisen kotihoidon palvelujen piirissä 75-vuotta täyttäneistä 11,1 % (tavoite 12 %) eli yhteensä 648 asiakasta. Heistä kaupungin omien palvelujen piirissä on 498, ostopalveluissa 130 ja sotainvalideja 20.

Palvelutarpeen arviointi 75 -vuotta täyttäneille ja eläkkeensaajan korkeinta hoitotukea saaville toteutuu määräajan eli 7 arkipäivän kuluessa. Kartoituskäyntejä on tehty eri-ikäisille yhteensä 1663 (1144 /2016) Kotihoidon asiakasneuvontapalveluun tuli vuoden aikana yhteensä 1943 puhelua, joista vain 21,6 % siirrettiin alueiden palveluohjaajille jatkokartoitukseen. Asiakasneuvonnan avulla on voitu tukea kotona asuvia ikäihmisiä oikea-aikaisella palveluohjauksella ja palvelutarpeen selvittelyllä sekä varmistamalla tarvittavien palveluiden oikein kohdentaminen. Maakunnallista asiakasohjauksen ja neuvonnan toimintamalli kehitetään yhteisessä IkäOpastin hankkeessa (2016 - 2018).

Omaishoidon tuen asiakkaita oli yhteensä 390(368 /2016). Omaishoitoa 75 -vuotta täyttäneistä saa 4,4 % (tavoite 5 %). Uusia sopimuksia on tehty 99:lle (90/2016) ja vastaavasti palvelun piiristä on poistunut 108 (78/2016) asiakasta. Kielteisiä päätöksiä on tehty 34 (39/2016). Omaishoidon asiakkaista 58,2 % (noin 32 % /2016) on säännöllisen vapaajärjestelyn piirissä (lakisääteinen vapaa, intervalli, virkistysvapaa). Toimeksiantosopimusasiakkaita oli 16 ja perhehoitossa 1 asiakas.

Vuoden aikana kotihoidon työntekijät pääsivät kehittämään kotihoidon toimintamalleja, sähkölukkojen käyttöönottoa, virtuaalihoivakokeilua ja uudistamalla kotihoidon yöaikaista palvelua yöpartiotoiminnan päättyessä joulukuun lopussa. Kehittämistyön tavoitteena on vähentää psykososiaalista kuormitusta ja motivoida henkilöstöä sitoutumaan yhteisiin työskentelytahoihin ja toimintamallien noudattamiseen. Kotisairaaloiminta siirtyi terveydenhuollon organisaatioon vuoden 2018 alusta.

Hoivapalveluissa tavoitteena on tehostetun hoivan vähentäminen muuttamalla yksiköitä kevyemmäksi palveluasumiseksi. Alkuvuodesta palveluasumisen paikat lisääntyivät 13 paikalla, kun Pihlakodin (1-4) yksikkö 1 saatiin tähän käyttöön. Kevyemmän palveluasumisen paikkoja on nyt yhteensä 69. Vastaavasti Saarnikodin neljästä tehostetun palveluasumisen yksiköstä vähennettiin toimintaa, eli tehostetun hoivan paikat vähenivät 20:llä.

Hoivapaikan on saanut 31.12.2017 mennessä yhteensä 219 henkilöä (vuonna 2016 paikan sai 230 henkilöä). 31.12.2017 hoivapaikkaa odotti yhteensä 10 henkilöä (vuonna 2016/12 paikkaa odotti 27 henkilöä). Hoivapaikan on saanut 3 kuukauden kuluessa. Hoivapaikalle tulee puolet lyhytaikaapaikan kautta, tavoitteena on mm. kotikuntoutuksen avulla lisätä siirtymistä hoivapaikalle suoraa kotoa. Vapautuneella hoivapaikalla on uusi asukas keskimäärin noin 3 vuorokauden kuluessa.

Kotihoidon toiminnanohjaukseen on investointirahoituksella liitetty sähköinen ovenavausjärjestelmä kesän 2017 aikana. RAI-järjestelmän (asiakkaan toimintakyvyn arviointi) käyttöönoton valmistelu on aloitettu maakunnallisena yhteistyönä. Järjestelmä on käytössä Kouvolassa ja tavoitteena on laajentaa käyttöä Etelä-Kymenlaakson kuntiin kevään 2018 aikana.

Sosiaalihuollon vastuualue

Kotkan työttömyysaste aleni 3 %, mutta pysyi edelleen korkeana ja oli vuoden aikana 19,7 - 16,8 %. Pitkäaikaistyöttömyys vähentyi ja Kelan listalla oli vuoden lopussa 1 347 pitkäaikaistyötöntä. Määrä pieneni edellisestä vuodesta, mutta

maksujen määrässä vastaavansuuruista alenemaa ei ole. Yhä enemmän ihmisiä on ollut työttömänä yli 1 000 päivää. Kesäkuun alusta voimaan tullutta eläketukea sai 67 kotkalaista. Kelalle maksettava osuus työttömyysturvasta oli 7,145 M€, mikä oli n. 425 000 euroa vähemmän kuin ed. vuonna. Kuntouttavaa työtoimintaa on lisätty ja vuoden aikana palvelussa oli 589 henkilöä. Työtoimintapäivät lisääntyivät 26 % edellisestä vuodesta. Palkkatukityössä kaupungilla oli 129 henkilöä. Kuntalisillä palkattiin yhdistyksiin ja yrityksiin yhteensä 36 henkilöä. Avoimien työpaikkojen tarjonta pysyi kokonaisuudessaan jokseenkin ennallaan, joskin kausittaista vaihtelua ilmeni.

Perustoimeentulotuen siirto Kelalle vuoden alussa aiheutti alkuvuodesta erittäin suuria paineita asiakasohjauksessa sekä asiakkaiden asioiden selvittelyssä Kelan kanssa. Sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien työajasta suuri osa on koko vuoden ohjautunut tähän sekä kunnalle kuuluvan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen käsittelyyn. Vaikka Kela on saanut käsittelyajat kuntoon, päätösten laadussa ja oikeellisuudessa oli koko vuoden paljon selvitettävää. Tästä huolimatta aikuissosiaalityön kehittämistä, uusia työtapoja ja työn organisointia on viety eteenpäin sekä maakunnallisesti että osallistamalla kahteen valtakunnalliseen hankkeeseen. Henkilöstölisäyksenä vuoden aikana tuli 4 sosiaalialan ammattihenkilöä. Kaikki etuuskäsittelijät lopettivat työn alkuvuoden aikana.

Kunnalle jääneen toimeentulotuen asiakasmäärä laski odotetusti ja oli vuoden aikana 2 335 ruokakuntaa. Toimeentulotukihakemusten käsittelyajoissa ei ole pysytty lakisääteisessä määräajassa. Sama koskee sosiaalityöntekijän ja -ohjaajan tapaamiseen pääsyä 7 arkipäivän kuluessa.

Talous- ja velkaneuvonnan jono pidentyi ja oli vuoden lopussa 4,5 kk, kun tavoite on 2 kk. Yksikön henkilöstötilanne vakiintui kesällä, mutta jonotusaika pysyi liian pitkänä. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen toiminta on jatkunut ennallaan ja turvakotiasiakkaita on ollut edellisvuosia enemmän.

Vammaispalveluissa kehitysvammaisten laitoshoidon purku jatkui edelleen, kun autismin kirjon asiakkaille valmistui Kotkaan Carean asumispalveluyksikkö Saarihovi. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa oli vuoden 2017 lopussa 7 asiakasta. Autetun asumisen asiakkaiden osalta oli aikaisempaa suurempaa vaihtuvuutta, joten autetun asumisen käyttöpäivät kääntyivät laskuun, vaikka asiakasmäärä pysyi samana (143) kuin edellisellä vuonna. Henkilökohtaisen avun asiakas-kohtainen kustannus on edelleen laskenut, vaikka asiakasmäärä on jatkuvassa tasaisessa kasvussa. Omaishoidontuen piirissä oli 15 asiakasta enemmän kuin edellisellä vuonna, lisäys oli enemmän kuin ennakoitiin. Määräraha ei kuitenkaan ylittynyt, koska vapaiden järjestämisen kustannukset ovat alentuneet oman ryhmälomitustoiminnan lisääntymisen myötä.

Maahanmuuttopalveluissa kotoutumisajalla olevien asiakkaiden määrä on edelleen ollut hieman kasvussa. Työpaine on jatkunut maahanmuuttotoimistossa. Uutena asiana olivat kielteisen päätöksen saaneet henkilöt/perheet, jotka päätöksestä huolimatta jäävät Suomeen. Lukumääräisesti heitä ei ole ollut monta. Valtion päätökset ja ohjeistus täsmenytivät, mutta näille henkilöille annettavia palveluja aletaan korvata vasta vuonna 2018.

Alaikäisille tarkoitetun perheryhmäkodin (Muntalo) toiminta alkoi joulukuussa 2016 ja talon sisäilmaongelmia selvitettiin alkuvuoden aikana. Heinäkuussa siirryttiin väistötiloihin Keskuskatu 43:een, jossa yksikkö toimi 15-paikkaisena (21 paikkaa). Lokakuun lopulla toiminta siirtyi osoitteeseen Keisarinmajantie 4 G. Toukokuussa aloitti työnsä nuorten (18-21 -vuotiaitten) jälkihuollosta vastaava ohjaaja. Jälkihuoltoikäisten nuorten määrä kasvoikin nopeasti ja heitä oli vuoden lopulla jo 22.

Turvapaikanhakijoita tuli koko maahan aiempia vuosia vähemmän. Vastaanottokeskuksen paikkamäärä oli vuoden lopussa 250. Alaikäisyksikön paikkamäärä on 1.8.2017 alkaen 14 ja samalla välillä lakkautettu Koivulan tukiasumisyksikkö aloitti toimintansa jälleen kymmenpaikkaisena.

Perhepalveluiden vastuualue

1.6.2017 perhepalveluiden vastuualue siirtyi organisaatiomuutoksen yhteydessä sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuuteen. Lasten ja nuorten palveluiden lautakunta lakkautettiin. Vuosi 2017 on ollut maakunnallisen yhteistyön ja yhteisten toimintamallien rakentamista. Sote- kuntayhtymän perustamisen suunnittelu aloitettiin Kouvolan ollessa aloitteellinen. Lapsi- ja perhepalveluiden uudistaminen hallituksen kärkihankkeena käynnistyi Kymenlaaksossa (Lapehanke) vuoden alussa. Lape - hankkeen tukemana käynnistyi suunnittelutyö perhekeskusten perustamiseksi sekä erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen. Kotkassa perhekeskusten perustamista vaikeuttaa yhteisten tilojen puuttuminen. Perhekeskumallin mukaista työtä tehdään sen vuoksi nyt verkostoituen. Mennyttä vuotta on rasittanut suuresti eri toimipisteissä esiintyneet sisäilmaongelmat, henkilöstön sairauslomat ja työntekijämuutokset. Sisäilmaongelmat ja yhteisten tilojen puute aiheuttaa haasteita perustamisen toteuttamiselle koko vastuualueella.

Ennaltaehkäisevän työn palveluyksikkö

Neuvola- ja lastenvalvoajapalveluissa eroauttamisen kehittäminen on käynnistynyt yhteistyössä varhaisen tuen palveluiden kanssa sekä osana LAPE- hanketta. Neuvola- ja lastenvalvoajapalveluista on ollut edustus kaikissa LAPE- työryhmissä ja työskentely on ollut aktiivista ja innostunutta.

Opiskeluhuollon ja opetustoimen yhteistyö on ollut hyvää. Toisella asteella, ammattiopistossa, yhteistyö oppilashuollon palveluiden ja oppilaitoksen kanssa opiskeluhuollon kehittämisessä on vasta alullaan. Korkea-asteella opiskeluterveydenhoitaja osallistuu jäsenenä oppilaitoksen hyvinvointityöryhmään. Alimitoitettut psykologiresurssit näkyivät jonnain arviointeihin eikä psykologi palveluita ole ollut saatavilla oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa esitetyn määräajan puitteissa.

Varhaisen tuen palveluyksikkö

Perheneuvolan sekä puhe- ja toimintaterapiayksikön yhteistoimintaa on parannettu lisäämällä tiimin yhteisiä tapaamisia, työstämällä yhteisiä prosesseja ja kannustamalla monitoimijaiseen verkosto- ja työparityöskentelyyn. Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten tukiprosessi on saatu valmiiksi ja Kotkan malli tulee olemaan pohjana maakunnalliselle mallille. Puheterapiapalvelujen osalta tilanne on edelleen varsin kriittinen. Puheterapian jonoon on tehty vuoden 2017 aikana kiireellisyysluokitus. Työtä on suunnattu kohti uudenlaisia ryhmämuotoisia, vanhempainohjaukseen ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien osaamiseen pohjautuvia ratkaisuihin.

Perhetyötä kehitetään vastaamaan entistä enemmän perheiden tämän hetkisiä tarpeita. Neuropsykiatrista osaamista on vahvistettu. Ennalta ehkäisevää ja tehostettua perhetyötä haittaa resurssipula, jota vahvistettiin loppuvuodesta. Perheitä ei ole pystytty tukemaan niin nopeasti ja tiiviisti, kun olisi tarve. Tukihenkilötoiminnassa on pystytty vastaamaan varhaiseen tukeen ja tukiperheitä sekä -henkilöitä on löytynyt myös sosiaalihuoltolain mukaisille asiakkaille.

Psykiatristen sairaanhoitajien työn kehittäminen vastaamaan varhaisen vaiheen arvioinnin ja tuen tarpeisiin vahvistui, kun varhaisen tuen lääkärin työ osana nuorten tiimiä mallinnettiin ja käynnistettiin. Nuorten päihdepolun määrittäminen käynnistyi ja mallintaminen saatiin alkuun yhdessä Miepä-keskuksen, lastensuojelun ja opiskeluhuollon kanssa.

Lastensuojelun palveluyksikkö

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi käynnistyi loppuvuodesta varhaisen tuen ja lastensuojelun yhteistyönä. Palvelutarpeen arviointivaiheessa yhteistyökumppanit ja huolen ilmaisijat ovat aiempaa enemmän työparina. Systeemisen mallin koulutus palvelutarpeen arvioinnissa oli loppuvuonna ja mallia alettiin toteuttaa käytännössä joulukuussa.

Asiakastyytyväisyyttä seurataan myös tehtyjen muistutusten ja kanteluiden määrällä. Muistutusten ja kanteluiden määrä lisääntyi. Vuonna 2016 muistutuksia ja kanteluita ei ollut yhtään. Vuonna 2017 muistutuksia oli 5 (4 oli samasta perheestä) ja kanteluita 7 (4 oli yhdestä perheestä). Eri tavoin vireille tulleita lapsen asioita oli yhteensä 973, niistä 945 eli 97,1% käsiteltiin lakisääteisessä 7 vrk määräajassa. Lapsen palvelutarpeen arviointeja (sosiaalihuolto- ja lastensuojelulaki) tehtiin 538, joista 520 eli 96,7% ratkaistiin lakisääteisessä 3 kk:n määräajassa. Sijaishuollon ostopalveluvuorokausien määrä oli lisääntynyt 649:lla eli 4,8%:lla (13663 → 14312). Lapsia ulkopuolisessa laitoshoidossa oli vuoden aikana 73 lasta eli 14 enemmän kuin edellisenä vuonna (59 → 73). Ostopalveluvuorokaudet ovat painottuneet erityistä tukea eli psykiatrista ja/tai päihdeosaamista tarjoaviin laitoksiin, mikä näkyy ostopalvelukustannusten kasvuna. Myös jälkihuoltopalvelut on jouduttu usein järjestämään ostopalveluna. Lastensuojeluasiakkaita kaikkiaan oli vuoden aikana 776, mikä on 54 eli 6,5% vähemmän kuin viime vuonna (830 → 776).

Sosiaalityöntekijöiden viroissa oli 15/17 pätevää työntekijää ja asiakasmäärät työntekijää kohden ovat suuret (keskimäärin 60 asiakasta/työntekijä, kun ammattijärjestön suositus on 30).

HYVINVOINTILAUTAKUNTA

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Oppimistulosten valtakunnallinen kansainvälinen taso (valtakunnalliset koheet)	Valtakunnallinen keskitaso	Kotkalaiset peruskoulut eivät olleet mukana valtakunnallisissa vertailuissa.
	Monitoimijainen yhteistyö yli sektorirajojen	Nuorille ja nuorille aikuisille suunnatun Ohjaamon toiminnassa on sovittu kaikkien vastualueiden roolit ja työpanos.	Roolit ja työpanokset pääosin sovittu.
	Varhaiskasvatuspalveluihin pääsy onnistuu määrärajoissa	100%	Palvelujen määrällinen järjestäminen ja palveluihin pääsy toteutunut tavoitteen mukaan.
Ennaltaehkäisevä toiminta on aktiivista ja omavastuuta vahvistavaa	Perusopetuksen suorittaminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen.	100%	Toteutui 100 %
	Nuorten omaehtoinen toiminta on vahvistunut	Ohjaamossa toimii vähintään 10 nuorten tukija/tai vertaisryhmää.	Ohjaamossa toimii 7 nuorten tukija/tai vertaisryhmää.

1. Hyvinvointi ja laadukkaat palvelut (tavoitteet siirretty liikuntalautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Palvelut laadukkaita ja käyttäjälähtöisiä	Liikuntatilojen aukiolo ja käyttö	Uimahallipalveluja 352 pv:nä.	Uimahallipalveluja yhteensä 352 pv:nä 2017
		Jäähallipalveluja 350 pv:nä.	Jäähallipalveluja yht. 255 päivää 2017
		Sisäliikuntatilojen käyttö 750 000 käyntiä.	698.073 käyntiä 2017

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunki-kulttuuri

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	Hyvinvointipalveluiden rakennusten monipuolisuus ja hyvä kunto	Suunnitellut korjaukset ja hankesuunnitelmat toteutuvat. Käyttö monipuolista	Katariinan päiväkotia otettiin käyttöön 1.4.2017. Yhteisötila Messi otettiin käyttöön 9.6.2017
		Vastuualueilta tulee vähintään yksi valmisteltava asia lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston käsittelyyn.	Nuva valmisteli ja otti kantaa 10-luokan perustamiseen. Nuva ja lapa käsittelivät vuoden 2016 hyvinvointikertomusta.
		Lasten parlamenttia ja nuorisovaltuustoa kuullaan valmistelussa heitä koskeissa asioissa.	Lapa käsitteli seuraavia asioita: bussikuskit, hiekoitus, ennakkoluulot, hyvät teot, parempi opetus, työrauha ja käytöstavat kouluille, ei syrjinnälle. Nuva otti kantaa kouluruokaan.
		Nuorisovaltuuston edustajat kutsutaan valtuuston kokouksiin puhe- ja läsnäolo-oikeuksin.	Nuvan edustajat kutsutaan valtuuston kokouksiin ja he ovat osallistuneet aktiivisesti.

2. Vireä elinkeinoelämä ja kaupunkikulttuuri (tavoitteet siirretty liikuntalautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kotka on vetovoimainen ja omaleimainen kaupunki, jossa tapahtuu	Liikunta on aktiivisesti mukana alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävissä liikuntatapahtumien järjestelyissä.	3 tapahtumaa v. 2017 joista 1 valtakunnallinen tapahtuma	3 isoa tapahtumaa toteutui joista yksi oli Kotka Cup 2017

3. Kestävä kaupunkirakenne ja seutuyhteistyö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupunkirakenne on tiivis ja toimiva, keskustat eläviä, asuminen viihtyisää	Päiväkoti- ja kouluverkko tiivistyy	Päivähoitopalvelut mahdollisuuksien mukaan hallinnollisesti isompiin yksiköihin.	Katariinan päiväkoti otettu käyttöön 1.4., siihen yhdistetty Päivärinteen ja Palotornin päiväkotien toiminnot. Linnunradan päiväkodin toiminta päättynyt 30.6.2017.
	Seudullinen ja maakunnallinen yhteistyö palveluiden uudistamisessa tiivistyy	Osallistuminen työryhmätyöskentelyihin	Osallistuttu aktiivisesti maakunnallisten lapsi- ja perhepalveluiden (lape) sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) työryhmiin

3. Kestävä kaupunkirakenne ja seutuyhteistyö (tavoitteet siirretty liikuntalautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kaupunkirakenne on tiivis ja toimiva, keskustat eläviä, asuminen viihtyisää	Lähiliikuntarakentaminen lisää hyvinvointia ja viihtyvyyttä	1 lähiliikuntakenttä / vuosi	Rauhalan koulun lähiliikuntakentän rakentaminen valmistui 8/2017
Strateginen seutuyhteistyö vahvistuu	Tavoitteita ja suunnittelua tiivistetään	Kymenlaakson liikuntastrategia valmis	Huippu-urheilustrategian valmistelu Kotkan kaupungin osalta keskeytetty odottamaan maakuntahallintouudistuksen ja Sote uudistustyön valmistumista.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Mitotusten mukainen ja kelpoisuusehdot täyttävä henkilöstö	100 %	Kelpoisuusehdot toteutuu vakinaisen henkilöstön kohdalla.
	Sairauspoissaolojen määrä päivä/henkilö	Sairauspoissaolojen määrä ei kasva vuoden 2016 tasosta	Varhaiskasvatuksessa sairauspoissaolojen määrä lisääntyi 1pv/työntekijä . Toimenpiteet sairauspoissaolojen vähentämiseksi aloitettu syksyllä 2017. Opetustoimessa sairauspoissaolojen määrä oli 2017 11,6pv/työntekijä. Määrä lisääntyi 2,4pv/työntekijä vrt vuoteen 2016.
Kaupungin toiminta on avointa ja oikeudenmukaista	Aktiivinen vuorovaikutus ja tiedottaminen kuntalaisille	Internet sivut ajan tasalla ja tieto kattavaa Palautekanavat toimivat	Vastuualueet huolehtivat nettisivujen päivityksestä. Palautekanavat ovat toiminnassa ja vastuualuekohtaisesti palautteisiin vastataan.

4. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö (tavoitteet siirretty liikuntalautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö osaava ja oikein mitoitettu, esimiestyö on laadukasta	Sairauspoissaolojen määrä	Sairauspoissaolojen määrä pysyy vuoden 2015 tasolla.	Liikuntapalveluyksikön osalta nousua 11,3 pv. Johtuu poikkeuksellisen pitkästä yhdestä sairauspoissaolosta
Kaupungin toiminta on avointa ja oikeudenmukaista	Aktiivinen vuorovaikutus ja tiedottaminen henkilöstölle	Suunnitellut henkilöstötilaisuudet toteutuvat.	Henkilöstötilaisuudet ovat toteutuneet

5. Talous on tasapainossa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Talous on tasapainossa	Talouden toteuma	Talouden seuranta toteutuu kuukausittain Toimintakate ei ylity	Varhaiskasvatuksessa maksutuottojen kertymä ennakoitua alempi 1.3.-17 voimaan tulleen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain vuoksi.

5. Talous on tasapainossa (tavoitteet siirretty liikuntalautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Talous on tasapainossa	€/käynti nettokustannus	4,00 €	4,1 €

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Yksikkökohtaiset kestävä kehityksen ohjelmat ja periaatteet käytössä	100 %	Toteutuu osittain.
	Sisäilmaongelma	0 %	Sisäilmaongelmiin reagoidaan ja toimitaan toimintaohjeen mukaan.

6. Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa (tavoitteet siirretty liikuntalautakunnasta)

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Ympäristö, kestävä kehitys ja turvallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa	Energiaystävälliset valaisimet	Karhuvuoren urheilutalon valaistuksen uusiminen yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa	Urheilutalon energiatehokkaamman valaistuksen uusiminen on toteutunut.

Talous

Hyvinvointipalvelulautakunta	TP 2017	TA 2017	LTA 2017	Tot%	Poikkeama TP - LTA	TP 2016
30 Myyntituotot	542 420	637 959	637 959	85 %	-95 538	770 511
32 Maksutuotot	3 429 079	3 983 000	3 983 000	86 %	-553 921	3 751 493
33 Tuet ja avustukset	1 272 020	338 550	338 550	376 %	933 470	1 603 674
34 Muut toimintatuotot	344 259	438 272	438 272	79 %	-94 013	435 672
37 Valmistus omaan käyttöön	-15 098	0	0	/0	-15 098	0
3 Toimintatuotot	5 572 680	5 397 781	5 397 781	103 %	174 899	6 561 349
40 Henkilöstökulut	-42 964 169	-42 454 415	-42 454 415	101 %	-509 753	-43 709 467
43 Palvelujen ostot	-10 849 659	-12 090 920	-12 090 920	90 %	1 241 261	-10 982 578
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 376 190	-1 087 393	-1 087 393	127 %	-288 797	-1 259 133
47 Avustukset	-2 802 649	-3 075 000	-3 075 000	91 %	272 351	-2 862 108
48 Muut toimintakulut	-350 456	-571 830	-571 830	61 %	221 374	-310 425
4 Toimintakulut	-58 343 123	-59 279 558	-59 279 558	98 %	936 435	-59 123 711
ULK. TOIMINTAKATE	-52 770 443	-53 881 777	-53 881 777	98 %	1 111 334	-52 562 361
58 Sisäiset tuotot	90 132	60 000	60 000	150 %	30 132	352 256
59 Sisäiset kulut	-26 386 592	-26 509 203	-26 509 203	100 %	122 611	-26 501 099
45 Sisäiset erät	-26 296 460	-26 449 203	-26 449 203	99 %	152 743	-26 148 844
TOIMINTAKATE	-79 066 903	-80 330 980	-80 330 980	98 %	1 264 076	-78 711 205
60 Rahoitustuotot ja -kulut	5 678	0	0	/0	5 678	3 889
6 Rahoitustuotot ja -kulut	5 678	0	0	/0	5 678	3 889
VUOSIKATE	-79 061 226	-80 330 980	-80 330 980	98 %	1 269 754	-78 707 316
SK Sisäinen korko	-53 341	0	0	/0	-53 341	-55 229
65 Sisäinen korko	-53 341	0	0	/0	-53 341	-55 229
70 Poistot ja arvonalentumiset	-481 485	-475 670	-475 670	101 %	-5 815	-527 719
7 Poistot ja arvonalentumiset	-481 485	-475 670	-475 670	101 %	-5 815	-527 719
TULOS	-79 596 051	-80 806 649	-80 806 649	99 %	1 210 598	-79 290 263
Hallinnon vyörytykset	-4 395 025	0	0	/0	-4 395 025	-2 337 254
Ylijäämä / Alijäämä	-83 991 077	-80 806 649	-80 806 649	104 %	-3 184 427	-81 627 517

Hyvinvointilautakunta aloitti toimintansa 1.6.2017. Lautakuntaan kuuluvat opetustoimen ja varhaiskasvatuksen vastuualueet sekä nuorisotyön ja liikuntapalveluiden yksiköt. Entinen lasten ja nuortenpalveluiden lautakunta on lisätty liikuntapalveluilla ja perhepalveluiden vastuualue siirtyi sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuuteen.

Hyvinvointilautakunnan toimintakate toteutui 98,43 %. Ulkoinen toimintakate alittui 1,01 milj. euroa, toteuman ollessa 98 %. Maksutuottoja kertyi 0,5 milj. euroa vähemmän, suurimmat alitukset johtuivat päivähoitomaksujen, Kotkan opiston opintomaksujen ja liikuntapalvelujen maksujen arvioitua pienemmistä kertymisistä. Vahaiskasvatuksen maksutuotot eivät toteutuneet talousarvion mukaisesti muuttuneen asiakasmaksuperusteen takia, varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaskutus muuttui hoitoaikaperusteiseksi laskutukseksi 1.3.2017 alkaen. Tällöin tuli voimaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki, jonka myötä muuttuivat myös maksun perusteena olevat huoltajien tulorajat. Maksutuottoja kertyi noin 0,3 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu.

Tukia ja avustuksia saatiin 0,9 milj. euroa talousarviota enemmän. Hankerahoituksen arviointi on vaikeaa, koska päätökset saadaan vasta talousarvion hyväksymisen jälkeen. Opetustoimen kalenterivuoden yli menevissä hankkeissa avustus kirjataan tasetilille ja siirretään käyttötalouteen kuukausittain käytön mukaan. Henkilöstökulut ylittyivät 0,5 milj. euroa pääsääntöisesti hankkeiden johdosta.

Palveluiden ostot alittuivat 1,2 miljoonaa euroa. Suurimmat alitukset syntyivät kotikuntakorvausmenojen pienemmistä maksuista, kouluruokailusta, kotihoidon tuista ja palvelusetelien pienemmästä käytöstä yksityisille päiväkodeille. Tähän vaikutti se, että kaksi pientä yksityistä päiväkotia lopetti toimintansa vuoden 2016 aikana, toinen ihan vuoden lopussa ja uusi Touhula Karhuvuori käynnistyi vasta 1.8.2017.

Aineita ja tarvikkeita ostettiin 0,3 milj. eurolla enemmän kuin talousarviossa oli määrärahaa, opetustoimi ja hankkeet vastaavat ylityksestä pääosin.

Toiminta

Opetustoimi

Kaupunginvaltuuston vuonna 2012 hyväksymässä Kotkan päiväkotij- ja kouluverkko selvityksessä edellytettiin, että kouluverkko ratkaisujen toteuttamisesta saatu taloudellinen liikkumavara käytetään mm. erityiseen tukeen, oppilashuoltoon, ryhmäkokojen hallintaan ja englanninkielisen perusopetuksen kehittämiseen ja laajentamiseen.

Kaksikielinen opetus, englanti-suomi, käynnistyi Kotkansaaren koululla kahdella 1. vuosiluokan ryhmällä. Kotkan kaupunki sai Opetushallitukselta valtionavustusta 30 000 euroa kaksikielisen opetuksen kehittämiseen.

Perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin: erityisopetuksen laadun kehittäminen ja siihen liittyvä opettajien ja koulunkäyntiavustajien palkkaaminen ja opetusryhmäkoon pienentäminen- valtionavustusta saatiin opetusministeriöltä 256 000 euroa. Tämä on noin kymmenesosa siitä, mitä aiempina vuosina on saatu tätä kohdennettua valtionavustusta. Kotkan kaupungin edellytetäänkin panostavan omilla toimenpiteillään koulutukselliseen tasa-arvoon.

Luokanopettajien ja alakoulujen opetusryhmien määrää on edellisen johdosta lisätty viidellä verrattuna menneeseen lukuvuoteen 16-17. Kaupunginvaltuusto päätti myös 21 koulunkäynninohjaan vakinaistamisesta elokuusta 2017 alkaen.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma on ollut käytössä yhden lukuvuoden 1.-6. vuosiluokilla. Käyttöönotto etenee 7. vuosiluokasta vuosiluokka kerrallaan ja on kokonaan käytössä lukuvuonna 2019-2020. Lukiokoulutuksen uusi opetussuunnitelma on ollut myös käytössä yhden lukuvuoden ja etenee vuosiluokka kerrallaan. Perusopetuksen uuden ja vanhan opetussuunnitelman toteuttaminen samaan aikaan aiheuttaa lisäkustannuksia johtuen mm. tuntijakojen erilaisuudesta sekä oppimateriaalien uusimisesta. Opettajia ja rehtoreita on koulutettu uuden opetussuunnitelman käyttöönottoon.

Perusopetuksen digitalisaatiota edistetään hallitusohjelman mukaisesti kouluttamalla tutor-opettajia, jotka kouluttavat edelleen oman koulunsa opettajia uuden opetussuunnitelman toteuttamiseen sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttämiseen opetuksessa. Tähän on saatu valtion erillisrahoitusta. Peruskoulujen laitekantaa on lisätty sadalla kannettavalla tietokoneella. Perusopetuksessa on tällä hetkellä 1 350 tietoteknistä laitetta oppilaitten käytössä (tablettia, pöytäkonetta ja kannettavaa tietokonetta). Perusopetuksessa on oppilaita lv. 2017-2018 4 800 ja tietoteknisiä laitteita on siten laite/3,5 oppilasta kohden. Tavoitteena on laite/2,5 oppilasta.

Lukiokoulutuksessa digitaaliset ylioppilaskirjoitukset laajenivat vuonna 2017. Keväällä 2019 kirjoitetaan kaikki oppiaineet digitaalisesti, kun matematiikkakin on mukana.

Langinkosken ja Korkeakosken vanhat koulurakennukset on purettu ja uusien koulurakennusten suunnittelu etenee aikataulun mukaisesti. Langinkosken koulu toimii Savotassa ja Korkeakosken koulu omalla tontillaan väistötiloissa. Heililän ja Karhulan ja Rauhalan koulut toimivat osin väistötiloissa syyslukukaudella 2017

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelujen määrällinen toteutuminen on toteutunut suunnitellusti. Katariinan päiväkotij Kotkansaarella otettiin käyttöön 1.4.2017 alkaen. Samanaikaisesti lakkautettiin Palotornin ja Päivärinteen päiväkodit niiden toiminnan siirryttyä Katariinan päiväkotiin. Linnunradan päiväkodin toiminta lopetettiin 30.6.2017. Otsonkallion päiväkodin laajennushanke entisiin kirjaston tiloihin toteutui ja laajennettu tila otettiin käyttöön 18.9.2017. Otsonkallion päiväkodin toiminta toteutui väistötiloissa ajalla 1.6.-17.9.2017. Väistötilana toimivat Hovinpuiston ja Raitin päiväkodit.

Esiopetuksen osalta varhaiskasvatus on mukana Langinkosken koulun, Korkeakosken koulun ja Rauhalan koulun rakennus- ja peruskorjaushankkeissa. Korkeakosken esiopetuksen yksi ryhmä toimii koulun rakennushankkeen ajan päiväkodin tiloissa. Tämä aiheuttaa vajuusta varhaiskasvatusikäisten hoitopaikoissa alueella. Samoin Rauhalan koulun esiopettajat ovat väistössä Rauhalan päiväkodin tiloissa, joka aiheuttaa varhaiskasvatusikäisten paikkojen vajuusta myös Rauhalan alueella. Avointa varhaiskasvatusta ja kerhotoimintaa järjestettiin kevään 2017 aikana vain Karhulan ja Länsi-Kotkan palvelualueilla. Katariinan päiväkodissa toiminta käynnistyi syyskuussa 2017.

Varhaiskasvatuksen toiminnassa on lisätty ja vahvistettu pedagogista pienryhmätoimintaa. Syksyllä 2016 saadun varhaiskasvatuksen kehittämisen valtionavustuksen avulla hankkeeseen on palkattu hankekoordinaattori, hankkeen kautta on tavoitteena ollut tehostaa jokaisessa yksikössä ja jokaisessa tiimissä vuorovaikutusta pienryhmätoiminnan avulla. Hanke jatkui vuoden 2017 loppuun, joten kehittämistoiminta jatkui ja syveni pysyväksi osaksi päiväkotien toimintaa. Kehittämistoiminnan vahvistamiseksi käynnistettiin syksyllä vertaispäiväkotitoiminta, tavoitteena oli vakiinnuttaa toiminta pysyväksi myös hankkeen päätyttyä.

Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistiin lokakuussa 2016, jolloin käynnistettiin myös paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman työstäminen. Työstämisessä mukana oli henkilöstöä ja lisäksi ideoita koottiin lapsilta ja huoltajilta kevään 2017 aikana. Hyvinvointilautakunta hyväksyi 13.6. Kotkan varhaiskasvatussuunnitelman käyttöön otettavaksi 1.8.2017 alkaen. Kotkan varhaiskasvatuksen toiminnassa painotetaan tutkivaa toimintaa ja oppimista, liikkumista ja leikkimistä, läsnä olevaa vuorovaikutusta, kulttuurista moninaisuutta, osallisuutta, kestävästä elämäntapaa sekä yrittäjyyttä ja sinnikkyyttä.

Päiväkodin johtajien tehtäväkokonaisuuksiin tehtiin Karhulan alueella muutoksia siten, että alueella on 1.8. alkaen yksi päiväkodin johtaja vähemmän. Vapautunut virka muutettiin varhaiskasvatuksen palveluohjaajan viraksi. Varhaiskasvatuksen palveluohjaaja rekrytoitiin 1.12.2017 alkaen. Kotilon päiväkodin johtajan tehtäväkokonaisuudesta 50 % koostuu 1.8.2017 alkaen esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintätekniikan koordinoinnista ja ohjeistamisesta koko kaupungin alueella. Kaikki päiväkodin johtajat ovat 1.8.2017 alkaen ammatillisia johtajia ts. heitä ei lasketa päiväkotien kasvattajamitoitukseen mukaan.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaskutus muuttui hoitoaikaperusteiseksi laskutukseksi 1.3.2017 alkaen, tähän liittyen käyttöön otettiin päivähoidon kirjausprosessin mobilisointi tágien avulla.

Nuorisotyö

Nuorisotyön myllytystä on jatkettu vuonna 2017. Tavoitteena on ollut kriittisesti tarkastella eri tilojen, työmuotojen ja -tapojen tarkoituksenmukaisuutta erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja toimintamahdollisuuksien näkökulmasta. Nuorisotyö on nuori- ja kaupunkilaislähtöistä.

Kotkansaarella avattiin yhteisötila Messi entisiin Greipin ja Palotornin päiväkodin tiloihin. Henkilöstö- ja toimintaresursseja on suunnattu Karhuvuoreen ja Karhulaan. Tilojen lisäksi keskitytään toimintaympäristöön. Karhuvuoreen on vahvistettu moniammatillista työtä, toteutettu Gutsy-median ja Karhuvuoren koulun kanssa rohkeita rauhan tekoja ja projekteja, jotka hyödyntävät muita ihmisiä. Nuoret ovat olleet mukana alueen kehittämisessä ja heidän aloitteestaan toteutettiin skeittiramppi. Karhulaan perustettiin kesäksi mopopaja. Työntekijät liikkuvat nuorten suosimilla alueilla iltaisin ja viikonloppuisin.

Nuorten omaehtoinen toimintaa ja kansalaistoimintaa on vahvistettu. Nuoret, yhdistykset ja muut toimijat ovat olleet aktiivisesti erilaisten toimintojen suunnittelussa ja valmistelussa. Kauppakeskus Pasaatissa toteutettiin yhteistyössä nuorten, ammattilaisten ja kauppakeskuksen kanssa yhteiset pelisäännöt. Nuoret valtaavat kaupungintalon onnistui nuorten, kumppaneiden, päätöksentekijöiden ja virkakoneiston yhteistyöllä erinomaisesti.

Kotkan Ohjaamon toiminnassa on tehty kokeiluja kuten keikkatyön mobiilisovellus WorkPilots ja erilaiset uudet nuorten ryhmät. Ohjaamon yhteistyöverkoston toteutti kaikkien kaupungin kesätyötä hakevien nuorten haastattelut ja valinnat.

Lasten kulttuurikeskuksessa on toteutettu kaikkia luokka-asteita koskeva kulttuuripolku, 8-luokkalaisten taidetestaajat sekä lasten kulttuuriviikko. Nuorisotoimi ja lasten kulttuurikeskus panostivat TSR:ään ja Meripäiviin. Kulttuurisihteeri toimi TSR:n päätuottajana ja nuorisotoimi maksoi 75 % palkasta. Kaikki työntekijät olivat TSR:ssä ja Meripäivillä töissä.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimenpiteet on toteutettu vuoden 2016 alussa ja niistä saatujen vaikutusten tulokset tulee näkyä teknisissä tukipalveluissa. Myös muita talouden tasapainottamiseen tähtääviä toimenpiteitä kuten seurayhteistyötä ja sen kehittämistä on jatkettu sekä suunnitelmia sen laajentamisesta on valmisteilla.

Liikuntapalveluiden toimintaa tulotavoitteiden ja siihen liittyvien hintojen/ käyttötaksojen osalta tarkasteltiin liikuntalautakunnan toimesta jo toimintavuoden maaliskuussa. Liikuntalautakunta toi esityksen uimahallien ja siihen liittyvien maksujen välittömän alentamisen osalta, perusteena hinnoittelusta johtuva alentunut käyttö. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 30.4.2017 uimahallilippujen hintojen alentamisesta, hintoja alennettiin keskimäärin 30 % kesäkuun alusta lähtien.

Liikuntapalveluiden tiukka taloudellinen toimintataraami ja positiivisen toimintakatteen tavoite ulkoisten erien osalta (+148 000,-) yhdessä uimahallien käyttöhintojen alentamisen kanssa toivat selkeän riskin talousarvion tulotavoitteen saavuttamiseksi.

Lautakuntaan ja valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat yhtenevät ja toimintaa on tavoitteiden mukaisesti pidetty maksuttomana kaupungin urheiluseurojen alle 18 v. harrastajille. Harjoitusvuoromaksujen perintään liittyvä maksuttomuus koskee kaikkia kaupungin liikuntatiloja ja myös peli- ja ottelumaksut on valtuuston tekemän päätöksen mukaisesti pidetty vuoden 2015 tasolla.

Liikuntatilat on pidetty auki ja käytössä mahdollisimman laajasti läpi vuoden, kehitetty palvelutoimintaa seurayhteistyötä lisäämällä, tuettu tapahtumatoimintaa, joilla toimilla liikuntapalvelut osaltaan pyrkii edistämään sekä Kotkalaisien hyvinvointia ja viihtyvyyttä.

Seurayhteistyötä kehitetään edelleen huomioimalla tulevat sote- ja maakuntahallinnon aiheuttamat toimintaympäristön muutostarpeet terveyttä edistävässä liikuntatoiminnassa.

Vuoden 2018 budjettikäsittelyn yhteydessä hyväksyttiin liikuntapalveluiden esitys ”Lisää liikuntaa” Kotkan mallin käynnistämiseksi jossa mm. jalkautetaan liikuntareseptitoimintaa yhdessä kuntouttavan palvelun kanssa. Myös seurayhteistyön laajentamista käynnisteltiin vuoden 2017 lopulla mm. esittelemällä toimintamallia seurojen tapaamiskokouksissa pitkin syksyä.

Liikuntapalveluiden mukanaolo valtakunnallisessa ”Unelmat liikkeelle ” juhlavuoden liikuntatempauksessa poiki noin 10 seuran toimesta aktiivista liikuntatoimintaa kuntalaisille Kotkan alueella läpi Suomen 100-vuotisjuhlavuoden. Mukana yhteistyössä toimi mm. Suomen Olympiaurheilu - ja Kymenlaakson Liikunnan organisaatiot yhdessä paikallislehti Ankkurin kanssa

8.2 Liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

Toimivat ja laadukkaat palvelut sekä osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017 (v.2016)
Pystytään pelastamaan ihmiset ja omaisuus onnettomuustilanteissa.	Onnettomuuksien määrä ja niistä aiheutuvien vahinkojen määrän lasku.	Onnettomuuksien määrä on 1 % pienempi kuin vuonna 2016.	Hälytysmäärä oli 3 609 (3 542). Palokuntien suorittamia ensivastetehtäviä oli 556 (587).
	Tulipalossa ja muissa onnettomuuksissa pystytään suojaamaan ihmiset ja loukkaantuneiden elintoiminnot sen jälkeen, kun pelastusyksiköt ovat saavuttaneet onnettomuuspaikan.	Ei menetetä yhtään ihmishenkeä.	Tulipaloissa ei menehtynyt yhtään henkilöä. Edellisvuonna menehtyi (2) henkilöä.
Onnettomuusriskien hallinta ja ihmisten oikea käyttäytyminen onnettomuus tilanteissa.	Pelastustoimen riskienhallinta ja palotarkastuspalvelujen kehittäminen riskiperusteiseen valvontatoimintaan.	Yhteydenotto kaikkiin valvontasuunnitelman mukaisiin kohteisiin niin, että tarkastusveloite toteutuu 95 %:sti	Tarkastukset: erityiskohteita 1 138 (1 005), joista tarkastettiin 1 138. Asuinrakennuksia 3 544, joista tarkastettiin 3 347 eli 94 %.
	Turvallisuusviestinnällä vaikutetaan oikeaan käyttäytymiseen niin, että ihmiset tunnistavat erilaiset vaaran aiheuttajat ja osaavat ehkäistä onnettomuuksia ja osaavat toimia onnettomuustilanteissa.	Huomioidaan eri ryhmät: päiväkotikäiset, koululaiset, työikäiset ja vanhuksat niin, että turvallisuusviestinnällä tavoitetaan vuodessa Kymenlaakson väestöstä 20 %.	Turvallisuusviestinnällä tavoitettiin 27 % (18 %) väestöstä.
	Väestönsuojelu on organisoitu alueelliseksi.	Kuntien johtokeskus- ja lohkojen johtohenkilöstölle ja kunnilla on yhtenäiset valmiussuunnitelmat.	Kuntien ja muiden viranomaisten valmiustoimen yhtenäistämiseksi ja kehittämiseksi tehty valmiuskortti päivitettiin.
Tehokas palvelutasopäätöksen mukainen resurssien käyttö.	Ydin- ja tukiprosessin kirkastaminen mukaillen palvelujen tilaaja- ja tuottajamallia.	Ensimmäinen pelastusyksikkö saavuttaa onnettomuuskohteen SM:n toimintavalmiuden suunnitteluohjeen edellyttämässä ajassa 80 %:ssa pelastustoimen hälytyksistä.	Yhteistyö sujuu ja reklamointia epäkohdista tulee hyvin vähän. Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumi on vakiinnuttanut toimintansa osaksi maakunnan kuntien ja viranomaisten turvallisuusyhteistyöksi.
	Kuntalaisten saavutettavuus	Pelastustoiminta aloitetaan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen edellyttämässä ajassa eri riskialueilla 50 %:ssa kiireellisistä pelastustehtävistä	Ensimmäinen yksikkö saavutti onnettomuuskohteen 76 %:ssa (77 %) hälytyksistä suunnitteluohjeen mukaisessa ajassa.

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017 (v.2016)
Yhteistoiminta-sopimuksen toteuttaminen ensihoidosta sairaanhoitopiirin kanssa.	Ensihoito on tasalaatuista ja kustannustehokasta.	Poikkeamat alle 1 % ensihoitotehtävistä.	Ensihoitotehtäviä oli 12 264 (13 106) kpl. Raportoituja hoitopoikkeamia oli 7(14) eli 0,054 % (0,107 %)
Henkilöstö on osaava, motivoitunut ja halukas kehittämään itseään.	Käydään vuosittain tulos- ja kehityskeskustelut.	Kukin esimies on käynyt yksikkönsä henkilöstön kanssa tuloskehityskeskustelut maaliskuun loppuun mennessä.	Kehityskeskusteluissa on päästy paremmalle tasolle, mutta siinä on vielä parantamista.
Henkilöstön työkyky vastaa tehtäviä.	Esimieskoulutukseen hakeutuneita tuetaan.	Vuoden aikana tuetaan omasta laitoksesta esimieskoulutukseen hakeutuvia.	Vuoden aikana tuettiin kahta esimieskoulutuksessa olevaa.
Sopimuspalokunnat pystyvät suoriutumaan sopimusveloitteista.	Sopimuspalokuntalaisten toimintakyky.	Toimintakyvyn testaus saadaan tasapuolisesti kattamaan kaikki palokunnat.	Testauksesta on selkeä ohjeistus ja sen mukaan laitos suorittaa testausta.

Talous on tasapainossa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017 (v.2016)
Pelastuslaitos huomioi omistajakun-tiensa kantokyvyn omassa taloussuunnittelussaan.	Kustannukset valtakunnallisessa vertailussa.	Asukasta kohti lasketut käyttökustannukset eivät nouse maan korkeimmiksi huolimatta alueemme riskikeskittymistä.	Asukasta kohti kustannukset olivat 80,37 € (78,99 €). Tämä on hieman kokomaan keskiarvon yläpuolella.
	Pelastuslaitoksen maksuvalmius pidetään kunnossa.	Ei oteta lainaa.	Maksuvalmius kunnossa.

Kymenlaakson pelastuslaitos on taas pärjännyt valtakunnan tasolla hyvin. Pelastuspäällikkö Ilpo Tolonen valittiin vuoden palomieheksi ja palokunnan päällikkö Markku Leinonen valittiin vuoden palokunnan päälliköksi ja Virojoen VPK valittiin vuoden palokunnaksi. Myös monet muut Kympeiläiset ovat toimineet ansiokkaaksi ja näkyvästi koko valtakunnan kentillä ja tietysti täällä omassa maakunnassa.

Maakuntauudistukseen tuli vuoden lisäaika ja se osin halvaannutti valmistelua. On näköjään niin, että parhaiten tuloista syntyy aikapaineen alla eikä osata käyttää rauhallisempaa valmistelu-aikaa hyväksi. Pelastuslaitos on saanut hyvät asemat Kymenlaakson maakuntavalmistelussa. Paloasemaverkosto täydentyi kahdella uudella asemalla, kun Kotkansaaren ja Miehikkälän paloasemat valmistuivat. Haminan uuden paloaseman tarpeellisuus on tunnustettu Haminan kaupungin päättävissä elimissä. Sen rakentaminen on investointiohjelmassa vuonna 2020. Hankeselvitystä on aloitettu ja tonttiin liittyvien asioiden valmistelu on käynnissä.

Ensihoidon yhteistoimintasopimusta Carean kanssa tarkastettiin niin, että vuoden 2019 alusta yhteistyö tiivistyy, kun pelastuslaitoksen hallinnoimat ambulanssit miehitetään yhteistoimin. Tämä tarkoittaa, että pelastuslaitoksen hoitotason ensihoitohenkilöstö siirtyy Carean palvelukseen 2019 alusta. Viisi ambulanssia miehitetään niin, että Carea sijoittaa yksikköön tarvittavan hoitotason ensihoitajan ja pelastuslaitos sijoittaa yksikköön perustason ensihoitokoulutuksen saaneen pelastajan. Yksi näistä viidestä yksiköstä on ns. monitoimiyksikkö, mikä hoitaa ensihoitotehtäviä ja pelastustoimen tehtäviä. Tämä parantaa merkittävästi kaakkoisen maakunnan harva-alueen valmiutta ja sen kehittämistä ympärivuorokautisessa ensihoito ja turvallisuuspalveluissa.

Öljyntorjuntavalmiuden kehittämistä on jatkettu niin, että 2017 otettiin käyttöön kaksi uutta D-luokan öljyntorjuntavenettä ja öljyntorjuntavarikolle rakennetaan uusi 200 neliömetrin puolilämmin varasto sekä varikkoaluetta laajennetaan ja asfaltoidaan. Vuoden 2017 investointituloja nosti kahden D-luokan öljyntorjuntaveneen öljysuojarahaston maksama korvaus 973 246 €. Tämän korvauksen olisi pitänyt kohdistua vuodelle 2016. Kun huomioimme edellä mainitun virheen nettoinvestoinnit olivat 1 406 984 € vuonna 2017. Tilinpäätöksen 2017 vuosikatteella 1 423 295 € pystyttiin kattamaan pelastuksen ja ensihoidon ajoneuvojen investoinnit. Tilikausi oli 345 405 € ylijäämäinen. Tähän päästiin öljysuojarahaston taannehtivilla käyttökustannusten korvauksilla. Ensihoidon tilikausi näyttää 34 505 € ylijäämää.

ICT Kymi

1. Laadukkaat palvelut

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Liikelaitoksen palvelut vastaavat tilaajien asettamia ja yhteisesti sovittuja vaatimuksia sisällön, käytettävyyden, laadun sekä kustannustehokkuuden osalta.	Sisältö- ja käytettävyysovoitteet Laadun ja toimintavarmuuden ylläpito äkillisissä kuormitustilanteissa	Laatuseurantaa toteutetaan ja palvelutasotavoitteet saavutetaan.	Seuranta toteutettu sovittusti sekä asiakas-yhteistyöryhmässä että asiakkaittain.
	Asiakastyytyväisyys	Säännölliset asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyt	Asiakastyytyväisyyskysely on toteutettu vuosittain.

2. Seutuyhteistyö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Strateginen seutuyhteistyö vahvistuu	Johtokunnan ja asiakasyhteistyöryhmän toiminta	Sujuva yhteistyö	Johtokunta on kokoon-tunut kuudesti ja asiakas-yhteistyöryhmä seitsemän kertaa. Lisäksi kevästä alkaen neuvotteliin koko Kymenlaakson yhteisestä ICT-palvelutuotannosta, neuvottelujen tuloksena päätettiin yhdistää ICT Kymi -kunnallinen liikelaitos ja Kaakkois-Suomen Tieto Oy 1.1.2018 alkaen.

3. Vastuullinen johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Tyytyväinen, oppiva ja kehittyvä henkilöstö	Työtyytyväisyys, tasapuolinen työnjako Tuloksellisuus	Osaamisen kehittämistyö jatkuu	Henkilöstön kehitys-keskustelut on toteutettu, koulutustarpeet kartoitettu ja koulutuksia järjestetty.

4. Talous on tasapainossa

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteerit/mittarit	Tavoitetaso 2017	Toteuma 2017
Kilpailukykyinen ja kustannus-tehokas toimintamalli Läpinäkyvä kustannusrakenne	Toteutuneet kustannukset	Kustannukset ja kustannusten jakoperusteet on sovittu asiakasyhteistyöryhmässä.	Kustannukset ja samoin palvelulaskutus ovat toteutuneet suunnitellusti.
	Palvelujen tuotteistus	Palvelukuvauksia kehitetään edelleen.	Palvelukuvausten työstämistä ei vielä aloitettu Kymenlaakson yhteisen ICT-selvityksen vuoksi.

Toiminta, talouden ja tavoitteiden toteutuminen, muutokset.

Vuonna 2017 asiakkuudet säilyivät ennallaan ja palvelutuotanto, siitä aiheutuneet kustannukset sekä palvelulaskutus toteutuivat suunnitellusti, vaikka varsinkin henkilöstöresurssit olivat toimintaan nähden hyvin niukat. Asiakaslähtöisyydellä ja yhteistyöllä asiakasorganisaation edustajien kanssa varmistimme sujuvaa toimintaa sekä palvelujen oikeaa kohdentumista ja näissä onnistuttiin hyvin.

Kuluneen vuoden toimintaa sävyttivät Kymenlaakson kuntien käynnistämät neuvottelut yhteisen ICT-palvelutuotannon aikaansaamiseksi. Tavoitteena oli muodostaa Kymenlaaksoon kuntien yhdessä omistama ICT-yhtiö, joka olisi riittävän vahva ICT-palveluiden tuottajaksi sekä alueen kunnille että Kymenlaakson maakunnalle ja jolta kansallinen ICT-palvelukeskus voisi hankkia palveluita. Kotkan kaupunginhallituksen kokouksessaan 12.6.2017 hyväksymien periaatteiden mukaisesti yhdistymistä valmisteltiin niin, että ICT Kymi -kunnallinen liikelaitos yhdistetään Kaakkois-Suomen Tieto Oy:hyn, Kymenlaakson kuntien yhteinen yhtiö aloittaa toiminnan 1.1.2018 ja samalla ICT Kymi -kunnallinen liikelaitos lakkautetaan. Yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut pidettiin 30.5., 28.8. ja 25.9.2017 ICT Kymin henkilökunnan kanssa. Kotkan kaupunginvaltuusto hyväksyi yhdistymisesityksen kokouksessaan 16.10.2017.

8.3 Talousarvion toteutuminen lautakunnittain ja liikelaitoksittain, yhteenveto

		TALOUSARVIO	TALOUS- ARVIO MUUTOKSET	MUUTETTU TALOUSARVIO	TOTEUMA	POIKKEAMA
TALOUSARVION TOTEUTMINEN						
KVLA Keskusvaali- lautakunta	3 Toimintatuotot	0	0	0	0	0
	4 Toimintakulut	-166	0	-166	-122	45
	ULK. TOIMINTAKATE	-166	0	-166	-122	45
	4S Sisäiset erät	-13	0	-13	-10	3
	TOIMINTAKATE	-179	0	-179	-132	48
TARLA Tarkastuslauta- kunta	3 Toimintatuotot	0	0	0	0	0
	4 Toimintakulut	-55	0	-55	-53	2
	ULK. TOIMINTAKATE	-55	0	-55	-53	2
	4S Sisäiset erät	0	0	0	0	0
	TOIMINTAKATE	-55	0	-55	-54	1
KH Kaupungin- hallitus	3 Toimintatuotot	1 675	427	2 102	3 140	1 038
	4 Toimintakulut	-28 924	0	-28 924	-27 363	1 560
	ULK. TOIMINTAKATE	-27 249	427	-26 822	-24 223	2 599
	4S Sisäiset erät	2 431	0	2 431	2 104	-327
	TOIMINTAKATE	-24 818	427	-24 391	-22 120	2 272
YMPLA Ympäristö- lautakunta	3 Toimintatuotot	710	0	710	868	158
	4 Toimintakulut	-1 677	0	-1 677	-1 564	113
	ULK. TOIMINTAKATE	-967	0	-967	-696	271
	4S Sisäiset erät	-284	0	-284	-257	27
	TOIMINTAKATE	-1 251	0	-1 251	-953	298
EVOLA Elinvoima- lautakunta	3 Toimintatuotot	1 547	-400	1 147	1 163	16
	4 Toimintakulut	-6 001	-100	-6 101	-6 074	27
	ULK. TOIMINTAKATE	-4 453	-500	-4 953	-4 911	42
	4S Sisäiset erät	-3 062	0	-3 062	-3 081	-20
	TOIMINTAKATE	-7 515	-500	-8 015	-7 992	23
KARALA Kaupunki- rakennelauta- kunta	3 Toimintatuotot	34 198	125	34 323	35 282	959
	4 Toimintakulut	-58 141	-901	-59 043	-58 284	759
	ULK. TOIMINTAKATE	-23 943	-776	-24 720	-23 002	1 718
	4S Sisäiset erät	38 159	0	38 159	38 450	290
	TOIMINTAKATE	14 216	-776	13 440	15 448	2 009
SOTE Sosiaali- ja terveys- lautakunta	3 Toimintatuotot	23 241	0	23 241	23 583	341
	4 Toimintakulut	-211 575	-2 600	-214 175	-214 040	135
	ULK. TOIMINTAKATE	-188 334	-2 600	-190 934	-190 457	476
	4S Sisäiset erät	-10 783	0	-10 783	-10 909	-126
	TOIMINTAKATE	-199 116	-2 600	-201 716	-201 366	350
HYLA Hyvinvointi- lautakunta	3 Toimintatuotot	5 398	0	5 398	5 573	175
	4 Toimintakulut	-59 280	0	-59 280	-58 343	936
	ULK. TOIMINTAKATE	-53 882	0	-53 882	-52 770	1 111
	4S Sisäiset erät	-26 449	0	-26 449	-26 296	153
	TOIMINTAKATE	-80 331	0	-80 331	-79 067	1 264
2100 Kymenlaakson pelastuslaitos	3 Toimintatuotot	20 172	0	20 172	20 998	826
	4 Toimintakulut	-18 906	0	-18 906	-19 575	-668
	ULK. TOIMINTAKATE	1 266	0	1 266	1 423	158
	4S Sisäiset erät	0	0	0	0	0
	TOIMINTAKATE	1 266	0	1 266	1 423	158
2102 ICT Kymi	3 Toimintatuotot	4 871	0	4 871	4 518	-353
	4 Toimintakulut	-4 567	0	-4 567	-4 259	308
	ULK. TOIMINTAKATE	304	0	304	259	-44
	4S Sisäiset erät	0	0	0	0	0
	TOIMINTAKATE	304	0	304	259	-44
Yhteensä	3 Toimintatuotot	91 812	152	91 964	95 124	3 160
	4 Toimintakulut	-389 292	-3 601	-392 894	-389 677	3 217
	ULK. TOIMINTAKATE	-297 481	-3 449	-300 930	-294 553	6 377
	4S Sisäiset erät	0	0	0	0	0
	TOIMINTAKATE	-297 481	-3 449	-300 930	-294 553	6 377

8.4 Tuloslaskelman toteutuminen

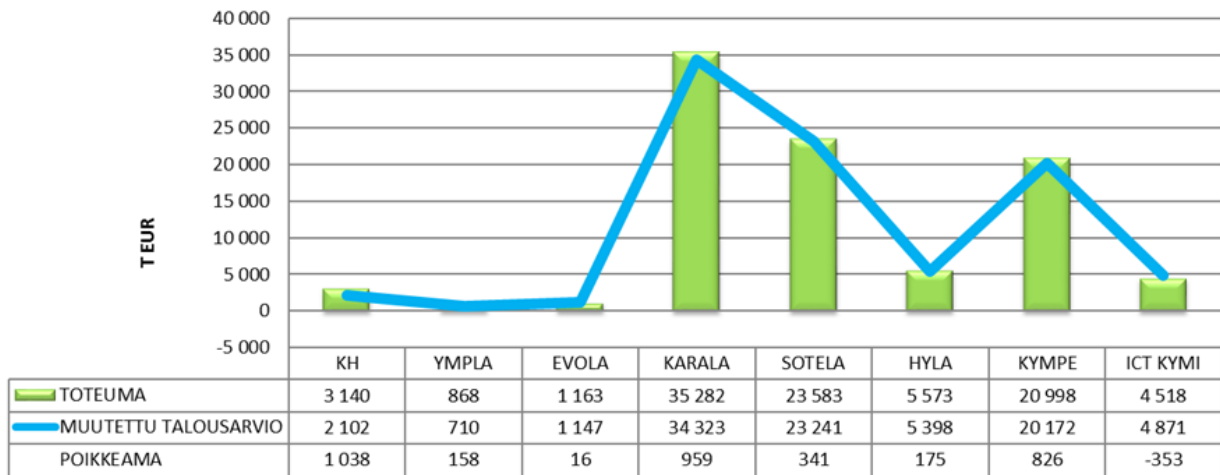
Kaupunki ja liikelaitokset, 1000 euroa		TALOUSARVIO	LISÄTALOUS- ARVIO	MUUTETTU TALOUSARVIO	TOTEUMA	POIKKEAMA + PAREMPI - HUONOMPI
3 Toimintatuotot	30 Myyntituotot	36 081	0	36 081	40 614	4 533
	32 Maksutuotot	20 334	0	20 334	16 326	-4 008
	33 Tuet ja avustukset	4 779	-400	4 379	5 605	1 226
	34 Muut toimintatuotot	29 341	552	29 893	30 773	881
	37 Valmistus omaan käyttöön	1 278	0	1 278	1 806	528
	3 Toimintatuotot	91 812	152	91 964	95 124	3 160
4 Toimintakulut	40 Henkilöstökulut	-147 434	0	-147 434	-144 245	3 189
	43 Palvelujen ostot	-179 657	-3 188	-182 845	-181 860	985
	45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 241	-70	-17 311	-19 387	-2 077
	47 Avustukset	-24 921	0	-24 921	-23 548	1 373
	48 Muut toimintakulut	-20 039	-344	-20 383	-20 636	-253
	4 Toimintakulut	-389 292	-3 601	-392 894	-389 677	3 217
ULK. TOIMINTAKATE	ULK. TOIMINTAKATE	-297 481	-3 449	-300 930	-294 553	6 377
45 Sisäiset erät	58 Sisäiset tuotot	48 177	0	48 177	48 968	791
	59 Sisäiset kulut	-48 177	0	-48 177	-48 968	-791
	45 Sisäiset erät	0	0	0	0	0
TOIMINTAKATE	TOIMINTAKATE	-297 481	-3 449	-300 930	-294 553	6 377
5 Verotulot ja valtionosuudet	50 Verotulot	212 614	2 862	215 476	216 188	712
	55 Valtionosuudet	105 832	649	106 481	106 223	-258
	5 Verotulot ja valtionosuudet	318 446	3 511	321 957	322 411	454
6 Rahoitus tuotot ja -kulut	600 Korkotuotot	630	0	630	637	7
	610 Muut rahoitus tuotot	5 400	0	5 400	5 428	28
	620 Korkokulut	-2 118	97	-2 021	-1 870	151
	630 Muut rahoitus kulut	-3 027	0	-3 027	-3 164	-137
	6 Rahoitus tuotot ja -kulut	885	97	982	1 031	49
VUOSIKATE	VUOSIKATE	21 851	159	22 009	28 889	6 880
7 Poistot ja arvon alentumiset	710 Suunnitelman mukaiset poistot	-21 932	600	-21 332	-21 127	205
	720 Kertaluonteiset poistot	0	-4 576	-4 576	-5 488	-913
	723 Arvon alentumiset	0	0	0	0	0
	7 Poistot ja arvonalentumiset	-21 932	-3 976	-25 908	-26 616	-708
8 Tilinpäätöstilit	80 Satunnaiset tuotot ja kulut	800	39 197	39 997	39 197	-800
	85 Varauksen ja rahastojen muutokset	270	0	270	271	1
	8 Tilinpäätöstilit	1 070	39 197	40 267	39 468	-799
TULOS	TULOS	988	35 380	36 368	41 741	5 373
Ylijäämä / Alijäämä	Ylijäämä / Alijäämä	988	35 380	36 368	41 741	5 373

Toteutumisvertailussa liikelaitokset yhdistetään kaupungin tuloslaskelman eriin rivi riviltä, joten keskinäisiä liiketapahtumia ei ole eliminoitu.

Tilikauden ylijäämäksi muodostu 41,7 milj. euroa, kun lisätalousarviossa ylijäämän arvioitiin olevan 36,4 milj. euroa. Ennustetta parempaa toteumaa oli sekä toimintatuotoissa että -kuluissa.

Ulkoiset toimintatulot olivat yhteensä 95,1 milj. euroa, mikä oli 3,2 milj. euroa talousarvioon merkittyä suurempi.

TOIMINTATUOTOT, lautakunnat ja liikelaitokset (eliminoimaton)

Olennaisimmat toimintatuotot kertyvät kaupunkisuunnittelulautakunnan maa-alueiden ja rakennusten vuokra-
tuotoista ja sosiaali- ja terveyslautakunnan asiakasmaksutuotoista. Kymenlaakson Pelastuslaitoksen toimintatuotot
kertyvät pääosin kuntien käyttökustannusten maksu- ja kiinteistöjen vuokraosuuksista, jotka eliminoituvat kaupunki +
liikelaitos tuloksessa.

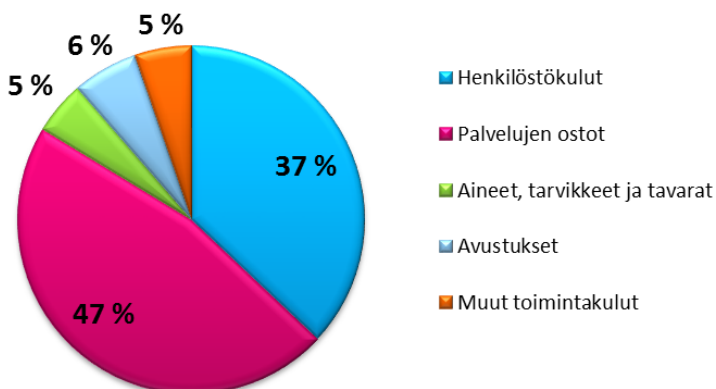
Toimintatuotot sisältävät tukia ja avustuksia 5,6 milj. euroa, jotka ylittivät talousarvion 1,2 milj. eurolla. Ylityksestä 0,4
milj. euroa kertyi Kymenlaakson Pelastuskeskuksen öljynsuojarahastolta saaduista avustuksista ja 0,8 milj. euroa pää-
asiallisesti kaupungin erilaisista hankeavustuksista.

Kaupunginhallituksen toimintatuotot sisältävät omaisuuden myyntivoittoja 1,2 milj. euroa. Alkuperäiseen talousarvi-
oon sisältyi myyntivoittoja 0,8 milj. euroa. Lisätalousarvioon kirjattiin Kymenlaakson Sähkö Oy osakkeiden myyntitu-
loja 40,5 milj. euroa sekä muita myyntituloja 1,2 milj. euroa. Myyntivoittojen lisätalousarvio ja toteuma on kirjattu
pääasiallisesti satunnaisiin myyntivoittoihin. Kaupunginhallituksen toteumaerosta myyntivoitoista selittyy 0,8 milj.
euroa.

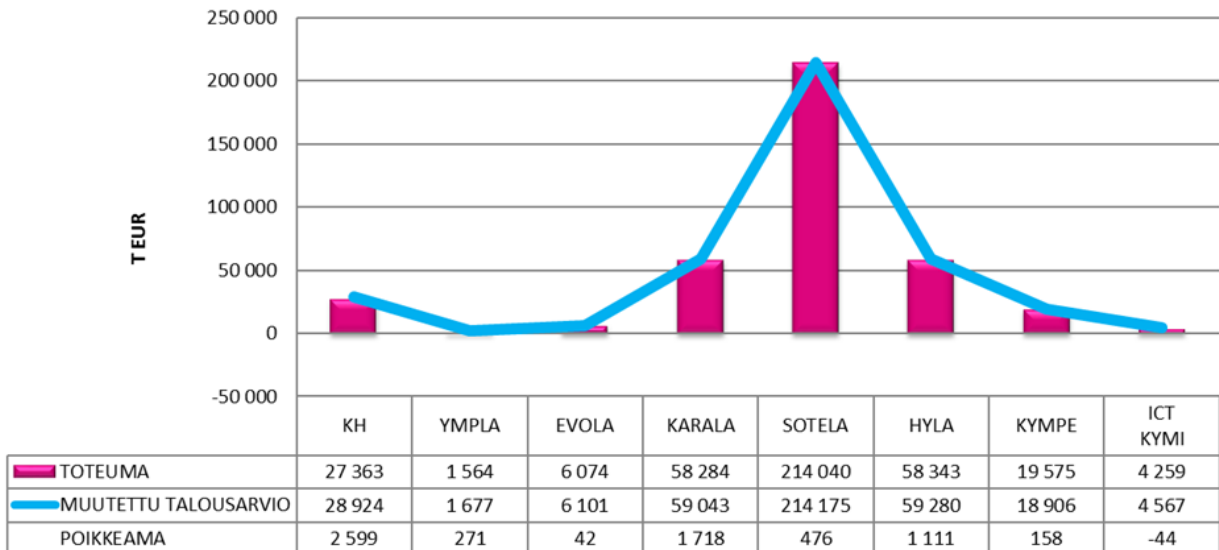
Ulkoiset toimintamenot olivat 389,7 milj. euroa. Talousarvioon (sis. muutokset) verrattuna toimintamenot alittuivat
3,2 milj. euroa. Alkuperäisen talousarvion mukaiset toimintakulut olivat 389,3 milj. euroa. Toimintakulut jakaantuivat
tiliryhmittäin seuraavasti:

TOIMINTAKULUJEN JAKAANTUMINEN

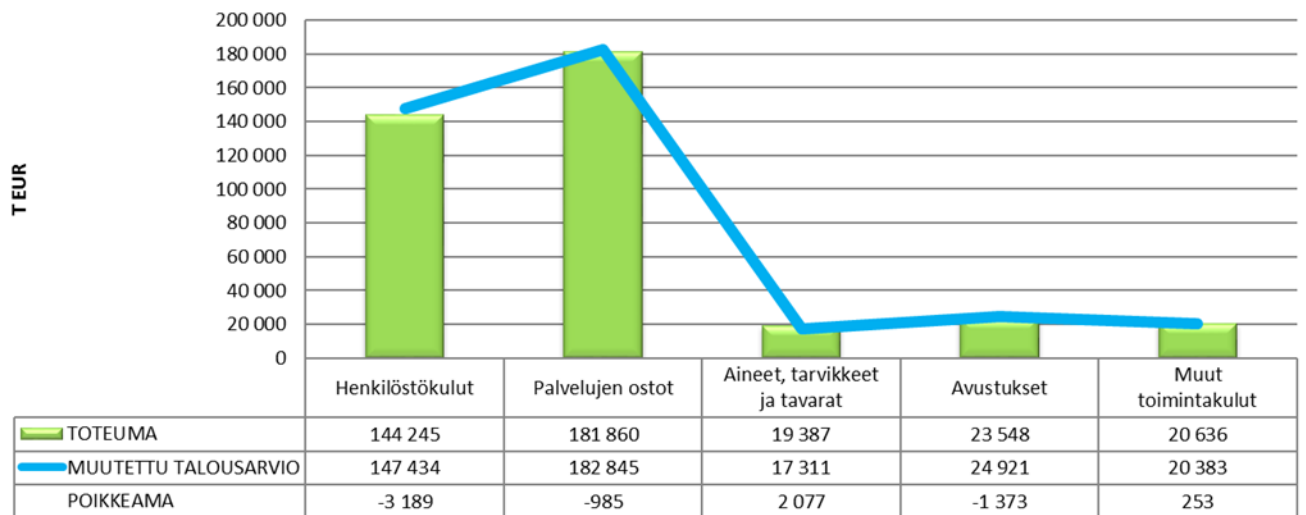
yhteensä 389,6 milj. €

TOIMINTAKULUT, lautakunnat ja liikelaitokset (eliminoimaton)

TOIMINTAKULUT TILIRYHMITÄIN

Lisätalousarviopäätöksiin toimintakulut kasvoivat 3,6 milj. euroa ja arvioidut lisäykset kohdistuivat pääasiallisesti palveluiden ostojen tiliryhmään.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lisämäärärahopäätös oli 2,6 milj. euroa. Lisämäärärahakäsittelyssä on huomioitu Kymenlaakson sairaanhoito- ja sos. palveluiden kuntayhtymä Carean alijäämän kattamisesta tehtävää pakollisen varauksen purkukirjauksen 2,6 milj. euron (sis. palveluiden ostoihin) positiivinen vaikutus, jota ilman lisämäärärahaesitys olisi ollut 5,2 milj. euroa. Lisämäärärahatarpeesta 0,6 milj. euroa arvioitiin aiheutuvan toimintatuottojen talousarviota heikommasta kertymästä. Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakuluissa suurin lisätalousarviopaine oli asiakaspalveluostojen ylittymisessä. Lisätalousarviosta huolimatta asiakaspalveluostojen määrärahat ylittivät 1,5 milj. euroa, josta perhepalveluissa 0,7 milj. euroa ja sosiaalihuollossa 0,8 milj. euroa.

Kaupunkirakennelautakunnan toimintakatteen ylityksen arvioitiin lisämäärärahopäätöksessä olevan 0,8 milj. euroa, mistä toimintakulujen ylitystä 0,9 milj. euroa. Toimintakulujen ylityksen arvioitiin aiheutuvan Karhulan ja Rauhalan koulujen väistötilakustannuksista sekä hankittujen Karhulantie 38 (Karhulan käräjäoikeus) ja Jämskäntie 1 (Mussalon PVO -alue) ylläpitokustannuksista. Lisämäärärahatarvetta aiheuttivat myös perheryhmäkodin muutostyöt sekä Kantasataman maanpuhdistuskustannukset. Toteuma oli vielä lisätalousarviota 0,2 milj. euroa heikompi.

Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut henkilöstömenot toteutuivat kokonaisuudessaan 2,7 milj. euroa talousarviota pienempänä ja kattoivat osittain muiden toimintakulujen ylitystä. Henkilöstökulujen säästöstä 1,0 milj. euroa aiheutui palkoista ja palkkioista, josta 0,7 milj. euroa tunti- ja urakkapalkoista. Tunti- ja urakkapalkkoja on kohdistunut investoinneille budjetoitua enemmän, mikä näkyy käyttötalouden säästönä. Palkkakustannuksiin sisältyvät myös sairas- ja tapaturmavakuutuskorvaukset, jotka toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota suurempana.

Henkilöstösivukulut toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota pienempänä. Säästöstä 0,5 milj. euroa syntyi eläkekuiluista ja muiden henkilöstösivukulujen osuus oli 1,2 milj. euroa. Kaupungin maksamien eläkkeiden eläkevastuu on kirjattuna pakolliseksi varaukseksi. Vastuun määrä oli 1.1.2017 4,3 milj. euroa, kun Kevan laskennan mukaisesti vastuun määrä oli pienentynyt 31.12.2017 mennessä 3,0 milj. euroon. Tästä varauksen muutoksesta 0,5 milj. eurolla katettiin tilikauden eläkkeiden maksulla, jolloin varauksen purusta aiheutui 0,8 milj. euron kustannuksia pienentävä vaikutus.

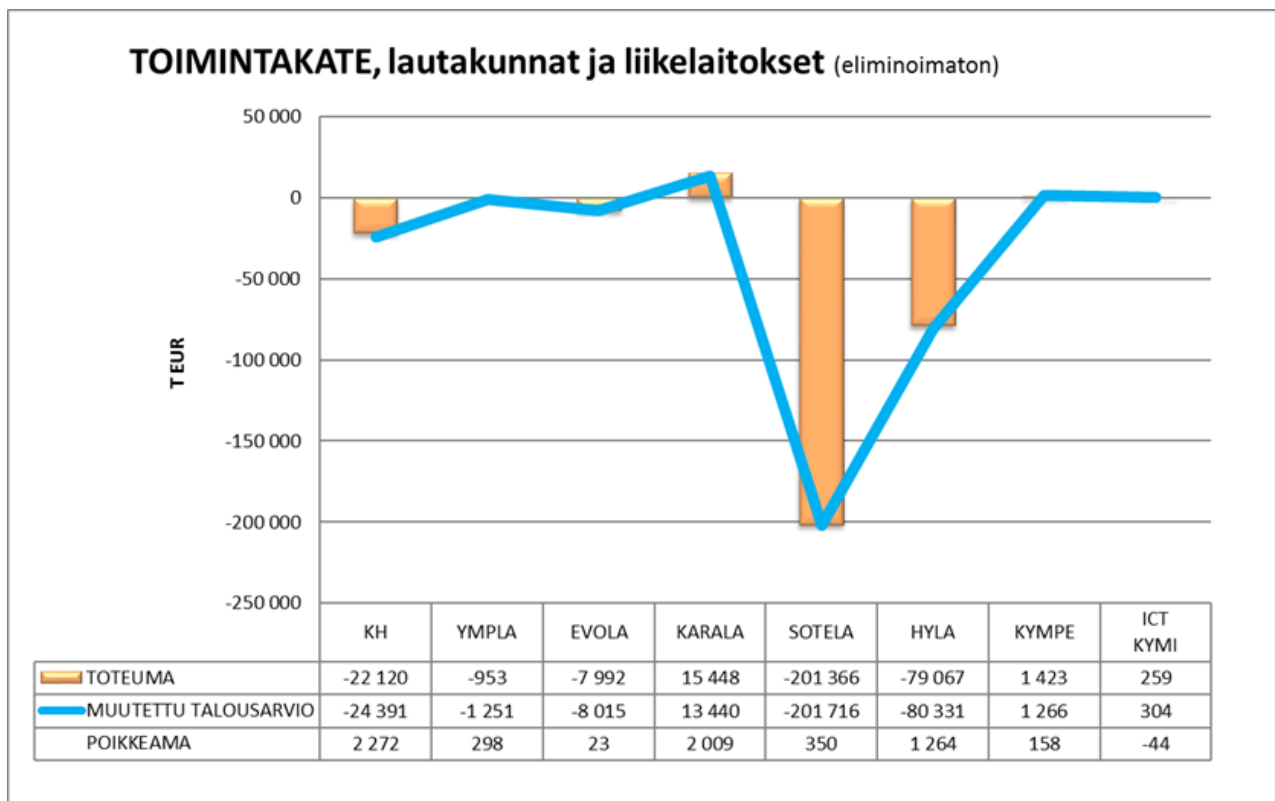
Aine- ja tarvikeostot toteutuivat 2,1 milj. euroa talousarviota suurempana. Kymenlaakson Pelastuslaitoksen osalta aine- ja tarvikeostot ylittivät talousarvion 0,7 milj. eurolla, joka aiheutui uuden sivupaloaseman varustamisesta. Kaupungin lautakuntien ylitys oli 1,2 milj. euroa, mikä jakaantui tasaisesti eri lautakunnille. Suurimmat ylitykset (yht. 0,8 milj. euroa) toteutuivat kalustohankinnoissa.

Avustuskulut toteutuivat 1,4 milj. euroa talousarviota pienempänä. Toimeentulotukiaavustukset kotitalouksille toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempänä. Toimeentulotuen perusosa siirtyi Kelan hoidettavaksi 1.1.2017, mutta kaupungin vastattavaksi jäi ennen vuoden vaihdetta tehtyihin päätöksiin liittyvät maksut maalikuun loppuun saakka. Kaupunki vastaa edelleen täydentävästä ja ennaltaehkäisevästä toimeentulotuesta.

Sisäisestä liiketoiminnasta, joka nettomääräisesti oli 49,0 milj. euroa, sisäisten tilavuokrien osuus oli 33,6 milj. euroa. Sisäisten erät toteutuivat 0,8 milj. euroa talousarviota suurempana.

Edellä esitettyjen toimintatuottojen ja -kulujen talousarviota paremmasta toteutumasta johtuen, toimintakate toteutui talousarviota 6,4 milj. euroa talousarviota paremmin.

Lautakunta ja liikelaitoskohtaisten toimintakatteiden toteutumaa suhteessa talousarvioon esitetään oheisessa kaaviossa.

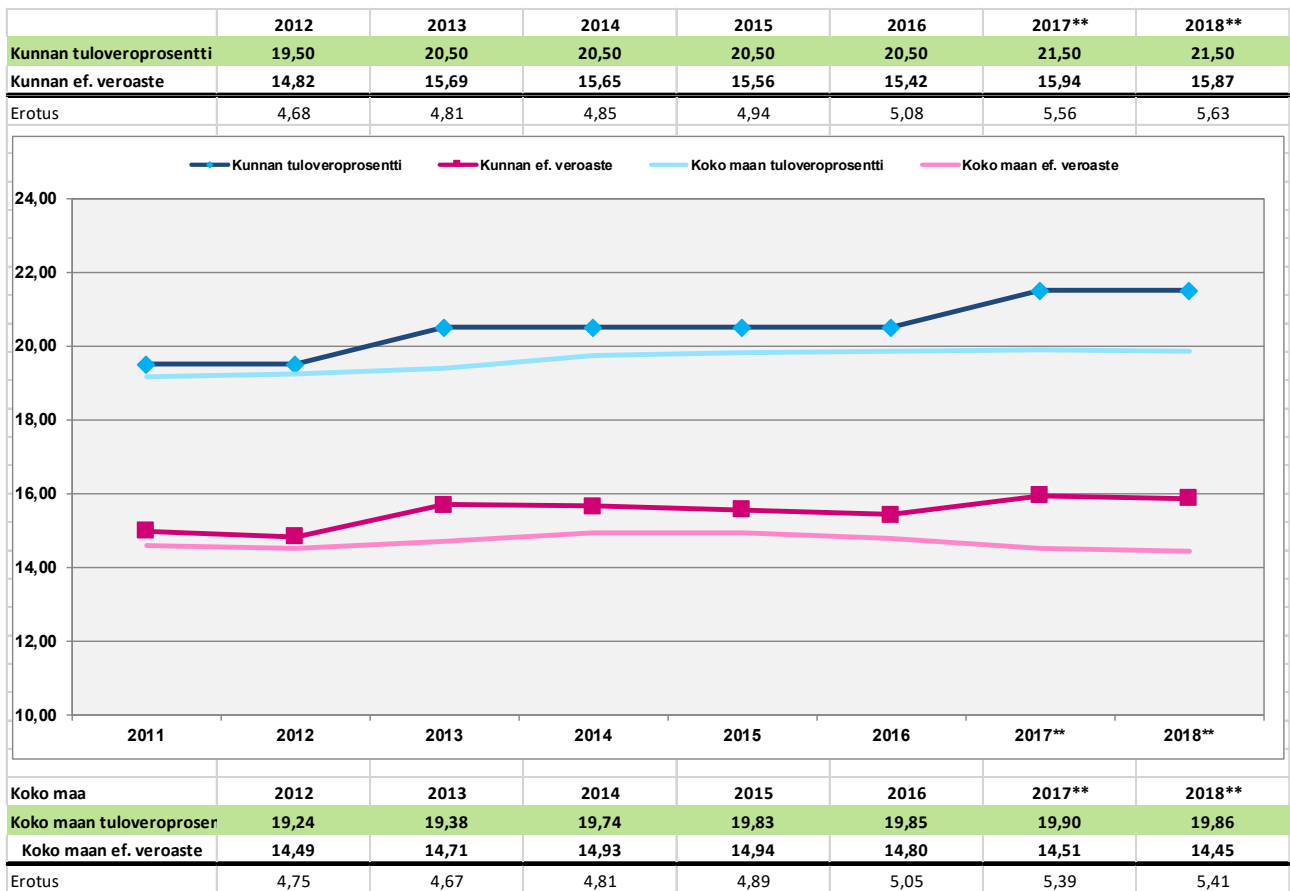
Verotuloennustetta nostettiin vuoden aikana 2,9 milj. eurolla. Tarkennettu verotulo ennuste oli 215,5 milj. euroa. Lopulliset tilikauden 2017 verotulot olivat 216,2 milj. euroa, ollen 0,7 milj. euroa ennustetta parempi. Tilikaudelle 2017 tilitettävien kunnallisverojen määrä nousi vielä ennakoitua enemmän.

Yhteisöveroja kertyi 10,1 milj. euroa, mikä oli myös ennakoitua enemmän. Kiinteistöverotulo oli 15,2 milj. euroa ja talousarvion mukainen.

Valtionosuusien talousarvioon kirjattua 105,1 milj. euromäärää korotettiin 0,8 milj. euroa, mikä perustui alkuperäisen talousarvion valmistelun jälkeiseen opetus- ja kulttuurivaroja ministeriön 30.12.2016 päätökseen vuoden 2017 maksutuksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö tarkisti valtionosuuslaskelmia vielä marras- joulukuussa 2017, jolloin valtionosuusien lopullinen määrä tilikaudelta 2017 oli 106,2 milj. euroa ollen 0,3 milj. euroa arvioitua pienempi.

Verotulojen ja valtionosuuksien erittely, 1000 eur	TALOUSARVIO	LISÄTALOUS- ARVIO	MUUTETTU TALOUSARVIO	TOTEUMA	POIKKEAMA + PAREMPI - HUONOMPI
Kunnallisverot	189 452	303	189 755	191 014	1 259
Kiinteistöverot	15 183	-66	15 117	15 046	-71
Yhteisöverot	7 979	2 625	10 604	10 128	-476
Verotulot yhteensä	212 614	2 862	215 476	216 188	712
Peruspalvelujen valtionosuus	102 547	35	102 582	102 582	0
Valtionosuuksien tasaus	10 108	-194	9 913	9 913	0
Järjestelymuutoksen tasaus	-4 322	0	-4 322	-4 322	0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-2 501	809	-1 692	-1 951	-258
Valtionosuudet yhteensä	105 832	649	106 481	106 223	-258

Kuntaliitto: Kuntien veroprosentit ja efektiiviset veroasteet, 15.3.2018

Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) ei vastaa todellista veroastetta kunnassa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Efektiivisen veroasteiden ennusteet vuosille 2017 ja 2018 perustuvat kuntaliiton 2.3.2018 päivitettyihin kuntakohtaisiin veroennusteisiin.

Rahoituserien alkuperäistä tuottotavoitetta korotettiin vuoden aikana alkuperäisestä 0,9 milj. eurosta 1,0 milj. euroon, jona rahoitustuotot myös toteutuivat. Osinkotuottoja kertyi talousarvion mukaisesti 5,4 milj. euroa.

Kaupunki ja liikelaitosten eliminoimaton vuosikate oli 28,9 milj. euroa, joka ylitti muutetun talousarvion 6,9 milj. eurolla. Alkuperäinen talousarvio ylitettiin 7,1 milj. eurolla.

Suunnitelman mukaisten poistot tarkistettiin lisätalousarviovaiheessa käytössä olevan käyttömaisuuden ja suunnitelman mukaisten poistoaikojen mukaisiksi, jolloin poistojen määrää pienennettiin 0,6 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot toteutuivat vielä 0,2 milj. euroa pienempänä, ollen 21,2 milj. euroa.

Kaupunkirakennelautakunnan 17.10.2017 tekemän päätöksen mukaan päätöksessä lueteltujen kaupungin omistuksessa olevien rakennusten kirjapitoarvot alaskirjattiin. Alaskirjausten arvo oli yhteensä 4,6 milj. euroa, josta suurim-

man summan muodostivat Kantasataman kehittämishankkeen etenemisen esteenä olevat varastot. Lisäksi alaskirjattiin uudisrakennuksilla korvattavat vanhat Langinkosken ja Korkeakosken koulujen sekä käytöstä poistetun Koivulan koulun tasearvot.

Kertaluonteisten poistojen toteumakirjaukset ylittivät talousarvioon tehdyt korjaukset 0,9 milj. eurolla. Lisäykset aiheutuivat väistötiloista, joiden käyttö oli jo lakannut, mutta kohteilla oli vielä tase-arvoa. Myös rakentamiseen johtamattomia jo aktivoituja suunnittelukuluja sekä käytöstä poistettuja koneita ja kalustoa alaskirjattiin.

Talousarvioon 2017 kirjattiin valtuustopäätöksellä 0,8 milj. euron lisäys satunnaisina myyntivoitoina.

Talousarviovuoden aikana Kymenlaakson Sähkön Oy:n ja Kotkan Toriparkki Oy:n osakkeiden myyntineuvottelu saatiin päätökseen ja osakekauppojen vaikutukset huomioitiin lisätalousarviokäsittelyssä.

Satunnaiset myyntivoitot ja -tappiot toteutuivat lisätalousarvion mukaisena. Kirjausteknisistä syistä satunnaisten tulojen ja -kulujen erotuksena näkyy 0,8 milj. euroa, mutta vastaavan suuruinen vastakkaismerkkinen toteumaero sisältyy toimintatuottojen toteumavertailuun.

Tilikauden ylijäämä oli 41,7 miljoonaa euroa voitollinen.

8.5 Investointiosan ja leasingkohteiden toteutuminen

- Taulukossa on esitetty yhteenveto investointien toteutumasta, jonka nettoloppusumma on 17,9 milj. euroa positiivinen. Investointien nettoloppusumma on positiivinen, koska osakkeissa ja osuuksissa näkyvät Kymenlaakson Sähkön ja Toriparkin tulot.

INVESTOINTIEN YHTEENVETO, Talousarvion toteutuminen (1 000 e)

HANKERYHMÄ		Talousarvio 2017	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio 2017	Toteuma	Poikkeama
Aineeton käyttöomaisuus	Investointien hankinnat	-829	0	-829	-250	578
	Rahoitusosuus	0	0	0	0	0
Aineeton käyttöomaisuus Yht.		-829	0	-829	-250	578
Ensikertainen kalustaminen	Investointien hankinnat	-280	0	-280	-194	86
	Ensikertainen kalustaminen Yht.	-280	0	-280	-194	86
Irtain omaisuus	Investointien hankinnat	-860	0	-860	-640	220
	Rahoitusosuus	0	0	0	0	0
Irtain omaisuus Yht.		-860	0	-860	-640	220
Kiinteä omaisuus / ostot	Investointien hankinnat	-2 000	0	-2 000	-540	1 460
	Käyttöön myynti	0	0	0	39	39
Kiinteä omaisuus Yht.		-2 000	0	-2 000	-501	1 499
Liikenneväylät	Investointien hankinnat	-3 071	0	-3 071	-2 144	927
	Rahoitusosuus	0	0	0	0	0
Liikenneväylät Yht.		-3 071	0	-3 071	-2 144	927
Liikuntapaikat	Investointien hankinnat	-220	0	-220	-177	43
	Rahoitusosuus	50	0	50	77	27
Liikuntapaikat Yht.		-170	0	-170	-100	70
Osakkeet ja osuudet	Investointien hankinnat	0	0	0	-7 118	-7 118
	Käyttöön myynti	0	0	0	38 466	38 466
Osakkeet ja osuudet Yht.		0	0	0	31 348	31 348
Puistot ja leikkiapaikat	Investointien hankinnat	-450	0	-450	-450	0
Puistot ja leikkiapaikat Yht.		-450	0	-450	-450	0
Suunnittelu	Investointien hankinnat	-200	0	-200	-248	-48
Suunnittelu Yht.		-200	0	-200	-248	-48
Talonrakennus Budjetti	Investointien hankinnat	-8 010	0	-8 010	-7 132	878
	Rahoitusosuus	475	0	475	425	-50
Talonrakennus Budjetti Yht.		-7 535	0	-7 535	-6 707	828
Uudet alueet	Investointien hankinnat	-1 400	0	-1 400	-1 432	-32
	Rahoitusosuus	0	0	0	108	108
Uudet alueet Yht.		-1 400	0	-1 400	-1 324	76
Yhdyskuntarakentaminen	Investointien hankinnat	-100	0	-100	-77	23
Yhdyskuntarakentaminen Yht.		-100	0	-100	-77	23
Venematkat	Investointien hankinnat	-100	0	-100	-101	-1
Venematkat Yht.		-100	0	-100	-101	-1
KAUPUNKI YHTEENSÄ		-16 995	0	-16 995	18 612	35 607
Irtain omaisuus	Investointien hankinnat	-1 057	0	-1 057	-1 450	-393
	Rahoitusosuus	0	0	0	1 005	1 005
Kymenlaakson pelastuslaitos Yht.		-1 057	0	-1 057	-445	612
Aineeton käyttöomaisuus	Investointien hankinnat	0	0	0	0	0
Kymijoen työterveys Yht.		0	0	0	0	0
Irtain omaisuus	Investointien hankinnat	0	0	0	-187	-187
ICT Kymi Yht.		0	0	0	-187	-187
LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ		-1 057	0	-1 057	-631	425
		0	0	0	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO		-18 051	0	-18 051	17 981	36 032

- Investointien hankintoihin ei haettu lisämäärärahaa vuonna 2017.
- Tilikauden investointimäärärahoja jäi käyttämättä (pl. osakkeet ja osuudet) 4,2 milj. euroa. Työohjelmasta siirtyivät vuodelle 2018 Juha Vainon kadun ja sillan toteuttaminen sekä katusuunnitelmasta tehdyn valituksen johdosta Munsaaarentien rakentaminen. Myös Maretariumin muutostöihin varattu investointimääräraha jäi suurelta osin käyttämättä.

- Yli miljoonaa euroa käytettiin tilikauden aikana Mussalon teollisuusalueen tasaukseen ja sivupaloaseman uudisrakennukseen. Peruskorjauskohteita tehtiin 4,9 milj. eurolla.
- Sorakatuojen päällystämiseen käytettiin 0,5 milj. euroa ja Tiutisen kevyenliikenteen väylään 0,6 milj. euroa.
- Maa- ja vesialueiden ostoon käytettiin 0,5 milj. euroa.
- Käyttöomaisuuden myynneistä kertyi myyntivoittoa tilikauden aikana 1, 2 milj. euroa. Tästä 1,1 milj. euroa tuli Lidl Suomi Ky:n kanssa tehdystä tonttikaupasta.
- Kymenlaakson pelastuslautakunnan vuoden 2017 investointituloja nosti kahden D-luokan öljyntorjuntaveneen öljysuojarahaston maksama korvaus 0,97 milj. euroa. Tämän korvauksen olisi pitänyt kohdistua vuodelle 2016. Kun huomioidaan edellä mainitun virhe, niin korjatut nettoinvestoinnit olivat 1,4 milj. euroa vuonna 2017. Tilinpäätöksen 2017 vuosikatteella 1,4 milj. euroa pystyttiin kattamaan pelastuksen ja ensihoidon ajoneuvojen investoinnit.

Leasing-rahoitteiset investoinnit

	TA2017	Toteuma	Poikkeama
Langinkosken koulu, uudisrakennus	3 500 000	725 644	2 774 356
Korkeakosken koulu, uudisrakennus	2 000 000	338 083	1 661 917
Katuvalojen uusiminen leasingillä	400 000	278 487	121 513
Perusopetuksen digitalisaatio, laitekannan lisääminen OPH:n suositusten mukaisiksi *)	18 000		18 000
Tietotekniikan investoinnit, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tabletit	12 000	0	12 000
Kaikki yhteensä	5 930 000	1 342 214	4 587 786
*) Laitteet hankittu normaalin hankintaprosessin mukaisesti.			

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
KAUPUNGINHALLITUS						
Aineeton käyttöomaisuus	Meno	-349	0	-349	-99	249
	Tulo	0	0	0	0	0
	Netto	0	0	0	-99	0
Irtain omaisuus	Meno	0	0	0	-73	-73
Ensikertainen kalustaminen	Meno	0	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet	Toriparkki Oy:n osakep. korotus	0	0	0	-6 244	-6 244
	Kymijoen työterveys Oy, osakep.	0	0	0	-874	0
	Meno	0	0	0	-7 118	-7 118
	SVOP-palautus	0	0	0	573	573
	Toriparkki Oy	0	0	0	8 322	0
	Kymenlaakson Sähkö	0	0	0	29 570	0
	Tulo	0	0	0	38 466	38 466
	Netto	0	0	0	31 348	31 348
Meno yhteensä		-349	0	-349	-7 290	-6 941
Tulo yhteensä		0	0	0	38 466	38 466
Netto		-349	0	-349	31 176	31 524

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA						
Aineeton käyttöomaisuus	Meno	-20	0	-20	-3	18
	Tulo	0	0	0	0	0
	Netto	-20	0	-20	-3	18
Irtain omaisuus	Meno	-10	0	-10	-10	0
Meno yhteensä		-30	0	-30	-12	18
Tulo yhteensä		0	0	0	0	0
Netto		-30	0	-30	-12	18

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
ELINVOIMALAUTAKUNTA						
Irtain omaisuus	Meno	-52	0	-52	-86	-34
	Tulo	0	0	0	0	0
Aineeton käyttöomaisuus	Meno	-10	0	-10	0	10
Meno yhteensä		-62	0	-62	-86	-24
Tulo yhteensä		0	0	0	0	0
Netto		-62	0	-62	-86	-24

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA / Kaupunkisuunnittelun vastuualue						
Kiinteä omaisuus	Meno	-2 000	0	-2 000	-540	1 460
	Tulo	0	0	0	39	39
	Netto	-2 000	0	-2 000	-501	1 499
Venesatamat	Meno	-100	0	-100	-101	-1
Talonrakennus						
Päiväkotien leikkialueet	Meno	-150	0	-150	-143	7
Keskeneräiset työt	Meno	-100	0	-100	-50	50
	Tulo	0	0	0	46	46
	Netto	-100	0	-100	-4	96
Kiinteistöjen ICT	Meno	-100	0	-100	-66	34
Perusparannus	Meno	-5 000	0	-5 000	-4 769	231
	Tulo	0	0	0	1	1
	Netto	-5 000	0	-5 000	-4 769	231
Suunnittelu	Meno	-300	0	-300	-146	154
	Tulo	0	0	0	0	0
	Netto	-300	0	-300	-146	154
Kotkansaaren sivupaloas.	Meno	-1 200	0	-1 200	-1 275	-75
	Tulo	225	0	225	242	17
	Netto	-975	0	-975	-1 033	-58
Öljyntorj. var. ja aluerak.	Meno	-410	0	-410	-370	0
	Tulo	250	0	250	0	0
	Netto	-160	0	-160	0	0
Maretarium	Meno	-250	0	-250	-16	0
Kantasataman suunnittelu	Meno	-200	0	-200	0	200
	Netto	-2 720	0	-2 720	-2 453	84
Meno yhteensä		-9 810	0	-9 810	-7 477	2 060
Tulo yhteensä		475	0	475	328	103
Netto		-9 335	0	-9 335	-7 149	2 163

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA / Teknisten palvelujen vastuualue						
Ed. vuo. keskener. kohteet	Meno	-300	0	-300	-180	120
	Tulo	0	0	0	20	20
	Netto	-300	0	-300	-160	140
Irtain omaisuus	Meno	-521	0	-521	-279	242
Uudet alueet	Meno	-1 400	0	-1 400	-1 432	-32
	Tulo	0	0	0	108	108
	Netto	-1 400	0	-1 400	-1 324	76
Liikenneväylät	Meno	-3 071	0	-3 071	-2 144	927
	Tulo	0	0	0	0	0
	Netto	-3 071	0	-3 071	-2 144	927
Puistot ja leikkipaikat	Meno	-450	0	-450	-450	0
	Tulo	0	0	0	0	0
	Netto	-450	0	-450	-450	0
Suunnittelu	Meno	-200	0	-200	-248	-48
Yhdyskuntarakentaminen	Meno	-100	0	-100	-77	0
Meno yhteensä		-6 042	0	-6 042	-4 811	1 208
Tulo yhteensä		0	0	0	129	129
Netto		-6 042	0	-6 042	-4 682	1 337

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA						
Aineeton käyttöomaisuus	Meno	-435	0	-435	-133	302
Ensikertainen kalustaminen	Meno	0	0	0	0	0
Irtain omaisuus	Meno	-97	0	-97	-51	46
Meno yhteensä		-532	0	-532	-184	348

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Talous-arvio	Talousarvio- muutokset	Lisätalous- arvio	Toteuma	Poikkeama
HYVINVOINTILAUTAKUNTA						
Irtain omaisuus	Meno	-180	0	-180	-142	38
Ensikertainen kalustaminen	Meno	-280	0	-280	-194	86
Aineeton käyttöomaisuus	Meno	-15	0	-15	-16	-1
Liikuntapaikat	Meno	-170	0	-170	-100	70
Meno yhteensä		-645	0	-645	-451	194

KAUPUNKI YHTEENSÄ						
Meno yhteensä		-17 470	0	-17 470	-20 310	-2 841
Tulo yhteensä		475	0	475	38 859	38 384
Netto		-16 995	0	-16 995	18 549	35 544

8.6 Rahoitusosan toteutuminen

	TALOUSARVIO	LISÄTALOUS- ARVIO	MUUTETTU TALOUSARVIO	TOTEUMA	POIKKEAMA + PAREMPI - HUONOMPI
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	21 851	159	22 009	28 889	6 880
Satunnaiset erät, netto	0	39 197	39 197	39 197	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	-5 071	-5 071
Investointien rahavirta					
Investointimenot *)	-19 851	0	-19 851	-21 889	-2 038
Rahoitusosuudet investointeihin	525	0	525	1 365	840
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	39 734	39 734
TOIMINTA JA INVESTOINNIT, NETTO	2 525	39 355	41 880	82 226	40 345
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	-47	-47
Antolainasaamisten vähennykset	200	0	200	4 500	4 300
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	0	30 000	30 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 877	0	-26 877	-35 877	-9 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 847	0	-5 847	-3 784	2 063
Oman pääoman muutokset	0	0	0	864	864
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	-2 468	-2 468
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	0	39 355	39 356	75 414	36 058

*)sis. Kantasatama investoinnit, TA 2017 (s. 34)

Tulorahoitus muodostuu vuosikatteesta ja sen jälkeen mahdollisesti esiintyvistä satunnaisista eristä. Näiden lisäksi huomioidaan tulorahoituksen korjauserät. Tulorahoituksen korjauserät 5,1 milj. euroa muodostuivat omaisuuden myyntivoitoista ja -tappioista 1,3 milj. euroa sekä pakollisten varausten vähennyksistä 3,8 milj. euroa. Käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 21,9 milj. euroa. Investointien rahoitusosuuksia toteutui 1,4 milj. euroa. Kaupunki sai käyttöomaisuuden myyntituloja 39,7 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 82,2 miljoonaa euroa.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin tilikaudella 30,0 milj. euroa, joka vastasi talousarvioon merkittyä lainatarvetta. Pitkäaikaiset lainat vähenivät 35,9 milj. euroa, joten nettomääräisesti pitkäaikainen lainakanta väheni. Lyhytaikaisten lainojen määrä väheni 3,9 milj. euroa.

9. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

9.1. Kunnan tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma

TULOSLASKELMA

01.01.2017 - 31.12.2017 01.01.2016 - 31.12.2016

<u>Toimintatuotot</u>		
Myyntituotot	33 784 173,20	39 423 156,38
Maksutuotot	16 310 239,77	14 677 412,47
Tuet ja avustukset	5 604 633,04	10 091 823,02
Muut toimintatuotot	29 047 503,91	28 118 139,36
Toimintatuotot	84 746 549,92	92 310 531,23
<hr/>		
Valmistus omaan käyttöön	1 806 330,67	2 300 780,95
<hr/>		
<u>Toimintakulut</u>		
<u>Henkilöstökulut</u>		
Palkat ja palkkiot	-112 280 212,79	-112 624 478,45
Eläkekulut	-27 132 325,10	-30 152 905,55
Muut henkilösivukulut	-4 832 673,00	-7 287 698,07
Henkilöstökulut	-144 245 210,89	-150 065 082,07
<hr/>		
Palvelujen ostot	-174 944 598,77	-176 453 015,65
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-19 335 067,26	-18 345 976,55
Avustukset	-23 548 470,81	-35 442 486,17
Muut toimintakulut	-19 032 095,11	-17 434 011,56
Toimintakulut	-381 105 442,84	-397 740 572,00
TOIMINTAKATE	-294 552 562,25	-303 129 259,82
<hr/>		
Verotulot	216 188 367,73	209 577 853,15
Valtionosuudet	106 222 685,00	106 309 272,00
<hr/>		
<u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>		
Korkotuotot	636 942,99	647 405,84
Muut rahoitustuotot	5 428 054,15	6 678 357,09
Korkokulut	-1 870 036,52	-2 406 480,81
Muut rahoituskulut	-3 164 145,01	-2 969 783,79
Rahoitustuotot ja -kulut	1 030 815,61	1 949 498,33
VUOSIKATE	28 889 306,09	14 707 363,66
<hr/>		
<u>Poistot ja arvonalentumiset</u>		
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 615 829,23	-21 888 397,41
Poistot ja arvonalentumiset	-26 615 829,23	-21 888 397,41
<hr/>		
<u>Satunnaiset erät</u>		
Satunnaiset tuotot	40 523 500,92	223 614,00
Satunnaiset kulut	-1 326 686,53	-65 614,00
Satunnaiset erät	39 196 814,39	158 000,00
TILIKAUDEN TULOS	41 470 291,25	-7 023 033,75
<hr/>		
Poistoeron muutos	270 738,70	270 738,70
Tilinpäätössiirrot	270 738,70	270 738,70
<hr/>		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	41 741 029,95	-6 752 295,05

TASE**01.01.2017 - 31.12.2017 01.01.2016 - 31.12.2016****VASTAAVAA****PYSYVÄT VASTAAVAT**Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	403 371,97	638 285,61
Muut pitkävaikutteiset menot	1 274 153,04	2 265 020,83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	30 000,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet	1 707 525,01	2 903 306,44

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	92 148 126,75	91 647 431,41
Rakennukset	136 227 530,19	142 934 770,97
Kiinteät rakenteet ja laitteet	59 672 752,79	63 044 223,85
Koneet ja kalusto	7 993 466,75	7 445 532,02
Muut aineelliset hyödykkeet	2 167 474,58	2 149 292,76
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 331 274,84	5 437 519,43
Aineelliset hyödykkeet	300 540 625,90	312 658 770,44

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	149 476 335,79	151 187 996,33
Kuntayhtymäosuudet	39 467 335,47	39 467 335,47
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	2 883 285,00	33 153 605,58
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arv	6 890 736,86	6 256 267,49
Muut lainasaamiset	263 214,10	4 763 214,10
Muut saamiset	453 560,96	406 660,96
Sijoitukset	199 434 468,18	235 235 079,93
PYSYVÄT VASTAAVAT	501 682 619,09	550 797 156,81

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot	3 149,77	5 549,77
Lahjoitusrahastojen varat	952 929,56	819 719,63
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	956 079,33	825 269,40

VAIHTUVAT VASTAAVAT Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet	571 710,22	581 820,63
Vaihto-omaisuus	571 710,22	581 820,63

Lainasaamiset	12 327 291,83	12 316 198,27
Siirtosaamiset	3 361 450,43	4 501 450,43
Pitkäaikaiset saamiset	15 688 742,26	16 817 648,70

Myyntisaamiset	6 545 885,25	6 766 101,78
Lainasaamiset	0,00	70 000,00
Muut saamiset	11 206 190,42	8 504 991,12
Siirtosaamiset	4 606 994,10	6 650 586,07
Lyhytaikaiset saamiset	22 359 069,77	21 991 678,97
Saamiset	38 047 812,03	38 809 327,67

Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	30 000 000,00	0,00
Rahoitusarvopaperit	30 000 000,00	0,00

Rahat ja pankkisaamiset	71 875 882,58	26 461 881,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT	140 495 404,83	65 853 029,41
VASTAAVAA	643 134 103,25	617 475 455,62

01.01.2017 - 31.12.2017 01.01.2016 - 31.12.2016

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	293 099 755,40	293 099 755,40
Muut omat rahastot	1 000 000,00	1 000 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) (pl. m)	-47 999 735,47	-41 277 440,42
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	41 741 029,95	-6 752 295,05
OMA PÄÄOMA	287 841 049,88	246 070 019,93

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	4 984 979,54	5 255 718,24
Vapaaehtoiset varaukset		
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	4 984 979,54	5 255 718,24

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	3 015 400,00	4 251 644,47
Muut pakolliset varaukset	0,00	2 605 338,00
PAKOLLISET VARAUKSET	3 015 400,00	6 856 982,47

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	2 620,63	5 428,93
Lahjoitusrahastojen pääomat	897 190,55	818 845,99
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	899 811,18	824 274,92

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen vieras pääoma**

Joukkovelkakirjalainat	40 000 000,00	60 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	132 665 694,52	136 285 925,04
Saadut ennakot	2 000,00	2 000,00
Pitkäaikainen vieras pääoma	172 667 694,52	196 287 925,04

Lyhytaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	84 657 036,38	96 891 911,82
Lainat muilta luotonantajilta	23 343 193,03	17 253 655,86
Saadut ennakot	605 923,77	1 203 259,03
Ostovelat	21 550 814,23	21 274 287,88
Muut velat	5 916 809,91	7 123 731,50
Siirtovelat	17 651 390,81	18 433 688,93
Lyhytaikainen vieras pääoma	173 725 168,13	162 180 535,02
VIERAS PÄÄOMA	346 392 862,65	358 468 460,06
VASTATTAVAA	643 134 103,25	617 475 455,62

	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
VUOSIKATE	28 889 306,09	14 707 363,66
Satunnaiset erät	39 196 814,39	158 000,00
Tulorahoituksen korjaukset	-5 071 056,85	1 200 387,17
	63 015 063,63	16 065 750,83
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-21 888 537,34	-21 283 497,23
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 364 846,09	189 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 734 135,04	2 250 423,33
Investointien rahavirta	19 210 443,79	-18 844 073,90
Toiminnan ja investointien rahavirta	82 225 507,42	-2 778 323,07
Rahoituksen rahavirta		
<u>Antolainauksen muutokset</u>		
Antolainasaamisten lisäykset	-46 900,00	-31 397,10
Antolainasaamisten vähennykset	4 500 000,00	18 000,00
Antolainauksen muutokset	4 453 100,00	-13 397,10
<u>Lainakannan muutokset</u>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000 000,00	30 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-35 876 630,52	-28 547 098,52
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 783 989,21	27 706 442,29
Lainakannan muutokset	-9 660 619,73	29 159 343,77
<u>Oman pääoman muutokset</u>		
Oman pääoman muutokset	864 455,11	
Oman pääoman muutokset	864 455,11	
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-55 273,67	11 774,45
Vaihto-omaisuuden muutos	10 110,41	40 469,94
Saamisten muutos	-1 510 812,03	2 712 511,66
Korottomien velkojen muutos	-912 466,04	-2 670 498,54
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 468 441,33	94 257,51
Rahoituksen rahavirta	-6 811 505,95	29 240 204,18
Rahavarojen muutos	75 414 001,47	26 461 881,11
Rahavarat 31.12.	101 875 882,58	26 461 881,11
Rahavarat 1.1.	26 461 881,11	0,00

9.2. Konsernin tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 EUR)	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Toimintatuotot	283 621	282 299
Toimintakulut	-530 822	-538 861
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 172	4 292
TOIMINTAKATE	-246 030	-252 269
Verotulot	214 777	208 149
Valtionosuudet	120 860	123 450
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	157	119
Muut rahoitustuotot	209	129
Korkokulut	-6 917	-8 381
Muut rahoituskulut	-3 402	-3 041
Rahoitustuotot ja -kulut	-9 954	-11 174
VUOSIKATE	79 654	68 156
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-64 309	-55 991
Omistuksen eliminointierot	0	24
Arvonalentumiset	-97	-97
Poistot ja arvonalentumiset	-64 406	-56 064
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	48 397	225
Satunnaiset kulut	-179	-66
Satunnaiset erät	48 218	159
TILIKAUDEN TULOS	63 466	12 251
Tilikauden verot	-3 058	-2 547
Laskennalliset verot	-212	-185
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-2 700	-2 760
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	57 495	6 759

KONSERNITASE (1000 EUR)

01.01.2017 - 31.12.2017

01.01.2016 - 31.12.2016

VASTAAVAA**PYSYVÄT VASTAAVAT****Aineettomat hyödykkeet**

Aineettomat oikeudet	1 928	2 544
Konserniliikearvo	5 145	5 786
Muut pitkävaikutteiset menot	5 091	6 680
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	513	368
Aineettomat hyödykkeet	12 678	15 378

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	105 568	107 546
Rakennukset	500 760	523 866
Kiinteät rakenteet ja laitteet	203 948	187 199
Koneet ja kalusto	21 368	22 266
Muut aineelliset hyödykkeet	7 367	7 969
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	24 309	14 691
Aineelliset hyödykkeet	863 319	863 537

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	7 109	30 898
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvo	9 580	8 944
Muut lainasaamiset	1 210	1 382
Muut saamiset	1 467	1 463
Sijoitukset	19 367	42 687
PYSYVÄT VASTAAVAT	895 363	921 602

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot	121	73
Lahjoitusrahastojen varat	1 039	891
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 160	965

VAIHTUVAT VASTAAVAT**Vaihto-omaisuus**

Aineet ja tarvikkeet	2 254	3 202
Keskeneräiset tuotteet	783	959
Valmiit tuotteet	214	163
Muu vaihto-omaisuus	1	1
Vaihto-omaisuus	3 253	4 324

Saamiset**Pitkäaikaiset saamiset**

Lainasaamiset	588	577
Siirtosaamiset	3 361	4 502
Pitkäaikaiset saamiset	4 322	5 079

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	27 807	30 757
Lainasaamiset	264	226
Muut saamiset	11 609	12 886
Siirtosaamiset	7 804	8 809
Lyhytaikaiset saamiset	47 483	52 679
Saamiset	51 805	57 757

Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit	31 389	1 338
---------------------	--------	-------

Rahat ja pankkisaamiset

	99 159	51 900
VAIHTUVAT VASTAAVAT	185 606	115 320
VASTAAVAA	1 082 129	1 037 886

KONSERNITASE (1000 EUR)

01.01.2017 - 31.12.2017

01.01.2016 - 31.12.2016

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	293 100	293 100
Ylikurssirahasto	15 197	15 197
Arvonkorotusrahasto	250	250
Muut omat rahastot	11 713	11 713
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-41 767	-48 556
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	57 495	6 759
OMA PÄÄOMA	335 988	278 463

VÄHEMMISTÖOSUUDET**53 827****51 539****KONSERNIRESERVI****152****190****PAKOLLISET VARAUKSET**

Eläkevaraukset	3 015	4 252
Muut pakolliset varaukset	3 302	3 975
PAKOLLISET VARAUKSET	6 317	8 226

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	120	73
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 015	921
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 135	995

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen vieras pääoma**

Joukkovelkakirjalainat	40 000	60 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	348 142	359 876
Pääomalainat	5 000	5 000
Lainat julkisyhteisöiltä	6 530	7 791
Lainat muilta luotonantajilta	0	1 371
Saadut ennakot	78	85
Muut velat	19 598	17 951
Laskennalliset verovelat	3 341	3 129
Pitkäaikainen vieras pääoma	422 688	455 203

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	139 161	155 493
Lainat julkisyhteisöiltä	1 274	1 199
Lainat muilta luotonantajilta	200	457
Saadut ennakot	22 644	5 732
Ostovelat	32 067	30 971
Muut velat	11 566	14 321
Siirtovelat	35 088	35 077
Laskennalliset verovelat	21	21

Lyhytaikainen vieras pääoma**262 022****243 270****VIERAS PÄÄOMA****684 710****698 474****VASTATTAVAA****1 082 129****1 037 886**

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (1000 EUR)

01.01.2017 - 31.12.2017

01.01.2016 - 31.12.2016

Toiminnan rahavirta

VUOSIKATE	79 654	68 156
Satunnaiset erät	48 218	159
Tilikauden verot	-3 058	-2 547
Tulorahoituksen korjauserät	-1 371	-2 303
	123 442	63 465

Investointien rahavirta

Investointimenot	-89 381	-63 637
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 826	189
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	48 626	10 987
	-38 929	-52 461

Toiminnan ja investointien rahavirta**84 513****11 004****Rahoituksen rahavirta**Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset	-35	-61
Antolainasaamisten vähennykset	142	125
Antolainauksen muutokset	107	64

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	47 796	49 080
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47 293	-46 332
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-31 279	16 080
Lainakannan muutokset	-30 776	18 828

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman muutokset	864	-149
Muutokset vähemmistön osuudessa	-413	-171
Oman pääoman muutokset	452	-320

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-54	21
Vaihto-omaisuuden muutos	1 071	953
Saamisten muutos	3 652	-8 058
Korottomien velkojen muutos	18 345	4 552
Muut maksuvalmiuden muutokset	23 014	-2 532

Rahoituksen rahavirta**-7 203****16 041****Rahavarojen muutos****77 310****27 045****Rahavarat 31.12.****130 548****53 238****Rahavarat 1.1.****53 238****26 194**

10. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1000 euroa

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖSTÄ LAADITTAESSA NOUDATETUT ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperiaatteen mukaisesti. Suoriteperiaatteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti painotetun keskihankintahinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuus- arvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Kotkan kaupunki on tehnyt koronvaihtosopimuksia lainsalkun suojaamistarkoituksessa ja korkoriskin eliminoimiseksi. Kunta on sitonut pitkäaikaisten talousarviolainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkovaikutukset on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoon vähennykseksi.

Kuntakonsernitili

Tilikauden lopussa kuntakonsernilla on ollut konsernitilit Danske Bankissa ja Kymenlaakson Osuuspankissa. Kirjaussuositusten mukaan sopimukseen liitettyjen muiden yhteisöjen rahavarat esitetään taseessa kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta ja muina lyhytaikaisina saatavina tytäryhtiöiltä. Konsernitilin vaikutus taseessa on 16,46 milj. euroa. Kaupunki on velkaa tytäryhtiöille 20,53 milj. euroa tytäryhtiöiden konsernitilien talletuksista. Tytäryhtiöiden konsernitilivelka kaupungille on 4,06 milj. euroa. Kaupungin lyhytaikaiset lainat ilman konsernitilivelkaa on yhteensä 104,66 milj. euroa. Muut lyhytaikaiset saamiset ilman konsernitilisaatavia on yhteensä 8,0 milj.euroa.

KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tulokseen sisältyy Kymenlaakson Sähkö Oy osakkeiden myyntivoitto 40,5 milj. euroa sekä Kotkan Toriparkki Oy osakkeiden myyntitappio 1,3 milj. euroa, jotka on esitetty satunnaisissa erissä. Suunnitelman mukaiset poistot sisältävät kertaluonteisina poistoina kirjatut 5,5 milj. euroa tase-arvojen alaskirjauksia. Tilikaudella 2016 tehty pakollinen varaus 2,6 milj. euroa Kymenlaakson Sairaanhoidopiiriin alijäämien kattamiseksi on purettu tilikaudella 2017.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Konsernitilinpäätöksen laajuus**

Konsernitilinpäätös sisältää konsernituloslaskelman, konsernitaseen ja konsernin rahoituslaskelman.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty osakkuusyhteisöistä Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy.

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistetty tilikauden aikana myytyä aiemmin osakkuusyhtiönä yhdisteltyä Kymenlaakson Sähkö Oy:tä.

Muut osakkuusyhtiöt ja omistusyhteisyhteisöt ovat merkitykseltään vähäisiä.

Konserniyhteisöjen tilinpäätökset on laadittu 31.12.2017 ja ne perustuvat 12 kuukauden pituisiin tilikausiin. Kotkan Toriparkki Oy:n tulos on yhdistelty myyntihetkeen 24.05.2017 asti.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet**Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet**

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Konsernirakenteen muutokset vaikuttavat edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhtiöosuudet konsernitaseessa sisältää vain pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyhteisöt, muut osakkuusyhtiöt ja omistusyhteisyhteisöt ovat kohdassa Muut osakkeet ja osuudet.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuodesta 2015 lähtien jaettu uuden yleisohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- ja alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Yleisohjeen muutoksella oli oleellinen vaikutus Kotka-konsernin kertyneen kumulatiivisen alijäämän määrään.

Kiinteistöveron eliminointi

Konserniyhtiöiden maksamat kiinteistöverot on eliminoitu sisäisinä erinä.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

2. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Yleishallinto	3 140	3 182	3 140	3 182
Sosiaali- ja terveystalvet	82 907	87 124	24 450	35 791
Opetus- ja kulttuuripalvelut	13 912	13 724	6 736	7 007
Yhdyskuntapalvelut	119 982	114 873	48 364	44 782
Muut palvelut	63 679	63 395	2 057	1 871
	283 621	282 299	84 747	92 633

3. VEROTULOJEN ERITTELY

	2017	2016
Kunnallisverot	191 014	185 958
Kiinteistöverot	15 046	15 395
Yhteisöverot	10 128	8 225
Verotulot yhteensä	216 188	209 578

4. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	2017	2016
Peruspalvelujen valtionosuus	102 582	111 231
Valtionosuuksien tasaus	9 913	7 374
Järjestelymuutoksen tasaus	-4 322	-8 712
Opetus- ja kulttuuri-toimen valtionosuus	-1 951	-3 583
Valtionosuudet yhteensä	106 223	106 309

5. PALVELUIDEN OSTOJEN ERITTELY

	2017	2016
Asiakaspalveluostot	119 738	124 871
Muiden palveluiden ostot	55 207	51 583
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	174 945	176 454

6. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA KUNNAN TILINPÄÄTÖKSESSÄ

Poistojen määrittelymiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaan.

	Poistolaji	Poisto aika
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	3-5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3-20 vuotta
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset	tasapoisto	3-50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	menoj.poisto	10-25 %
Koneet ja kalusto	tasapoisto	3-15 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa ja joiden taloudellinen pitoaika on alle 3 vuotta on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen öljyntorjunta-alusten, hankintameno yli 10.000 euroa, liikelaitoksen maksettava osuus tukien ja avustusten jälkeen on kirjattu vuosikuluksi.

7. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

Vuoden 1997 avaavassa taseessa muodostettiin KVTEL-järjestelmän ulkopuolella tehtyjä eläkesopimuksia vastaava varaus, jota on purettu vuosien 1997-2017 aikana maksetuilla eläkemaksuilla. Pakollista eläkevastuuvarausta purettiin 1.236.244,47 eurolla vuonna 2017, mikä on 772 390,21 euroa maksettuja eläkkeitä suurempi.

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuuvaraus 1.1.	4 252	4 790	4 252	4 790
Lisäys	0	0		0
Vähennys	-1 236	-539	-1 236	-539
Eläkevastuuvaraus 31.12.	3 015	4 252	3 015	4 252
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	128	0	2 605	0
Lisäys		128	0	2 605
Vähennys	-128	0	-2 605	0
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	0	128	0	2 605
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	3 846	3 509		
Lisäys	0	337		
Vähennys	-545	0		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	3 301	3 846	0	0
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	6 317	8 226	3 015	6 857

8. PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Myyntivoitot				
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutustuotot	1 256	439	1 233	380
Rakennusten luovutustuotot	16	854	16	914
Muut luovutustuotot	206	0	0	0
	1 478	1 293	1 249	1 293
Myyntitappiot				
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0		0	0
Rakennusten luovutustappiot	165	193		150
Uuperinrinteet osakkeiden luovutustappio		277		277
Muut luovutustappiot	52			
	217	470	0	427

9. SATUNNAISIIN TUOTTOIHIN JA KULUIHIN SISÄLTYVÄT ERÄT

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot				
Kymenlaakson Sähkö Oy, osakekauppa	48 370		40 524	
Vakuutuskorvaus, Taruraitti 4		224		224
Itä-Suomen Päihdehuolto/maakauppa	27	1		
	48 397	225	40 524	224
Satunnaiset kulut				
Kotkan Toriparkki Oy, osakekauppa	179		1 327	
Purkukustannus, Taruraitti 4		16		16
Sovintosopimuskorvaus A. Kervinen		50		50
	179	66	1 327	66

10. OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

	2017	2016
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	2 400	3 600
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 974	2 972
Muut rahoitustuotot	54	107
	5 428	6 678

10. PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET

KUNTA

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineetto- mat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	638	2 265	0	2 903	91 647	142 935	63 044	7 445	2 149	5 438	312 658
Lisäykset tilikauden aikana	0	347	30	377	540	5 004	4 638	1 993	18	2 201	14 393
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	-242	-77	-1 045	0	0	-1 365
Vähennykset tilikauden aikana	-14	-51	0	0	-39	0	0	0	0	0	-39
Siirrot erien välillä	0	320	0	320	0	3 174	266	1 547	0	-5 307	-320
Tilikauden poisto	-221	-809	0	-1 030	0	-9 998	-8 190	-1 939	0	0	-20 127
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	-798	0	-798	0	-4 644	-8	-8	0	0	-4 660
Poistamaton hankintameno 31.12.	403	1 274	30	1 707	92 148	136 228	59 673	7 993	2 167	2 332	300 540
Kirjanpitoarvo 31.12.	403	1 274	30	1 707	92 148	136 228	59 673	7 993	2 167	2 332	300 540
Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset						
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. Yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina- saamiset	Pääomalaina saamiset konserni- yhteisöt	Pääomalaina saamiset muut yhteisöt	Liittymis- maksut	Yhteensä	Sijoitukset yhteensä
Hankintameno 1.1.	151 187	33 154	39 467	6 256	230 064	0	4 612	151	408	5 171	235 235
Lisäykset	7 118	0	0	0	7 118	0	0	0	47	47	7 165
Vähennykset	-8 832	-30 271	0	-63	-39 166	0	-4 500	0	0	-4 500	-43 666
Siirrot erien välillä	3	0		698	700		0			0	700
Hankintameno 31.12.	149 476	2 883	39 467	6 891	198 716	0	112	151	455	718	199 434
Kirjanpitoarvo 31.12.	149 476	2 883	39 467	6 891	198 716	0	112	151	455	718	199 434

KONSERNI

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä	Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	Aineetto- mat oikeudet	Konserni- liikearvo	Muut pitkä- vaikutteise t menot	Ennako- maksut ja keskeneräise t hankinnat		Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 544	5 786	6 681	367	15 378	107 546	523 866	187 199	22 265	7 969	14 691	863 536
Lisäykset tilikauden aikana	125	0	444	1 033	1 602	628	15 728	14 388	4 457	121	47 780	83 102
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	-690	-77	-1 058	0	0	-1 825
Vähennykset tilikauden aikana	-22	0	-51	0	-72	-152	-9 891	-132	-529	-468	-8 100	-19 272
Siirrot erien välillä	19	-38	3 067	-887	2 161	-2 357	4 654	21 482	1 549	526	-30 062	
Tilikauden poisto	-738	-603	-2 035	0	-3 376	0	-27 510	-18 891	-5 309	-781		-52 491
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0		-3 015	-4	-3 019	-97	-5 397	-21	-8	0		-5 523
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 928	5 145	5 092	513	12 674	105 568	500 760	203 948	21 367	7 367	24 309	863 319
Arvonkorotukset												
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 928	5 145	5 092	513	12 678	105 568	500 760	203 948	21 367	7 367	24 309	863 319
Erittely olennaisista lisäpoistoista						0	0	0	0	0		

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Yhteensä	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Yhteensä	Sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet		Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Pääomalaina- saamiset muut yhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Liittymis- maksut		
Hankintameno 1.1.	0	30 898	0	8 945	39 843			151	1 743	950	2 844	42 687
Lisäykset	0	257	0	2	259				0	4	4	263
Vähennykset	0	-23 634	0	-63	-23 697			0	-171	0	-171	-23 868
Siirrot erien välillä	0	-517	0	697	180			0	0		0	180
Arvonlennukset	0	0	0	-1	-1							-1
Arvonkorotukset		105			105						0	105
Hankintameno 31.12.	0	7 109	0	9 580	16 689	0	0	151	1 572	954	2 677	19 366
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	7 109	0	9 580	16 689	0	0	151	1 572	954	2 677	19 366

11. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kotkan Asunnot Oy	Kotka	100%	100%	13 046	45 016	1 546
Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy	Kotka	100%	100%	62 069	13 021	203
Kotkan Kaupunginteatteri Oy	Kotka	100%	100%	291	406	-82
Kotkan Energia Oy	Kotka	100%	100%	47 320	69 678	4 064
HaminaKotka Satama Oy	Kotka	60%	60%	26 960	61 532	2 137
Cursor Oy	Kotka	86,4%	86,4%	9 312	16 103	19
Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy	Kotka	51%	51%	9 024	4 024	834
Kymenlaakson Vesi Oy	Kotka	70%	70%	7 598	12 177	2
Kymenlaakson Orkesteri Oy	Kotka	55%	55%	157	281	0
Kotka Maretarium Oy	Kotka	97,17%	97,17%	66	286	28
Kymijoen Ravintopalvelut Oy	Kotka	66,3%	77,6%	1 241	7 282	286
Kymen Vesi Oy	Kotka	62,93%	62,93%	26 674	41 271	4
Sunilan Kantola Oy	Kotka	100%	100%	353	8	-1
Kymijoen Työterveys Oy	Kotka	100%	100%	508	1 383	-369
Kuntayhtymät						
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Carea	Kotka	33,44%	33,44%	20 839	20 871	3 604
Itä-Suomen Päihdehuolto	Tuustai pale	12,13%	12,13%	225	60	10
Kymenlaakson Liitto	Kotka	31,07%	31,10%	196	467	32
Kotkan-Haminan seudun koulutus kuntayhtymä	Kotka	67,96%	67,96%	21 802	9 593	109
Osakkuusyhteisöt						
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	Kouvola	25,5%	25,5%	6 443	4 273	185
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Kotkan Golf Oy	Kotka	28%	28%	470	56	0
Kymenlaakson Jäte Oy	Kouvola	27,32%	27,32%	2 340	1 337	0
Hoiiku Oy	Hamina	23%	30,69%	457	440	0

**12. KUNNAN SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ
JA OSAKKUUSYHTEISÖILTÄ**

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	1 274	0	821
Lainasaamiset	11 784	0	11 784	70
Muut saamiset	0	0	0	632
Siirtosaamiset	0	0	0	3
Yhteensä	11 784	1 274	11 784	1 526
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	264	0	83
Yhteensä	0	264	0	83
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	1	0	57
Lainasaamiset	415	0	352	0
Yhteensä	415	1	352	57

13. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Osakekauppa/Haminan kaupunki	2 987	4 127	2 987	4 127
Osakekaupan korot/Haminan kaupunki	374	374	374	374
	3 361	4 501	3 361	5 939
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	4	9	3	3
Osakekauppa/Haminan kaupunki	1 140	1 140	1 140	1 140
Jaksotetut henkilöstökulut	498	577	271	276
Kelan korvaus työterveyshuollosta	749	859	460	583
Sähkön tuotantotuki/Kotkan Energia	77	124		0
Tuulivoiman tuotantotuki/Kotkan Energia	345	317		0
Tukityöllistäminen/koulutuskorvaukset	50	6	50	0
Valtion korvaus, Kyminkartanon koulu	0	304	0	304
Joukkoliikenteen valtionapu	400	400	400	400
Korvaukset vast.ottokeskustoimintaan	374	884	374	884
Korvaukset pakolaiskustannuksiin	427	1 627	427	1 627
Valtion tuet ja avustukset	960	185	430	185
Muut tuet ja avustukset	605	310	605	310
Rahoitusosuudet hankkeisiin/investointeihin	189	401	10	63
Projektisaamiset	47	43	0	25
Öljysuojarahaston/Palosuojarahaston saatavat	0	350	0	350
Korvaukset kuntouttavaan työtoimintaan	362	91	362	91
Verojaksotukset	451	3	0	0
Sähkö/sähköjohdannaiskaupan selvitys	32	29	0	0
Vakuutusjaksotus	0	317	0	311
Menoennakot	522	256	0	0
Tulojäämät	246	137	0	0
Muut lyhytaikaiset siirtosaamiset	327	440	75	164
	7 804	8 809	4 606	6 716
Siirtosaamiset yhteensä	11 165	13 309	7 966	12 655

14. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana.

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	293 100	293 100	293 100	293 100
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	293 100	293 100	293 100	293 100
Arvonkorotusrahasto 1.1.	250	250		
Lisäykset	0	0		
Vähennykset	0	0		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	250	250	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	26 909	26 909	1 000	1 000
Lisäykset	0	0	0	0
Siirrot	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	26 909	26 909	1 000	1 000
Edell.tilik. yli -/ alijäämä 1.1.	-41 797	-48 525	-48 030	-41 278
Edell.tilik. yli -/ alijäämä 31.12.	-41 767	-48 556	-48 000	-41 278
Tilikauden yli - / alijäämä	57 495	6 759	41 741	-6 752
Oma pääoma yhteensä 31.12.	335 988	278 462	287 841	246 070

15. PITKÄAIKAISET VELAT

Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua:

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Joukkovelkakirjalainat	0		0	0
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	148 519	126 227	41 717	20 693
Lainat julkisyhteisöiltä	1 436	7 084	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	16 439	9 852	1 400	2 333
Muut pitkäaikaiset velat	9 027	8 855	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	175 421	152 018	43 117	23 026

16. KUNNAN VELAT TYTÄRYHTEISÖILLE, KUNTAYHTYMILLE JA OSAKKUUSYHTEISÖILLE

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		1716	0	1 653
Muut velat		23 343	0	17 254
Yhteensä	0	25 059	0	18 907
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Ostovelat		6 937	0	7 231
Yhteensä	0	6 937	0	7 231
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat		5	0	530
Yhteensä	0	5	0	530

17. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset siirtovelat	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Tuloennakot	189	200		0
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	29 409	29 867	16 653	17 400
Potilasvakuutus	582	543		0
Vuokrajaksotukset	692	300		0
Korkojaksotukset	220	284	998	1 035
Verojaksotukset	1 075	526		0
Leasing-vuokra jaksotukset		708		0
Muut menojäämät	1 629	2 648		0
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	33 796	35 076	17 651	18 435
Siirtovelat yhteensä	33 796	35 076	17 651	18 435

18. VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Velat , joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 104	44 635	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä	1 692			
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	45 674	42 854	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	7 747			
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	41 296	5 121	0	
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	86 970	42 854	0	0
Velat , joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 755	12 900	0	0
Vakuudeksi annetut osakkeet	7 095	7 095	0	0
Vakuudeksi annetut osakkeet	7 095	7 095	0	0
Velat , joiden vakuudeksi annettu yrityskiinnityksiä				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus ja vakuutuslaitoksilta	5 500	6 000	0	0
Vakuudeksi annetut yrityskiinnitykset	5 500	5 500	0	0
Vakuudeksi annetut yrityskiinnitykset yhteensä	5 500	5 500	0	0

19. VAKUUDET	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 047	6 320	0	0
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	626	1 208	0	0
Talletukset	10	10	0	0
Muut	10	9	0	0
Yhteensä	2 693	7 547	0	0
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	226 604	235 666	217 037	225 675
Pantatut arvopaperit	0	0	0	0
Yhteensä	226 604	235 666	217 037	225 675
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	685	832	317	551
Pantatut arvopaperit	0	0	0	0
Yhteensä	685	832,4	317	551
Vakuudet yhteensä	229 982	244 045	217 354	226 226

20. LEASING-VASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	8 076	6 830	1 870	1 309
Myöhemmin maksettavat	25 408	30 727	7 099	2 931
Yhteensä	33 484	37 557	8 969	4 240

Kotkan (kunta) leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita. Kaupungin leasing-vastuut muodostuvat OP Yrityspankki Oyj:n, Nordea Pankki Suomi Oyj:n, Danske Bank Oyj:n ja Kuntarahoituksen kanssa tehdyistä sopimuksista.

Konsernin leasing sopimukseen sisältyy Kotkan Energia Oy:n osalta takaisinostositoumuksia, joiden mukaan yhtiön on osoitettava ostaja leasing sopimuksilla vuokratuilla kohteilla. Velvollisuudet laukeavat vuosien 2017-2029 välillä ja ne ovat yhteismäärältään 28,5 milj. euroa.

21. VASTUUSITOUKSET	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			395 037	396 437
Jäljellä oleva pääoma			217 037	225 675
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	3 937	3 937	3 937	3 937
Jäljellä oleva pääoma	317	551	317	551

22. VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA	Kunta	
	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta 31.12.	303 347	261 925
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.	200	196

23. MUUT KUNTA KOSKEVAT TALOUDELLISET VASTUUT	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Arvonlisäveron palautusvastuu	26 460	23 832	6 562	6 341
Pitkäaikaiset vuokrasopimusvastuut	53 748	77 116	39 162	43 822
Sopimusvastuu/Kymen Vesi Oy	58	60	0	0

Pitkäaikaisten vuokrasopimusten viimeinen eräpäivä 28.2.2037, sisältää yhteensä 16 vuokrasopimusta.

Kunnan johdannaissopimukset 31.12.2017

Kotkan kaupungilla on 12 kpl johdannaissopimuksia. Sopimuksista yksi on tehty yksittäisen lainan suojaamiseksi, kahdeksan on tehty lainasalkun suojaamiseksi ja kolme on tehty kassavirran suojaamiseksi ja korkokulujen alentamiseksi. Sopimuksista kolme ovat tulevaisuudessa alkavia, näiden tarkoitus on suojata kaupunginlainsalkkua myös pitemmällä aikavälillä. Seitsemässä sopimuksessa on optionaalisuus, tilinpäätöshetkellä ei ole odotettavissa optionaalisuuden käyttöä vaan sopimusten toteutuminen. Kaikki sopimukset ovat suojaustarkoituksessa tehtyjä, hankintamenottomia ja odotetaan erääntyvän nolla-avoisina sopimuskauden päättyessä.

Kaupungin lainakanta 31.12.2017 on 277,32 milj. euroa, josta pitkäaikaista kiinteäkorkoista lainaa on 48,16 milj. euroa ja pitkäaikaista vaihtuvakorkoista 169,13 milj. euroa. Aktiivisia johdannaissopimuksia oli 143,41 milj. euroa, lainakannan suojausaste oli 69,07 %.

Aktiiviset johdannaissopimukset	Sopimuskausi	Nimellispääoma 1000 €	Markkina-arvo 1000 €	Kaupunki maksaa	Kaupunki vastaanottaa	Sopimuksen vastapuoli
Koronvaihtosopimus, 9049R Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi,	7.2.2014 - 21.12.2019	4 210,53	-65,28	Kiinteää korkoa 0,91 %	1 kk euribor	Danske Bank Oyj
Swaptio 8089B Koronvaihtosopimus on tehty kassavirran suojaamiseksi.	11.6.2013 - 11.6.2018	30 000,00	50,87	Kiinteää korkoa 2,34 %	Kiinteää korkoa 2,675 %	
Swaptio 8424P Koronvaihtosopimus on tehty kassavirran suojaamiseksi.	11.9.2013 - 11.9.2018	25 000,00	57,28	Kiinteää korkoa 2,41 %	Kiinteää korkoa 2,715 %	
Koronvaihtosopimus, 67419 Koronvaihtosopimus on tehty lainan 15476/11 suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoinen laina kiinteäkorkoisiksi. Koronvaihtosopimuksen ja lainan lyhennykset, korkopäivän ja korontarkistukset ovat yhteneviä.	25.11.2011 - 25.11.2021	9 200,00	-280,21	Kiinteää korkoa 1,33 %	3 kk euribor	Kuntarahhoitus
Koronvaihtosopimus, 1598679, purettava Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoisen lainan kiinteäkorkoisiksi. Pankilla on oikeus purkaa sopimus 24.11.2025 ja 24.11.2035, purkuoikeuden käyttöön vaikuttaa sen hetkinen korkotilanne, tällä hetkellä ei ole odotettavissa purkuoikeuden käyttöä.	24.11.2015 - 24.11.2045	20 000,00	-8 702,94	Kiinteää korkoa portaittain nouseva 0,395 % - 3,55 %	3 kk euribor	Nordea Bank AB
Koronvaihtosopimus, 1626224, purettava Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoisen lainan kiinteäkorkoisiksi. Pankilla on oikeus purkaa sopimus 22.1.2026 ja 22.1.2036, purkuoikeuden käyttöön vaikuttaa sen hetkinen korkotilanne, tällä hetkellä ei ole odotettavissa purkuoikeuden käyttöä.	22.1.2016 - 22.1.2046	15 000,00	-6 122,23	Kiinteää korkoa portaittain nouseva 0,38 % - 3,42 %	3 kk euribor	
Koronvaihtosopimus, 1628780, purettava Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoisen lainan kiinteäkorkoisiksi. Pankilla on oikeus purkaa sopimus 12.6.2024, purkuoikeuden käyttöön vaikuttaa sen hetkinen korkotilanne, tällä hetkellä ei ole odotettavissa purkuoikeuden käyttöä.	20.1.2016 - 12.1.2034	15 000,00	-5 411,44	Kiinteää korkoa portaittain nouseva 1,16 % - 3,76 %	3 kk euribor	
Koronvaihtosopimus, 150413.016.0 Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoisen lainan kiinteäkorkoisiksi.	15.4.2015 - 15.4.2030	80 000,00	-17 220,08	Kiinteää korkoa 2,735 %	3 kk euribor	Swedbank AB
Yhteensä		198 410,53	-37 694,03			

Ei-aktiiviset johdannais sopimukset	Sopimuskausi	Nimellispää oma 1000 €	Markkina-	Kaupunki maksaa	Kaupunki vastaanottaa	Sopimuksen vastapuoli
			arvo 31.12.2017 1000 €			
Korkokatto 1331532/1809591 Korkokatto on tehty alentamaan koronvaihtosopimusten kiinteää korkoa.	12.6.2014 - 12.6.2024	50 000,00	-158,49	Korkokatto 3,76 %, viitekorko 3kk euribor		Nordea Bank AB
Swaptio 407327585A Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoiset lainan kiinteäkorkoisiksi. Sopimus tehty forward startina 2013. Option käyttöön vaikutta senhetkinen korkotilanne, tällä hetkellä on odotettavissa, että sopimus astuu voimaan 04/2018.	30.4.2018 - 30.4.2028	30 000,00	-1 573,18	Kiinteää korkoa 1,38 %	3 kk euribor	Danske Bank Oyj
Swaptio 348267965A Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoiset lainan kiinteäkorkoisiksi. Sopimus tehty forward startina 2013. Option käyttöön vaikutta senhetkinen korkotilanne, tällä on odotettavissa, että sopimus astuu voimaan 09/2018.	11.9.2018 - 11.9.2028	25 000,00	-3 424,81	Kiinteää korkoa 2,35 %	3 kk euribor	Danske Bank Oyj
Koronvaihtosopimus 1427897/1942664 Koronvaihtosopimus on tehty lainasalkun suojaamiseksi, sopimuksella muutetaan vaihtuvakorkoiset lainan kiinteäkorkoisiksi. Sopimus tehty forward startina 2014, tavoitteena suojata lainasalkkua myös pitemmällä aikavälillä. Sopimuksessa on molemminpuolinen purkuoikeus 29.10.2024 ja 29.10.2034. Purkuoikeuden käyttöön vaikutta senhetkinen korkotilanne, tällä hetkellä ei ole odotettavissa purkuoikeuden käyttöä.	31.10.2034 - 31.10.2044	25 000,00	-1 529,36	Kiinteää korkoa 2,628 %	6 kk euribor	Nordea Bank AB
Yhteensä		130 000,00	-6 685,84			
Kaikki sopimukset yhteensä		328 410,53	-44 379,87			

Kotkan Energia
Sähköjohdannaiset

Kotkan Energia-konsernin emoyhtiö käy sähkön myynnin ja oston suojaamiseksi kauppaa sähköjohdannaisilla hyväksytyyn riskipolitiikan mukaisesti. Johdannaiskauppaa käydään Nasdaqin vakioituilla tuotteilla.

Sopimukset arvostetaan tilinpäätöshetken markkina-arvoon. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan suojauksen kohteesta realisoituvia tuottoja ja kuluja vastaan seuraavilla tilikausilla.

Suojaukset on tehty forward-tuotteilla, joiden selvitys tapahtuu tuotteen toimitusjaksolla päivittäin.

SÄHKÖJOHDANNAISET 2017	Määrä, GWh	Käypä arvo, 1000 eur.
	Alle 1 v	Alle 1 v
Ostettu	50,4	1 306,7
Myyty	32,9	363,6
Yhteensä	83,2	1 670,3
	Määrä, GWh	Käypä arvo, 1000 eur.
	Yli 1 v	Yli 1 v
Ostettu	0,0	0,0
Myyty	17,5	117,4
Yhteensä	17,5	117,4
Kaikki yhteensä 2017	100,7	1 787,7
SÄHKÖJOHDANNAISET 2016	Määrä, GWh	Käypä arvo, 1000 eur.
	Alle 1 v	Alle 1 v
Ostettu	48,2	1 486,6
Myyty	41,5	691,7
Yhteensä	89,7	2 178,3
	Määrä, GWh	Käypä arvo, 1000 eur.
	Yli 1 v	Yli 1 v
Ostettu	41,6	1 058,4
Myyty	26,3	190,5
Yhteensä	67,9	1 248,9
Kaikki yhteensä 2016	157,6	3 427,2

Kotkan Energia
Päästöoikeussopimukset

Yhtiö käyttää päästöoikeuksia omaan tuotantoonsa. Oikeudet, joita ei tarvita omaa tuotantoa varten, voidaan myydä määritettyjen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Päästöoikeuksien ostot ja myynnit kirjataan suoriteperusteisesti.

Päästöoikeusrekisterissä 1.1.2017	131985	121353
Päästöoikeusalijäämä/ylijäämä vuoden alussa	1563	-152182
Myönnetyt ilmaiset päästöoikeudet	67151	73910
Toteutuneet hiilidioksidipäästöt todentamattomat	55678 *	67347
Toteutuneet hiilidioksidipäästöt todennetut		
Ostetut päästöoikeudet	0	0
Myydyt päästöoikeudet EUA	9174	60000
Päästöoikeusalijäämä/ylijäämä (-/+)	2299	1563
Päästöoikeusalijäämä/ylijäämä kumulatiivinen	3862	1563
Päästöoikeusylijäämä 2008-2012	222159	222159
Päästöoikeusylijäämä yhteensä	226021	223722
Vuoden 2017 päästöt palautetaan huhtikuussa 2018	55678	67347
Päästöoikeusrekisterissä 31.12.2017	131684	131985

*) Toteutuneet hiilidioksidipäästöt vuodelta 2017 todentamatta.

Kotkan Energia**Korkojohdannaiset**

Yhtiö suojaa rahoituskulujaan hyväksytyyn riskipolitiikan mukaisesti korkojohdannaisilla. Sopimukset arvostetaan tilinpäätöshetken markkina-arvoon. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan suojauksen kohteesta realisoituvia kuluja vastaan seuraavilla tilikausilla.

		KONSERNI		EMOYHTIÖ	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					
	Käypä arvo	-4 802 573	-3 099 258	-4 802 573	-3099258
	Tulouttamatta	-4 802 573	-3 099 258	-4 802 573	-3099258
Myydyt korkolattiat					
	Käypä arvo	-199 742	-502 088	-199 742	-502 088
	Tulouttamatta	-199 742	-502 088	-199 742	-502 088
Swaptiot					
	Käypä arvo	0	-2 238 112	0	-2 238 112
	Tulouttamatta	0	-2 238 112	0	-2 238 112
Lisähyötyswapit					
	Käypä arvo	-2 500 841	-2 429 042	-2 500 841	-2 429 042
	Tulouttamatta	-2 500 841	-2 429 042	-2 500 841	-2 429 042

Kymijoen Ravintopalvelut Oy**Korkosuojaussopimukset**

Kymijoen ravintopalvelut Oy:llä on korkosuojaus-sopimus korkoriskistä suojautumiseksi. Saldot tuhansissa euroissa.

	Nimellismäärä	Markkina-arvo
Korkosuojaus-sopimus (sopimus päättyy 12.11.2019)	889	-33
Korkosuojaus-sopimus (sopimus alkaa 12.11.2019)	6471	-19

HaminaKotka Satama Oy**Koronvaihtosopimukset**

Tilikauden päättyessä voimassa olleilla koronvaihtosopimuksilla on suojattu vaihtuvakorkoisten pankkilainojen korkovirtoja. Saldot tuhansissa euroissa.

	Nimellismäärä	Markkina-arvo
Koronvaihtosopimus, tehty forward startina ajalle 31.5.2018 - 31.5.2023. Yhtiö maksaa kiinteää korkoa ja vastaanottaa 12 kk euriborkorkoa. Sopimuksella suojataan velkakirjalainaa, alkuperäinen pääoma 6,0 milj. euroa ja korkosidonnaisuus 12kk euriborkorko.	5 000	-15
Koronvaihtosopimus, sopimusaika 30.9.2013- 28.9.2018. Yhtiö maksaa kiinteää korkoa ja vastaanottaa 3 kk euriborkorkoa. Sopimuksella suojataan velkakirjalainaa, alkuperäinen pääoma 17,25 milj. euroa, korkosidonnaisuus 3kk euriborkorko.	4 000	-50

24. HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstömäärä (keskimääräinen henkilöstömäärä koko vuodelta 2016)

	2015	2016	2017	2015-2017
Kotkan Kaupunki	2 968	2 953	2 041	73
Kymenlaakson pelastuslaitos	300	305	394	-6
Kymijoen työterveys	91	87	-	
ICT Kymi	23	24	23	0
Yhteensä	3 503	3 382	3 369	-134

Henkilöstömäärä (keskimääräinen henkilöstömäärä koko vuodelta 2016)

	Keski-ikä			Keskimääräinen palvelusaika		Aktiivi henkilöstömäärä		
	Vakit	Määrä	yht.	Vakit	Määrä	Vakit	Määrä	yht.
Vanhustenhuollon va	46	38	43	13,9	0,5	382	155	537
Opetustoimen va	46	36	42	12	0,2	428	106	535
Teknisten palveluiden va	52	44	50	18,5	0,9	323	42	364
Päivähoidon ja varh.kasv. va	48	40	45	17,2	0,2	310	54	364
Terveystenhuollon va	47	46	47	12,5	0,5	307	51	358
Sosiaalihuollon va	46	46	46	11	0,4	141	87	228
Perhepalveluiden va	47	36	44	13,3	2	124	27	150
Kaupunkikeh. ja kultt. va	52	34	49	19,1	0,6	61	8	69
Kaupunkisuunnittelun va	54	52	54	22,1	0,4	37	1	38
Hallintoyksikkö	51	54	51	22,1	12,7	26	3	29
Ymp.palvelujen yksikkö	48	32	45	16,6	0,2	24	2	26
Talousyksikkö	47	36	46	15,2	0,7	19	3	22
Henkilöstöasioiden yksikkö	53	57	54	21,9	2,5	16	1	17
Nuorisotyön yksikkö	45	30	38	8,5	0,7	12	5	17
Liikuntayksikkö	41	28	35	9,8	0,1	8	2	10
Yhteensä	723	609	689	233,7	22,6	2218	547	2764

25. HENKILÖSTÖKULUT

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	225 285		144 245	150 065
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	845		804	833
Henkilöstökulut yhteensä	226 131	0	145 050	150 898

26. LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2017	2016
Kokoomus/Kotka	19 410,84	11 105,75
Keskusta/Kotka	1 360,50	1 052,50
Kotkan Vihreät	7 984,28	3 353,78
Vasemmisto/Kotka	8 715,50	5 536,00
Suomen Kristillisdemokraatit	2 517,03	1 504,91
SDP/Kotka	30 906,37	16 462,89
Keskusta/Pyhtää	14,00	21,00
SDP/Virolahti	39,00	35,00
Keskusta/Virolahti	13,50	21,00
Keskusta/Miehikkälä	99,00	94,50
SDP/Pyhtää	211,50	231,00
Kokoomus/Hamina	14,00	7,00
Keskusta/Hamina	21,00	28,00
SDP/Hamina	18,00	
Kotkan Perussuomalaiset	2 845,25	2 332,50
Vasemmistoliitto/Kaakkois-Suomi	14,00	
Kokoomusnaiset/Hamina	92,42	28,00
Kokoomus/Pyhtää	63,00	94,50
Kokoomus/Kaakkois-Suomi	28,80	63,00
Kymen Sos.dem.piiri	88,00	56,00
Haminan Vihreät		31,50
Haminan Perussuomalaiset		7,00
SDP/Kaakkois-Suomi	211,33	14,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yht.	74 667,32	42 079,83

27. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	Kunta	
	2017	2016
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	38	38
Tarkastuslautakunnan sihteerin tel	0	0
Muut palkkiot	4	4

11. LIIKELAITOSTEN TILINPÄÄTÖKSET

11.1 Liikelaytosten tulos, tase ja rahoituslaskelma ja liitetiedot

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

TULOSLASKELMA (1000 euroa)	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto	20 169	19 399
Liiketoiminnan muut tuotot	15	2
Tuet ja avustukset	814	905
	<u>20 998</u>	<u>20 306</u>
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	-2 077	-2 162
Varastojen lisäys (+) tai vähen	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-2 935	-2 535
	<u>-5 012</u>	<u>-4 697</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-9 865	-9 647
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 851	-1 922
Muut henkilösivukulut	-428	-675
	<u>-12 144</u>	<u>-12 243</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman muk. poistot	-1 077	-1 044
Liiketoiminnan muut kulut	-2 419	-2 206
Liikelylijäämä (-alijäämä)	346	117
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,0
Korkotuotot	0,0	0,0
Muut rahoitustuotot	0,5	0,3
Muut rahoituskulut	-0,2	-0,1
	<u>346</u>	<u>117</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	346	117

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

RAHOITUSLASKELMA (1000 euroa)	2017		2016	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä/-alijäämä	346		117	
Poistot	1 077		1 044	
Rahoitustuotot/-kulut	0		0	
Muut tulorah. korj.erät	-11	1 413	0	1 161
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 490		-2 337	
Rah.osuudet investointimenoihin	1 045		184	
Pysyvien vast.hyödyk.luov.tulot	11	-434	0	-2 153
Toiminnan ja investointien rahavirta		979		-992
Rahoituksen rahavirta				
Muut maksuvalm. muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	-1 575		-3 131	
Lyhytaik. saamisten muutos	-282		473	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	602		-616	
Korottomien velkojen muutos muilta	276	-979	1 905	-1 369
Rahoituksen rahavirta		-979		-1 369
Rahavarojen muutos		0		-2 361
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	148		148	
Rahavarat 1.1.	148	0	-2 509	-2 361

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-899	-1537
Investointien tulorahoitus, %	320,2	53,9
Lainanhoitokate	7580,4	10183,3
Kassan riittävyys, pv	-1	-0,9
Quick ratio	1	1
Current ratio	1	1

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

TASE (1000 euroa)	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	23	29
Koneet ja kalusto	5 322	4 932
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	341	1 358
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	<u>5 686</u>	<u>6 319</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	372	259
Saamiset kunnalta	4 706	3 140
Muut saamiset	822	588
Siirtosaamiset	608	664
Lyhytaikaiset saamiset yht.	<u>6 509</u>	<u>4 652</u>
Rahat ja pankkisaamiset		
Käteisvarat	148	148
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	6 656	4 799
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>12 342</u></u>	<u><u>11 118</u></u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edell.tilik. ylijäämä/alijäämä	5 587	5 470
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	346	117
OMA PÄÄOMA YHT.	<u>5 933</u>	<u>5 587</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	32	192
Ostovelat	2 871	2 354
Korottomat velat kunnalta	824	222
Muut velat	813	930
Siirtovelat	1 869	1 834
VIERAS PÄÄOMA YHT.	<u>6 409</u>	<u>5 531</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>12 342</u></u>	<u><u>11 118</u></u>
Taseen tunnusluvut	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	48,2	51,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	-33,0	-28,9
Velat ja vastuut/Käyttötulot, %	-33,0	-28,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	5 933	5 587
Lainakanta 31.12., 1 000 €	824	222
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

TUOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

	Liikelaitos	
	2017	2016
Kymenlaakson pelastuslaitos		
Hallinto	984	989
Pelastustoiminta	14 165	13 745
Öljyntorjunta	193	5
Kiinteistövuokrat	2 062	1 824
Sairaankuljetus	206	3 541
Riskienhallinta	3 389	202
	<u>20 998</u>	<u>20 306</u>

2. PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT

	Liikelaitos	
	2017	2016
Muut toimintatuotot		
Myyntivoitot käytöstä poistetuista ajoneuvoista	<u>11</u>	<u>0</u>

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

3. PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET

Aineelliset hyödykkeet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	29	4 932	1 358	6 319
Lisäykset tilikauden aikana	0	959	531	1 490
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-1 045	0	-1 045
Siirrot erien välillä	0	1 547	-1 547	0
Tilikauden poisto	-6	-1 072	0	-1 077
Poistamaton hankintameno 31.12.	23	5 322	341	5 686
Kirjanpitoarvo 31.12.	23	5 322	341	5 686

KUNNAN LIIKELAITOKSEN SAAMISET KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA

4. OSAKKUUSYHTEISÖILTÄ

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	13	0	9
Yhteensä	<u>0</u>	<u>13</u>	<u>0</u>	<u>9</u>

5. LYHYTAIKAISET SAAMISET

Saamiset kunnalta	Liikelaitos	
	2017	2016
Konsernitilisaamiset	4 706	3 131
	4 706	3 131

6. MUUT LYHYTAIKAISET SAAMISET

	Liikelaitos	
	2017	2016
Myyntisaamiset	363	259
Muut saamiset, ALV-saaminen	822	588
Muut siirtosaamiset	3	2
	1 188	849

7. SIIRTOSAAMISET

	Liikelaitos	
	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Työterveyshuollon saatavat	30	10
Öljysuojarahaston saatavat	543	350
KEJO-projektin saatavat	0	110
Palosuojarahaston saatavat	32	192
	605	662

8. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana.

	Liikelaitos	
	2016	2015
Edell.tilik. yli -/ alijäämä 1.1.	5 587	5 106
Muutos tilikaudella	0	364
Edell.tilik. yli -/ alijäämä 31.12.	5 587	5 470
Tilikauden yli - / alijäämä	346	117
Oma pääoma yhteensä 31.12.	5 933	5 587

KUNNAN LIIKELAITOKSEN VELAT KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖILLE, KUNTAYHTYMILLE JA

9. OSAKKUUSYHTEISÖILLE

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0	14,9	0	0
Yhteensä	0,0	14,9	0,0	0,2
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Ostovelat	0	3	0	0
Yhteensä	0	3	0	0
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0	6	0	2
Yhteensä	0	6	0	2

10. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	Liikelaitos	
	2017	2016
Velat kunnalle		
Lainat kunnalta	824	222
Ostovelat	703	651
	<u>1 527</u>	<u>872</u>

	Liikelaitos	
	2017	2016
Saadut ennakot	32	192
Ostovelat	2 143	1 702
Muut velat	813	930
	<u>2 989</u>	<u>2 823</u>

11. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

	Liikelaitos	
	2017	2016
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 869	1 834
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	<u>1 869</u>	<u>1 834</u>

12. HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstö	213
------------	------------

LEASING - VASTUUT 31.12.2017

	seuraavan 12 kk vuosien 2018- leasing-vastuut	easing vastuut
Siemens Financial Services AB	12	12

ICT KYMI

Tilikauden ylijäämä on 57.662,65

TULOSLASKELMA

(1000 euroa)

	1.1. - 31.12.2017		1.1. - 31.12.2016	
LIKEVAIHTO		3 285		3 191
Liiketoiminnan muut tuotot		1 233		1 250
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	-234		-220	
Palveluiden ostot	<u>-1 739</u>	-1 973	<u>-1 733</u>	-1 953
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-866		-904	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-152		-161	
Muut henkilösivukulut	<u>-39</u>	-1 057	<u>-53</u>	-1 118
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-94		-64
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-1 229</u>		<u>-1 248</u>
LIIEYLIJÄÄMÄ		165		58
Rahoitustuotot/-kulut				
Korkotuotot	0		0	
Rahoituskulut	<u>0</u>	0	<u>0</u>	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		<u>165</u>		<u>58</u>
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		2017		2016
Sijoitetun pääoman tuotto, %		24,6		11,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		25,7		12,1
Voitto, %		5,0		1,8

ICT KYMI

RAHOITUSLASKELMA

(1000 euroa)

		2017		2016
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä/-alijäämä	165		58	
Poistot ja arvonalentumiset	30		64	
Rahoitustuotot/-kulut		195	0	122
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-123		-149	
Rah.osuudet investointimenoihin			0	
Pysyvien vast.hyödyk.luov.tulot		-123	0	-149
Toiminnan ja investointien rahavirta		72		-27
Rahoituksen rahavirta				
Muut maksuvalm. muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	41		-208	
Lyhytaik. saamisten muutos	72		-154	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	72		-27	
Korottomien velkojen muutos muilta	-257	-72	-123	-512
Rahoituksen rahavirta		-72		-512
Rahavarojen muutos		0		-539
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0		0	
Rahavarat 1.1.	0	0	-539	-539
			-	
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		2017		2016
Investointien tulo-rahoitus, %		-211		81,7
Lainanhoitokate		0		0
Kassan riittävyys, pv		31,0		32,4
Quick ratio		1,5		1,2
Current ratio		1,5		1,2
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 1.1.2013 lähtien		127		72

ICT KYMI**TASE**

(1000 euroa)

	2017	2016
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	91	23
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	407	382
Keskener.hankinnat	0	0
	<u>407</u>	<u>382</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	498	405
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	61	103
Saamiset kunnalta	4	64
Muut saamiset	415	426
Siirtosaamiset	11	11
	<u>491</u>	<u>604</u>
Rahat- ja pankkisaamiset		
Käteisvarat	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	491	604
VASTAAVAA YHT.	<u>989</u>	<u>1 009</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	30	30
Edellisen tilikauden ylijäämä	477	419
Tilikauden ylijäämä	165	58
OMA PÄÄOMA YHT.	<u>672</u>	<u>507</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	23	231
Korottomat velat kunnalta	92	23
Muut velat	18	56
Siirtovelat	184	192
VIERAS PÄÄOMA YHT.	<u>317</u>	<u>502</u>
VASTATTAVAA YHT.	<u>989</u>	<u>1 009</u>
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	68	50,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	9,6	11,3
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, 1000 €	642	477
Lainakanta 31.12. 1000 €	92	23
Lainasaamiset 31.12.	0	0

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

	Liikelaitos 2017	Liikelaitos 2016
ICT Kymi		
Hallinto	4 518	4 441
	<u>4 518</u>	<u>4 441</u>

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

2. PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet		
	Muut pitkävaikutteis et menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	23	0	23	382	0	382
Lisäykset tilikauden aikana	0	73	73	0	114	114
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	73	-73	0	114	-114	0
Tilikauden poisto	-5	0	-5	-89	0	-89
Poistamaton hankintameno 31.12.	91	0	91	407	0	407
Kirjanpitoarvo 31.12.	91	0	91	407	0	407

KUNNAN LIKELAITOKSEN SAAMISET KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA

3. OSAKUUUSYHTEISÖILTÄ

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	0	0	26
Yhteensä	0	0	0	26
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	6	0	41
Yhteensä	0	0	0	41

4. SAAMISET KUNNALT

	Liikelaitos 2017	Liikelaitos 2016
Sisäiset myyntisaamiset	5	64
Konsernitilisaamiset	415	396
Muut lyhytaikaiset siirtosaamiset	11	11
	<u>431</u>	<u>471</u>

5. MUUT SAAMISET

	Liikelaitos 2017	Liikelaitos 2016
Myyntisaamiset	55	37
Muut saamiset, ALV-saaminen	0	30
	<u>55</u>	<u>67</u>

6. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset tilikauden aikana.

	Liikelaitos 2017	Liikelaitos 2016
Peruspääoma 1.1.	30	30
Lisäykset	0	0
Peruspääoma 31.12.	30	30
Edell.tilik. yli -/ alijäämä 1.1.	477	195
Muutos tilikaudella	0	224
Edell.tilik. yli -/ alijäämä 31.12.	477	419
Tilikauden yli - / alijäämä	165	58
Oma pääoma yhteensä 31.12.	672	507

7. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	Liikelaitos 2017	Liikelaitos 2016
Lainat kunnalta	92	23
Ostovelat	22	231
Muut velat	18	56
	132	310

8. SIIRTOVELAT

	Liikelaitos 2017	Liikelaitos 2016
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	184	192
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	184	192

9. HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vakituiset	21	henkilöä
Määräaikaiset	2	henkilöä
	23	henkilöä

10. LEASING - VASTUUT 31.12.2017

	seuraavan 12 kk leasing- vastuut	vuosien 2018- leasing vastuut
3Step It	18	16
Nordea Rahoitus Oy	8	6

11.2 Liikelaitosten vaikutus tuloksen muodostumiseen

LIKELAITOSTEN VAIKUTUS TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

1000 euroa

	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN		ELIMINOINNIT		KOKONAI- TARKASTELU
	KAUPUNKI	LIKELAITOKSET YHTEENSÄ	KAUPUNKI	LIKELAITOKSET YHTEENSÄ	TULOSLASKELMA KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSESSÄ
30 Myyntituotot	18 644	21 970	-62	-5 853	34 699
32 Maksutuotot	14 843	1 483	0	-916	15 410
33 Tuet ja avustukset	4 791	814	0	-15	5 590
34 Muut toimintatuotot	29 525	1 249	-1 046	-680	29 048
37 Valmistus omaan käyttöön	1 806	0	0	0	1 806
3 Toimintatuotot	69 608	25 516	-1 108	-7 463	86 553
40 Henkilöstökulut	-131 044	-13 201	0	0	-144 245
43 Palvelujen ostot	-177 186	-4 674	6 624	291	-174 945
45 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 076	-2 311	3 107	-3 055	-19 335
47 Avustukset	-23 532	-16	0	0	-23 548
48 Muut toimintakulut	-17 004	-3 632	479	1 125	-19 032
4 Toimintakulut	-365 843	-23 834	10 210	-1 639	-381 105
ULK. TOIMINTAKATE	-296 235	1 682	9 102	-9 102	-294 553
S8 Sisäiset tuotot	48 968	0	0	0	48 968
S9 Sisäiset kulut	-48 968	0	0	0	-48 968
4S Sisäiset erät	0	0	0	0	0
TOIMINTAKATE	-296 235	1 682	9 102	-9 102	-294 553
50 Verotulot	216 188	0	0	0	216 188
55 Valtionosuudet	106 223	0	0	0	106 223
5 Verotulot ja valtionosuudet	322 411	0	0	0	322 411
600 Korkotuotot	637	0	0	0	637
610 Muut rahoitustuotot	5 428	1	0	0	5 428
620 Korkokulut	-1 870	0	0	0	-1 870
630 Muut rahoituskulut	-3 164	0	0	0	-3 164
6 Rahoitustuotot ja -kulut	1 030	0	0	0	1 031
VUOSIKATE	27 207	1 683	9 102	-9 102	28 889
70 Poistot ja arvonalentumiset	-25 445	-1 171	0	0	-26 616
7 Poistot ja arvonalentumiset	-25 445	-1 171	0	0	-26 616
80 Satunnaiset tuotot ja kulut	39 197	0	0	0	39 197
85 Varausten ja rahastojen muutokset	271	0	0	0	271
8 Tilinpäätöstit	39 468	0	0	0	39 468
TULOS	41 229	512	9 102	-9 102	41 741
Ylijäämä / Alijäämä	41 229	512	9 102	-9 102	41 741

11.3 Liikelaitosten vaikutus toiminnan rahoitukseen

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS TOIMINNAN RAHOITUKSEEN

1000 euroa

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN		ELIMINOINNIT		KOKONAIS-TARKASTELU
KAUPUNKI	LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ	KAUPUNKI	LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ	RAHOITUSLASKELMA KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSESSÄ

Toiminta ja investoinnit

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	27 207	1 683	9 102	-9 102	28 889
Satunnaiset erät, netto	39 197	0	0	0	39 197
Tulorahoituksen korjauserät	-5 060	-11			-5 071

Investointien rahavirta

Investointimenot	-20 212	-1 677	0	0	-21 889
Rahoitusosuudet investointeihin	320	1 045	0	0	1 365
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 753	11	-19	-11	39 734

TOIMINTA JA INVESTOINNIT, NETTO

	81 204	1 051	9 083	-9 113	82 226
--	---------------	--------------	--------------	---------------	---------------

Rahoitustoiminta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset	-47	0	0	0	-47
Antolainasaamisten vähennykset	4 500	0	0	0	4 500

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	0	0	0	30 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-35 877	0	0	0	-35 877
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 889	671	105	-671	-3 784

Oman pääoman muutokset

Toimeksiant. varojen ja pääom. muutos	834	0	30	0	864
---------------------------------------	-----	---	----	---	-----

Vaihto-omaisuuden muutos

Saamisten muutos	-55	0	0	0	-55
------------------	-----	---	---	---	-----

Vaihto-omaisuuden muutos

Saamisten muutos	10	0	0	0	10
------------------	----	---	---	---	----

Saamisten muutos

Korottomien velkojen muutos	-143	-1 744	-1 368	1 744	-1 511
-----------------------------	------	--------	--------	-------	--------

Korottomien velkojen muutos

VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	75 414	254	8 062	-8 316	75 414
---------------------------------	---------------	------------	--------------	---------------	---------------

12. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Luettelot ja selvitykset

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavoista

Kirjanpitokirjat

Tasekirja	sidottu
Tase-erittelyt	arkistomappi (1-3)
Pääkirja	sähköinen arkistointi
Päiväkirja	sähköinen arkistointi

Tositelajit

Myyntitositelajit	RV (laskut), AB (peruutukset), ZA (tasaustositteet), M2 (tontinvuokrat), ZP (viitesuoritukset), DZ (manuaalisuoritukset) DA (Effic maksusuorituksen peruutus) sähköinen arkistointi M1 (sairaankuljetus-myyntilaskuliittymä Kymenlaakson pelastuslaitos, paperinen arkistointi
Ostotositelajit	KR (tilauksettomat laskut), KG (hyvityslaskut), KZ (manuaalimaksut ja tasaustositteet) RE (tilaukselliset laskut), KY (Ostolaskut YPH), KA (Ostolaskun peruutus) sähköinen arkistointi
Varastotositelajit	WA (tavaran luovutus), WE (tavaran vastaanotto), WI (investointitosite), WL (varastosta otto / toimitus), KP (tilien ylläpito) sähköinen arkistointi
Kassatositelajit	ZV (kassanhallinta), ZK (palvelukassa) paperinen arkistointi
Muistiotositelajit	SA (muistiotositeet), AB (peruutus ja tasaustositteet), ZA (tilinavaus) paperinen ja sähköinen arkistointi
Palkkatositelajit	L1(palkkatositteet) sähköinen arkistointi
Käyttöomaisuuden tositelajit	AA (käyttöomaisuuskirjaukset), AB(peruutukset), AF(poistokirjaukset) paperinen arkistointi
Muut kirjanpidon liittymät	K1 (Konekeskus), paperinen/sähköinen arkistointi K3 (Koki tilavuokrat), paperinen arkistointi K4 (Koki sis.vuokrat), paperinen arkistointi K5 (TEM-matkalaskut), sähköinen arkistointi K7 (CRM lainanhallinta), sähköinen arkistointi L5 (yksilö- ja perhehuolto tositteet), paperinen arkistointi

KOTKAN KAUPUNKI

KOTKAN KAUPUNGINHALLITUKSEN JA KAUPUNGINJOHTAJAN ALLEKIRJOITUKSET

Kotkassa 26. päivänä maaliskuuta 2018

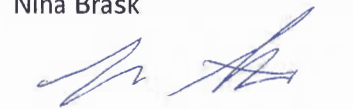
Nina Brask

Jari Elomaa

Teppo Järnstedt

Juha Attenberg

Olli Kekkonen

Maaret Lommi

Hanna-Kaisa Lähde

Pentti Välipakka varaj.

Kari Niininen

Salla Piipari-Huovila

Irma Rajantie

Markku Saastamoinen

Pirjo Tujula

Esa Sirviö
vs. kaupunginjohtaja

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kotkassa 18. päivänä huhtikuun 2018

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Kaija Pakkanen
JHT, KHT